NAZIONALE
BIBLIOTECA
VITT. EMANUELE
8
22 — G
56
ROMA
Digitized by Google

AHc 197 [illegible]

Digitized by Google

NICOLAI
BAYONENSIS
MVSSIPONTANI
S. TH. D. ET IN ECCLESIA Virdunenſi Præcentoris, & Canonici.

DE SACRAMENTIS ECCLESIÆ, & Sacroſancto Miſſæ Sacrificio
LIBER.

Varias caſuũ conſcientiæ reſolutiones, omnibus animarum curam gerentibus quâ vtilitate, quâ breuitate, & perſpicuitate ſua percommodas, complectens.

BIBLIOTEC
VITTORIO

VIRDVNI.

Sumptibus Franciſci, & Ioannis du Bois, Typographorum.

M. DC. XXV

Digitized by Google

SCRIPTIONIS CAVSA AD LECTOREM.

NOlim te latere (Lector beneuole) quò in hoc opuſculo meo collimarim, aut qua mente, & conſilio in id mihi incumbẽdum cenſuerim: aperiam tibi ſcopum, qui mihi in oculis. Tametſi inter eos, qui infularum ſacerdotalium honores aucupantur, non paucos eſſe nihil ambigo, qui vbi explorandos ſe dederint ijs, qui in Epiſcopatibus ad clauum ſedent, notas non obſcuras, & ſcintillas ſtatim præ ſe ferunt induſtriæ præ-

Digitized by Google

clarè poſitæ in earum rerum cognitione, quæ ad myſteria, & arcana Chriſtianæ legis maximè pertinent; ita-ut non ſine admiratione omnium votis digni renuntientur, qui de cætero cõmendati a moribus paſcendis populis præficiantur, præeantq; cæteris ad ſalutem: ſatis tamen demirari non potui nonnullos, qui & ſi vix vllam doctrinæ ſementem fecerint, ita tamen de ſe, neruiſq; ſuis ſentiunt, vt præter ius, & ęquum, ijſdem cum alijs velificentur honoribus, & ad res arduas, & grauisſimas, non ſecus, ac ad leuiculas accedere miſeri non vereantur. Cuius rei cauſam dum mecum ipſe reputarem, ea mihi occurrit duplex, & vtraq; quidem pernicioſa. Vna, quòd in ijs non ſit is, qui eſſe deberet, de Deo, rebus que diuinis ſenſus: Altera,

Digitized by Google

quòd toti in deſidiam ſoluti otioſam ætatē traducere non vereantur, nec quò aſpirāt, eò ſtudia ſua, cogitationes, actioneſq; dirigant. Affectum illum in Deum iis ingerere, voti eſt, non inſtituti mei. Illum diſcant ab vſu, a libris, ab ijs, qui in arte pietatis proceres. Ignauiā verò illam, in quam naturæ vitio proni ſumus, profligare, illud eſt, quò collineo. Huic præſidium mutuantur a libris ipſis: Terrent nimirum illos grandiuſcula illa claſsicorum autorum volumina, quæ vt inſpiciunt, deſpiciunt, quia in iis diffusé omnia; in quibus tamen nihil reperias, quod non aſsidua meditatio facillimum reddat: ſed hæc parum ad eorum ſtomacum. Aliam itaque viam decurrunt, compendiariam ſcilicet, in qua multùm ſe profeciſſe putant, ſi pla-

cita aliqua ſcriptorum, qui breuitati ſtuduere, memoria teneant. At ſi vel minimùm cum iis lucteris, ſtatim concidunt; quia ſi doctrinæ non acceſſerit rationum firmamentum, & veluti coagulum, diffluat neceſſe eſt. Eæ non deſunt ſuis autoribus ſcio, ſed recondi-tas eas habent in theca ſuæ mẽtis, quas de induſtria vulgare noluerunt, quia lubet eorum tantùm memoriam refricare, quæ alibi lecta. Ita fit, vt vbiq; fluctuent, vbiq; ceſpitent; quia cùm fontes rerum vidiſſe deberent, riuulos ſectati ſunt aridos, & exſuccos.

Huic malo vt irem obuiam, qualeſcunque meas lucubratiunculas ſcripſi, & typis tradidi, præſtantium virorum ſuaſu, & impulſu, quib⁹ mihi iacienda exiſtimaui ſemina firmioris alicuius doctrinæ, quæ ex eorum vſu

eſſet, qui aliquando in ſortem Domini vocandi ſunt: Corollam, *inquam, iis texui de Sacramentis Eccleſiæ, & ſacroſancto Miſſę ſacrificio, in quam flores ex omni prato carpſi. Qua in re facienda ad eam temperiem mihi veniendum cenſui, vt nec nimiùm breuis, & conciſus eſſe laborarem, ne obſcurior fierem, nec nimiùm diffuſus, ne queſtionu vortices illos lector horreret. Libuit itaq; data opera coercere me, & reſtringere, vt vnius omnino libri res eſſet, ita tamen vt opiniones, animique mei ſenſa vbique aut rationis momento, aut autoritatis alicunde aduectę fulcro firmarim, ea qua potui perſpicuitate; Neque enim eorum ſententię ſubſcribo, qui nihil eruditum putant, niſi quod abditum, & conditum. Quam opellam meam ſi*

re

SCRIPTIONIS CAVSA

qui inuideāt, aut carpant, nil eſt quod laborem: famam ſcio non eſſe iuris noſtri. Tu lector, gratum hoc meum opuſculum, & animum habe, & faue.

Digitized by Google

APPROBATIO ILLVſtriſſimi, & Reuerēdiſſimi Domini D. Epiſcopi, & Comitis. Virdunē. S.R. I. Principis, &c.

NOs Carolvs a Lotharingia Dei, & Sanctæ Sedis Apoſtolicę gratia Epiſcopus, & Comes Virdunenſis, S. R. I. Princeps, &c. Librum *De Sacramentis Eccleſiæ, & Sacroſancto Miſsæ ſacrificio*, à venerabili viro Domino Nicolao Bayonenſi Muſſipontano, Sacræ Theol. Doctore, & in noſtra Eccleſia Virdunen. Pręcētore, & Canonico in lucem editum, qua potuimus diligentia perlegimus, & euoluimus, in quo nihil a veritate fidei Catholicæ alienum, nihil deuiū, nihil diſſonum deprehenditur: Verū enimuerò nihil quod probari, laudarique non debeat, quem propte-

rea typis, & omnium oculis ad publicam, & præſertim gerentium curā animarum vtilitatem ita dignum cēſemus, vt etiam dictæ Eccleſiæ noſtræ Virdunen. de tali alumno, & collega meritò gratulemur. In quorum fidem, & teſtimonium præſentes literas manu noſtra ſignatas Sigilli noſtri impreſſione muniri, & a Cameræ noſtræ Epiſcopalis Secretario ſubſcribi curauimus. Datum in ciuitate noſtra Virdunen. Anno Milleſimo ſex centeſimo vigeſimo.

Carolus a Lotharingia Epiſ. & Com. Virdunen.

De mandato Illuſtriſſ. & Reuerendiſſimi Domini D. mei.

De Mageron.

Digitized by Google

CAPVT I.

DE SACRAMENTIS in genere.

SECTIO I.

DE NOMINE, NATVRA, & eſſentia Sacramenti.

QVÆ ſunt huius vocis *Sacramentum* ſignificationes. 1.

Reſp. Sacramentũ a Sacro dictũ eſſe teſtatur Varro de lingua latina l. 4. Hinc traductum eſt 1. ad eam pecuniam ſignificandam, quam collitigantes deponebant, & qua multabatur in pœnam iniuſtæ litigationis, qui cauſâ cecidiſſet. 2. ad iuramentum militare, authore Vegetio. l. 2. de re mili-

Digitized by Google

tari. 3. ſacris authoribus Sacramentum idem eſt, quod vox græca, *myſtirion*, atque ita non modò rem ſacrā, arcanam, & occultam ſignificat, quo ſenſu accipiendum eſt apud Apoſtolum ad Epheſ. 1. *Vt notum faceret Sacramentum voluntatis ſuæ*; ſed etiam ſignum ipſum rei ſacræ occultæ, ac ſupernaturalis, vt apud eundem de coniugio primorum parentum verba facientem ad Epheſ. 5. *Sacramentum hoc magnum eſt* &c. quòd cōiunctionem Chriſti cum Eccleſia ſignificaret. Hinc denique contractiùs ſumitur vox, Sacramentum, a patribus Hieron. Auguſt. Tertull. a Concilijs Triden. & Floren. & a D. Thoma, cæteriſque Theologis, apud quos nihil eſt aliud quàm ſignū, ſeu ſacrū ſimbolum gratię ſpiritalis occultæ, qua animæ noſtræ initiantur, ac veluti conſecrantur. qua in ſignificatione deinceps quoque a nobis vſurpabitur.

2 IN quo poſita eſt ratio, ſiue natura, & eſſentia Sacramenti.

Vt difficultas clariùs elucefcat. Nota tria in omni Sacramento conſiderari poſſe 1. eſt, quod in illo eſt ſenſile præcisè, hoc eſt ſeponendo, & ſecernendo eius ſignifi-

cationem. 2. eſt rei ſenſilis ſignificatio, v. c. in Baptiſmo ſpectare poſſumus externā illam aquæ ablutionem, & prætèrea ſignificationem illam, ſeu habitudinem, quæ ei ineſt ad internam ablutionē indicandam. 3. eſt totum illud compoſitum, & coagmentatum ex re ſenſili (quo nomine intelligo tam verba, quàm alia, quæ ad materiā pertinent) & ſignificatione. Difficultas igitur eſt, in quonam illorum trium ratio ſacramenti poſita ſit.

Reſp. Ratio Sacramenti poſita eſt non in ſola ſignificatione, neque in ſola re ſenſili, ſed in vtroque ſimul, quia Sacramētum eſt totum quoddam arte factum; nomina autē arte factorum ſignificant ſubjectum, & formam artificialem, idque in recto, teſte Ariſtotele. 3. Phyſic. c. 7. Sicut igitur ſtatua non tantùm ſignificat formā artificialem ſtatuæ, ſed etiam æs, ex quo conſtat; ſic Sacramentum ſumitur non tantùm pro ſignificatione, quæ ſacramento ineſt, ſed etiam pro re ſenſili, ex qua componitur.

POteſtne definiri Sacramentum, & quomodo. 3.

Reſp. Non poteſt quidem definiri defini-

tione exacta, propria, & accurata, quæ fiat per genus, & differentiam, eſt enim Sacramentum ens artificiale, quod propriè loquendo in nulla Categoria reponitur, proindeque nec proprium genus, nec propriã habet differentiam: poteſt tamen aliquali definitione ſic explicari. *Sacramentum eſt ſignum ſenſile ſacrum, ſtatum, ac ſolemne ordinatum tum ad ſanctificationem aliquam tribuendam, tum ad veram animæ ſanctitatem ſignificandam.* Dixi eſſe ſignũ, vt complecterer ſacramenta tam antiquæ, quam nouæ legis. Verùm aduerte ſignificationẽ illam, quæ cõuenit verbis, vt ſunt pars ſacramenti, differre ab ea, quam habent, vt ex inſtituto hominum ſignificant: illa enim per quam gratiam diuinam ſignificant, eſt ex inſtitutione diuina, hæc ex mero hominum beneplacito ei conuenit. Quod etſi ita ſit, habet tamen Sacramentum naturalem aliquam cum re ſignificata proportionem; ſic Euchariſtia ad animę refectionẽ inſtituta nõ in lapide, aut ligno, ſed in pane, & vino; baptiſmus ad animæ munditiem ordinatus, non in pane, vel vino, ſed in aqua conſiſtunt. Dixi *eſſe ſignum ſtatum ac ſolemne*; Si enim religio ſine ſacramentis eſſe non poteſt, vt docet Au-

guſt. ſequitur ea veluti ceremonias quaſdã aptas ad colendum Deũ, homineſque ipſi conſecrandos, habere neceſſariam cum religione connexionem, ac proinde firmas eſſe, ac perpetuas, quæ quandiu ſtat religio, tandiu ab interitu vindicentur. Dixi *ordinatum ad ſanctificationem &c.* Si enim loquamur de Sacramentis veteris legis (cuius propria ſanctitas erat quaſi vmbra veræ ſanctitatis) ea ſanctitatem ac munditiem quandam legalem cõferebant, noſtra verò neceſſariò conferunt veram ſanctitatem ea dignè ſuſcipientibus. Adde rem ſacram, quæ per Sacramentum præcipuè ſignificatur, eſſe gratiam habitualem, cuius eſſe ſignum practicum, Sacramentis nouæ legis peculiare eſt. Ex quib⁹ omnibus non difficulter colligitur, quamobrem eſus mannæ, tranſitus maris rubri, ſerpens æneus, benedictio Abbatis, verba illa paralytico dicta. *Remittuntur tibi peccata tua,* Sacrificium, aliaque idgenus non ſint ſacramenta.

Digitized by Google

SECTIO II.

DE PARTIBVS SAcramentum componentibus.

4 REquirũtur ne determinatæ res ad Sacramenta.

Reſp. Res Sacramentorũ nouę legis a Chriſto determinatæ ſunt. De baptiſmo patet Ioan. 3. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua*, &c. vbi materia remota deſignatur. & Math. vltimo, *Baptizentes eos*, vbi proxima. De Eucha. Math. 26. *Accepit Ieſus panem*, & ita de reliquis. Fatendum tamen eſt non eodem modo, neque omni determinationis genere res Sacramentorum fuiſſe a Deo determinatas: Nulla enim imprimis vſquam facta eſt determinatio in indiuiduo: vnde nil intereſt, quod hæc, aut illa numero aqua in Baptiſmo aſſumatur. Quod autem attinet ad ſpecificam determinationem, tametſi in quibuſdam ſacramentis non nulla ſunt ſecundum ſpeciem infimam determinata,

nata, vt aqua elementaris in Baptiſmo, oleum oliuarum in Extrema vnctione; In cæteris tamen determinatio facta eſt tantùm ſecundùm ſpeciem ſubalternã, vel genus, vt vinum & panis triticeus in Euchariſtia oleum & balſamum in Confirmatione; quæ plerique renſent differre ſpecie infima. Poſt inſtitutionem autem, ac determinationem rerum ſacramentalium a Chriſto factã nõ poteſt Eccleſia res Sacramentorũ immutare, in eiſue diſpenſare; quia ſicut ſolius Dei eſt conferre gratiam, ita & res ad eam ſignificandã, vel conferendã determinare. Quare cum Eccleſia perſonas quaſdam inhabiles reddit ad Matrimoniũ contrahendum, quæ antea ad id habiles erant, non immutat propriè, & formaliter materiam Sacramenti, ſed apponit tantùm conditiones quaſdam eiuſmodi cõtractui, quarum defectu redditur contractus inualidus, vt pote qui non tantùm a voluntate cõtrahentium, ſed etiam a volũtate eorum, quibus illi ſubiecti ſunt pendeat: quo pacto mutatur materia Sacramenti, cum quis vinum in acetum conuertit.

Digitized by Google

5 EStne de ratione Sacramenti, vt non tantùm rebus, ſed etiam verbis cōſtet.

Reſp. Sacramenta legis antiquæ non omnia verbis conſtabant: Noſtra verò non modò rebus, ſed etiam verbis neceſſariò conficiuntur. Ita Concil. Floren. in inſtructione Armenor. quod vt verum ſit, non neceſſe eſt, vt res non ſint verba, & verba non ſint res, ſed ſatis eſt, quod in ſingulis Sacramentis reperiatur aliquid, quod vicem rei, & aliquid, quod vicem verbi gerat; ſic in Matrimonio nutus quandoque verborum locum tenent.

6 COmponunturne Sacramenta nouæ legis ex rebus, & verbis, tanquam ex materia, & forma.

Reſp. Triplex in Sacramentis deprehenditur compoſitio. Prima metaphyſica ex genere, & differentia, de qua ſupra. Secunda veluti phyſica, ex rebus ſcilicet, & verbis tanquam ex materia & forma: quemadmodum enim in compoſito phyſico materia præcedit formam, ſic res ſenſilis verba. *Accedit verbum ad elementum* (inquit Auguſt.) *& fit Sacramentum*; & vt materia ex ſe indeterminata a forma determinatur, ita verba indifferentiam ele-

menti determinant &c. adeo-vt aſperſio aquæ, quæ fit in Baptiſmo obtineat a verbis, quòd ablutionem, non autem refrigerationem ſignificet. Tertia, & vltima, quæ eſt ex rebus, & verbis ſimul ſumptis ex vna parte, & ex integra eorundem ſignificatione ex alia, poteſt ritè dici compoſitio ex re ſignificante, & ſignificatione; res enim & verba ſimul ſumpta habent ſe reſpectu integræ ſuæ ſignificationis per modum materiæ reſpectu formæ totalis, ſicque legitimè coniuncta accipiunt ex Chriſti inſtitutione nouam vim ſignifi-gnificandi gratiam.

COmponuntur ne Sacramenta ex materia, & forma, ſeu ex re ſenſili, & verbis tanquã ex partibus ſibi eſſentialibus. 7

Reſp. Sacramenta, quæ in vſu, ſeu actione tranſeunte conſiſtunt, ita componuntur: Nomina enim arte factorum, cuiuſmodi eſt *Sacramentum*, ſupponunt pro materia & forma ſimul, vt patet ex iam dictis. Quod autem atinet ad Sacramentum Euchariſtiæ, cùm in re permanente conſiſtat, non poteſt intrinſecé componi ex rebus tranſeuntibus, ſed ſolùm aliquo modo extrinſecè, vt ſuo loco dicetur.

Digitized by Google

8 QValis coniunctio requiritur inter materiam, & formam, vt ad vnum totum conficiendum coaleſcant.

Reſp. Vnio quæ requiritur inter materiam, & formam Sacramentorum, non phyſicè, ſed moraliter, ſeu ex cõmuni hominum æſtimatione expendenda eſt, ac proinde ea ſolùm exigenda, per quam habita ratione ſignificationis verborum, & qualitatis actionis ſenſilis cenſeatur moraraliter forma in materiam cadere, eamque determinare ad vnum ſignum conſtituendum: quod vt varia ſunt Sacramenta, ita variè accidit.

9 REquiruntur ne determinata verba in Sacramentis,

Reſp. Sacramenta nouæ legis certis, ac conceptis verbis conſtant. De Baptiſmo clarus eſt locus Math. vltimo *Euntes docete omnes gentes, Baptizantes eos in nomine patris &c.* Item Chriſtus in inſtitutione Sacramenti Euchariſtiæ certa, determinataque verba vſurpauit, quibus ſubiunxit hæc alia. *Hoc facite in meam commemorationem.* quibus iubemur iiſdem vti verbis, De Pœnitētia. Math. 18. *Quæ cunque alligaueritis ſuper terram &c.* ex quibus colligi-

Digitized by Google

tur in ea his verbis vtendum, *Ego te abſoluo* Et ſi autem aliorum Sacramentorum formam certã, ac determinatam non ita facilè ex ſcripturis poſſimus colligere, ſufficere tamen debet perpetua ab Apoſtolis accepta traditio, & Eccleſiæ authoritas. Determinatio tamen illa verborum, quæ eſt a Chriſto, facta non eſt ſecundùm certũ ſonũ verborum, ſed ſecundùm certum ſẽſum, ac ſententiam: tam enim baptizãt Græci Græcè, quam Latini Latinè, & quamuis apud Græcos forma Baptiſmi aliis conſtet verbis, quã apud latinos (non enim dicũt, *Ego te Baptizo*, ſed tantùm, *Baptizetur ſeruus Chriſti.* verus tamẽ, validuſque eſt eorũ Baptiſm⁹.

SECTIO III.

DE MVTATIONE FORMÆ Sacramentalis.

QVibuſnam mutationibus forma Sacramenti corrumpitur. 10.

Nota mutationes, quæ in formas Sacramentorum induci poſſunt, ad tria genera reuo-

cari poſſe: vel enim mutatio ſe tenet ex parte Miniſtri tantùm, vel ex parte formæ tantùm, vel ſe tenet tam ex parte formæ, quàm intentionis Miniſtri. Nota ſecundò mutationem omnem formæ in Sacramentis eſſe duplicem, Eſſentialem vnam, Accidentalem alteram. Mutationem eſſentialem voco eam, quâ poſitâ ſenſus formę tollitur; Accidentalem verò, quæ licet perfectionem debitam ab eà tollat, ſenſum tamen ei debitum relinquit; quò fit, vt quantùm eſt ex ſe Sacramentum irritum non reddat. Hoc poſito.

Reſp. 1. Quãdo mutatio eſt primi generis, ea nunquam eſt eſſentialis, nec per eam redditur Sacramentum inualidum: quod enim miniſter ſit hæreticus, vel infidelis, modò cætera ad integritatem formæ requiſita non deſint, eſt quid extrinſecum, & impertinens reſpectu talis formæ.

Reſp. 2. Quando mutatio eſt ſecundi generis interdum eſt eſſentialis, interdum accidẽtariã tãtùm: Vel enim mutatur tãtùm idioma, & tũc mutatio cẽſenda eſt accidentalis tantùm: vel verba quædã pro alijs inſerũtur, & tunc ſi verba ſint perſectè ſynonima, mutatio ẽrit tãtùm accidẽtalis, vt ſi quis dicat, *Baptizo te in nomine genitoris, geniti, & pro-*

dentis ab vtroque: ſi ſecus, erit eſſentialis, vt ſi quis loco *Te baptiZo*, dicat, *Ego te abſoluo a peccato originali*: vel verba tranſponuntur, & hoc interdum mutationem inducit accidentalem tantùm, vt ſi quis dicat. *Ego baptiZo te*, interdum etiam eſſentialem, vt ſi quis dicat. *BaptiZo in te nomine Patris*: vel interrumpitur formà, & hoc fit aliquando cum mutatione eſſentiali, vt ſi conſecraturus dicas *Hoc eſt*, & poſt quartam partem horę multis interiectis ſubiicias, *Corpus meũ*: ex verbis enim prioribus, & poſterioribus non cenſetur confici vna oratio: aliquando verò fit cum accidentali duntaxat, vt ſi poſt priora verba tantiſper ex deuotione, aut alia ſimili occaſione hæreas, & mox poſteriora ſubijcias; modica enim illa interpolatio vnitati orationis nihil officit, nec eius legitimum ſenſum euertit: vel verba formæ corruptè pronuntiantur; & ſi vitium tantùm ſit, vt ſenſus non ſubſiſtat, mutatio erit eſſentialis, vt ſi quis loco *Patris*, pronuntiet *Matris*: Si verò verba adhuc nata ſint verum ſenſum audiētibus ingenerare, mutatio erit accidentalis, vt cernere eſt in illo trito exemplo, *Ego te baptiZo in nomine Patria, & Filia, & Spiritua ſancta*, hanc enim Baptiſmi formam valere iu-

dicauit Zacharias Papa, vt habetur c. *Retulerunt*, de conſec. diſt. 4. Parum autem refert, quòd eà vitiatio ex imperitia, balbutie, aut malitia naſcatur; attentendus enim eſt ſenſus formæ qui cum non tollitur, Sacramentum manet validum; cum tollitur, redditur inualidum: Vel additione nonnullorum verborum forma variatur; eſſentialiter quidem, ſi ſenſum præſcriptum verborum tollant, vt ſi quis baptizet *In nomine Patris & Filij minoris &c.* accidentaliter ſi non tollant, etſi exiſtimentur vt neceſſaria, vt euenit in conſecratione Græcorum: Vel ex formis verborum Sacramentalium nonnulla ſubtrahuntur, qua de re idem iudicium eſſe debet, quod de additione: Vel verba formæ omnia mutantur in ſigna, & nutus, & hoc in Matrimonio eſt accidentale, in cæteris ſacramentis eſſentiale: Vel demum mutatio ex eo eſt, quod plures eandem formam partialiter proferant, & hæc mutatio in Extrema vnctione & Matrimonio accidentalis eſt, in cæteris eſſentialis.

Reſp. 3. Quando mutatio eſt tertij generis, ſiue fiat a miniſtro animo inducēdi nouum ritum in Eccleſiam, ſiue non, dummodo ſenſus formæ remaneat, habeatque

intentionem faciendi, quod facit Eccleſia, ea eſſentialis non eſt, ſed accidentalis. Controuertitur enim inter DD. Catholicos, num hæc verba, *Qui pro vobis, & pro multis &c.* ſint de eſſentia conſecrationis calicis, adeo-vt nõnulli ea vſurpent tanquam formæ eſſentialia, alij ſecus; quo non obſtante tam hi, quàm illi conſecrant: quare modò ſenſus formæ conſtet, intendantque facere, quod facit Eccleſia, quæuis alia intentio Sacramẽtum non inualidat; quod vel ex eo cõfirmatur, quod Græci alio modo baptizent, quàm Latini, idque animo inducendi in Eccleſiam Romanam nouum ritum, quem Baptiſmo eſſentialem putant. Si tamen alicunde ſenſus redderetur ambiguus, & alium ſenſum a Sacramentali miniſter intenderet, fere ſemper irritum eſſet Sacramentum, defectu legitimæ intentionis.

QVale peccatum incurrũt, qui formas Sacramentorum immutant, 11

Reſp. Qui ſponte, & de induſtria Sacramẽta mutant quo ad eſſentialia, graue ſacrilegium committunt: Chriſto enim magna irrogatur iniuria, dum nouus ritus inducitur eius inſtitutioni repugnans: a fidelibus

quoque, cum hoc ſit, non ſine magno ſalutis eorum diſpendio, vera Sacramenta ſubtrahuntur: poſſet id tamen ex aliqua perturbatione, aut aliunde oriri, quo caſu quis excuſaretur a mortali: Idem dicendum, quando redditur dubium Sacramentum; in moralibus enim pro eodem habentur, facere aliquod malum, & exponere ſe periculo id faciendi. Læthale quoque eſt, ac ſpecies ſacrilegij apertè inducere in formas Sacramentorum mutationem accidentalem, contra communem vſum Eccleſiæ; vt ſi quis in conſecratione calicis omitteret illa verba *Noui & æterni Teſtamenti &c.* poſſet tamē peccatum illud, quod ex genere ſuo eſt mortale, fieri leue ob leuitatem materiæ, vt ſi quis in conſecratione calicis omitteret particulam *enim*, ſine ſcandalo, aut contemptu &c.

12 QVid facto opus eſt, cum dubium eſt, an forma Sacramēti fuerit inualida, & conſequenter Sacramentum nullum.

Reſp. Si dubitatio ſolum è ſcrupulo naſcatur, reiiciēdus eſt ſcrupulus : ſi autem probabili ratione nitatur, forma ſub cōditione repeti poteſt, præſertim ſi Sacramētum ſit neceſſarium; *vt ſi non es baptiza-*

Digitized by Google

tus, ego te baptizo.

SECTIO IIII.
DE *NECESSITATE SA-cramentorum, eorũque effectu.*

SVntne Sacraméta ad humanã ſalutẽ neceſſaria. Sẽſus quęſtionis non eſt, An poſt Sacramẽtorum inſtitutionẽ neceſſe ſit iis vti, ſed an fuerit neceſſariũ ad hominum ſalutem ea inſtitui. 13.

Reſp. Sacramentorũ inſtitutio non fuit quidem abſolutè neceſſaria ad ſalutem hominũ, cùm in poteſtate Dei eſſet gratiam, & gloriam ijs conferre abſque Sacramentis; eorum tamen inſtitutio, præſertim in lege Euangelica, fuit hominum ſaluti conuenientiſſima, & accommodatiſſima ſiue naturam hominum ſpectes, quibus familiare eſt per corporalia ad ſpiritualium cognitionen deuenire, quique, vt pulchrè Auguſt. l. 19 contra fauſtum c. ij. in nullũ nomẽ religionis, ſeu verum, ſeu falſũ

coadunari poſſunt, niſi aliquo ſignaculorũ, ſeu Sacramentorum viſibilium conſortio colligentur: ſiue rerum ipſarum, quæ per huiuſcemodi pium vſum, quantùm fieri poteſt, proximè fini, ac creatori ſuo coniunguntur; ſiue Dei inſtituentis, qui hac in re maximè ſuam potentiam, ſapientiam, miſericordiam, ac iuſtitiam manifeſtat. Neque indignum eſt, vt obganniunt nouatores, hominibus legis Euangelicæ, vt ſint adhuc ſeruientes ſub elementis huius mundi, non enim ſeruimus, ſed vtimur, tum ad cultũ Deo exhibendum, tum ad præſtantiſſimos effectus gratiæ, gloriæ, & remiſſionis peccatorum: qua ratione etiam non eſt inconueniens in eadem lege eſſe figuras, & ſimbola, non quæ Chriſtũ venturum præſignificent, ſed, vt docet D. Thomas, quæ ſint demonſtratiua gratiæ præſentis, rememoratiua paſſionis Chriſti, & vitæ æternæ prognoſtica.

14. SAcramenta ſuntne cauſa gratiæ.

Reſp. Solus Deus, vt cauſa principalis, producit gratiam, ac peccata remittit. Ita Trid. ſeſſ. 6. c. 7. Sacramẽta verò nouæ legis, tanquã cauſæ minus principales verè, propriè, & immeditatè gratiam conferunt

non ponentibus obicem. Clara ſunt ſcripturæ loca, quæ id probant. De Baptiſmo Ad Tit. 3. *Saluos nos fecit per lauacrum regenerationis.* De Euchar. Ioa. 6. *Qui manducat me, viuet propter me*, vbi Chriſto in Euchariſtia ſumpto tribuitur, quod ſit cauſa vitæ ſpiritualis, ſcilicet gratiæ; & ita de alijs. Adde id decretum eſſe a Cõciliis Arauſic. Mileuit. Florẽ. Trid. Neque nos mouere debet, quod ad Hæbr. 10 dicatur iuſtus ex fide viuere: neque enim ſcriptura dũ vim iuſtificãdi tribuit fidei, excludit Sacramenta, aut Chriſti merita. Hæc igitur omnia ad iuſtificationem adultorum ſuo modo concurrunt; fides, vt eius fundamentum; contritio, vt diſpoſitio, Sacramenta, vt Dei inſtrumenta, Deus vt cauſa præcipua; quod non obſcurè docet Trid. ſeſſ. 6. c. 7. Ex quibus ſequitur 1. non modò Sacramenta habere vim conferendi gratiam, ſed etiam eam augendi in ijs, qui ad eam per iuſtitiam præcedentem diſponuntur. Sequitur 2. Sacramenta conferre virtutes alias ſupernaturales, ac dona Spirituſſancti, quæ ſunt veluti quædam proprietates gratiæ eam conſequentes.

SAcramenta nouæ legis conferuntne 15
gratiam ex opere operato.

Nota Sacramenta conferre gratiam ex opere operato aliud nihil eſſe, quam actionem ipſã Sacramentalẽ, vt actio Sacramẽtalis eſt præciſé, ſeu ex vi inſtitutionis diuinæ preter omne meritũ vel miniſtri conferrentis, vel ipſius ſuſcipientis gratiã conferre: ê diuerſo autẽ illud opus dicitur cõferre gratiã ex opere operãtis, quod eã cõfert, quatenus eſt actio laudabilis, & veræ virtutis, habẽſque rationẽ alicuius meriti.

Reſp Igitur Sacramẽta nouæ legis cõferunt gratiam ex opere operato. Ita Trid. ſeſſ. 7. can. 8. cui ratio adſtipulatur: Baptiſmus enim ab impio Sacerdote infanti collatus ei gratiam confert, non ex opere operantis, cùm miniſter peccet mortaliter, ſuſcipiens verò meré paſſiué ſe habeat, ergo ex opere operato. Et quamuis in adulto ſuſcipiente Sacramentum requiratur, vt nullus ſit obex (qualis eſt infidelitas, & omne actuale peccatum mortale) adhoc, vt effectũ Sacramenti cõſequatur, ea tamen diſpoſitio non eſt id, quod effectiuê concurrit ad productionem gratiæ, ſed Sacramẽtum ipſum, vt Dei inſtrumentum; ſicut diſpoſitiones, quæ antecedunt introductionem formæ igns in materiam combuſtibilem non attingunt eius productionem,

ſed ſolus ignis.

SECTIO V.

DE DISPOSITIONE ſuſcipientis Sacramentum.

QVam diſpoſitionem requirunt Sacramenta in ſuſcipiente, vt producant gratiam. 16.

Conſtat nullã diſpoſitionẽ requiri in infãtib᷾,vt enim nõ ſua ſed aliena voluntate peccarunt,ita ſinevllo ſuo actu per Baptiſmũ iuſtificantur. Quæſtio igitur eſt tantùm de adultis, de quibus.

Reſp. 1. Si quidpiam læthale aliquando commiſerint, quod in iis nondum remiſſum ſit, requiritur bona aliqua actualis diſpoſitio, vt fructuoſè, ac cum effectu gratiæ poſſint recipere Sacramenta conferentia primam gratiam; Neque enim conſentaneum eſt, vt ej culpa remittatur, quã voluntariè commiſit, quandiu illam non deteſtatur: quod docuit D. Petrus Actor.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA
Digitized by Google

c. 2. cũ Iudæis cõuerti volẽtibus, quidque ſibi facto opus eſſet quærentibus reſpõdit, *Pœnitentiam agite, & baptizetur vnuſquiſque veſtrum.*

Reſp. 2. Non eſt neceſſe, vt diſpoſitio illa, quæ requiritur ad gratiã per Baptiſmum, vel Pœnitentiam ſuſcipiendam poſt peccatum mortale commiſſum, ſit Contritio, ſed ſufficit, quod ſit Attritio; cùm enim duo illa Sacramenta directè inſtituta ſint ad remittenda peccata, finem ſuum non aſſequerentur, ſi Contritio, cui ilico reſpondet ſua gratia iuſtificãs ex opere operantis, prærequireretur ad illa: In aliis verò quinque Sacramentis, ob rationẽ oppoſitam, ſcilicet quia non ſunt inſtituta ad remiſſionem mortalium, per ſe non ſufficit Attritio, ſed tantùm per accidẽs, hoc eſt, ratione ignorantiæ, & bonæ fidei ſuſcipientis, qui aut ignorat inuincibiliter ſe eſſe in peccato mortali, aut putat ſe contritum, cum ſit attritus tantùm. Ex quibus facilè intelligitur, quid cauſæ ſit, cur duo illa Sacramenta. Bap⁹, & Pœnitentia nũcupari ſoleant a Theologis, *Sacramẽta mortuorum*, cætera verò *Sacramenta viuorum*; id enim ita ſit, quia hæc vitam ſpiritualem in

ſuſci-

Digitized by Google

ſuſcipiente requirunt, illa duo non.

Reſp. 3. Vt Sacramentum quoduis, extra Pœnitentiam, a iuſto licitè ſuſceptum, conferat ei gratiæ augmentum, non eſt neceſſaria in eo actualis aliqua diſpoſitio, ſed ſufficit habitualis: cum enim ſit in gratia, eo ipſo cenſetur ſufficienter diſpoſitus ad recipiendum gratiæ augmentum; quamuis alio modo ad eam non ſe diſponat, ſed tantùm abſtineat a peccato mortali.

QVid dicendum eſt de adulto, in quo non eſſet aliud peccatum, quam Originale. 17

Reſp. Non eſſet in eo neceſſarius actus, quo peccatum ſuum deteſtaretur, ſed tantùm, quo ſe conuerteret ad Deum.

AN eadem ſpecie Sacramēta non ponentibus obicem æqualem ſemper conferunt gratiam. 18

Reſp. Suſcipientibus æqualiter diſpoſitis eadem ſpecie Sacramenta ſemper æqualem conferunt gratiam: quò verò quiſque meliùs diſpoſitus accedit ad Sacramentum eiuſdem ſpeciei, eò intenſiorem gratiæ effectum ab eo recipit, ex opere operato.

Digitized by Google

Prior pars probatur, quia quantùm eſt ex parte cuiuſuis Sacramenti, effectus ipſius eſt in omnibus æqualis, quare ſi ex parte quoque diſpoſitionis ipſius ſubiecti inueniatur æqualitas, abſolutè effectus Sacramenti erit æqualis. Poſterioris veritas colligitur ex Concil. Trid. Seſſ. 6. c. 7. vbi agens de iuſtificatione, quæ fit per Baptiſmum, ait vnumquemque in ſe recipere ſuã iuſtitiam ſecũdùm menſuram, quam Spirituſſanctus partitur ſingulis, pro-ut vult, & ſecundùm propriam cuiuſque diſpoſitionem, & cooperationẽ: Vnde ſequitur meliùs diſpoſitum, recipere maiorem. Neque dicas meliùs diſpoſitum habere maiorem fructum ex merito; cum enim Attritioni in homine nondum iuſtificato nulla reſpondeat gratia ex opere operantis, dicendum eſt eam omnem, quæ datur, eſſe ex vi Sacramenti, & ex opere operato.

SECTIO VI.

DE TEMPORE, QVO Sacramenta producunt gratiam.

QVandonam Sacramenta conferunt gratiam iuſtificantem. 19.

Reſp. Sacramentũ nunquam confert gratiam ex opere operato, niſi reipſa ſuſcipiatur; confert autem in illo ipſo vltimo inſtanti, in quo intrinſecè, & eſſentialiter completur. 1. pars ex eo oſtenditur, quod Deus inſtituendo Sacramenta iis ſolùm pollicitus ſit gratiæ effectum, qui actu ea ſuſcipiunt, Marci vltimo. *Qui crediderit, & baptiƷatus fuerit &c.* & Ioa. 6. *Qui manducat meam carnem &c.* Quod ſi Concil. Trid. & DD. doceát Sacramenta in voto ſuſcepta ſatis eſſe ad effectum Sacramenti recipiendum, id intelligendum eſt, non de effectu Sacramenti, vt eius effectus eſt, ſed velle tantùm eiuſmodi voto reſpondere gratiã aliquam ei perſimilem, quæ cauſatur a Sacramentis re ip-

ſa ſuſceptis. 2. pars probatur: Sacramenta enim non producũt gratiam, antequã perfecta ſit eorum ſignificatio, hoc autem non fit ante illud inſtans.

20 QVonam inſtanti Sacramenta gratiam conferunt, an in eo, quod eſt vltimũ prolationis verborum, vel in eo, quod terminat applicationem materiæ.

Reſp. Gratia in eo inſtãti cõfertur, in quo cenſetur perfectum totum Sacramentum; quare ſi contingat in eodem inſtanti applicationem materiæ, & prolationem formæ terminari, in eo materia, & forma concurrent ad productionem gratiæ: Si verò priùs adhibeatur materia, quàm forma pronuntietur, huius erit conferre gratiam, vt & illius, ſi poſteriùs applicetur.

21. AN Sacramenta fictè ſuſcepta, hoc eſt, quæ non habuerunt ſuum effectum gratiæ, cum conferrentur, ob impedimentum aliquod, quod ei obiiciebatur a ſuſcipiente, remoto poſtea tali obice, concurrant ad gratiam ex opere operato producendam.

Vt res fiat clarior, Nota poſſe fictè ſuſcipi Sacramentum dupliciter 1. ſine in-

Digitized by Google

tentione illud ſuſcipiẽdi, vel cum defectu, qui ſit eſſentialis, ita-ut Sacramentum nullum ſit. 2. quando Sacramẽtum conſtat iis omnibus, quæ ad eius eſſentiam pertinent, ſuſcipitur tamen ſine ſuo effectu, qui eſt gratia, ob indiſpoſitionem ſuſcipientis. De priori modo non eſt hic quæſtio, quia in eo caſu, quo nullum eſt Sacramentum, iterari debet, ſed tantùm de poſteriori.

R*eſp.* Igitur quæſtioni affirmatiuè, id enim diſertè docet D. Auguſt. de Bapt. l. ii. c. 12. & l. 3. c. 13. quem in eo ſequuntur omnes ſcholaſtici: idéque iudiciũ videtur faciendum de nonnullis aliis Sacramentis.

SECTIO VII.

DE GRATIA SACRAmentali, & Caractere.

ADditne gratia Sacramentalis aliquid ſuper gratiam virtutũ & donorum. 22

R*eſp.* Gratia Sacramentalis

ſeu quæ eſt proprius effectus Sacramentorum, hoc differt a gratia habituali communiter dicta, quod hæc purè, & ſimpliciter referatur ad animam ſanctificandam; illa verò inſuper habeat ius quoddam ſibi annexum, vt pro loco, & tempore homini fauores, & auxilia quædam in actu ſecundo conferri debeant, quæ ſint ad proprios, & peculiares Sacramenti cuiuſque effectus conſequendos accommodata; cuiuſmodi in Baptiſmo ſunt auxilia neceſſaria ad obſeruationem legis, cuius Baptiſm⁹ eſt proteſtatio quædam: In Confirmatione eſt robur quoddam ſpirituale ad fidem animosè profitendam; in Ordine ad rectam executionē miniſteri ſacri &c. Licet igitur omnes omnino gratiæ Sacramentorum ſint eiuſdem inter ſe ſpeciej, & cum ea, quæ per merita acquiritur, moraliter tamen, ratione diuerſi iuris ſibi annexi, inter ſe differunt.

23\. IMprimuntne Sacramenta caracterem aliquem in anima.

Reſp Fide credendum eſt Baptiſmum, Confirmationem, & Ordinem imprimere caracterem in anima indelebilem, vnde ea iterari non poſſunt. Ita Trid. ſeſſ. 7. cā. 9.

QVid eſt Caracter. 24

Reſp. Eſt qualitas quædam ſpiritalis, quæ indelebiliter imprimitur in intellectu hominis, & per quam homo moraliter diſponitur aut ad ſuſcipienda ſacramenta, vt facit caracter Baptiſmi, qui proinde dicitur ianua Sacramentorum, aut ad ea conficienda, vt facit caracter Ordinis; aut ad fidem propugnandam, vt facit caracter Confirmationis. Eſt igitur caracter *Nota quædam ſpiritualis Chriſtianorum animis indebiliter a Deo impreſſa, per quam illi recipiunt ſignum aut Domeſticorum Dei, aut militum eius, aut diſpenſatorum myſteriorum eius*. Dici quoque poteſt caracter ex pacto Dei requiri, & dari tanquam conditio neceſſaria, atque adeo tanquam potentia quædam moralis ad actus Sacramentales vel ſuſcipiendos, vel efficiendos.

QVo ſenſu dicitur caracter indelebilis. 25

Reſp. Non tantùm eſt indelebilis, quia toto vitæ tẽpore, aut etiam poſt mortem in anima perſeuerat, iuſtis quidem ad gloriam, damnatis ad ignominiã; ſed etiam quia eſt qualitas natura ſua incorruptibilis: cuius rei ratio eſt, quòd ſit in intel-

Digitized by Google

lectu potentia incorruptibili, nec quidquam ſit ei contrarium, a quo corrumpi poſſit, ne quidem demeritoriè, vt gratia.

SECTIO VIII.

DE AVTORE SAcramentorum.

26 QVis eſt autor Sacramentorum nouæ legis.

Reſp. Chriſtus, vt Deus, poteſtate præcipua; vt homo poteſtate delegata per ſe, ac immediatè Sacraméta omnia nouæ legis inſtituit. Quod ſit eorum autor, ſub anathemate tenendum decernit Concil. Trid. ſeſſ. 7. can. 1. Quod auté vt Deus poteſtate præcipua id fecerit probatur, quia ſolus Deꝰ poteſt certis quibuſdã rebus certã vim, & infallibilẽ attribuere gratiæ tum ſignificãdæ, tum efficiendæ. Porrò dicitur, quâ homo poteſtate delegata ea inſtituiſſe; quia licet natura eius humana omnem ſuam poteſtaté,

& dignitatem ab hypoſtaſi verbi mutuaretur; ab eà tamen, eiuſque arbitrio externa eorũ inſtitutio procedebat. Ex quibus colligi poteſt quàm meritò vocet Paulus Apoſtolos miniſtros, ac diſpenſatores myſteriorum Dei, non autem autores 1. ad Cor. c. 4.

QVis operatur interiùs effectum Sacramenti. 27

Reſp. Poteſtas in Sacramenta, eorumbue effectum, gratiam ſcilicet, & caractetem, triplex non incommodè poteſt aſſignari; vna principalis, præcipua, & independens, quæ ſoli Deo conuenit 2. infima, ac purè miniſterialis, quæ Sacramẽtorum miniſtris propria eſt, qui non aliter concurrunt ad eorum effectus, quàm per per eorundem applicationem 3. media miniſterialis quidem, ſed per excellentiam, quæ cõuenit Chriſto homini, vt homo eſt.

IMprobi miniſtri conferuntne validè Sacramenta. 28

Reſp. Et validè conferunt Sacramenta, & eorum fructum, ſi nullum ſit impedimentum in ſuſcipiente; vnde illud Auguſt.

l. 2. contra epiſtolam Parmeniani c. 10. Omnia Sacramenta, cùm obſint indignè tractantibus, proſunt tamen per eos dignè ſumentibus. Ratio eſt, quia Sacramenta non operantur ex virtute meritorum miniſtri, ſed ex meritis Chriſti, & virtute diuina, quibus improbitas miniſtri non officit. Eſt de Fide definitum in Concil. Conſtantien. ſeſſ. 8. & 15. & Trid. ſeſſ. 7. can. 12.

29 PEccatne mortaliter miniſter, qui exiſtens in peccato mortali Sacramenta miniſtrat.

Reſp. Qui ſciens ſe eſſe in peccato mortali Sacramenta ex officio miniſtrat, peccat mortaliter: a mortali verò excuſatur, qui ea confert ob vrgentem neceſſitatem, & non ex officio. Ratio prioris partis eſt, quia repugnat dignitati Chriſti, cuius perſonã miniſter immediatè ſuſtinet, & Sacramẽtorum, quæ eiuſdem Chriſti merita, & ſanguinem moraliter in ſe continent, tractari, & diſpenſari ab eo, qui eſt hoſtis Chriſti, & mancipium Diaboli, præſertim cùm ad ſuum munus ritè obeundum fuerit ſingulariter per Sacramentũm aliquod conſecratus. Poſterior pars ex eo probatur, quòd qui Sacramentum miniſtrat, & non ex

officio, ſed ob vrgentem grauem aliquam neceſſitatem, v. c. laicus, qui in neceſſitate baptizat, ne infans ſine Baptiſmo moriatur, non habeat huiuſmodi peculiarem obligationem, cum ad hoc non ſit peculiariter conſecratus, & propterea non videatur tantam in Deum committere irreuerentiam.

QVid ei faciendũ eſſet, cui ex officio incumberet miniſtrare aliquod Sacramentum, qui tamen eſſet in peccato mortali, 30

Reſp. Sufficeret ei conteri ante adminiſtrationem Sacramenti, nec teneretur confiteri, niſi celebraturus.

QVid cenſendum de eo, qui Euchariſtiam porrigeret, ſeu diſtribueret in mortali. 31

Reſp. Peccaret mortaliter toties quoties diuerſas hoſtias diſtribueret; etſi enim talis Sacramentum non conficiat, Chriſti tamen corpus, & ſanguinem diſpenſat, eſtque ad eum actum peculiariter conſecratus. De eo autem, qui Diaconatus, aut Subdiaconatus actum exerceret in

Digitized by Google

mortali Euangelium, aut Epiſtolam cantando ſolemniter aliter ſentiendum eſſet, talis enim actio non eſt Sacramentalis; idemque dicendum de Epiſcopo conſecrante Eccleſiam, aut calices, & a fortiori de Sacerdote concionante, aut de Clerico tangente vaſa, modò abſit contemptus, & ſcandalum; in his enim non eſt ſufficiens materiæ grauitas.

32

LIcetne ab eo ſumere Sacramenta, qui creditur ea dando peccaturus.

Reſp. Diſtinguendo: vel enim ideo miniſter peccabit miniſtrando Sacramenta, quia in peccato eſt, vel quia id ei ob cenſuram aliquam non licet, vel quia non habet neceſſariam iuriſdictionem. In primo caſu poſſum ab eo petere Sacramentum, etſi præuideam eum peccaturum illud mihi miniſtrando in peccato, modò ad id me impellat mea aliqua neceſſitas, aut notabilis vtilitas, ſiue ille meus ſit parochus, ſiue non; quia etſi petitio mea illi futura ſit occaſio peccati, id non mihi, ſed eius malitiæ imputari debet, qui ſi velit, illud mihi ſine vllo peccato conferre poteſt. Quod ſi cōmodè poſſum ab alio Sacramentum ſuſcipere, qui ſine peccato id daturus eſſet, te-

nerer ex charitate id facere ad vitandum in alio peccatum. In ſecundo caſu, ſi Miniſter ſit nominatim excommunicatus non toleratus, aut notorius percuſſor Clerici, nõ licet ob prohibitionẽ Eccleſiæ vlla vnquã ab eo ſuſcipere Sacramẽta, niſi Baptiſmum, & Pœnitentiam in articulo mortis, ob magnam horum Sacramentorum neceſſitatem.

Si verò ſit excommunicatus toleratus, ſiue parochus ſit, ſiue alius; habens tamen iuriſdictionem, licet ſubditis petere Sacramenta in caſibus ſupradictis, quia taliter excommunicatos iam non tenemur vitare in adminiſtratione, aut ſuſceptione Sacramentorum, modò lex charitatis ad id nos non obliget. In tertio caſu non licet a miniſtro petere Sacramentum, cum id ſine peccato miniſtrare non poſſit.

QVis eſt ordinarius Sacramentorum miniſter. 33

Reſp. Solus homo eſt Sacramentorũ ordinarius miniſter, vt pote qui ad ea ordinariè miniſtranda ſolus a Chriſto Domino inſtitutus eſt, vt patet ex omnibus locis, vbi Sacramenta inſtituuntur, de quibus ſingulis ſuo loco.

SECTIO IX.

DE INTENTIONE *tam miniſtri Sacramentorum, quam ea ſuſcipientis.*

34 QVænam intentio requiritur in miniſtro ad valorem Sacramenti.

Senſus quæſtionis non eſt, qualis debeat eſſe intentio miniſtri, ſed quodnam debeat eſſe eius obiectum, ſeu vt ratio Sacramenti eſſentialiter conſtet, quidnam debeat velle miniſter. Quod vt reſoluatur, præmittendum miniſtrum conferentem Sacramentum poſſe tria intendere 1. facere exteriorem illũ actum. v. c. in Baptiſmo lauare aliquem, & pronuntiare hæc verba, *Ego te Baptizo &c.* non intendendo vllo modo Sacramentum. 2. Non tantùm facere exteriorem illum actum, ſed vlteriùs conferre Sacramentum, ſeu facere, quod Chriſtus fecit, vel quod

facit Eccleſia. 3. Conferre gratiam, ſeu effectum Sacramenti. Cum igitur de triplici illa intentione dubitari poſſit, quænam illarum neceſſaria ſit ad validitatem Sacramenti.

Reſp. Ad Sacramenti validitatem non ſolùm prima, ſed etiam ſecunda requiritur intentio; ſic Trid. ſeſſ. 7 can. ij, vbi ait, Si quis dixerit in miniſtris, dum Sacramenta conficiunt, & conferunt, non requiri intentionem ſaltem faciendi, quod facit Eccleſia, anathema ſit. Adhæc conferens Sacramentum agit vt miniſter Chriſti, ac proinde intendit agere, quod ille inſtituit; inſtituens autem Sacramentum non voluit externam eius actionem quacunque ratiòne fieri, ſed vt ceremoniam ſacram; quare qui nō intendit eam perficere vt talem, non agit vt miniſter Chriſti, nec Sacramentum conficit. Non requiritur tamen tertia illa intentio, qua velit explicitè conferre effectum Sacramenti; aliàs enim hæretici noſtri temporis non baptizarent, cùm non intendant conferre gratiam, quam in Baptiſmo conferri negant.

QValis intentio requiritur ad valorem Sacramenti, 35

dicitur, & eſt ea, qua quis v. c. vult conferre Sacramentum, & ex vi talis intentionis ſe operi accingit, lauando manus, induendo ſe veſtibus ſacris &c. Licet enim poſtea diſtrahatur, etiam in ipſo actu conſecrationis, verè tamen conſecrat virtute talis intentionis; ſufficit enim talis intentio virtualis ex omnium conſenſu, vt humano modo dicatur quis agere, vt patet in aliis actionibus humanis, quas liberè, & humano modo cenſemur agere, quamuis eas diſtracti exerceamus. Dicitur autem virtualis, quia cùm actu tranſeat, manet tamen virtute alicuius impreſſionis, quam in imaginatione relinquit, & qua excitatur potentia motiua, vt omnes actus initio propoſitos perficiat, licet tunc homo de aliis cogitet, niſi interrumpatur per contrariam voluntatē, vel ex aliqua occaſione ſuperueniente: quo caſu ceſſat intentio virtualis, quam neceſſe eſt de nouo repeti ad Sacramenti validitatem. Quod autem attinet ad intentionem conditionatam, vel illa fit ſub conditione neceſſaria, vel contingenti, eaque vel præterita, vel præſenti, vel futura. Si ſub conditione præterita, vel præſenti, conferens Sacramentum validè illud conferet, ſi conditio verè à parte rei ſit poſita

ſiue ea ſit cōtingēs, ſiue neceſſaria; quia intentio conditionata, conditione poſitâ, tranſit in abſolutā, eique æquiualet: Quod ſi poſita non ſit conditio nihil efficiet, quia in tali caſu deeſt intentio conferendi.

Si verò intentio conferendi Sacramentum fiat ſub conditione de futuro contingenti, dicendo v. c. *Ego te abſoluo, ſi cras ablata reſtituas*, inualidè id fiet, quia ex ordinario modo operandi miniſter vult Sacramentum tunc tantùm eſſe ratum, quando ponetur conditio, tunc autem materia & forma ampliùs non erunt, & per conſequens nec Sacramentum ipſum.

36 AD validitatem Sacramenti debetne intentio miniſtri ferri in certam aliquam materiam, vel perſonam.

Reſp. Debet: colligitur ex formis Sacramentorum, quæ demonſtrant certam materiam ac perſonam. Quod non ita accipiendum eſt, quaſi neceſſe ſit illam ipſam numero materiam vel perſonam præſentem eſſe, quæ putatur præſens, ſufficit enim vt miniſtri intentio feratur in materiam, vel perſonam præſentem, quæcumque tandem illa ſit, adeo-ut ſi contingat aliam eſſe perſonam, quam alioquin ipſe exiſtima-

Digitized by Google

bat, validum nihilominus futurum ſit Sacramentum, cùm error ille tantùm ſit accidentalis; ſecus tamen res habet in Matrimonio, vt ſuo loco dicetur.

QValis intentio requiritur in ſuſcipiẽte Sacramenta. 37

R*eſp.* Quæſtio non eſt hîc de diſpoſitione neceſſaria ad fructum Sacramenti recipiendum; de ea enim aliàs; ſed de intentione, quæ ſit neceſſaria ad eſſentiam Sacramenti, & ſine qua non conſtet Sacramentum.

R*eſp.* In infantibus non requiritur propria intentio, & conſenſus, vt pote cuius ſunt incapaces: in adulto requiritur intentio ſuſcipiendi Sacramentum; intentio inquam actualis, aut virtualis, hæc in cæteris Sacramentis ſufficit, illa in Pœnitentia requiritur: hoc enim differt Pœnitentia a cęteris Sacramentis, quòd qui ſacramentaliter abſoluendus eſt, debuerit id petiiſſe explicitè, peccata ſua ſaltem in genere cõfitendo; ſunt enim actus pœnitentis pars Sacramenti huius; Cætera verò Sacramẽta ſufficiat implicitè petiiſſe: vnde qui conteritur, aut atteritur, cenſetur implicitè pe-

tere Baptiſmum; talis enim dolor includit virtuale propoſitum ſeruandi totam legem Chriſti, ac proinde ſuſcipiendi Baptiſmũ.

SECTIO X.

DE NVMERO, DIgnitate, & neceſsitate Sacramẽtorum nouæ legis.

38. QVot ſunt Sacramenta nouæ legis.

Reſp. De fide eſt eſſe 7. Sacramenta nouæ legis, nec plura, nec pauciora: illa autem ſunt, Baptiſmus, Confirmatio, Euchariſtia, Pœnitentia, Extrema vnctio, Ordo, & Matrimoniũ. Concil. Trid. ſeſſ. 7. can. 1. cuius numeri congruentia petitur ex analogia ad vitam corporalem, cui reſpondet ſpiritalis, ad quam promouendam referuntur. Cur autem pręcisè tot ſint Sacramẽta, cùm Chriſtus plura, aut pauciora potuiſſet inſtituere, tota ratio eſt voluntas eius, & inſtitu-

tio, quæ partim ex ſcripturis, partim ex traditione, & definitione Eccleſiæ nobis innotuit.

SVntne omnia Sacramenta æqualis dignitatis. 39

Reſp. Non ſunt, ſed aliud alio præſtātius eſt, ex Triden. ſeſſ. 7. cā. 3. Porrò nobiliſſimum omnium eſt Euchariſtia, quia continet Chriſtum ipſum ſecundùm ſe, qui eſt infinitæ Dignitatis: alia Sacramenta diuerſimodè inter ſe ſe habent, neque vllum eſt ex iis, quod non alteri ſecundū quid dignitate præſter. Quænam verò inter alia digniora ſint quoad effectum gratiæ intenſiorem producendum, incertùm eſt.

SVntne omnia Sacramenta de neceſſitate ſalutis. 40

Reſp. Nota ſuperiùs dictum eſſe de neceſſitate Sacramentorum abſoluta, & antecedente, ideoque hic agi tantùm de neceſſitate conſequente, ſeu quæ ſupponit eorum inſtitutionem.

Nota item non omnium Sacramentorū eandem eſſe rationem, ſed nonnulla inſti-

Digitized by Google

tuta eſſe ad conferendum aliquem effectũ gratiæ per ſe ad ſalutem neceſſariæ; & hæc dici neceſſaria neceſſitate medij: alia verò inſtituta tantùm eſſe ad eum effectum augendum, vel conſeruandum, & hæc dici neceſſaria neceſſitate præcepti tantùm, vt ex quorum omiſſione non ſequatur per ſe pernicies animæ, ſed tantùm per accidẽs, ſeu ratione præcepti. His poſitis.

Reſp. 1. Vſus Sacramentorum Baptiſmi Pœnitentiæ, & Ordinis neceſſarius eſt neceſſitate medii ad ſalutem, aliorum verò quatuor eſt vtilis tantùm. Baptiſmus enim eſt omnibus neceſſarius, qui contraxerunt peccatum originale; Pœnitentia omnibus, qui peccatum aliquod actuale mortale, ita-ut ſine illis ſalutem conſequi non poſſint: Ordo autem, licet ſingulis neceſſarius non ſit, eſt tamen toti multitudini neceſſarius: Cætera verò 4. cum gratiæ augmẽtum conferant, non poteſt eorum vſus nõ eſſe vtilis ad ſalutem.

Reſp. 2. Vſus Sacramentorum aliquorum nouæ legis neceſſarius eſt neceſſitate præcepti omnibus adultis. Patet ex iis verbis Ioa. 3. *Niſi quis renatus fuerit &c.* Ioa. 6. *Niſi manducaueritis carnem, &c.* & Ioa. 20.

Quorum remiſeritis peccata, &c. Ad hæc Ordo, & Matrimonium, quamuis non ſint ita neceſſaria ſingulis, ſunt tamen neceſſaria toti communitati. De alijs, quia peculiaris eſt difficultas, ea alibi explicabitur.

Digitized by Google

CAPVT II.

DE BAPTISMO.

SECTIO I.

DE NOMINIBVS BAPtiſmi, natura, & inſtitutione.

1 QVÆ ſunt huius Sacramẽti appellationes.

Reſp. Catholicorũ vſu trita eſt illa appellatio, qua Baptiſmus dicitur, à voce græca *Baptiſma*, quæ ablutionem, & immerſionem ſignificat. Prętereà verò ratione diuerſorum effectuũ, tam à ſcriptura, quàm à patribus varia ſortitur nomina: hinc *Lauacrum regenerationis* dicitur, *Circumciſio non manu facta*, *illuminatio*, *Sacramentum fidei*, *donum*, *Vnctio*, &c.

Digitized by Google

QVid eſt Baptiſmus. 2.

Reſp. Variè varij Baptiſmum definierunt; Probatur inter alias definitiones ea, quam habet Catechiſmus Triden. ſcilicet, *Baptiſmus eſt Sacramentum regenerationis per aquam, in verbo vitæ.* Quanquam etiam non diſplicet hæc, in qua quatuor eius cauſarum genera explicantur: *Baptiſmus eſt Sacramentalis ablutio hominis, ſub præſcripta forma verborum, ex Chriſti inſtitutione, in regenerationem ſpiritalem.*

FVitne Baptiſmus a Chriſto inſtitutus ante Paſſionem eius. 3.

Reſp. Sacramentum Baptiſmi, quale nunc eſt in Eccleſia, hoc eſt verum, & proprium Sacramentum, conſtans ablutione aquæ, & inuocatione Trinitatis, vimque habens conferendi gratiam, fuit a Chriſto inſtitutum ante paſſionem. Ratio eſt, quia Chriſtus ante paſſionem dicitur baptizaſſe Ioa. 3. At ex capite ſequenti conſtat Chriſtum per ſe non baptizaſſe, ſed per diſcipulos, qui proinde non niſi eius authoritate, & mandato baptizabant, ergo erat iam Chriſti Baptiſmus inſtitutus, alioqui ſi Ioannis Baptiſmo baptizaſſent, po-

Digitized by Google

tiùs diceretur in illis Ioannes baptizaſſe, quãChriſtus: Atqui Baptiſmus Chriſti cõferebant gratiam fatente Ioanne baptiſta *Hic eſt qui qui baptiʒat in Spiritu Sancto*,neq; decuiſſet Chriſtũ inſtituere, aut vſurpare ceremoniam inanem, ergo Baptiſmus ille verum erat, & proprium Sacramentum &c. Veriſimile autem eſt eius inſtitutionẽ proximè ſubſecutam fuiſſe eum Baptiſmum, quo à Ioanne Chriſtus baptizatus eſt.

SECTIO II.

DE MATERIA ET FORma Baptiſmi, aliiſque ad eum pertinentibus.

4 QVæ eſt materia Baptiſmi.

Reſp. Materia Baptiſmi remota eſt aqua vera, & naturalis, ſeu elementaris. Ita Trid. ſeſſ. 7. can. 2, de Baptiſmo. Illa enim ſola aqua eſt aqua vſualis, & quæ vbique in promptu eſſe ſolet;de eàque intelligendus

Digitized by Google

eſt Chriſtus Ioa. 3. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua &c.* vt docet idem Trid. Nec obſtat illud Math. 3. *Qui poſt me venturus eſt, ipſe vos baptizabit in ſpiritu Sancto, & igni*; non enim de materia Baptiſmi, ſed de eius effectu locus intelligendus eſt, de feruēte nimirum charitate, quæ inſtar ignis cor accendit, & peccati ſcoriam decoquit. Porrò materia huius Sacramenti eſſe non poſſunt aquæ omnes adulterinæ, cuiusmodi ſunt liquores ex plãtis, aut herbis vi caloris, aut quouis alio modo expreſſi; etſi enim appellentur nomine aquæ, non ſunt tamen aqua ſimplex, & elementaris, ſed potiùs mixta quædam diuerſæ naturæ ab aqua: eademque eſt ratio de ptiſana, ceruiſia, iure carnium &c. quando præſertim tanta facta eſt permixtio quarundam rerum, ex quibus componuntur, vt ſpecies aquæ mutata ſit. Multò minùs Baptiſmus conferri poteſt in ſudore, pituita, ſputo, lacrymis, vrina: hæc enim non ſunt eſſentialiter aqua; Quanquam neque hoc ſatis eſt, vt aliquid poſſit eſſe actu materia huius Sacramēti, ſed inſuper requiritur, vt adhiberi poſſit ad abluēdũ; quò fit vt ex niue, grãdine, glacie quandiu non reſoluuntur, Sacramētum cõſtare non poſſit. Interim quod ad praxim at-

tinet, licet Baptiſmus in quibuſdam rebus impuris validè adhiberetur, ſemper tamen quantùm fieri poteſt, vtendum aqua pura, & naturali, itaut peccaret grauiter, qui ſecus faceret, niſi neceſſitas vrgeret; tunc enim, etſi dubitaretur, an aqua eſſet elementaris, poſſet quis eam adhibere ſub cõditione; quo caſu iterandum eſſet Baptiſma ſub conditione, ſi fieri poſſet, & ſuppeteret copia aquæ veræ, & elementaris, ob periculum nullitatis prioris Baptiſmi.

QVænam eſt forma Baptiſmi.

Reſp. Hæc, *Ego te Baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti Amen.* vd definit Concil Florent. & indicant verba illa Math. 28. *Baptizantes eos &c.* De cuius formæ eſſentia eſt, vt in ea exprimatur ipſa baptizantis actio, non tamen directa expreſſio perſonæ miniſtri; valet enim hæc forma Græcorũ ex Florent. *Baptizetur ſeruus Christi &c.* Multò minùs requiritur ad eſſẽtiam Sacramenti pronomen *Ego* quamuis ob conſuetudinem Eccleſiæ omittendum non ſit. Item de eiuſdem formæ eſſentia eſt, vt exprimatur perſona baptizanda, vt ſuperiùs indicauimus, nec non inuocatio explicita trium perſonarum, *Patris, & Filij;*

& Spirit⁹ ſācti. cuius ratio, præter inſtitutionē Chriſti eſt, quia Baptiſmus eſt Sacramentum fidei, quod proinde conuenit per expreſſam trium perſonarum inuocationem dari: quod enim nonnulli volunt Baptiſmum olim tempore Apoſtolorum collatū nomine ſolius Chriſti, falſo nititur fundamento, cùm baptizari nomine Chriſti in ſcriptura idem ſit, ac baptizari authoritate Chriſti, ſiue baptiſmo à Chriſto inſtituto. Item vt dicatur *In nomine*, non autem *In nominibus*, quia ſignificaretur diuerſa eſſentia, & virtus omnium perſonarum. Crediderim verò non vitiari eſſentiam Sacramenti, ſi præpoſitio *In*, vel coniunctio *Et*, omittatur, quia ſine illis ſenſus formæ ſatis conſtat.

QVæ eſt materia proxima Baptiſmi. 6

Reſp. Ablutio eſt materia proxima, ac neceſſaria huius Sacramenti: Math. vltimo. *Baptizantes eos &c.* ad Epheſ. 5. *Mundans eam lauacro aquæ &c.* per lauacrum enim intelligitur ablutio. Ad hæc communis ſententia eſt Baptiſmum, ſicut alia Sacramenta (excepta Euchariſtia) conſiſtere in vſu quodam, non autem in re permanēte; quare non conſiſtit in aqua, ſed in eius vſu, ſeu

applicatione. Etſi autem ablutio fere ſéper fiat fluxu quodam aquæ circa corpus, id tamen non eſt neceſſe ad validitatem Sacramenti; ſufficit enim ipſum quibuſdam aquæ guttulis irrorari, etſi in eadem parte ſiſtant, in quam deciderunt.

7 QVanta, & qualis pars corporis debet ablui.

Reſp. : Certum eſt aliquam corporis partem tangi debere ab ipſa aqua, atque ita nullo modo baptizari puerum veſtibus tectum, aut ita adhuc in vtero materno cõcluſum, vt nulla arte aqua ad eum vſque peruenire poſſit; ſecus ſi vel capilli tantùm madefiant: cum ſint pars corporis: quanquam in hoc caſu cenſuerim repetendum Baptiſmum ſub conditione ob maiorem ſecuritatem. Itẽ ſufficere ſi abluatur caput, pectus, humeri, aliaue ſimilis pars principalis, quia ſecundùm communem loquẽdi modum, ſi talis pars abluatur, verè poteſt homo dici ablutus: Si verò contingat extremum tantùm manus, aut pedis digitum ex vtero exeri & ablui, ob periculum mortis, ſub conditione Baptiſmus iterandus erit, ſi poſtea infans totus ex vtero prodeat.

Digitized by Google

AD validitatem Baptiſmi ſufficit ne quantumuis exigua aquæ quantitate hominem aſpergi. 8

Reſp. Poſſet eſſe tam exigua quantitas, vt dubium eo caſu redderet Baptiſmum, ac ea propter eſſet ſub conditione iterandus, ſi ſic baptizatus ſuperuiuat: vrgente tamen neceſſitate poſſet, & deberet vel vnica aquæ guttula extremus digitus aſpergi, ſi maior copia deeſſet; ſed huiuſmodi caſus perrarus eſt in praxi.

FItne neceſſariò Baptiſmus per immerſionem. 9

Reſp. Ad validitatem Baptiſmi ſufficit quæuis ablutio, ſiue fiat per immerſionem baptizandi in aqua, ſiue per infuſionem, ſiue per aſperſionem In praxi tamen ſeruanda eſt vniuſcuiuſque Eccleſiæ, ſeu prouinciæ conſuetudo: contra quam ſi quis faceret ſine contemptu, & ſcandalo, peccaret tantùm venialiter: immo ſi ſubeſſet cauſa legitima talis mutationis, vix vllo modo peccaret.

Digitized by Google

10 EStne trina merſio de neceſſitate Baptiſmi.

Reſp. Non eſt: quamuis enim trina merſio diſtinctiùs ſignificet tres dies ſepulturæ Chriſti: vnica tamen merſio abſolutè ſignificat ſepulturam ipſam; quod ſatis eſt: modò enim adſit ſignificatio gratiæ, de alia multùm laborandum non eſt.

11 POteſt ne Baptiſmus iterari.

Reſp. Baptiſmus legitimè ſemel collatus nunquam poteſt ita repeti, vt validus ſit. Trid. ſeſſ. 7. cā. ij. Accedit ſcriptura Epheſ. 4. *Vnus Deus, vna fides, vnum baptiſma*; ac tandem ratio, quia præterquamquod Baptiſmus imprimit caracterem indelebilem, eſt ſpiritualis quædā natiuitas: quare ſicut non niſi ſemel homo naſcitur corporaliter, ſic nec ſpiritualiter.

QVid faciendum, cum dubitatur, an alicui fuerit collatus Baptiſmus.

12 *Reſp*. Quocūque modo dubitetur, Baptiſmus ſub conditione iterandus eſt.

Digitized by Google

QVam pœnam incurrunt, qui ex certa ſcientia rebaptizant, vel rebaptizantur. 13

Reſp. Tam rebaptizans, quam rebaptizatus iure ciuili plectitur pœna mortis: Iure autem Eccleſiaſtico, irregularitate.

QVæ ſunt Baptiſmi Ceremoniæ. 14

Reſp. 1. Eſt Catecheſis adultorum. 2. Exorciſmus. 3. immiſſio ſalis in os. 4. apertio aurium cum ſaliua. 5. pectoris & ſcapularum vnctio cum oleo benedicto, 6. Interrogatio vtrùm abrenuntiet Diabolo. 7. Impoſitio nominis. 8. Datur oſculum baptizato, cereus accēſus, veſtes albæ. &c.

SECTIO III.

DE VARIA ACCEPtione Baptiſmi, & veri Baptiſmi miniſtro.

QVotuplex eſt Baptiſmus? 15

Reſp. Triplex ſcilicet aquæ, ſeu fluminis, flaminis, & ſan-

Digitized by Google

guinis. Primus duntaxat eſt Sacramẽtum, & verè, ac propriè Baptiſmus, alia duo metaphoricè tantùm, & impropriè; quatenus ſcilicet ab illis effectus aliquis proficiſcitur, qui eſt ſimilis effectui Baptiſmi, cuius defectum ſupplent in neceſſitate, quãdo nimirum ille nondum ſuſceptus eſt. Hinc qui ad martyriũ rapitur, priùs quàm baptizari poſſit, dicitur baptizari in ſanguine ſuo, & qui, cum non ſuppetat ei copia Baptiſmi, in extrema neceſſitate ſaltẽ conteritur, dicitur ſaluari in voto Baptiſmi, quia nimirum ea contritio, quæ dicitur Baptiſmus flaminis, continet votum Baptiſmi.

16 QVis eſt Baptiſmi miniſter.

Reſp. Quilibet homo ratione præditus, vir, fœmina, fidelis, infidelis, adultus, puer, &c. poteſt validè Baptiſmũ conferre, modò vtatur debita forma, materia, & intentione. Ita clariſſimè definitum eſt a Florent. in decreto de Armenis.

17 QVis habet ius Baptiſmum conferendi ex officio, ſeu tanquam ordinari° eius miniſter.

Reſp. Soli Epiſcopi, & Sacerdotes cõ-

ſecrati : Illi quidem, quia vt principes ſunt Eccleſię, ita aliquem in eandem admittere, vt eius priuilegiis in poſterum fruatur, pro ſuo iure poſſunt : hi verò, quia in ordinatione ſua poteſtatem accipiunt adminiſtrãdi ex officio Sacramenta Euchariſtiæ, pœnitentiæ, extremæ vnctionis, & conſequẽter Baptiſmi : quod tamen, vt licitè fiat extra neceſſitatem, neceſſe eſt, vt iuriſdictio ab Epiſcopis ad eos deriuetur, quod fit dum iis cura animarum committitur : alioqui peccant grauiter Sacerdotes, qui cum paſtores non ſint, ad miniſterium Sacramentorum citra neceſſitatem ſe ſe ingerũt, in eoque ius alienum vſurpãt. Quod a fortiori dicendum eſt de aliis Sacerdote inferioribus.

COmpetitne Diacono officium baptizandi. 18

Reſp. Non eſt proprium Diaconi officium baptizare : patet ex Florent. loco citato, & docet apertè Gelaſius Papa, qui, vt refertur. c. Diaconus 39. diſt. de Diaconis, ait, *Abſque Epiſcopo, vel Presbytero baptizare non audeant*; Ex quibus verbis colligere licet, poſſe hoc munus ex iuſta cauſa committi Diacono : vnde etiam in ordinatione

Diaconi dicitur, *Diaconum enim oportet miniſtrare ad altare, baptizare, & prædicare*: quibus oſtenditur eum aliquo modo ordinari ad Baptiſmum miniſtrandum, ſcilicet ex commiſſione Epiſcopi, vel Preſbyteri, qui ex iuſta neceſſitate (non extrema tamen) poſſunt hanc ei prouinciam demandare, vt ſi ſacerdos ob baptizandorum multitudinem, vel infirmitatem, aliaue graui de cauſa huic muneri facere ſatis non poſſit: aliis verò Diacono inferioribus extra neceſſitatem, ne quidem ex commiſſione Epiſcopi baptizare licet.

19 CVm quis eſt in neceſſitate baptizandus, quem ordinem aſtantes in ea re ſeruare debent.

Reſp. Hoc officium digniori deferri debet; ita-ut non baptizatus cedat baptizato, mulier baptizata viro laico baptizato, Laicus Clerico, Clericus inferior ſuperiori: Quare ſimplex Sacerdos grauiter peccaret, qui in extrema neceſſitate baptizaret, repugnante, vel inuito proprio Sacerdote, ob irreuerentiam grauem, tum erga ordinem ſacerdotalem, tum erga ipſum Sacramentum: Secus, ſi hic cederet iuri ſuo: Idéque dicendum de laico, vel quo-

Digitized by Google

cunque alio inferiori clerico, qui baptizaret præſente Sacerdote, non tamen fieret irregularis, niſi ſolemniter bapizaret: Idē quoque iudiciū faciēdū volunt nōnulli, ſi Diaconus ab inferioribus prætermittatur: Inter homines autem inferiores, ſi ſuperiores abſint, eſſet tantùm veniale hūc ordinem inuertere, quia eiuſmodi indecētia non eſt ita grauis; immò nullum eſſet, ſi vir eſſet valde idiota, mulier verò valde perita formæ Baptiſmi.

CVinam licet ex officio baptizare cum ſolemnitate. 20

Reſp. Licet Sacerdoti ex officio baptizare cum ſolemnitate, cùm eiuſmodi actus non poſſit non eſſe a Poteſtate ordinis Sacerdotalis: Diacono verò licet ex delegatione iuſtam ob cauſam, quæ cùm non ſit grauis neceſſitas (in hàc enim poteſt baptizare abſque commiſſione) & ſine graui neceſſitate non poſſit omitti ſolemnitas Baptiſmi, ſequitur ei poſſe committi Baptiſmum ſolemnem.

QVæ pœnæ ſtatutæ ſunt in eos, qui cùm non poſſint baptizare, nihilominus baptizant. 21

Digitized by Google

Reſp. Qui extra neceſſitatem priuatim baptizat, cùm non poſſit, nullius pœnæ, aut irregularitatis obligationem incurrit. Qui verò ſolemniter baptizat, ſi clericus ſit inferior, irregularitatem incurrit, (niſi ignorantiâ excuſetur) Neque eum vlla neceſſitas excuſat; nulla enim vnquam eſt neceſſitas baptizandi cum ſolemnitate. Ita ſtatuitur c. 1. *De Clerico non ordinato miniſtrante.* De Laico idem ſentiendum.

SECTIO IIII.

DE NUMERO BAPTIzantium & baptizandorum.

22 Poſſuntne plures vnum baptizare.

Reſp. Variæ in hac quæſtione inuoluuntur difficultates: vel enim ita à duobus conferretur Baptiſmus, vt vnus ablueret, alter verò formam proferret, & vterque haberet veram intentionem baptizandi: vel ita baptizarét,

Digitized by Google

vt vno abluente, & ſimul proferente hæc verba, *Ego te baptizo*, alter adderet, *In nomine Patris*, *&c.* Vel itaut vterque ſimul ablueret, & pronuntiaret totam formam Baptiſmi, eſſetque ita affectus, vt nollet baptizare tanquam totalis miniſter, ſed partialis dicendo *Nos te baptizamus*, *&c.* Vel contra, vt vterque abluendo, & formam pronuntiando, intenderet per ſe abſolutè, vt cauſa totalis integrè Sacramentum conferre dicendo. *Ego te baptizo*, *&c.* Atque hi ſunt præcipui modi, quibus plures eundem poſſunt velle baptizare; cæteros breuitatis cauſa prætermitto.

Reſp. In 1. caſu inualidè conferretur Baptiſmus; quia qui diceret *Ego te baptizo*, falſum diceret, cum ipſe in hoc caſu non baptizaret, ſed alter. In 2. caſu inualidus etiam futurus eſſet Baptiſmus; quia cùm verba illa non pertinerent ad eandem propoſitionẽ, non determinarent, vt par eſt, actionẽ baptizãdi, tãquã ab eo exercitã qui abluit: quare & ſi retinerẽt materialẽ quãdam ſignificationem Trinitatis, non tamen ſignificarent Trinitatem, vt baptizantem authoritatiuè, quod fit, dum proferũtur ab eo, qui dicit, *Ego te baptizo*, *&c.* In 3. neque valeret Baptiſmus, quia ambo ha-

berent intentionem contrariam inſtitutioni Chriſti, qui voluit vnam ablutionẽ, vnáque formam ab vno miniſtro pronuntiatã vnum efficere Sacramentum; quod colligitur ex vſu totius Eccleſiæ, quæ ſemper ita ſe geſſit, & ex modo ſignificandi formæ ipſius, quam qui profert, ſignificat ſe applicare quicquid ad eſſentiam Sacramẽti requiritur. In 4. valeret Baptiſmus, ſi ſimul ponerentur omnia eſſentialia Sacramento: quod faciliùs defenderetur ab iis, qui volunt Sacramenta non eſſe cauſas Phyſicas gratiæ, ſed moraliter tantùm ad eam concurrere. Patet autem reſponſio a ſimili; recens enim creati Sacerdotes ſimul concurrunt cum Epiſcopo ad conſecrationem: Neque inde ſequeretur eundẽ bis baptizari, ſed baptizari duplici Baptiſmate, aut quod magis arridet alijs vnico, quod non eſt improbabile.

23 POſtne vnus plures ſimul baptizare.

Reſp. Poteſt vnus plures validè baptizare, dicendo, *Ego vos baptizo, &c.* quod tamen non licet ſine graui neceſſitate, vt cùm pluribus imminet mortis periculum, citra quam neceſſitatem, eſſet peccatum mortale, cùm fieret contra ritum

ab Eccleſia receptum.

SI vnus plures baptizaret, eſſentne plura Sacramenta, vel vnum. 24

R*eſp.* Eſſent in eo caſu tot Sacramẽta, quot eſſent baptizati: eſſent enim plures ablutiones; forma verò licet vnica eſſet, æquiualeret tamen his pluribus, *Ego te baptizo*, & *Ego te baptizo, &c.*

SECTIO V.

DE PATRINIS, EOrum numero, & obligatione.

REquiritur ne aliquis in Baptiſmo qui Baptizatum de ſacro fonte leuet.

R*eſp.* Requiritur, quia baptizatus quaſi paruulus modò genitus pædagogo indiget, a quo in reb⁹ fidei inſtruatur: hoc autem incumbit ſuſceptori, qui proinde vocatur à patribus fidei doctor, atque etiam ſuſceptor, quia eum in ſuam Fidem, ac diſciplinam inſtituendum ſuſcipit. Ab hoc onere excluduntur quædam perſonæ, 25

nimirum infideles & non baptizati (intellige etiam hæreticos) Abbates, Monachi, vel moniales, parentes, qui ſi huic rei ſe immiſceant, contrahunt impedimentum cognationis, modò neceſſitas eos ad hoc non compulerit. Suſceptorum numerum præſcripſit Trid. ſeſſ. 24. c. 2. de reformatione, nimirum, vt ad ſummum duo, ſcilicet vir, & fœmina adhiberentur, voluitque ſi plures adhiberentur, duos ex iis ſolùm à parocho deſignari, inter quos, ac baptizatum ipſum, & illius patrem & matrem, nec non inter Baptizantem, & Baptizatum, baptizatique patrem, ac matrem tantùm ſpiritualis cognatio contrahatur. Quod ſi parochi culpa plures adhibiti, aut deſignati fuerint, iubet Concilium eum puniri arbitrio ordinarij.

26 Quæ ſunt Suſceptoris munera.

Reſp. Primum eſt, vt baptizatum ſuſcipiat de manu baptizãtis, quaſi ſuæ curæ, & fidei commiſſum. Secundum vt eum inſtruat, vel inſtruendum curet de rebus ad fidem, & ad mores pertinentibus. Ab hac cura communiter excuſantur ſuſceptores, quando non deſunt parentes, vel præceptores Catholici, a quibus probabiliter

creditur puer inſtruendus.

SECTIO VI.

DE NECESSITATE Baptiſmi ad ſalutem, & de tempore illius ſuſcipiendi.

QVa ratione Baptiſmns eſt neceſſarius ad ſalutem. 27

Nota quæſtionem hanc intelligendam eſſe extra caſum martyrij: ſi quis enim Martyrium ſubiret ante Baptiſmum re ipſa ſuſceptum, illud ſuppleret Baptiſmum aquæ. Nota 2. duo eſſe, de quibus præcipuè digladïantur inter ſe autores. 1. an Baptiſmus re ipſa ſuſceptus ita ſit infantibus ad ſalutem neceſſarius, vt ad eam conſequendam nullum aliunde poſſit iis peti ſubſidium. 2. an adultis ita Baptiſmus ſit neceſſarius, vt iis non ſatis ſit Baptiſmi votum, quod in actibus amoris, vel contritionis continetur. His poſitis.

Reſp. 1. Baptiſmus in re, vel voto ſuſceptus eſt omnibus neceſſarius neceſſitate

medij ad ſalutem. Eſt de fide, Trid. ſeſſ. 7. can. 5. & probatur ex eo loco Ioa. 3. vbi Chriſtus generatim dicit, *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & ſpiritu ſancto non poteſt introire in regnum Dei.* ex quo loco deſumitur hæc ratio, quæ rem concludit. Omnes naſcuntur in peccato originali, & filij iræ, at nemo poteſt ſalutem conſequi, niſi priùs liberetur ab eo peccato, Nam nihil coinquinatum introibit in regnum cœlorum: Remedium autem a Chriſto in noua lege ad hoc inſtitutũ eſt Baptiſmus, Baptiſmus igitur alterutro ex illis modis eſt neceſſarius ad ſalutem.

Reſp. 2. De lege Dei ordinaria infantibus ad ſalutem neceſſarius eſt Baptiſmus re ipſa ſuſceptus. Sequitur ex dictis; Omnes enim omnino infantes naſcuntur in peccato originali, cui tollendo remedium aliud non ſuppetit, quàm Baptiſmus.

Reſp. 3. Adultis ad remiſſionem peccati originalis ſufficit Baptiſmi votum ſuo tempore ſuſcipiendi. Fide certum eſt, ſcriptura enim ſalutem, & gratiam promittit verè pœnitentibus, & diligentibus Deum. Ezech. 18. *Cõuertimini ad me, & ego conuertar ad vos.* Ioa 14. *Qui diligit me, diligetur a patre, &*

Digitized by Google

ego diligam eum, & manifeſtabo ei me ipſum &c. Adde quod facienti quod eſt in ſe per gratiam actualem, Deus non denegat habitualem gratiam: Cui vero non ſuppetit copia Baptiſmi, ſi conferatu r, ſi amet Deum &c. cenſetur facere quod in ſe eſt:

R*eſp.* 4. Adulti omnes ſpeciali præcepto tenentur ſuſcipere Baptiſmum, obligatione, inquã, diſtincta ab ea, quæ ſequitur neceſſitatem medij. Commune enim eſt axioma Theologorum, ea omnia eſſe in præcepto, quæ ſunt neceſſaria neceſſitate medij ad ſalutem, in iis ſaltem rebus, quæ in actu aliquo noſtro poſitæ ſunt. Quod ad pueros attinet, cùm præcepti capaces non ſint, niſi per voluntatem parentum, tenentur eorum parentes ex vi eiuſdem præcepti, Baptiſmum iis procurare, ſaltem in caſu neceſſitatis: Immo cum conſuetudo Eccleſiæ vbique approbata habeat, vt non expectetur eorum ætas adulta, incumbere videtur parentibus, vt quam primùm commodè poſſunt, curent liberos ſuos baptizari, ſi non vi præcepti diuini; ſaltem vi Eccleſiaſtici.

SI cui deſit facultas Baptiſmi ſuſcipiendi ſatisne erit ei ſaluti ſuæ conſequendæ, 23

votum Baptiſmi implicitum.

Reſp. Votum implicitum Baptiſmi, quod amoris, vel contritionis actibus continetur, ſufficit ad gratiã, & remiſſionẽ peccatorũ, nec non ad gloriam re ipſa conſequendam. 1. pars probatur ex Trid ſeſſ. 6. c. 6. & 7. vbi docet contritionem eſſe ſufficientem diſpoſitionem ad gratiam: In contritione autem non continetur votum Baptiſmi, niſi implicitè, in quantum ſcilicet is, qui perfectè dolet de peccatis propter Deum, eumue perfectè diligit, ita diſpoſitus eſt, vt ſi poſſet, & ſciret ſe obligatum ad Baptiſmum ſuſcipiendum, illum reuera ſuſciperet. 2. probatur, ad gloriam enim conſequendam ſufficit, vt quis in gratia ad mortem vſque perſeueret, at hoc fieri poteſt ſine formali voto Baptiſmi. Dixi autẽ, votũ implicitũ Baptiſmi, quod amoris, vel contritionis actibus continetur, quia quodcunque aliud, ſiue implicitum, ſiue explicitum non ſufficit ad ſalutem conſequendam. Ratio eſt, quia vt votum Baptiſmi ſufficiat ad ſalutem, requiritur vt hominem proximè diſponat ad gratiam recipiendam, ac eundem proinde auertat a peccato, & ad Deum conuertat: hoc autem ſoli illi voto conuenit, quod coniun-

Digitized by Google

gitur cum actibus amoris, vel contritionis.

QVo tempore Baptiſmus cœpit eſſe ad ſalutem neceſſarius. 28

Reſp. Poſt ſufficientem Euangelij promulgationem, quæ videtur facta in Pentecoſte. Hoc videtur eſſe ad mentem Trid. ſeſſ. 6. c. 4.

QVo tempore Catechumeni adulti diuino, vel Eccleſiaſtico præcepto ad Baptiſmum teneantur. 29

Reſp. Quiuis adultus iure diuino tenetur ſuſcipere Baptiſmũ quamprimùm commodè fieri poteſt, vel ſaltem non multo tempore differre; vt enim quiſque poſt fidem ſibi ſufficienter propoſitam tenetur ilico interiùs credere, Ita tenetur exteriùs vitam Chriſtiano dignam profiteri. poſſet tamen ex cauſa legitima differri, ſecundùm iudicium viri prudentis. Quod attinet ad ius Eccleſiaſticum, nullam Eccleſia legem ferre potuit per ſe, ac directè obligantem adultos non baptizatos ad Baptiſmũ certo aliquo tẽpore ſuſcipiendũ, vt enī perſpicuè docet Trid. ſeſſ. 14. c. 2. Eccleſia in neminē iudicium exercet, qui non priùs

in ipſam per Baptiſmi ianuam fuerit ingreſſus.

SECTIOV II.

DE DISPOSITIONE adultorum accedentium ad Baptiſmum.

31 QVæ diſpoſitio requiritur in adulto ſuſcipiente Baptiſmum.

Reſp. Hac de re dictum eſt, vbi de Sacramentis in genere.

32 AN peccatoribus Baptizandis imponẽda ſunt opera ſatiſfactoria,

Reſp. Non, quia per Baptiſmũ, per quẽ aſſimilamur perfectè morti Chriſti, ſimul cum culpa remittitur omnis pœna ei debita.

33 PEccatores ad Baptiſmum accedentes, tenenturne ſua peccata confiteri,

Reſp.

Reſp. Si loquamur de Confeſſione Sacramentali, ea ante Baptiſmum nec debet, nec poteſt eſſe, quia peccata ante illum non poſſunt eſſe ſubiecta clauibus Eccleſiæ; Si verò loquamur de confeſſione interiori, quæ ſit recogitatio quædam peccatorum iu eum finem, vt quis conuenientem de iis dolorem in ſe excitet, talis confeſſio in Baptizando requiritur.

REquiriturne ex parte baptizati intentio ſuſcipiendi Sacramentum Baptiſmi. 34

Reſp. Ad validitatem Baptiſmi in adulto requiritur vera, & poſitiua intentio illum ſuſcipiendi; quia nemo vtens libero arbitrio in Eccleſiæ cœtum admittitur, niſi voluntariè. Non eſt tamen neceſſe, vt intentio illa eo ipſo tempore, quo Baptiſmus ſuſcipitur, ſit formalis, & explicita, ſed ſufficit virtualis, quæ cenſetur adeſſe, quando præceſſit intentio formalis ſuſcipiendi Baptiſmum, nec ea per actum contrarium reuocata eſt, Sub intentione autem ea cõtinetur, quam externa vis, aut metus extorſerit, vt pote quæ ſit abſolutè voluntaria.

35 REquiriturne fides ex parte baptizati.

Reſp. Ad fructum, & effectum Sacramenti conſequendum, neceſſaria eſt in baptizato recta in Deũ fides; ſine fide enim impoſſibile eſt placere Deo: ad Sacramenti tamen validitatem, eam non eſſe neceſſariam docet Eccleſia, quæ cenſet hæreticos validè baptizari, ſèque ea de cauſa in eos ius acquiſiuiſſe,

SECTIO VII

DE BAPTISMO PARuulorum, furioſorum, amentium &c.

SVnt ne pueri baptizandi.

36 *Reſp.* Pueri ante vſum rationis capaces ſunt Baptiſmi. Ita Trid ſeſſ. 7. can. 13. & patet ex Circũſione, quæ cum eſſet figura præparatoria Baptiſmi, pueris octauo a natiuitate

die dabatur. Adde pueros capaces eſſe, tum vt iis peccatum originale remittatur, tum vt fiant membra Eccleſiæ, vnde ſequitur conſultiſſimum eſſe eos baptizari, antquam ratione vti poſſint, laudabilemque eſſe conſuetudinem Eccleſiæ, quæ perpetuò in ea viguit eos baptizandi.

VT puerorum Baptiſmus validus ſit, requiriturne parentum conſenſus. 37

Reſp. Non requiritur: Confirmatur authoritate Auguſt. epiſtola 23, vbi ſic habet; *Nolo illud te fallat, vt exiſtimes reatus vinculum ab Adam tractum aliter non poſſe diſrumpi, niſi paruuli ad recipiendam Chriſti gratiam a parentibus offerantur.* Illud quoque inde perſpicuum redditur, quia adſunt omnia neceſſaria ad Baptiſmum, materia, forma, & intentio miniſtri.

POſſuntne baptizari infantes infidelium inuitis parentibus. 38.

Reſp. Non licet infantes filios infidelium non baptizatorum, inuitis parentibus baptizare. Si enim baptizarentur, deberent abſtrahi ab educatione, & conſortio parentum, ne eos rurſus ad infidelitatem per-

Digitized by Google

traherent cum Baptiſmi iniuria: at illud ſine parentum iniuria fieri nequit, qui iure naturæ habent ius educandi apud ſe ſuos liberos; quare cum parentum iniuria baptizarentur. Si tamen alteruter conſentiret, aut eſſet fidelis, aut filius eſſet ita extra omnem parentum poteſtatem, vt nunquam ad eos rediturus crederetur, aut mancipij filius, aut eſſet in certo periculo mortis, & ſine vi parentibus inferenda ſecretò ei prouideri poſſet, poſſet ei Baptiſmus adhiberi.

39 SVnt ne pueri in maternis vteris poſiti baptizandi.

Reſp. Pueri non poſſunt baptizari, quandiu maternis vteris continentur, quia regulariter loquendo non poteſt ad eos aqua peruenire: Si tamen arte aliqua poſſent aqua perfundi, id ſatis eſſet ad Baptiſmum. Quare non eſt neceſſe, vt quidam falſò arbitrantur, vt priùs naſcatur puer, quàm vt per baptiſmum renaſcatur; ſufficit enim ea natiuitas, qua quis per vnionem animæ cum corpore, ex non homine fit homo.

40 LIcetne matrem viuentem aperire? vt fœtus, qui creditur periclitari, erua-

Digitized by Google

tur, & baptizetur.

Reſp. Matrem innocentem, etiam id vltrò ferentem, non licet occidere, vt proles poſſit baptizari; quamuis certò conſtet vtrumque ante partum moriturum: nunquam enim ſunt facienda mala vt eueniant bona. Poſſet tamē iam aliunde à Iudice condemnata aperiri, ſi timeretur ne illa ante partum ex aliquo morbo cum prole interiret.

SVnt ne furioſi, & amentes baptizandi. 41

Reſp. Si nunquam ratione vſi ſunt, baptizandi ſunt: Idem enim eſt de iis iudicium, ac de infantibus; Si verò aliquando iudicij vſum habuerunt, & tum voluerint baptizari, baptizandi ſunt, niſi ſperetur futurum, vt ante obitum capaces ſint iudicij; ſecus ſi nullam talis voluntatis ſpeciē præ ſe tulerint: Nemo enim adultus cenſetur de ſtatu ſalutis ſuæ diſponere, niſi volens.

POteſt ne baptizari adultus, a natiuitate ſurdus, & mutus. 42

Reſp. Talis nutibus, & ſignis de Deo, rebuſque fidei, de Pœnitentia, & Baptiſmo

Digitized by Google

pro viribus inſtruendus eſt, & baptizandus Quod ſi inſuper cæcus is ſit, amētium loco habendus eſt, de quibus ſupra.

SECTIO IX.

DE BAPTISMI EFfectibus, & ceremoniis.

QVi ſunt Baptiſmi effectus.

43 *Reſp.* 1. Per illum remittuntur omnia peccata, id eſt tam originale, quàm actualia, modò ſit legitima diſpoſitio in ſuſcipiente. Ita Concil. Floren. & Trid. & Ratio eſt, quia baptiſmus eſt perfecta quædam regeneratio, per quam regeneramur Chriſto, & commorimur peccato, quod perfectè non fieret, niſi omnia omnino peccata virtute illius nobis remitterētur. 2. remittitur quoque omnis omnino pœnæ reatus, quæ baptizato decreta eſt a Deo ob peccata ipſius, hoc enim priuilegium decet primordium vitæ ſpiritualis. De pœna autem luenda

reſpectu Reipublicæ aliter ſétiendum. Ad Irregularitates Eccleſiaſticas quod attinet, quædã tolluntur per Baptiſmũ, vt ſunt eæ, quæ contrahuntur propter delictum : aliæ non tolluntur; vt quæ contrahuntur ob defectum ſignificationis, vt ex bigamia, vel quòd aliquis natus ſit ex illgitimis parentibus: Item non tolluntur pœnalitates, ſeu defectus, quos incurrimus ex originaria culpa; cuiusmodi ſunt fomes peccati, paſſibilitas corporis, morbi, dolores, mors &c. quæ nobis ad agonem, & luctam relicta ſunt in hac vita, auferenda in futura. 3. Per Baptiſmum infunduntur gratia, & virtutes, tam paruulis quã adultis; nunquã enim fit iuſtificatio ſine infuſione gratiæ, & virtutum ſaltem theologicarum, ſcilicet fidei, ſpei, & charitatis ex Trid. ſeſſ. 6. c. 7. Confert etiam Baptiſmus auxilia quædam actualia gratiæ, tum ad ſuperandum fomitem, tum ad alia munera meliùs, ac faciliùs obeunda; qualis ſunt ſuſceptio Sacramentorum, obſeruatio mendatorum legis diuinæ, & Eccleſiaſticæ. 4. in Baptiſmo confertur Caracter; ratione cuius eſt irreiterabilis 5. Baptiſmus aperit regnum cœlorum, quatenus remittendo totam pœnam ſimul cum culpa, remouet impedimentum in-

greſſus illius, quod conuenit Baptiſmo, vt eſt inſtrumentum paſſionis Chriſti iam nobis exhibitæ.

44 Conſequiturne Baptiſmus ſuum effectum fictione recedente.

Vt hoc intelligatur. Nota duplicẽ eſſe fictionem, vnam, quæ impedit validitatem Baptiſmi, vt cum quis ſimulat ſe velle recipere Baptiſmum, cùm reuera nolit, ſed intendat tantùm iocari. Aliam, quæ licet non impediat Baptiſmi validitatem, impedit tamen præcipuum eius effectum, qui eſt gratia, vt cum quis indiſpoſitus accedit ad Sacramentum; talis enim fictè dicitur ad illud accedere, quia nec verè legitimè diſpoſitus ad illud accedit, nec eius effectũ accipit, ſed quodammodo fingit ſe vtrumque facere. Repetendum quoque ex alibi dictis, ad effectum gratiæ baptiſmalis obtinendum, requiri in adultis voluntatem ſuſcipiendi Baptiſmum; Item veram, ac ſupernaturalem fidem; Item in eo, qui cum peccato originali adiunctum habet peccatum aliquod actuale, neceſſariam eſſe ſaltem attritionem ſupernaturalem. Notandum denique omnem fictionem, ſeu indiſpoſitionem, quæ impedit validitatem Bap-

tiſmi, impedire quoque omnem eius effe-ctum; eam verò, quæ nõ impedit eius validitatem, non poſſe impreſſionem caracteris baptiſmalis impedire; omnis enim Baptiſmus validus non poteſt eum non imprimere, etſi alijs effectibus carere poſſit. Quod igitur in præſenti quæſtione controuertitur eſt, an quando Baptiſmus validè ſuſceptus eſt, ſed ſine fructu gratiæ, ac remiſſionis peccatorum ob indiſpoſitionẽ ſuſcipientis, eos effectus recuperet, ſublata ea indiſpoſitione per contrariam diſpoſitionem.

Reſp. Baptiſmus recedente fictione effectum ſuum conſequitur. Deſumitur hæc veritas ex Auguſt. in libris de Baptiſmo, contra Donatiſtas; vbi vult Baptiſmũ, quatenus eſt opus, & ſemen Chriſti, in ſe immutatum vim regenerãdi ſemper retinere, donec eam ablato obice aliquando exeruerit.

AN ſi quis commiſiſſet aliqua peccata poſt Baptiſmum, ea tollerétur virtute Baptiſmi. 45

Reſp. Non tollerentur virtute Baptiſmi, ſed Contritionis, vel Attritionis cum

Sacramẽto Confeſſionis: Baptiſmus enim ad ea ſolùm peccata remittenda ordinatur, quæ realem eius ſuſceptionem antecedunt,

46 QVænam diſpoſitio requiritur ad tollendam fictionem, ſeu eam indiſpoſitionem, ob quam Baptiſmus gratiæ effectum non eſt conſecutus.

Reſp. In eo, qui in ipſa ſuſceptione Baptiſmi, aut poſt eam peccauit mortaliter, neceſſária eſt Contritio, vel Attritio cum alio Sacramento. Ratio eſt, quia Sacramenta non ſunt inſtituta ad remittenda peccata futura; ſunt enim medicinæ curatiuæ reſpectu peccatorum præcedentiũ, & præſeruatiuæ reſpectu futurorum: ſuppono autem peccatum, quod in ipſa ſuſceptione Baptiſmi committitur, naturâ poſterius eſſe ipſo Baptiſmo. In eo autem, qui nec in ipſa ſuſceptione Baptiſmi, nec poſtea mortaliter peccauit, ſatis eſt Attritio, vt recuperet effectum Baptiſmi: Attritio enim ſufficit ad tollendam fictionem, ergo & ad recuperandum effectum, qui per fictionem impediebatur.

Ad extremũ omnia peccata, quæ quis cõmittit eo tempore, quo baptizatur, ſi per-

Digitized by Google

petrentur ante illud vltimũ inſtans, quo completur Baptiſmus, ſunt materia propria Baptiſmi, ideoque per ſe loquẽdo, accedente poſtea ſola attritione remittũtur; ſecus de iis, quæ eo inſtanti adhuc durant. Colligitur ex ſupradictis. Ex quibus omnibus ſequitur, peccata cõmiſſa ante Baptiſmum non eſſe ſubijcienda clauibus Eccleſiæ; contra verò tam indignam Baptiſmi ſuſceptionem, ſpeciatim in confeſſione eſſe explicãdam, quàm quoduis aliud peccatum, eodem quo perficitur Baptiſmus inſtanti commiſſum.

QVæ ſunt Baptiſmi Ceremoniæ. 47.

Reſp. 1. Eſt Catecheſis adultorum, qua eorum animi ad Baptiſmum præparãtur. 2. eſt Exorciſmus, qui eſt abiuratio, per quam arcetur Dæmonis poteſtas, ne impediat baptizandum a ſuſceptione Baptiſmi, propter quod fiunt exſufflationes. 3. eſt immiſſio ſalis in os, quo infans ſignificatur condiri gratiâ, cœleſtique quadam prudentia, & ſapientia. 4. eſt apertio auriũ cum ſaliua, ad denotandum aures baptizati verbo Dei, ſapientiæque eſſe deinceps aperiendas. 5. eſt pectoris, & ſcapularum vnctio cum oleo benedicto, vt intelligat

Catechumenus ſibi athletarum more pro Chriſto luctandum eſſe: ſuccedit & vnctio verticis, quæ fit cum ſacro chriſmate, indicatque eundem factum eſſe membrũ Chriſti, qui caput noſtrum eſt. 6. eſt interrogatio, vtrum Sathanæ abrenuntiet, vt fides, & conſenſus illius exploretur. 7. eſt nominis impoſitio, quod à ſancto aliquo legis Euangelicæ mutuandum eſt. 8. datur baptizato oſculum pacis in ſimbolum amicitiæ; datur & cèreus accenſus, vt acceptum in Baptiſmo fidei lumen luceat per bona eius opera coram hominibus: veſtis candida denotat innocentiam, & puritatem per Baptiſmum acceptam: Lac denique infantiam in Chriſto. Atque hæ quidem ſunt pręcipuę Baptiſmi ceremoniæ, quę ſi omittantur ab hæretico, vel infideli; ſuppleri non ſolēt; ne putetur Eccleſia ſentire Baptiſmum ab hæreticis collatum non valere: ſi verò a Catholicis contingat ob neceſſitatem prætermitti, poſtea cùm oportunum fuerit ſupplentur in infantibus, ſaltem principales.

48 QVomodo Exorciſmi impediunt Dæmonis poteſtatem.

Reſp. Impediunt, quatenus in iis fre-

quens eſt vſus ſigni crucis, inuocatur nomen Ieſu, comminationes fiunt diuinæ vindictæ; aliaque huiuſmodi, quæ dæmō tanquam ſibi inimica auerſatur: Item ratione precum Eccleſiæ, quarum intuitu Deus Dæmonem è corporibus baptizatorum propulſat. Tertiò Dæmon per modū imperij fugatur exorciſmis; ſic enim eum alloquitur miniſter imperatiuè, *Exi ab eo maledicte, &c.* quam poteſtatem non tam miniſtro conuenire ratione ſanctitatis, quàm ratione ordinis, & poteſtatis Eccleſiæ, vel ex eo liquet, quòd plerique alioquin non ita ſancti, vim Dæmonis ſuis Exorciſmis compeſcant.

Digitized by Google

CAPVT III:

DE CONFIRMATIONE.

SECTIO I.

DE NOMINIBVS, NAtura, autore, inſtitutione Confirmationis.

1. QVÆ ſunt huius Sacramẽti appellationes.

Reſp. Varia ſunt eius nomina, quæ tum ex materia, tum ex ritu in eo obſeruari ſolito deſumuntur: hinc a patribus, *Inunctio, & ſacrum vnguentum, Oleum ſanctificatum, Sacramentum Chriſmatis, Sacramentum conſignationis, Signaculum dominicum, impoſitio manuum nuncupatur.* Ab effectu quoque, quem ſortitur,

Digitized by Google

profectum eſt nomen ipſum Confirmationis: Eſt enim *Sacramentum, in quo baptizatus in fronte ab Epiſcopo inungitur, ſub præſcripta verborum forma, ad robur, & augmentum gratiæ.*

Confirmatio eſt-ne Sacramentum. 2.

Reſp. Confirmatio eſt proprium nouæ legis Sacramentũ, *Si quis dixerit* (inquit Trid. ſeſſ. 7. can. 1. de Cõfirmatione) *Confirmationem baptizatorum otioſam ceremoniã eſſe, & non potiùs verum, & proprium Sacramentum, anathema ſit.* Adſtipulatur Tridentino ratio ipſa; Tria enim tantùm requiruntur ad rationem Sacramenti. Primum. promiſſio gratiæ. 2. ceremonia externa, qua ea gratia applicetur. 3. mãdatum diuinum de eius vſu; At 1. conſtat ex c. 16. Ioa. *Si ego non abiero, paracletus non veniet ad vos, ſi autem abiero, mittam eum ad vos,* & Lucæ 24. *Ego mittam promiſſum patris mei in vos.* 2. habetur actorum 8. vbi dicitur, *tunc imponebant,* nempe Apoſtoli, *manus ſuper eos, & accipiebant Spiritum ſanctum,* & c 19. *Cum impoſuiſſet illis manus Paulus, venit Spirit⁹ ſãctus ſuper eos.* 3. ex eo colligitur, quod Apoſt. ea ceremonia nunquã vſi fuiſſet, niſi eius rei pręceptũ aliquod a Deo ac-

Digitized by Google

pro viribus inſtruendus eſt, & baptizandus Quod ſi inſuper cæcus is ſit, amētium loco habendus eſt, de quibus ſupra.

SECTIO IX.

DE BAPTISMI EFfectibus, & ceremoniis.

QVi ſunt Baptiſmi effectus.

43 *Reſp.* 1. Per illum remittuntur omnia peccata, id eſt tam originale, quàm actualia, modò ſit legitima diſpoſitio in ſuſcipiente. Ita Concil. Floren. & Trid. & Ratio eſt, quia Baptiſmus eſt perfecta quædam regeneratio, per quam regeneramur Chriſto, & commorimur peccato, quod perfectè non fieret, niſi omnia omnino peccata virtute illius nobis remitterētur. 2. remittitur quoque omnis omnino pœnæ reatus, quæ baptizato decreta eſt a Deo ob peccata ipſius, hoc enim priuilegium decet primordium vitæ ſpiritualis. De pœna autem luenda

reſpectu Reipublicæ aliter ſétiendum. Ad Irregularitates Eccleſiaſticas quod attinet, quædã tolluntur per Baptiſmũ, vt ſunt eæ, quæ contrahuntur propter delictum : aliæ non tolluntur; vt quæ contrahuntur ob defectum ſignificationis, vt ex bigamia, vel quòd aliquis natus ſit ex illgitimis parentibus: Item non tolluntur pœnalitates, ſeu defectus, quos incurrimus ex originaria culpa; cuiusmodi ſunt fomes peccati, paſſibilitas corporis, morbi, dolores, mors &c. quæ nobis ad agonem, & luctam relicta ſunt in hac vita, auferenda in futura. 3. Per Baptiſmum infunduntur gratia, & virtutes, tam paruulis quã adultis; nunquã enim fit iuſtificatio ſine infuſione gratiæ, & virtutum ſaltem theologicarum, ſcilicet fidei, ſpei, & charitatis ex Trid. ſeſſ. 6. c. 7. Confert etiam Baptiſmus auxilia quædam actualia gratiæ, tum ad ſuperandum fomitem, tum ad alia munera meliùs, ac faciliùs obeunda; qualis ſunt ſuſceptio Sacramentorum, obſeruatio mendatorum legis diuinæ, & Eccleſiaſticæ. 4. in Baptiſmo confertur Caracter; ratione cuius eſt irreiterabilis 5. Baptiſmus aperit regnum cœlorum, quatenus remittendo totam pœnam ſimul cum culpa, remouet impedimentum in-

Digitized by Google

greſſus illius, quod conuenit Baptiſmo, vt eſt inſtrumentum paſſionis Christi iam nobis exhibitæ.

44 Conſequiturne Baptiſmus ſuum effectum fictione recedente.

Vt hoc intelligatur. Nota duplicẽ eſſe fictionem, vnam, quæ impedit validitatem Baptiſmi, vt cum quis ſimulat ſe velle recipere Baptiſmum, cùm reuera nolit, ſed intendat tantùm iocari. Aliam, quæ licet non impediat Baptiſmi validitatem, impedit tamen præcipuum eius effectum, qui eſt gratia, vt cum quis indiſpoſitus accedit ad Sacramentum; talis enim fictè dicitur ad illud accedere, quia nec verè legitimè diſpoſitus ad illud accedit, nec eius effectũ accipit, ſed quodammodo fingit ſe vtrumque facere. Repetendum quoque ex alibi dictis, ad effectum gratiæ baptiſmalis obtinendum, requiri in adultis voluntatem ſuſcipiendi Baptiſmum; Item veram, ac ſupernaturalem fidem; Item in eo, qui cum peccato originali adiunctum habet peccatum aliquod actuale, neceſſariam eſſe ſaltem attritionem ſupernaturalem. Notandum denique omnem fictionem, ſeu indiſpoſitionem, quæ impedit validitatem Bap-

tiſmi, impedire quoque omnem eius effectum; eam verò, quæ nō impedit eius validitatem, non poſſe impreſſionem caracteris baptiſmalis impedire; omnis enim Baptiſmus validus non poteſt eum non imprimere, etſi alijs effectibus carere poſſit. Quod igitur in præſenti quæſtione controuertitur eſt, an quando Baptiſmus validè ſuſceptus eſt, ſed ſine fructu gratiæ, ac remiſſionis peccatorum ob indiſpoſitionē ſuſcipientis, eos effectus recuperet, ſublata ea indiſpoſitione per contrariam diſpoſitionem.

Reſp. Baptiſmus recedente fictione effectum ſuum conſequitur. Deſumitur hæc veritas ex Auguſt. in libris de Baptiſmo, contra Donatiſtas; vbi vult Baptiſmū, quatenus eſt opus, & ſemen Chriſti, in ſe immutatum vim regenerādi ſemper retinere, donec eam ablato obice aliquando exeruerit.

AN ſi quis commiſiſſet aliqua peccata poſt Baptiſmum, ea tollerētur virtute Baptiſmi. 45

Reſp. Non tollerentur virtute Baptiſmi, ſed Contritionis, vel Attritionis cum

Sacramẽto Confeſſionis: Baptiſmus enim ad ea ſolùm peccata remittenda ordinatur, quæ realem eius ſuſceptionem antecedunt,

46 QVænam diſpoſitio requiritur ad tollendam fictionem, ſeu eam indiſpoſitionem, ob quam Baptiſmus gratiæ effectum non eſt conſecutus.

Reſp. In eo, qui in ipſa ſuſceptione Baptiſmi, aut poſt eam peccauit mortaliter, neceſſaria eſt Contritio, vel Attritio cum alio Sacramento. Ratio eſt, quia Sacramenta non ſunt inſtituta ad remittenda peccata futura; ſunt enim medicinæ curatiuæ reſpectu peccatorum præcedentiũ, & præſeruatiuæ reſpectu futurorum: ſuppono autem peccatum, quod in ipſa ſuſceptione Baptiſmi committitur, naturâ poſterius eſſe ipſo Baptiſmo. In eo autem, qui nec in ipſa ſuſceptione Baptiſmi, nec poſtea mortaliter peccauit, ſatis eſt Attritio, vt recuperet effectum Baptiſmi: Attritio enim ſufficit ad tollendam fictionem, ergo & ad recuperandum effectum, qui per fictionem impediebatur.

Ad extremũ omnia peccata, quæ quis cõmittit eo tempore, quo baptizatur, ſi per-

petrentur ante illud vltimũ inſtans, quo completur Baptiſmus, ſunt materia propria Baptiſmi, ideoque per ſe loquẽdo, accedente poſtea ſola attritione remittũtur; ſecus de iis, quæ eo inſtanti adhuc durant. Colligitur ex ſupradictis. Ex quibus omnibus ſequitur, peccata cõmiſſa ante Baptiſmum non eſſe ſubijcienda clauibus Eccleſiæ; contra verò tam indignam Baptiſmi ſuſceptionem, ſpeciatim in confeſſione eſſe explicãdam, quàm quoduis aliud peccatum, eodem quo perficitur Baptiſmus inſtanti commiſſum.

QVæ ſunt Baptiſmi Ceremoniæ. 47.

Reſp. 1. Eſt Catecheſis adultorum, qua eorúm animi ad Baptiſmum præparátur. 2. eſt Exorciſmus, qui eſt abiuratio, per quam arcetur Dæmonis poteſtas, ne impediat baptizandum a ſuſceptione Baptiſmi, propter quod fiunt exſufflationes. 3. eſt immiſſio ſalis in os, quo infans ſignificatur condiri gratiâ, cœleſtique quadam prudentia, & ſapientia. 4. eſt apertio auriũ cum ſaliua, ad denotandum aures baptizati verbo Dei, ſapientiæque eſſe deinceps aperiendas. 5. eſt pectoris, & ſcapularum vnctio cum oleo benedicto, vt intelligat

Catechumenus ſibi athletarum more pro Chriſto luctandum eſſe: ſuccedit & vnctio verticis, quæ fit cum ſacro chriſmatè, indicatque eundem factum eſſe membrũ Chriſti, qui caput noſtrum eſt. 6. eſt interrogatio, vtrum Sathanæ abrenuntiet, vt fides, & conſenſus illius exploretur. 7. eſt nominis impoſitio, quod à ſancto aliquo legis Euangelicæ mutuandum eſt. 8. datur baptizato oſculum pacis in ſimbolum amicitiæ; datur & cèreus accenſus, vt acceptum in Baptiſmo fidei lumen luceat per bona eius opera coram hominibus: veſtis candida denotat innocentiam, & puritatem per Baptiſmum acceptam: Lac denique infantiam in Chriſto. Atque hæ quidem ſunt pręcipuę Baptiſmi ceremoniæ, quę ſi omittantur ab hæretico, vel infideli; ſuppleri non ſolẽt; ne putetur Eccleſia ſentire Baptiſmum ab hæreticis collatum non valere: ſi verò a Catholicis contingat ob neceſſitatem prætermitti, poſtea cùm oportunum fuerit ſupplentur in infantibus, ſaltem principales.

48 QVomodo Exorciſmi impediunt Dæmonis poteſtatem.

Reſp. Impediunt, quatenus in iis fre-

quens eſt vſus ſigni crucis, inuocatur nomen Ieſu, comminationes fiunt diuinæ vindictæ; aliaque huiuſmodi, quæ dæmō tanquam ſibi inimica auerſatur: Item ratione precum Eccleſiæ, quarum intuitu Deus Dæmonem è corporibus baptizatorum propulſat. Tertiò Dæmon per modū imperij fugatur exorciſmis; ſic enim eum alloquitur miniſter imperatiuè, *Exi ab eo maledicte, &c.* quam poteſtatem non tam miniſtro conuenire ratione ſanctitatis, quàm ratione ordinis, & poteſtatis Eccleſiæ, vel ex eo liquet, quòd plerique alioquin non ita ſancti, vim Dæmonis ſuis Exorciſmis compeſcant.

Digitized by Google

profectum eſt nomen ipſum Confirmationis: Eſt enim *Sacramentum, in quo baptizatus in fronte ab Epiſcopo inungitur, ſub præſcripta verborum forma, ad robur, & augmentum gratiæ.*

Confirmatio eſt-ne Sacramentum. 2.

Reſp. Confirmatio eſt proprium nouæ legis Sacramentũ, *Si quis dixerit* (inquit Trid. ſeſſ. 7. can. 1. de Cõfirmatione) *Confirmationem baptizatorum otioſam ceremoniã eſſe, & non potiùs verum, & proprium Sacramentum, anathema ſit.* Adſtipulatur Tridentino ratio ipſa; Tria enim tantùm requiruntur ad rationem Sacramenti. Primum. promiſſio gratiæ. 2. ceremonia externa, qua ea gratia applicetur. 3. mãdatum diuinum de eius vſu; At 1. conſtat ex c. 16. Ioa. *Si ego non abiero, paracletus non veniet ad vos, ſi autem abiero, mittam eum ad vos,* & Lucæ 24. *Ego mittam promiſſum patris mei in vos.* 2. habetur actorum 8. vbi dicitur, *tunc imponebant,* nempe Apoſtoli, *manus ſuper eos, & accipiebant Spiritum ſanctum,* & c 19. *Cum impoſuiſſet illis manus Paulus, venit Spirit⁹ sãctus ſuper eos.* 3. ex eo colligitur, quod Apoſt. ea ceremonia nunquã vſi fuiſſet, niſi eius rei pręceptũ aliquod a Deo ac-

Digitized by Google

cepiſſet.

3 QVis eſt Confirmationis author, & inſtitutor.

Reſp. Hoc Sacramentum fuit immediatè a Chriſto inſtitutum. Trid. ſeſſ. 7. can. 1. de Sacramentis in genere, & iam dictum eſt ſupra.

4 QVo tempore fuit hoc Sacramentum à Chriſto inſtitutum

Reſp. Veriſimilius eſt fuiſſe inſtitutum à Chriſto in nocte cœnæ, ſaltem quo ad aſſignationẽ materiæ, & formæ ipſius. Docet enim Fabianus Papa Epiſtola 2. ad orientales c. 1. Chriſtum in nocte cœnæ docuiſſe Apoſtolos conficere crhyſma; quanquam fortè tunc facta non fuit poteſtas Apoſtolis hoc Sacramentum adminiſtrandi, ſed tantùm Ioa. 20. cùm completè creati ſunt Sacerdotes, & Epiſcopi.

SECTIO

Digitized by Google

SECTIO II.

DE NECESSITATE Confirmationis, eiuſdemque materia, & forma.

EStne Confirmatio Sacramentum neceſſarium neceſſitate medij ad ſalutem. 5

Reſp. Non, quia ex vi ſuæ inſtitutionis ſupponit gratiam baptiſmalem: quare non eſt inſtitutum ad primam gratiam conferendam, ſed ad eam iam collatam augendam; at ea tantùm Sacramenta neceſſaria ſunt neceſſitate medij, quæ conferunt primam gratiam, cuiuſmodi ſunt Baptiſmus, & Pœnitentia, ergo &c.

QVæ eſt materia Sacramenti Confirmationis. 6

Reſp. Materia remota Confirmationis eſt Chriſma ex oleo oliuarum, & balſamo

Digitized by Google

compoſitum, & ab Epiſcopo benedictum. Ita Florent. in decreto de Armenis: & ſuadetur hac ratione. Illud pertinet ad materiam huius Sacramenti quod ſignificatur, & determinatur a forma ipſius, Chriſma eſt huiuſmodi, vt patet ex forma hac, *ſigno te ſigno crucis, & confirmo te Chriſmate ſalutis.* Vbi nomine Chriſmatis, ex cõmuni vſu Eccleſiæ intelligitur vnguentum compoſitum ex oleo & balſamo; tale igitur Chriſma pertinet ad materiam Confirmationis. Materia verò proxima huius Sacramenti eſt ipſa inũctio Chriſmatis, in fronte facta, & expreſſa ſigno crucis. 1. pars probatur ex cõmuni axiomate, quod eſt materiã proximã eorũ Sacramentorũ, quæ in vſu conſiſtunt, poſitam eſſe in vſu, & applicatione remotæ, vt videre eſt in baptiſmo, extrema vnctione &c. 2. pars nempe quod hæc inunctio in fronte fiat, docetur ex perpetuo vſu Eccleſiæ, & communi patrum, & canonum ſententia. 3. ex eo eluceſcit, quod alioqui forma falſa eſſet, qua inter vngendum Epiſcopus vtitur dicendo, *ſigno te ſigno crucis &c.*

7 EStne neceſſe, vt Chriſma ſit ab Epiſcopo benedictum.

Reſp. Eſſentiale eſt huic Sacramento, vt Chriſma ſit ab Epiſcopo benedictũ: Nam Florentinum decernens Chriſma debere eſſe benedictum, hoc contraxit ad benedictionem factam ab Epiſcopo.

EStne neceſſe Confirmationem dari Chriſmate nouo. 8

Reſp. Id quidem neceſſarium eſt neceſſitate præcepti, non tamen Sacramenti; modo vetus Chriſma ſit adhuc incorruptũ: ex epiſtola Fabiani 2. ad Epiſcopos orientales.

POteſtne ſimplex Sacerdos ex delegatione ſummi põtificis Chriſma cõficere. 9

Reſp. Probabilibus eſt non poſſe; quia cum patres, & concilia dicant de diuina inſtitutione eſſe, vt Chriſma ſit benedictũ ab Epiſcopo, facile admittendum non eſt hoc munus poſſe alteri demandari, vſque dum aliud conſtet ex praxi contraria, id enim Epiſcoporum eſt ratione ordinis.

PRæter inunctionem illam, quæ fit manu Epiſcopi, requiriturne alia manuũ 10 impoſitio,

Digitized by Google

Reſp. Non requiritur, Eccleſia enim, quæ verum vſum huius Sacramenti retinet, nulla alia nunc vtitur.

11 QVænam eſt forma huius Sacramenti.

Reſp. Forma huius Sacramenti hæc eſt, *Conſigno te ſigno crucis, & confirmo te Chriſmate ſalutis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.* Ita Florent. cui conformis eſt praxis Eccleſiæ, in qua eſt legitimus vſus Sacramentorum. Non eſt tamen neceſſe illa ipſa verba retineri, quibus forma conſueta conſtat; nam modò ſenſus formæ ſeruetur, nihil intereſt vti æqualentibus; eſt enim ſenſus veluti anima verborum.

12 POſſuntne hæc verba, *Chriſmate ſalutis*, omitti, ſtante tota eſſentia formæ.

Reſp. Probabilius eſt non poſſe; vt nec alia hæc, *ſigno crucis*, eſt enim expreſſa crucis & Chriſmatis mentio valde conſentanea inſtitutioni huius Sacramenti.

13 VTebanturne Apoſtoli Chriſmate, cōferendo Confirmationem.

Reſp. Vtebantur, nec per ſimplicem

Digitized by Google

manuũ impoſitionem effectum huius Sacraméti conferebant. Neque vrget, quod Actorum 8. & 19. dicantur Apoſtoli contuliſſe Spiritũ Sanctũ per manuũ, impoſitionem: quia per manuũ impoſitionem non intelligitur alia ceremonia, quàm inunctio illa in fronte, quæ quia manu fit, habet rationem cuiuſdem impoſitionis manuum, ex communi modo loquendi patrum.

SECTIO III.

DE DVPLICI CONfirmationis effectu, Caractere ſcilicet, & gratia.

SAcramentum Confirmationis imprimitne Caracterem. 14

Reſp. Imprimit, vt docui, vbi de Sacramentis in genere, & colligitur perſpicuè ex eo hæbr. 6. *Non rurſus iacientes fundamentum pœnitentiæ ab operibus mortuis, & fidei ad Deum, baptiſmatum doctrinæ, impoſitionis quoque manuum*; vbi per

impoſitionem manuum intelligit Apoſtolus Confirmationem, quæ poſt Baptiſmum conferebatur, docetque ei, qui ſemel baptizatus, ac confirmatus eſt, non licere ampliùs baptizari, aut confirmari; quia hæc ſunt fundamenta fidei, quæ ſemel tantùm iaciuntur.

15 INcurruntne irregularitatem, qui bis confirmant, aut bis confirmantur.

Reſp. Non incurrunt, quia nullo iure id eſt expreſſum: Irregularitas autem nunquam incurritur, niſi in caſibus iure expreſſis: Neque ex eo, quod quis irregularis fiat rebaptizando, benè infertur idem dicendum de eo, qui reiterat Confirmationem, quia in pœnis iure poſitiuo ſtatutis non valet argumentum a paritate rationis.

16 CAracter Confirmationis ſupponitne Caracterem Baptiſmi.

Reſp. Eum ſupponit: Eſt enim commune axioma Theologorum, quòd Baptiſmus ſit ianua, & aditus ad omnia Sacramenta, itaut eius Caracter ſit veluti potentia paſſiua ad ea recipienda; quò fit vt non baptizatus inualidè Confirmationem ſuſcipe-

ret, multò minùs eius Caracterem.

CONferturne per Sacramentum Confirmationis gratia gratum faciens. 17

Reſp. Suſcipienti hoc Sacramentum confertur gratia habitualis, per quam augetur gratia iam ante per Baptiſmum accepta. Eſt enim inſtitutum hoc Sacramentum in complementum, & perfectionem Baptiſmi, ad tribuendum robur, & augmẽtum Spiritus Sancti.

GRatia quam confert hoc Sacramentum, eſt ne maior gratia Baptiſmali. 18

Reſp. Eſt maior & intenſior: ſcriptura enim, & patres per antonomaſiam dicunt, per hoc Sacramentum conferri Spiritum Sanctum; Item dari plenitudinen Spiritus Sancti, ſiue gratiæ: quibus loquendi modis ſignificant cumulatiorem per ipſum dari gratiam, quàm per Baptiſmum.

Digitized by Google

SECTIO IV.

DE DISPOSITIONE ſuſcipientium Confirmationem, de ſuſcipientibus ipſis, eorumque ad eam ſuſcipiendam obligatione.

19 QVæ diſpoſitio requiritur in ſuſcipiente hoc Sacramentum, vt eius fructum, nimirum gratiam, recipiat.

Reſp. Vt quis gratiam habitualem in hoc Sacramento recipiat, non requiritur per ſe vlla diſpoſitio actualis, ſed ſufficit habitualis: ſi enim accedens ad hoc Sacramentum adhuc in gratia habituali perſeueret, recipiet ab eo augmentum talis gratiæ; Sacramenta enim non ponentibus obicem conferunt gratiam; at in eo caſu non ponitur obex: per accidens tamen, vt ſi homo eſſet in peccato mortali, præ requireretur cōtritio, vel certe attritio

cum Sacramento pœnitentiæ: eſt enim hoc Sacramentum inſtitutum ad augmentum gratiæ conferendum; quapropter iam ſupponit infuſionem primæ gratiæ.

QVid fiet, ſi quis accedat tantùm attritus, exiſtimans tamen ſe contritum. 20

Reſp. Si illa ignorantia inculpabilis ſit, recipiet gratiam ab hoc Sacramento, quia attritio ſufficiēter diſponit hominem ad remiſſionem peccatorum in Sacramento; aliunde verò ratione bonæ fidei, tollitur in eo omnis obex peccati actualis, quare nihil erit cauſæ, cur gratiam non recipiat.

QVando hoc Sacramentum cum fictione recipitur, atque adeo ſine effectu gratiæ, reſtituitur-ne poſtea hic effect⁹ recedente fictione. 21

Reſp. Reſtituitur: ratio eadem eſt, quæ de Baptiſmo.

QVinam ſunt capaces Sacramenti Confirmationis. 22

Reſp. Soli, & omnes baptizati ſunt ca-

Digitized by Google

capaces ſunt Confirmationis. Quòd ſolī baptizati ſint eius capaces, conſtat ex antedictis: Quòd vero omnes ſint tales, docet Vrbanus Papa c. 1. de conſecr. diſt. 5. vbi ait, *Omnes fideles per manus impoſitionem Epiſcoporum, Spiritum Sanctum poſt Baptiſmum accipere debent, Vt plenè Chriſtiani inueniantur.*

23 DEbetne Confirmatio conferri etiam infantibus, perpetuò amentibus, & & moribundis.

Reſp. Iam eſſe conſuetudinis in Eccleſia, vt pueri non confirmentur ante vſum rationis: ſufficit tamen ætas ſeptem annorum; tunc enim cēſentur pueri ſufficienter vti ratione; nec expedit hoc Sacramentum vlteriùs differri, vt eius ope iuuentur ad euitanda grauiora peccata. Quæ quanquā ita ſint, poſſet tamen occurrere cauſa legitima, ob quam expediret cōfirmari infantem ante vſum rationis, vt ſi adeſſet Epiſcopus, & crederetur poſtea multo tempore abfuturus &c. Perpetuus amens reputatur vt infans, ideoque vt baptizari, ſic confirmari poteſt; & quamuis nunquam militaturus ſit ſpiritualiter fidem profitendo, ac tuendò; tamen id eſt per accidens, & aliunde eſt capax præcipui effectus hu-

ius Sacramẽti, qui eſt augere gratiam baptiſmalem, faciendo hominem perfectum Chriſtianum. Quod ſi dilucida haberet interualla, expectandus eſſet eius conſenſus. Moribundis etiam poteſt hoc Sacramentũ licitè conferri: etſi enim minùs ſit iis neceſſarium, quam victuris; indigent tamen illo vt creſcãt, & perficiantur in gratia, quò beatiores reddantur in altera vita.

QVanta eſt obligatio ſuſcipiendi hoc Sacramentum. 24

Reſp. Sacramẽtum Confirmationis non eſſe neceſſarium neceſſitate medij ad ſalutem, iam ſupra conſtitutum eſt: Nunc igitur quæſtio tantùm eſt, teneamurne illud ſuſcipere vi præcepti alicuius: cui vt ſatiſfiat.

Reſp. Nullum extat præceptum diuinũ, vel Eccleſiaſticum Confirmationis ſuſcipiendæ; nullum enim tale oſtendi poteſt: vnde per ſe loquendo, nec mortale, nec veniale peccatum eſt, non recipere hoc Sacramentum: per accidens verò poteſt eſſe etiam mortale; puta ſi quis omittat illud ſuſcipere ex graui contemptu, aut contra propriam conſcientiam dictantẽ eius ſuſ-

Digitized by Google

cipiendi ſubeſſe obligationem.

25 QVandonam cenſetur hæc omiſſio eſſe ex contemptu.

Reſp. Non ſatis eſt ad contemptum, vt quis omittat confirmari, cùm facilè confirmari poſſit; ſed requiritur, vt parui faciat Confirmationem, exiſtimando rem eſſe puerilem, non magni momenti, ac proinde indignam, cui ſe ſe ſubijciat.

SECTIO V.

DE MINISTRO CONfirmationis.

26 SOluſne Epiſcopus poteſt cõferre Sacramentum Cõfirmationis.

Reſp. Solus Epiſcopus ita eſt miniſter ordinarius huius Sacramenti, vt ſi ſimplex Sacerdos propria authoritate tentaret illud adminiſtrare, Sacramentũ nullum eſſet; Sequitur ex Trid. ſeſſ. 7. cã. 3.

Digitized by Google

de Confirmatione, vbi ait, *Si quis dixerit Sanctæ Confirmationis ordinarium miniſtrum non eſſe ſolum Epiſcopum, ſed quemuis ſimplicem Sacerdotem, anathema ſit*; & ſeſſ. 23. cā. 7. vbi dicit anathema ei, qui dixerit poteſtatem confirmandi eſſe Sacerdotibus cum Epiſcopis communem; quod perperam definiret, ſi Sacerdotes ex vi ſui ordinis confirmare poſſent.

POteſt-ne Sacerdos ſaltem ex cōmiſſione ſummi Pontificis Confirmationem adminiſtrare. 27

Reſp. Poteſt; id enim aliquando factū docet Floren. & indicat Trid. ſupra ſeſſ. 7. cā. 3. negans enim ſimplicem Sacerdotē eſſe ordinarium miniſtrum, ſatis inſinuat extraordinarium eſſe poſſe. Ex quibus patet Cōfirmationem eſſe actum ordinis, aut Epiſcopalis, ſi authoritate ordinaria fiat, aut Sacerdotalis, ſi diſpenſatio ſummi Pōtificis ad eam accedat, quamuis ipſa diſpenſatio ſit actus iuriſdictionis.

POteſt-ne ab alio, quàm à Summo Pontifice fieri facultas ſimplici Sacerdoti hoc Sacramentum miniſtrandi. 28

Digitized by Google

Reſp. Non poteſt: colligitur ex modo loquendi Concil. Floren. *Legitur* (inquit) *aliquando per ſedis Apoſtolicæ diſpenſationem, ex rationabili, & vrgente admodum cauſa, ſimplicē Sacerdotem, chriſmate per Epiſcopū conſecrato, hoc adminiſtraſſe Confirmationis Sacramentum*; quin etiam conſtat ex praxi ipſa, nullus enim hactenus in eo diſpenſauit, præter ſummū Pontificem.

29 POteſt-ne ea facultas alteri, quàm Sacerdoti conferri, v. c. Diacono, aut Subdiacono.

Reſp. Non poteſt, quia Pontifex in iis, quæ ſunt iuris diuini pro arbitrio diſpenſare non poteſt; quare quamuis voluerit vt ex ipſa praxi colligitur, Epiſcopum eſſe miniſtrum ordinarium huius Sacramenti, Sacerdotem verò extraordinarium, ex nullo tamen capite colligi poteſt, voluiſſe ipſum alteri hoc munus demandari; Non poteſt itaque Pontifex hoc ſibi arrogare, vt alium huic muneri præficiat.

30 POteſt-ne Epiſcopus excommunicatus, degradatus, hæreticus, Confirmationē

Digitized by Google

validè conferre.

Reſp. Poteſt, quia quòd poſſit Epiſcopus validè confirmare, id oritur ex poteſtate Ordinis, quæ in eo indelebilis eſt, nec ea ab Eccleſia priuari poteſt: ſi itaque libeat ei vti hac ſua poteſtate, valida erit Confirmatio; etſi, ſi Eccleſiæ prohibitionem violet, grauiter peccaturus ſit.

SECTIO VI.

DE OBLIGATIONE miniſtrandi Confirmationem, eiuſdemque ritibus.

QVænam eſt obligatio Miniſtri huius Sacramenti.

31. *Reſp.* Epiſcopus tenetur aliquoties adminiſtrare hoc Sacramentum tempore, & loco conuenienti, non extra ſuum Epiſcopatum, licet eos poſſit confirmare, qui ex alieno Epiſcopatu ad ſuum confluunt: Adhæc non de-

Digitized by Google

bet vti veteri chriſmate, ſed nouo. Rurſus Confirmatio, ſicut & Baptiſmus omni tẽpore dari poteſt, etiam interdicti, nec tãtùm in Eccleſia, ſed etiã extra ipſam, puta in palatio Epiſcopi. Chriſma verò intra Eccleſiam ſemper conſecrari debet, idque ſolemni ritu, in die cœnæ Domini. Ad extremum non eſt neceſſe, vt conferens hoc Sacramentum ſit ieiunus, cùm iam conſuetudo obtinuerit, vt conferatur poſt prandium.

32 QVinam ſunt ritus huius Sacramenti.

Reſp. Omiſſis iis, quæ ipſum prædunt, 1. non debet conferri ab Epiſcopo, niſi indutus ſit veſtibus ſacris, hoc enim ſpectat ad ornatum, & reuerentiam Sacramenti. 2. adeſſe debet ſuſceptor, qui cõfirmandũ teneat, & offerat Epiſcopo. 3. frõs Confirmati linea vitta cingi, ac ligari debet, ne ſtatim effluat, aut deteratur, ſed exſiccetur, & vt ſignificetur gratiam Confirmationis eſſe conſeruandam; quia verò vix ſiccatur ante triduum, eouſque geſtari debet, niſi loci cõſuetudo aliter habeat, 4. Confirmato leuiter infligitur alapa, tum vt meminerit ſe eſſe confirmatum, tum vt intelligat ſibi in poſterum fortiter ferendas eſſe iniurias pro Chriſto illatas.

Caput

CAPVT IV.

DE EVCHARISTIA.

SECTIO I.

DE NOMINIBVS, ET eſſentia Sacramenti Euchariſtiæ.

QVÆ ſunt huius Sacramẽ-
ti nomina, & appellatio- 1
nes.

Reſp. Dicitur *Sacrifici-
um, ſynaxis, viaticum, Cœna,
Hoſtia, Communio, Sacramen-
ſumaltaris*, Denique vulgò *Euchariſtia*
nuncupatur; quæ vox bonam gratiam ſi-
gnificat, quia Euchariſtia præ cæteris Sa-
cramentis vberrimè confert gratiam ſuper-
naturalem; quippe quæ Chriſtum ipſum
totius gratiæ fontem, & originem conti-

Digitized by Google

net & vitam æternam repræſẽtat, quæ dicitur, gratia Dei: ſignificat & gratiarum actionem, quia ſcilicet per Euchariſtiam Deo gratias agimus, pro immenſis eius in nos beneficiis; vnde frequentiſſimè ab Eccleſia vſurpatur ad ſignificandum Sacramentum illud quod tertio loco inter Sacramenta numeratur, quod eſt, *ſignum ſacrum corporis, & ſanguinis Chriſti, in ſpecie panis, ac vini a Chriſto inſtitutum, ad ſpiritualem animorum refectionem.*

EStne Euchariſtia Sacramentum.

2 Reſp. Euchariſtia eſt verum, & proprium Sacramentum, a reliquis ſpecie diſtinctum, & a Chriſto Domino in noua lege inſtitutum. 1. pars patet ex Florent. in literis vnionis, & Trid. paſſim ſeſſ. 7. & 13. & ratio eſt; quia cùm ad rationem Sacramenti nihil aliud requiratur, quàm vt ſit ceremonia ſacra quæ habeat mãdatũ Dei, & promiſſioné gratiæ, & hæc omnia pulchrè quadrent in Euchariſtiam, vt clarũ eſt ex Ioa. 6. c. & Math. 26. negari non poteſt eam eſſe Sacramentum. 2. pars ex eo probatur, quod hoc Sacramentum materia, & forma, fine quoque, & vi agendi a cæteris differat. 3. denique tum ex ſcriptura. Marci 4. Lucæ 22. Math. 26. & 1. ad Cor.

Digitized by Google

ij. tum ex ratione conſtat : nemini enim cõueniebat hæc poteſtas in corpus Chriſti, vt per certa quædam verba poneret illud ſub panis & vini ſpeciebus, niſi Chriſto.

IN quibus conſiſtit eſſentia Sacramenti Euchariſtiæ. 3

Reſp. Ratio Sacramenti Euchariſtiæ poſita eſt in ſpeciebus panis, & vini, ac præterea in corpore, & ſanguine Chriſti. probatur ex cap. Hoc eſt, de conſecr. diſt. 2. vbi dicitur. Euchariſtiæ Sacramentum duobus conſtare, viſibili elementorum ſpecie, & inuiſibili Domini noſtri Ieſu carne: Item ex modo loquendi D. Pauli 1. ad Cor. ij qui Euchariſtiã modò panẽ, modò corp⁹ Chriſti appellat.; *probet autem ſe ipſũ homo, & ſic de pane illo edat, & de calice bibat; qui enim manducat indigné iudicium ſibi manducat, & bibit, non diiudicans corpus Domini*: quæ rectè nequeunt intelligi, niſi dicatur vtrumque, ſcilicet ſpecies, & corpus Chriſti pertinere ad rationem Euchariſtiæ: Quod tamen fit cum hoc diſcrimine; quòd in ſpeciebus, cum ſint per ſe ſenſiles, inſit præcipua vis ſignificandi, & per conſequens habeant præcipuè rationem Sacramenti; Corpus autem Chriſti, cum ſit id, quod eſt verè

cibus animarum, habeat præcipuè vim agendi.

4 QVomodo ſe habent panis, vinum, & forma conſecrationis ad hoc Sacramentum.

Reſp. Euchariſtia non componitur intrinſecè ex illis, etſi dicat eſſentialiter ordinem ad illa tria, tanquam ad ſuas cauſas; neque enim ſpecies cōſecratæ magis ſignificarent Chriſtum ibi eſſe præſentem, quàm non conſecratæ, niſi ad hoc determinarentur per formam conſecrationis, & habitudinem ad illam iam pronuntiatam: nec poſſent ſignificare Chriſtum ibi eſſe per modū cibi, ſiue refectionis ſpiritualis, niſi eſſent ſpecies panis & vini, quibus in refectione communiter vtimur. Panis igitur, & vinum cenſentur pertinere ad hoc Sacramentum, quia ex illis, tanquam ex materia conficitur; forma verò conſecrationis, quia per illam materia conſecranda conuertitur in corpus & ſanguinem Chriſti.

5 ESt ne in hoc Sacramento aliquid, quod habeat rationem Sacramenti tantùm,

aliquid, quod rei tantùm, ac denique aliquid, quod Sacramenti, & rei ſimul.

Reſp. Eſt, ſolæ enim ſpecies cum forma conſecrationis ſunt Sacramentum tantùm: gratia, & charitas res Sacramenti tantùm: Corpus Chriſti Sacramentum, & res Sacramenti ſimul.

SECTIO II.

DE VNITATE SAcramenti Euchariſtiæ, eiuſdemque neceſſitate ad ſalutem.

ESt ne Sacramentum Euchariſtiæ vnum, vel plura. 6

Reſp. Licet materialiter dici poſſit multiplex, quatenus nimirum ſpecies panis, & vini prout ſub ſingulis continetur Chriſtus, ſunt aliquomodo diuerſa ſigna practica gratiæ (quo pacto a patribus interdum Euchariſtia dicitur in plurali *Sacramenta altaris*, & *Domi-*

vica Sacramenta, & ab ipſa Eccleſia in Miſſa, *Sacramenta quæ ſumpſimus*) formaliter tamen vnum eſt Sacramentum vnitate ſpeciei infimæ; quia ſpecies panis, & vini habent tantùm vnam ſignificationem Sacramentalem perfectam, & completam, ambæ enim ſpecies ſimul ſumptæ ſignificant refectionem ſpiritualem, per modum vnius conuiuij ſpiritalis, quod cibo, & potu conſtat.

7 QVi ſub vna duntaxat ſpecie communicat, ſuſcipitne totum Sacramentum.

Reſp. Etſi non recipiat totum Sacramentum quo ad integram ſuam repræſentationem, quia illud non recipit ſub vtraque ſpecie, ac proinde recipit illud tantùm per modum alimoniæ factæ per cibum, & non per potum: tamẽ quod ad rem attinet, illa vna ſpecies tam continet integrum conuiuium, quàm ambæ ſimul ſumptæ, cùm corpus & ſanguinẽ Chriſti, & conſequenter ſpiritualem animæ cibum, & potum contineat; ad eum modum, quo licet in Baptiſmo trina merſio in aqua expreſſiùs ſignificet triduũ mortis Chriſti, vnica tamen tantùm valet, quantùm tres ſimul.

Digitized by Google

ESto ſit Euchariſtia, vnum ſpecie infima Sacramentum, ſunt ne plures hoſtiæ conſecratæ plura numero Sacramenta. 8

Reſp. Plura ſunt, ſi communē loquendi modū ſpectemus: Si verò rem ipſam, dicendum videtur eſſe tantùm vnū numero Sacramentum, quia vnus in illis numero Chriſtus continetur, qui eſt præcipua pars Sacramenti,

EStne Euchariſtia in re, vel voto ſuſcepta, neceſſaria neceſſitate medij ad ſalutem. 9

Reſp. Non eſt, quia illud ſolum Sacramentum dicitur eo modo neceſſarium, quod inſtitutum eſt ad tribuendum aliquē effectum gratiæ ad ſalutem per ſe neceſſarium, & qui ſine tali Sacramento obtineri non poteſt: cuiuſmodi eſt prima gratia, per quam remittitur peccatum originale, vel actuale mortale, & perſeuerantia, per quam in ea gratia obtenta perſeueramus vſque ad finem vitæ: At Euchariſtia non eſt inſtituta ad hos effectus, non ad primū quidem, quia eius ſumptio vt licitè fiat, ſupponit remiſſionem peccati mortalis iam ante factam; & ſic non ordinatur ad conferendam primam gratiam, ſed ad eam

Digitized by Google

augendam: Quod argumentum probat quoque Euchariſtiam ne quidem in voto eſſe neceſſariam neceſſitate medij ad primam gratiam recipiendam, quia votum Sacramenti nunquam tali modo eſt neceſſarium medium ad iuſtificationem, niſi eiuſdem realis ſuſceptio ſit medium inſtitutum ad iuſtificationem acquirendam. Non ad ſecundum etiam, vt patet in pueris, quibus, ſi decedant ante annos diſcretionis, nulla ſumptio Euchariſtiæ neceſſaria eſt, ex Trid. ſeſſ. 21. can. 4. Itẽ in adultis, quibus ſi Euchariſtia donum perſeuerantiæ conferret, certi forent de ſua ſalute quod erroneum eſt: Quare illa in re, vel voto ſuſcepta non eſt neceſſaria neceſſitate medij ad ſalutem. Non negauerim tamẽ Euchariſtiam ad perſeuerandum in gratia eſſe maximè vtilem, ac fere moraliter neceſſariam; eſt enim cibus, quo ſpiritualiter ſuſtentamur, & præſeruamur a morte animorum.

Digitized by Google

SECTIO III.

DE MATERIA SAcramenti Euchariſtiæ.

QVænam eſt materia huius Sacramenti. 10

Reſp. Materia huius Sacramenti eſt panis & vinum. Eſt de fide ex Florent. in decreto vnionis: & probatur ex facto Chriſti ipſius, qui Math. 26. Marci 14. Lucæ 22. 1. ad Cor. ij. narratur accepiſſe panem, & calicẽ, & in vtroque Sacramentum hoc inſtituiſſe; quod enim per calicem vinum calice contẽtum intellexerit, ex eo perſpicuum eſt, quòd peracta conſecratione ilico ſubiunxerit, *Non bibam amodò de hoc genimine vitis, ſiue, de hoc vino.*

FVit-ne Euchariſtiæ Sacramentum conuenienter in pane, & vino a Chriſto inſtitutum. 11

Reſp. Conuenientiſſimè, ſiue vſum hu-

Digitized by Google

ius Sacramenti, ſiue eius ſignificationem ſpectes. 1. enim ita fit vt & hæc materia mundiſſimè in Sacrificio incruento offerri, & ipſum Sacramentum cum reuerentia tractari, & aſſeruari cum decentia poſſit. 2. quia panis & vini vſus vt eſt ſine faſtidio, ita ſine illis cætera ciborum genera inſipida exiſtimantur; proindeque pulchrè ſignificant ſpiritualem illam refectionem, quam nobis in hoc Sacramento Chriſtus exhibet. 3. quia diſertè ſignificat hæc materia vnitatem corporis Eccleſiæ; vt enim Eccleſia ex multis fidelibus coaleſcit, ſic panis ex multis granis tritici, & vinum ex multis vuis. 4. ſignificat unitatem veri corporis Chriſti, quia panis ſignificat corpus illius, vinum animam. 5. demum rectè repræſentat mortem eiuſdem Chriſti; vinum enim ſeparatim & ſeorſim ſumptum a pane ſignificat ſanguinem Chriſti ſeparatim effuſum a corpore, quod in paſſione accidit.

12

VTraque materia eſt-ne de eſſētia huius Sacramenti.

Reſp. Sub ſingulis ſpeciebus perfectum eſt, & integrum Sacramentum, quoad rem contentam, eiuſque ſignificationem eſſen-

tialem; in modo tamen perfectè repræſentandi integrum conuiuium non eſt ita perfectum ſub vna ſpecie; ideoque ad hoc eſſentialiter requirit vtramque materiam.

Panis, & vinum ſunt-ne ita de neceſſitate huius Sacramenti, vt vnum ſine altero conſecrari non poſſit. 13

Reſp. Non; vt enim ſignificatio verborum, quibus conſecratur panis, non pendet à ſignificatione eorum, quibus vinum conſecratur, ita neque eorum virtus, & efficacia; quare ſi quis ſuper panem pronuntiet hæc verba *Hoc eſt corpus meũ*, conſtituetur ibi corpus Chriſti, ſiue nolit vinum conſecrare ex malitia, ſiue id obliuione omittat.

Eſt-ne in præcepto, vt in conſecratione Euchariſtiæ panis non cõſecretur ſine vino, nec vinum ſine pane. 14

Reſp. Præcepti eſt non tantùm Eccleſiaſtici, ſed etiam diuini, vt vnum ſine alio non conſecretur. Quod ſit præcepti Eccleſiaſtici, liquet ex Pontificum cõſtitutionibus, quibus arctiſſimè præcipitur, vt in omni euentu conſecratio integra fiat; etiam-

Digitized by Google

ſi ſacrificium ab vno inchoatum debeat ab alio perfici. De diuino autem probatur ex Trid. ſeſſ. 22. c. 1. vbi ait Chriſtũ in nocte cœnæ ſub panis, & vini ſpeciebus, corpus, & ſanguinem ſuum patri ſuo obtuliſſe, & Apoſtolis, ac eorũ in Sacerdotio ſucceſſoribus, vt illud in poſterum ita offerrent præcepiſſe. Ex quo ſequitur ne quidẽ Pontificem in ea re diſpenſare poſſe, aut ius diuinum in oppoſitum interpretari, cũ non poſſit interpretari hoc Sacramentum alio modo confici poſſe, quàm ritu à Chriſto inſtituto, ac præcepto, niſi dicamus hoc Sacramentum eadem ratione confici poſſe in alio genere potus, quàm vini deficiente vino, quod abſurdum eſt.

15 MAteria conſecranda debet-ne eſſe præſens miniſtro.

Reſp. Debere præſentẽ eſſe docet tum factum Chriſti formæ, tũ ſignificatio, in qua pronomen. *Hoc*, deſignat rem prȩſentem. Vt autem materia cenſeatur eſſet præſens, quantùm ſatis eſt, ad cõſecrationem, non eſt neceſſe, vt actu percipiatur ſenſu aliquo, ſed requiritur, vt ita ſit coram Sacerdote ſecundùm omnes ſuas partes, vt ex communi more, & vſu hominum cenſe-

Digitized by Google

ci poſſit illi adeſſe, & demõſtrari pronomine *Hoc*, ita-ut forma ex vi ſuæ ſignificationis intelligatur eam determinare; hinc dicendum eſt ex vſu Eccleſiæ poſſe conſecrari vinum calice contentum, & coopertum; poſſe item conſecrari eas hoſtias, quæ ſub aliis latent, etſi non videantur.

MAteria conſecranda debet-ne cadere ſub certam intentionẽ, ac determinationem Sacerdotis. 16

Reſp. Debet, quia intentio miniſtri cõſecrantis debet quantùm ex ſe eſt, eſſe efficax, & operatiua; talis autem eſſe nequit, niſi ſit circa rem determinatã, & ſingularẽ: vnde qui vellet baptizare hominem, & non hunc hominem, nihil efficeret. Non eſt tamen neceſſe, vt ex intentione Sacerdotis determinentur in particulari omnes cõditiones materiæ; ſi enim Sacerdos vellet conſecrare plures hoſtias ſibi præſentes, conſecrarentur omnes, eſto neſciret quot eæ eſſent.

POſſet-ne quæuis magna quantitas panis & vini conſecrari. 17

Reſp. Poſſet conſecrari per ſe loquen-

do, quia nulla eſt tanta copia panis, aut vini, quin in eorũ locũ, per tranſſubſtantiationem poſſit ſubſtitui corpus Chriſti, per accidens tamen fieri poſſet, vt non quantauis copia panis, & vini poſſet conſecrari, puta ſi tanto interuallo abeſſet, vt moraliter præſens dici non poſſet.

18 POſſet-ne quæuis parua quantitas panis & vini conſecrari.

Reſp. Poſſet conſecrari per ſe loquendo, de facto enim nulla eſt tam parua quãtitas hoſtiæ, ſub qua non ſit totus Chriſtus: per accidens tamen poſſet aliqua eſſe particula panis tam exigua, vt demonſtrari, & deſignari non poſſet per particulam, *Hoc*, quod tamen eſt neceſſarium ad conſecrationem.

Digitized by Google

SECTO IV.

DE PANE IN CORPVS Chriſti conſecrando.

REquiritur-ne ad materiam huius Sacramenti, quòd ſit panis triticeus. 19

Reſp. Ex ſolo tritico fieri poteſt panis aptus, vt ſit materia huius Sacramenti. Eſt Florent. in decreto Eugenij, vbi dicit expreſsè materiam huius Sacramenti eſſe panem triticeum, & vinum de vite: & probatur ex facto Chriſti: verba enim trium Euangeliſtarum, *Accepit Ieſus panem*, planè conuincunt ſolum panē eſſe materiam huius Sacramenti: panis autem abſolutè dictus ex vulgari vſu ſumitur tantùm pro triticeo, qui videlicet fit ex tritico nobiliſſima frumenti ſpecie. Porro vt panis triticeus ſit materia idonea huius Sacramenti, debet confici ex farina triticea ſubacta, & aqua naturali eſſe commaſſatus, & vi caloris ignis naturalis concoctus,

Digitized by Google

talis enim panis eſt panis ordinarius, & nutritioni accommodus. Ex quibus patet, qui quid habet rationem tritici, poſſe cenſeri aptam materiam huic Sacramento, cuiuſmodi ſunt ſiligo, & far ex nõnullorũ ſentẽtia, ſi enim ſiligo ſumatur pro ſecali, vt minimùm eſt materia dubia; proindeque grauiter peccaret, qui eà vteretur. Contra verò panem, qui fit ex amigdalis, nucib⁹, fabis, auena, oryza, milio, hordeo, non eſſe materiã aptam cõſecrationi, quia vel panis nõ eſt, vel nõ eſt vſualis, ſed ad neceſſitatem tantùm abhibetur, longoque interuallo a tritico diſtat. De ſpelta quia non conueniunt authores, tenendum eſt eſſe materiam dubiam. De amilo, eſſe inſufficientem, quia eſt triticum corruptum, vel certè tendens ad corruptionem.

20 SI panis aliquis conficeretur ex varijs generibus granorum, vt tritici, hordei, &c. liceret-ne in eo conſecrare.

R*eſp*. Si ſpecies peregrina eſſet in parua quantitate, poſſet fieri conſecratio, talis enim panis communi æſtimatione cẽſeretur triticeus: ſecus ſi in magna. Quòd ſi æqua eſſet vtriuſque menſura; vel ex illa mixtione illorum, naſceretur quoddã mixtum diuerſum a ſingulis, & ſic non poſ-

ſet fieri conſecratio, vel fieret mixtũ imperfectum ſecundùm ſitum, qualibet ſpecie in ſua natura permanente, & tunc licet abſolutè poſſet panis ille conſecrari ſecundùm partes, quæ eſſent triticeæ: in praxi tamen non deberet, propter earum cum alijs permixtionem.

POſſet ne conſecrari panis corruptus, vel vergens ad corruptionem. 21

Reſp. Certum eſt panem iam corruptum non eſſe materiam aptam conſecrationi, tendentem autem ad corruptionem, non debere conſecrari, tum ob reuerentiam huius Sacramenti, tum quia materia eſt dubia.

POſſetne maſſa panis incocta conſecrari.

Reſp. Non poſſet; tum quia probabilius eſt eam ſpecie differre a pane cocto, tum quia, ſiue ſpecie differat, ſiue non, panis vſualis non eſt. 22

SAcramentum Euchariſtiæ debetne cõfici ex pane azymo. 23

Reſp. Nihil refert ad Sacramenti eſſentiam, azymone, an fermentato conficiatur,

Eſt de fide ex Flor. in decreto Eugenij. Ratio verò eſt, quia hoc Sacramentum in eo omni pane triticeo confici poteſt, qui verè dici poteſt panis ordinarius, ſpectato communi hominũ vſu; huiuſmodi autẽ eſt panis tã azymus, quã fermentatus.

24 TEnentur-ne Sacerdotes Latini conſecrare in pane azymo, & Græci in fermentato.

Reſp. Tenẽtur, ex Florẽt. ſupra vbi ait, *Definimus in azymo, ſiue fermẽtato pane triticeo Corpus Chriſti veraciter confici, ſacerdoteſque in alterutro ipſum Domini corpus conficere debere, vnumquemque iuxta Eccleſiæ ſuæ, ſiue Occidentalis ſiue Orientalis conſuetudinem.* Hinc in c. Literas de celebratione miſſarum, animaduertitur in Sacerdotem, qui in fermentato conſecrat, quod nulla neceſſitate poteſt excuſari.

25 ESt-ne conſuetudo Latinæ Eccleſiæ celebrantis in azymo conuenientior more Græcorum celebrantium in fermentato.

Reſp. Affirmatiuè, tum alias ob cauſas, tum maximè, quia in eo Chriſtus conſecrauit: Nam a primo die azymorum, quo

tempore Chriſtus conſecrauit, nihil fermentatũ debebat eſſe in domib⁹ Iudæorũ, vſque ad diem ſeptimum, vt conſtat ex c. 12. Exodi.

SAcerdos latinus, qui verſatur in Eccleſia græca, poteſt-ne celebrare in fermentato, aut græcus in Eccleſia latina in azymo. 26

Reſp. Tenetur vterque ſeruare ritum eius Eccleſiæ, in qua commoratur, ſi fixam in ea habeat ſuam ſedem; quia cenſetur eo ipſo fieri membrum illius, proindeque ſubiici legibus, ac ritibus eiuſdem, niſi cum eo diſpenſetur. Si verò Sacerdos Latinus tranſeat per Græciam, licet poſſit ſe conformare conſuetudini Græcorum, & ſimiliter Græcus tranſiens per loca Latinorum, conſuetudini eorundem; ad hoc tamen non tenetur, vt conſtat ex praxi, & ex Epiſtola Leonis 9. ad Michaelem Conſtantin. c. 29. vbi monet, vt *vnuquiſque ſinatur celebrare iuxta Eccleſiæ ſuæ ritum, etiam-ſi ſit in aliena Eccleſia.*

Digitized by Google

SECTIO V.

DE VINO IN SANGUINEM Chriſti conſecrando.

Q Vænam eſt materia in ſanguinē Chriſti conſecranda.

27 *Reſp*. Omne, & ſolum vinum de vite. Eſt definitum in Florent. ſeſſ. vltima, & Trid. ſeſſ. 13. c. 3. & patet ex Math. 26. & Luc. 22. Ex quibus colligitur Chriſtū in calice conſecraſſe vinū, accedente præſertim Eccleſiæ authoritate; quæ ex Apoſtolica traditione ea loca ſemper ſic intellexit; verba enim illa Chriſti, *Amodo non bibam de hoc genimine vitis, & Bibite ex eo omnes.* clarè indicant eum loqui de vino quod ex vite generatur, eſtque humano potui accommodum: Si enim vitis genimen eſt; ergo ex vite generatur; ſi bibendum, ergo humano debet vſui aptum eſſe.

POteſt ne vinum album perinde, ac rubrum eſſe materia huius Sacramenti.

Reſp. Poteſt; ſiue enim ſpecie , ſiue ſolo colore differant, vtrumque tamen eſt ſimpliciter vinum, ex vſu communi adhiberi ſolitum ad ſitim ſedandam; quod ad rem præſentem ſufficit.

MVſtum recens ex vuis expreſſus eſt-ne 29
huius Sacramenti materia ſufficiens.

Reſp. Eſt, licet enim nondum defœcatum ſit, eſſentiariè tamen vinum eſt : eo tamen non, niſi neceſſitas vrgeat, vtendum.

POteſt-ne hoc Sacramentum confici in 30
vino, quod aceſcit.

Reſp. Si aceſcat tantùm, nec dum planè in acetum conuerſum ſit, poteſt in eo confici Sacramentum; quia adhuc eſſentialiter eſt vinum : Intellige tamen in neceſſitate, extra quam eo vti non licet ob indecentiam.

ESt-ne agreſta, ſeu ſuccus ex vuis omni- 31
no immaturis expreſſus , materia apta, in qua fiat conſecratio.

Reſp. Nō, quia illa nondum eſt vinum, nec materia apta ad potandum.

32 COnſecratur-ne validè in muſto folliculis vuæ adhuc contento.

Reſp. Non; quia etſi probabilius eſt non differre ſpecie a muſto expreſſo, tamen illud eo modo ſpectatum nec habet rationem vini ſimpliciter, nec materiæ potabilis, ſed potiùs comeſtibilis.

33 VInum congelatum eſt-ne materia ſufficiens ad conſecrationem.

Reſp. Eſt; quia vinum poſt congelationem eſt eſſentialiter vinum; & quamùis ſic ſpectatum actu potari non poſſit, eſt tamen naturâ ſuâ potabile. Neque refert, quòd aqua congelata non ſit materia apta Baptiſmi, nam id ita fit, quia materia proxima Baptiſmi non eſt aqua ſed ablutio, quæ per aquã congelatã fieri non poteſt; at materia Euchariſtiæ non eſt poſita in vſu vini, ſed in re cõſecrabili, quod vino cõgelato euenire poteſt, quia vinum eſt. Grauiter tamen peccaret, qui tale vinum conſecraret; Immò conſultius eſſet poſt liquefactionem non vti, ſed aliud adhibere, ſi in promptu eſſet.

Digitized by Google

SECTIO VI.

DE AQVA VINO conſecrando permiſcenda.

ESt-ne aqua vino permiſcenda. 34

Reſp. Vino conſecrando aqua eſt permiſcenda. Patet ex Concil. Florent. & Trid. & ex perpetuo vſu Eccleſiæ, qui profluxit a Chriſto, qui, vt eximiè ſobriùs erat, temperato vino vtebatur.

QVorſum aqua miſcetnr vino conſecrando. 53

Reſp. 1. Quia aptiùs per aquam, & vinũ repræſentatur vnio Chriſti cum Eccleſia, quàm per ſolum vinum. 2. qnia per aquam, & vinum repræſentantur ſanguis, & aqua, quæ fluxerunt ex latere Chriſti. 3. Item duplex natura in Chriſto. 4. denique gratia, quæ eſt aqua ſaliens in vitam æternam.

Digitized by Google

36 Mixtio illa aquæ cadit-ne ſub præceptum, & quale.

Reſp. Præcepta eſt præcepto Eccleſiaſtico tantùm. Ita Trid. ſeſſ. 22. c. 7. vbi ait mixtionem illam eſſe præceptam ab Eccleſia.

37 Eſt-ne mixtio illa aquæ de neceſſitate Sacramenti.

Reſp. Non eſt neceſſaria ad valorem Sacramenti; Florentinum enim apertè docet *materiam huius Sacramenti eſſe panem triticeum, & vinũ de vite*: quibus verbis expreſſit abſolutè, quæ ſit eſſentialis materia Sacramenti: nec dixit *aqua mixtum*, vt materiam Confirmationis dixit eſſe *oleum miſtum balſamo*, ſed tantùm addidit, quòd *aqua modicißima adhiberi debet*: vbi verbum, *debet*, præceptum indicat, non neceſſitatem.

38 Quâ menſurâ debet aqua miſceri.

Reſp. In exigua quantitate, vt faciliùs in vinum conuerſa poſtea mutetur in ſanguinem Chriſti.

39 Si conſecraretur calix, antequam aqua in vinum conuerti poſſet, ea ne in ſan-

guinem Chriſti immediatè conuerteretur.

Reſp. Conſecraretur tunc ſolummodò vinũ, manente aqua non conſecrata: particula enim. *Hic*, quæ eſt in forma conſecrationis calicis, indicare poteſt tantùm id quod eſt materia Sacramenti; illud autem eſt ſolum vinum.

SI ſpeciebus vini conſecratis vinum 40
non conſecratum, vel alius liquor admiſceretur, an tunc deſineret ibi eſſe ſanguis.

Reſp. Si liquor ſanguini infuſus vinum eſſet, nõ corrumperẽtur ſpecies cõſecratæ, ſiue illud in magna, ſiue in parua quantitate eſſet. Si autem liquor ille alterius eſſet ſpeciei, eſſerque in maiori quãtitate, quàm ſanguis, vel etiam æquali, tunc corrumperentur ſpecies conſecratæ; Si verò eſſet in exigua quantitate, vt ſi vnica gutta aquæ admiſceretur ſanguini conſecrato, tunc non deſinerent ibi eſſe ſpecies, ſed potiùs guttam aquæ in vinum conuerterent, quia perinde agunt, ac ſi ſubſtãtia vini remaneret.

Digitized by Google

SECTIO VII.

DE VERITATE CORporis Chriſti in Euchariſtia aliſque huc ſpectantibus.

41 EST-ne in hoc Sacramento corpus Chriſti ſecundùm rei veritatem.

Reſp. Chriſtus verè, & realiter præſens eſt corporaliter in Euchariſtiæ Sacramento. Ita Trid. ſeſſ. 13. can. 1. his verbis. *Si quis negauerit in ſanctiſsimo Euchariſtiæ Sacramento contineri verè, realiter, & ſubſtantialiter Corpus, & Sanguinem, vnà cum anima, & diuinitate Domini noſtri Ieſu-Chriſti, ac proinde totum Chriſtum, ſed dixerit tantummodò in eo eſſe, vt in ſigno, vel figura, aut virtute, anathema ſit.* Sed probatur primò ex ijs verbis Ioa. 6. *Panis, quem ego dabo, caro mea eſt pro mundi vita,* & *Caro mea verè eſt cibus, & ſanguis meus verè eſt potus; amen dico vobis, niſi manducaueritis, &c.* quibus verbis ſæpius

Chriſtus promittit ſe corpus, & ſanguinem ſuum nobis daturum in cibum, & potum, quæ nullibi nobis exhibuit, niſi in Euchariſtia. 2. probatur ex verbis illis, quæ inſtitutionẽ huius Sacramenti continẽt, Math. 26. Marci 14. *Hoc eſt corpus meũ. Hic eſt ſanguis meus &c.* quod ijſdem fere verbis docent Lucas c. 22. & Apoſtolus 1. ad Cor. 11. quæ verba propriè intelligenda ſunt, cũ nec Eccleſiæ authoritas, nec vlla neceſſitas in cõtrarium vrgeat. Vnde non eſt ad rem, quod quidam exiſtimantes non poſſe ex verbis Euangelij realem præſentiam corporis, & ſanguinis Chriſti demonſtrari, allegant locum illum Apoſtoli, 1. Cor. 10. *Petra autem erat Chriſtus*, quaſi verbum *Erat*, metaphoricè poſſet intelligi: non eſt, inquam, ad rem, quia ſpiritualis illa petra, de qua loquitur Apoſtolus, non metaphoricè, ſed verè erat Chriſtus. Quare non poteſt inde colligi verbum *Eſt*, in forma conſecrationis poſſe tranſlatitiè ſumi. 3. ex conſenſu totius Eccleſiæ, quæ iam inde a Chriſto nato vehementer ijs omnib⁹ reclamauit, qui realem hanc Chriſti præſentiam impugnarunt. Multæ ſunt aliæ rationes, quas breuitatis cauſa prętermitto.

42 EST-ne corpus Chriſti in hoc Sacramẽto permanenter, vel tantũ in ipſo vſu, ſeu actuali eius ſumptione.

Reſp. Corpus Chriſti eſt permanenter in Euchariſtia poſt cõſecrationem, nec priùs in ea eſſe deſinit, quàm corrumpâtur ſpecies. 1. pars probatur ex verbis inſtitutionis, *Hoc eſt Corpus meum*. quæ cum abſolutè efferantur, non verò ſub conditione, *ſi ſumatur*, neceſſe eſt ad eorum veritatem ilico corpus Chriſti reponi ſub ſpeciebus. 2. pars probatur, quia quandiu ſpecies ſunt integræ, manent conſecratæ, ac veluti determinatæ a forma conſecrationis ad ſignificandum Chriſtum, ergo tandiu illum continent.

43 REmanet-ne ſubſtantia panis, & vini in hoc Sacramento peracta cõſecratione.

Reſp. Poſt Conſecrationem nihil ſubſtantiæ panis, aut vini remanet, ſed totũ conuertitur in corpus, & ſanguinẽ Chriſti. Definitum eſt a Trid. ſeſſ. 13. c. 4. & can. 2. vbi diſertis verbis aſſerit, in hoc Sacramento *fieri conuerſionem totius ſubſtantiæ panis in Chriſti corpus, & totius ſubſtantiæ vini in Chriſti ſanguinem, remanentibus tan-*

Digitized by Google

tùm panis , & vini accidentibus. Et patet ex forma ipſa huius Sacramenti, quæ vera nõ eſſet, ſi ſubſtantiæ panis, & vini remanerent ſub ſpeciebus panis, & vini, in poſtremo inſtanti prolationis verborum; cùm enim, ſumpto pane, Chriſtus dixit, *Hoc eſt Corpus meum*, indicauit totã ſubſtantiã contentã ſub ſpecieb' panis (idemque ſit iudicium de calice vini) eſſe corpus ſuũ: quæ propoſitio falſa ſanè fuiſſet, ſi aliqua ſubſtantia ſub illis ſpeciebus contenta fuiſſet panis.

ANnihilatur-ne ſubſtàntia panis, & vini poſt conſecrationem. 44

Reſp. Non annihilatur, ſed verè, & propriè cõuertitur in corpus Chriſti. Ita Trid. ſeſſ. 13. c. 4. & can. 2. Ratio eſt, quia annihilatio eſt actio negatiua, per ſe primò tẽdẽns ad deſitionem rei; at ſubſtantia panis, & vini deſinit tantùm per accidens ex actione illa poſitiua, qua ſeparantur accidentia panis, & vini, & per ſe ſubſiſtunt, ergo non annihilatur, ſeu non deſinit abſolutè in nihil, ſed neceſſe eſt conuerti in corpus Chriſti; quam conuerſionem aptiſſimè Eccleſia *Tranſſubſtantiationem* vocat.

SECTIO VIII.

DE TRANSSVBſtantiatione.

45 QVid eſt Tranſſubſtantiatio.

Reſp. *Eſt conuerſio, ſeu tranſitus, quo tota vna ſubſtantia in totam aliam tranſit, quæ ei ſuccedit ex vi talis conuerſionis.*

46 ESt-ne tranſſubſtantiatio opus ſupernaturale.

Reſp. Eſt ſupernaturale & quoad ſubſtantiam, & quoad modum. Quod enim eſt tantùm ſupernaturale quoad modum, poteſt abſolutè fieri naturaliter, & ab agēte naturali, licet alio modo: at opus Trāſſubſtantiationis non eſt huiuſmodi; nec enim fieri poteſt naturaliter, nec ab agente naturali, vt vna tota ſubſtantia in totam aliam conuertatur, nec vt vnum, & idem corpus plura loca occupet, aut ſit modo indiuiſibili in loco; hæc enim ſuperāt vim

omnem naturalem agendi creaturæ.

ESt-ne Tranſſubſtantiatio opus miraculoſum. 47

Reſp. Si per opus miraculoſum intelligatur id, quod omnino fit præter ordinariam Dei legem, eſt opus maximè miraculoſum: Si verò intelligatur, id quod ſupra rerum naturam ita fit, vt rarò fiat, non eſt opus miraculoſum.

CVm in Tranſſubſtantiatione duæ ſint actiones, vna qua deſinit ſubſtantia panis, & vini, alia qua conſtituitur corpus Chriſti ſub ſpeciebus, quænam actio eſt hæc poſterior. 48

Reſp. Actio, per quam conſtituitur corpus Chriſti ſub ſpeciebus, eſt vera, ac propria actio ſubſtantialis, attingens ipſum eſſe ſubſtantiale corporis Chriſti, non tamen per modum productionis, ſed conſeruationis. Quod ſit actio ſubſtantialis indicat Trid. docens hanc actionem appellari tranſſubſtantiationem: tranſſubſtantiatio autẽ propriè ſumpta ſignificat actionem ſubſtantialem. Quod autem ſit actio conſeruatiua, non productiua, liquet ex

eo, quod actio productiua dicitur ea ſola, per quam ſimpliciter res tranſit de non eſſe ad eſſe, quod cùm in tranſſubſtantiationem non quadret, quippe quæ corpus Chriſti ſupponit iam eſſe alibi, meritò dicitur hæc actio non productiua, ſed conſeruatiua corporis Chriſti.

49 REmanent-ne accidentia panis, & vini in hoc Sacramento poſt Conſecrationem.

Reſp. Remanent, ſi quæſtio ſit de accidentibus realiter diſtinctis: Eſt Trid. ſeſſ. 13. can. 3. & patet ad ſenſum: multa enim viſu, tactu, guſtu &c. percipiuntur in hoc Sacramento, quæ priùs inerant ſubſtantiæ panis & vini.

50 QVi modi loquendi retinendi ſunt, & qui reiiciendi in hoc Tranſſubſtantiationis myſterio.

Reſp. 1. Propoſitiones illæ tanquã veræ admitti poſſunt, quæ ſignificant panem tranſire in corpus Chriſti, vt ſi quis dicat *Panem cõuerti, tranſſubſtantiari, tranſire in corpus Chriſti &c.* 2. Item illæ vſurpari poſſunt, quæ ſolam ſucceſſionem, & ordinem termi-

terminorũ a quo, & ad quem ſignificare ſolēt, vt ſi quis dicat, *Ex pane fieri corpus Chriſti, ex vino ſanguinem &c.* 3. Illæ repudiari poſſunt, vt falſæ, in quibus per copulam ſeu verbum *Eſt*, ſignificatur corpus Chriſti, & ſubſtantiam panis vno, eodemque tempore ſimul eſſe, vt ſi quis dicat, *Panis eſt corpus Chriſti, vel erit corpus Chriſti, vel corpus Chriſti fuit panis.* 4. illæ item reiiciendæ ſunt in quibus indicatur manere idem ſubiectum cõmune ſub vtroque termino, vt cum dicitur *de pane fieri corpus Chriſti*, *vel panẽ fieri corp⁹ Chriſti*, niſi cõmodè explicētur.

SECTIO IX.

DE CHRISTO PROVT *continetur ſub hoc Sacramento*

TOtuſne Chriſtus continetur ſub hoc Sacramento. 51

Reſp. Totus Chriſtus eſt in hoc Sacramento, ſecundùm totam ſuam ſubſtantiam, hoc eſt tam ſe-

Digitized by Google

cundùm humanitatem, quàm diuinitatem, corpus, & animã, eàque omnia, quæ pertinent ad optimam, decentiſſimamque conſtitutionem corporis ipſius. Ratio eſt, quia corpus Chriſti eſt in Euchariſtia, vt iam oſtenſum eſt, & non mortuum, quia vt dicitur Rom. 6. *Chriſtus reſurgens ex mortuis iam non moritur*, ergo viuit, ergo ibi habet animam, & non per ſe ſubſiſtentem, ergo per ſubſiſtentiam verbi, ergo ſubſiſtentia verbi eſt in Euchariſtia, idque peculiari modo per vnionem ad humanitatem. Addidi autem, *eaque omnia, quæ ad optimam &c.* quia non decet corpus Chriſti vllibi eſſe defectuoſum, vel deforme.

52 TOtuſne Chriſtus continetur ſub qualibet ſpecie huius Sacramenti.

Reſp. Continetur, Confirmatur eadem ratione, qua ſupra probatum eſt ipſum in hoc Sacramento viuere, non enim viueret, ſi in altera ſpecie eſſet corpus tantũm, in altera ſanguis, cùm ea ſeparatio naturaliter mortem induceret.

53 QVid in hoc Sacramento præciſè vi verborum ponitur ſub ſingulis ſpeciebus.

Digitized by Google

R*eſp.* Solum corpus Chriſti ſub ſpeciebus panis, & ſolus eiuſdem Chriſti ſanguis ſub ſpeciebus vini, ex vi verborum conſtituuntur; alia verò omnia, vt anima rationalis, qua rationalis eſt, ſubſiſtentia verbi & eius diuinitas per concomitantiam. Ita Trid. ſeſſ. 23. c. 3. & ratio eſt, quia illud dicitur tantùm fieri vi verborum, quod per ea diſertê ſignificatur; at certum eſt ſolum corpus, & ſanguinem per ea diſerté ſignificari, relinquitur igitur ſolum corpus, & ſanguinem vi verborum in hoc Sacramento conſtitui, illud ſub panis, hunc ſub vini ſpeciebus. Ex quo ſequitur, cùm aliunde totus Chriſtus, vt priùs dictum eſt, ſub ſingulis ſpeciebus contineatur, aſſignandum eſſe modum alium, per quem in iis conſtituatur, ſecundùm ea, quæ in hoc Sacramento non ſunt ex vi verborũ; hic autem modus alius non eſt, quàm qui dicitur per concomitantiam.

EST-ne totus Chriſtus ſub qualibet parte ſpecierum panis, & vini. 54

Quæſtio hæc poteſt intelligi de partibus ſpecierum coniunctis, ac vnitis, vt ſit ſenſus, An ſubſtantia corporis Chriſti poſt conſecrationem ſit tota in qualibet hoſtia,

& tota in ſingulis partibus illius etiam vnitis: poteſt etiam intelligi de partibus ſpecierum diuiſis, ſiue ante conſecrationem, ſiue poſt: ſi priori modo intelligatur.

Reſp. Affirmatiuè, Nam ſi tota ſubſtātia corporis Chriſti non contineretur ſub qualibet parte ſpecierum, ſed pars parti reſponderet, aſſignanda eſſet aliqua cauſa talis determinationis, cur nimirum fieret, vt vna pars corporis Chriſti eſſet potiùs ſub vna parte hoſtiæ, quàm ſub alia; at nulla cauſa aſſignari poteſt, ergo tota ſubſtantia corporis Chriſti continetur ſub qualibet parte ſpecierum. Si verò poſteriori modo quæſtio intelligatur,

R*eſp.* Corpus Chriſti re ipſa quoque contineri in ſingulis partibus hoſtiæ conſecratæ, ſiue eæ diuiſæ fuerint ante cōſecrationem, ſiue poſt tantùm. probatur, nam vel diuiſio illa partium fit ante cōſecrationem, vel poſt. ſi 1. res per ſe patet, quia eſt eadem ratio partium, & hoſtiarum integrarum, quas certum eſt plures ſimul conſecrari poſſe. Si 2. vel facta diuiſione hoſtiæ conſecratæ, Chriſtus penitus deſinit eſſe ſub partibus diuiſis, vel vna pars illius eſt in vna parte hoſtiæ, & alia in altera; vel deni-

Digitized by Google

que totus remanet in ſingulis: Non primum, quia inde ſequeretur Sacerdotes, qui ſemper diuidunt hoſtiam ante ſumptionem, nunquam ſumere corpus Chriſti. Non 2. quia Chriſtus ante diuiſionem erat totus ex vi conſecrationi s ſub tota quantitate panis, & totus in qualibet eius parte, ſola autem diuiſio non poteſt mutare effectum conſecrationis, ergo tertium.

SECTIO X.

DE QVANTITATE Chriſti in E*ucharistia*.

EST ne tota quantitas dimenſiua corporis Chriſti in Sacramento Euchariſtiæ. 55

Reſp. Eſt; probatur, Nam non minor eſt connexio inter ſubſtantiam corpoream, & quantitatem, quàm inter corpus, & ſanguinem: quare cum ob connexionem, quæ inter hæc intercedit, vbicunque eſt corpus Chriſti, ibi etiam ſit

ſanguis, dicendum erit, vbicunque eſt ſubſtantia corporis Chriſti, ibi etiam eſſe quantitatem illius.

56 ESt-ne quantitas corporis Chriſti in Sacramento vi verborum, vel per coconmitantiam tantùm.

Reſp. Eſt in eò per concomitantiam tantùm: Nihil enim eſt ex vi verborum ſub ſpeciebus panis, quod non fiat per tranſſubſtantiationem, hæc enim ſufficit ad veritatem verborum; at quantitas non fit per tranſſubſtantiationem, quia cùm hæc ſit actio ſubſtantialis, terminari non poteſt ad accidens, ergo quantitas non eſt in Sacramento vi verborum.

57 ESt-ne tota quantitas corporis Chtiſti in tota hoſtia conſecrata, & tota in qualibet eius parte.

Reſp. Eſt; Quantitas enim eſt in hoc Sacramento per concomitantiam tantùm; & naturalem connexionem cum corpore Chriſti; at acceſſorium naturæ principalis accōmodatur; Cùm igitur totum corpus Chriſti ſit in qualibet parte hoſtiæ, tota quoque eius quantitas in eodem erit.

Digitized by Google

QVomodo poteſt tota quãtitas corporis Chriſti eſſe in quolibet pũcto Euchariſtiæ, cùm id videatur repugnare naturæ quantitatis. 58

Reſp. Facilè id erit intellectu, ſi diſtinguamus duplicẽ effectum formalem quantitatis; primarium vnum, & eſſentialem, qui eſt tribuere ſubſtantiæ proximam aptitudinem ad extenſionem ad locum; beneficio cuius fit, vt partes ipſæ ſubſtãntiæ interſe aptæ ſint proximè ſe ſe mutuò expellere, aliamque ſimilem ſubſtantiam corpoream, ac quantam ab eodem ſpatio excludere, itaut ſequatur hic effectus, niſi quid obſtet: Secundarium alterum, qui eſt tribuere in actu ſecundo eam extenſionem, ac molem, per quam re ipſa fit, vt vna pars ſubſtantiæ aliam eiuſdem ſubſtantiæ partem ab eodẽ ſpatio excludat, illique repugnet; tum verò, vt tota, ac integra ſubſtantia totam aliam ab eodem ſpatio reiiciat, illique veluti reſiſtat, ne ibidem ſecum ponatur, quandiu ibi eſt. Quare vt quæſtioni ſatisfiat, dicendum eſt priorem effectũ, qui eſt eſſentialis quantitati, poni poſſe in puncto, non verò poſteriorem, nec hunc cum illo confundendum, vt fieri videtur in quæſtione propoſita.

SECTIO XI.

DE MODO, QVO TAM corpus Chriſti, quàm eius quantitas ſunt in Euchariſtia.

59 QVid eſt modus ille, per quem tam quantitas, quàm totũ corpus Chriſti exiſtit indiuiſibiliter in qualibet parte hoſtiæ.

Reſp. Eſt modus quidam ſupernaturalis, a ſubſtantia, & quantitate Chriſti formaliter diſtinctus, qui reducitur ad Categoriam *vbi.* Quod ſit ſupernaturalis patet, quia effectus eius, nẽpe Chriſtum eſſe indiuiſibiliter in qualibet parte ſpatij, eſt quid ſupernaturale, ex quo etiam ſequitur formaliter differre a ſubſtantia, & quãtitate Chriſti, quæ sũt res naturales. Quod verò reducatur ad Categoriam *vbi* ex eo liquet, quòd per illum determinatur corpus Chriſti ad exiſtendum in loco indiuiſibiliter.

Digitized by Google

ACcidentia alia, quæ Chriſto in cœlo conueniunt, conueniunt-ne eidem exiſtenti in Sacramento. 60

Reſp. Accidentia illa duplicia ſunt; quædam ſunt abſoluta, vt quãtitas, raritas, denſitas: alia dicunt habitudinem ad locũ, vt extenſio in loco, præſentia, relationes diſtantiæ, & propinquitatis. Illa ſunt in Chriſto in Sacramento per concomitantiam, hæc verò ei minimè conueniunt, vt patet ex antedictis.

EStne corpus Chriſti in Euchariſtiæ Sacramento, ſicut in loco. 61

Reſp. Corpus Chriſti non eſt in hoc Sacramento, tanquam in loco, ſi locus propriè ſumatur, nimirum pro ſuperficie aliqua ambiente, & extrinſeca, a qua contineatur, & cui commenſuretur; quæ ſuperficies dicitur locus phyſicus extrinſecus, vt conſtat ex antedictis: eſt tamen verè, & ſubſtantialiter præſens ſpeciebus Euchariſtiæ, earumque ſpatio, ac circa illas aliquid operatur; qua ratione dici poteſt aliquo modo eſſe in loco.

EStne Chriſtus in hoc Sacramento definitiuè, vel Circumſcriptiuè. 62

Reſp. Non eſſe in eo Circũſcriptiuè manifeſtum eſt, ea enim hoc modo tantùm dicuntur eſſe in loco, quæ quantitatiuè ita in eo ſunt, vt ſecundùm ſe tota toti loco, & ſecundùm ſuas partes eius partibus cõmenſurentur: Chriſtus autẽ hîc eſt modo quodam ſpiritali plane diuerſo. An autem in eo ſit etiam definitiuè difficultas eſt, quæ magis ad modũ loquendi pertinet: Nam ſi rẽ eſſe in loco definitiuè ſit ita alicubi eſſe, vt alibi nõ ſit, Chriſtus nõ eſt in loco definitiuè. Si verò ſit rẽ ita alicubi eſſe tanquã in loco adęquato, vt poſſit non eſſe alibi, Chriſtus dici poterit eſſe definitiuè in qualibet hoſtia, quia in ea ſic eſt, vt ex modo, quò in ea exiſtit, poſſit abſolutè in ea ſola exiſtere, ſi alibi deſinat eſſe: quo pacto ſoli Deo conuenit non eſſe in loco definitiuè.

SECTIO XII.

DE MVTATIONIBVS Chriſti in Euchariſtia.

63 QVando-nã deſinit Chriſtus eſſe ſub ſpeciebus.

Reſp. Non priùs deſinit Chriſtus eſſe ſub ſpeciebus,

quàm ſpecies alterentur alteratione, quæ ſufficiat ad corruptionem ſubſtātiæ panis, ſi adhuc ſub illis eſſet. Ratio eſt, quia Chriſtus non priùs deſinit eſſe ſub ſpeciebus, quàm ſub illis ſuccedat alia ſubſtantia; eſt enim ſub illis vice panis: at nulla priùs ſuccedit, quàm per alterationem ſufficienter diſponantur ad illius formam, & ex conſequenti ad corruptionem ſubſtātiæ panis, ſi ibi fuiſſet, ergo Chriſtus non priùs deſinit eſſe ſub ſpeciebus, quàm ſpecies alterentur, &c.

PEr quam actionem deſinit Chriſtus eſſe in Sacramento. 64

Reſp. Deſinit eſſe in eo per mutationē priuatiuam loci, ſeu quaſi loci, quia nihil amittit in ea deſitione, præter pręſentiam, vel quod ad eam reuocari poteſt.

POteſtne corpus Chriſti exiſtens ſub ſpeciebus ab agente naturali aliquo genere mutationis affici. 65

Reſp. Corpus Chriſti, prout exiſtit in Euchariſtia, per accidens moueri poteſt localiter ab agente naturali: alio verò genere mutationis ab eo nequit affici. Quòd

Digitized by Google

corpus Chriſti moueatur motis ſpeciebus, eſt perſpicuum. Quòd verò motus ille ei conueniat non per ſe, ſed per accidens, probatur, quia motus primò, & per ſe ei non imprimitur, ſed mouetur ad motum ſpecierum, quæ primò, & per ſe motũ recipiunt. Quòd denique aliam ab agente naturali mutationem non admittat, oſtẽditur, omne enim agens naturale, cùm ſit corporeũ, neceſſariò agit per actionẽ corpoream, & extenſam in loco; ſed nulla talis actio poteſt recipi, vel induci naturaliter in corpus Chriſti, prout eſt in Euchariſtia, ergo nullum aliam ab agẽte naturali admittit mutationem, quàm motum localem.

66 POteſtne corpus Chriſti exiſtens in Euchariſtia primò, & per ſe moueri.

Reſp. Non dubium eſt, quin ita a Deo moueri poſſit: Chriſtus tamen vt homo in Euchariſtia exiſtens, neque a ſe ipſo, neque ab vllo agente naturali, & corporeo, neque ab Angelo primò, & per ſe moueri poteſt; quia talis motus requirit extenſionem corporis Chriſti in loco, quæ ei in Euchariſtia non conuenit.

Digitized by Google

POteſtne corpus Chriſti in Sacramento exiſtens agere actione tranſeunte in res externas. 67

Reſp. Non poteſt; quia modus agendi debet certa proportione reſpondere modo eſſendi, ſed modus qui requiritur naturaliter in corporibus ad exiſtendum, eſt, vt ſint modo quantitatiuo, & extenſo in loco, ergo idem requiritur ad agendum: Chriſtus autem eo priuatur in Sacramento Euchariſtiæ, ergo &c.

POteſt-ne Chriſtus in Euchariſtia exiſtens viribus naturalibus elicere actus aliquos immanentes. 68

Difficultas non eſt de iis, qui illi conueniunt tantùm per concomitantiam, eo quod videlicet eos exerceat in cœlo, ſed de iis, qui primò, & per ſe a Chriſto exercentur, pro-ut eſt in hoc Sacramento.

Reſp. Etſi ſupernaturaliter poſſit Chriſtus omnes eos actus exercere, naturaliter tamen non poteſt exercere vllos actus immanentes, vel ſenſuum externorum, vel internorum. Prima pars probatur, quia id nullam inuoluit contradictionem. 2. pars confirmatur, quia organa corporea, vt

poſſint ad hos actus concurrere, poſtulant extenſionem in loco, quæ Chriſto in Euchariſtia non conuenit: Aliter verò ſentiendum de operibus gratiæ, quia in his nō pendet a corpore, ſed a lumine gloriæ, & ſpeciebus infuſis.

69 SI Chriſtus poteſt ſupernaturaliter exercere actus illos immanētes, an eos de facto exercet.

Reſp. Probabile eſt eum de facto eos exercere, ac proinde eum videre, & audire aſtantes, hoc enim magis Chriſti dignitatem decet, non tamen eum, vt eſt ſub hac hoſtia, videre oculo corporeo, quid vbilibet fiat. Veriſimile quoque eſt, Deo ad id ſingulariter concurrente, eum quocūque loco ſit, producere eandem intellectionem.

Digitized by Google

SECTIO XIII.

DE APPARITIONIBVS quæ miraculosè fiũt in Euchariſtia.

QVando in hoc Sacramẽto apparet miraculoſè caro, vel 70
puer, à quonam fiunt tales apparitiones.

Reſp. Ita aliquando eueniſſe referunt authores fide digni; prætérquãquòd multis in locis aſſeruantur hoſtiæ ſanguine perfuſæ. Cæterùm fieri poſſunt a Deo, & a demone.

IN quem finem fiunt eiuſmodi appaiitiones circa ſpecies Sacramentales. 71

Reſp. 1. Fiunt in Confirmationẽ fidei. 2. ad conſolationem accedentium ad hoc Sacramentum. 3. ad terrorem peccatorum, eorum præſertim, qui indignè tractant hoc Sacramentum.

Digitized by Google

72 QVomodo fiunt hæ apparitiones.

Reſp. Interdum tota mutatio, ſeu repræſentatio eſt in ſola facultate videndi, aliàs in medio interiecto, quandoque etiam in ſpeciebus ipſis.

73 QVando mutatio eſt ex parte obiecti, quod in illo apparet eſt-ne verè Chriſtus, aut caro, vel ſanguis Chriſti.

Reſp Quamuis apparitio fieri poſſit in forma veri corporis, & ſanguinis Chriſti; veriſimile tamen non eſt rem reuera ita fieri; tum quia conſtat experientia, quod priùs videbatur caro, vel ſanguis, in aliud quiddam eſſe conuerſum; tum quia ſæpe id fit per exhibitionem veluti fruſti carnis, vel ſanguinis defluentis ex hoſtia, quæ de corpore Chriſti glorioſo cogitare indignũ eſt. Immò veriſimiliꝰ eſt, quod tũc apparet, non eſſe veram carnem, aut verum ſanguinem, ſed eorum tantùm ſpeciem externã referre. Nec rectè inferas Deum ita nobis imponere, aut latere hic falſitatem aliquã; quia per illam ſpeciem non intendit ſignificare Chriſtum ſub illa forma ibi eſſe præſentem, ſed verè, & realiter eſſe præſentem ſub Sacramento, nec adorationem termi-

terminandam ad id, quod apparet, ſed ad verum corpus Chriſti, quod eſt ſub ſpeciebus.

QVando hoſtia ita per apparitiones il- 74
las immutatur, remanet-ne adhuc ſub illa corpus Chriſti.

Reſp. Si immutatio illa fiat in medio, organo tantùm, non dubium eſt, quin corpus Chriſti ſub hoſtia remaneat. Certum quoque videtur, quandiu mutatio in ſpecies inducta tanta non eſt, vt cum ea non poſſit naturaliter conſiſtere ſubſtantia panis, ſub iis remanere corpus Chriſti: ſecus, ſi tanta ſit in ſpeciebus mutatio, vt per eam tollantur diſpoſitiones neceſſariæ ad panis conſeruationem: Cùm enim Sacramentum hoc non ſit inſtitutum a Chriſto, niſi ſub ſpeciebus panis, & vini, tandiu ſolùm durat, quandiu non corrumpuntur ſpecies,

Digitized by Google

SECTIO XIV.

DE ACCIDENTIBVS in Euchariſtia poſt conſecrationem remanentibus.

75 REmanent-ne peracta conſecratione omnia accidentia panis, & vini, vel aliqua tantùm.

Reſp. Non remanent ea accidentia; quæ formaliter tantùm diſtinguebantur à ſubſtantiis panis, & vini, quæ verò ab iis diſtinguntur realiter, ea omnia remanent. 1. pars probatur; quia illa ita ſunt affixa ſubiecto, illud modificando, ac determinando, vt ſine eo nequeant exiſtere. 2. confirmatur, quia fide, & experientia conſtat remanere quantitatem, & qualitates quaſdam; non eſt autem potior ratio, cur quædam remaneant, quàm omnes; remanent igitur omnes.

76 IN quem finem remanent accidentia panis, & vini in Sacramento.

Digitized by Google

Reſp. Primus, ac præcipuus eſt, vt in Sacramento habeant rationem ſigni ſenſibilis. Secundus, vt Chriſtus ſumatur ſub ſpeciebus earum rorum, quæ hominibus eſſe ſolent vſui ad cibum & potum. Tertius, vt ſub iis ſpeciebus Chriſtus commodè offeratur, & immoletur ſacrificio incruento. Quartus, ad fidem noſtram excitandam, dum aliud nobis videndum, aliud credendum proponitur. Quintus ad hoc myſterium infidelibus occultandum. Sextus denique, ad veritatem verborum conſecrationis.

ACcidentia illa, quæ remanent ſuntne in aliquo ſubiecto ſubſtantiali. 77

Reſp. Non ſunt; nam ex veritate verborum conſecrationis euinci poteſt, peracta conſecratione, nullam ſubſtantiam intimè præſentem eſſe ſpeciebus in eodem ſitu, præter corpus Chriſti, inter quod, & ſpecies nulla eſt proportio, quo ad extenſionem: quare in eo eſſe non poſſunt ſicut in ſubiecto.

QVomodo conſeruatur quantitas ſeparata ab omni ſubſtantia, in hoc Sa- 78

Digitized by Google

cramento.

Reſp. Quantitas ſeparata a ſubiecto conſeruatur a Deo diſtincta actione ab ea, per quam priùs conſeruabatur in ſubiecto, communicando illi modum aliquem, cuius interuentu per ſe poſitiuè ſubſiſtit. 1. pars probatur, quia influxus ille, quo extra ſubiectum conſeruatur, eſt omnino ſupernaturalis; quo autem in ſubiecto antea conſeruabatur, naturalis duntaxat. 2. confirmatur ex anologia ad ſubſtantiã, & plæraque alia, in quibus videmus ita comparatum eſſe, vt ſi modus ipſis connaturalis ab iis fortè ſeparetur, ei ſtatim ſuccedat alius quo claudantur, & vltimò terminentur: Cùm igitur a quantitate ſublata ſit inhærentia, naturali quadam ſequela debetur ei modus alius inhærentiæ repugnans; is autem eſt ſubſiſtentia quædam.

79 ESt-ne in hoc Sacramento quantitas dimenſiua panis, & vini aliorum accidentium ſubiectum.

Reſſ. Quantitati, quam mox diximus per ſe ſubſiſtére, cætera accidẽtia, ſicut ſubiecto inſunt. Docet id experientia; quod enim mota v.c. albedine moueatur figura,

Digitized by Google

color,odor &c. aliunde non oritur,quã ex aliqua vnione eorum inter ſe in aliquo tertio,cui inhereant; aliud autem commodè aſſignari nequit, præter quantitatem.

POſſunt-ne ſpecies Sacramentales agere in res externas. 80

Reſp. Poſſunt; teſtantur id experientia,&ſenſus; ratio autẽ eſt,quia vis eorum agendi non pendet a ſubiecto, vt agat: Adde habere ea idem ſubiectum proximum, quantitatem nimirum.

POſſunt-ne ſpecies Sacramentales corrumpi. 81

Reſp. Quod attinet ad qualitates panis, & vini, poſſunt eodem modo immutari, quo poſſent, ſi ſubiectis ſuis inexiſterent: patet experientia; mouentur enim ad motum quantitatis,intenduntur, remittuntur, corrumpuntur: Quantitas verò ſpecierum panis, & vini poteſt quidem, vt eorundem qualitates, eodem modo immutari, quo potuiſſet iuncta ſubſtantiæ panis; poteſt nempe moueri localiter, rarefieri, condenſari, &c. re ipſa tamen nec corrumpi, nec

Digitized by Google

ab vllo agente naturali deſtrui poſſe, probabilius videtur.

82 POteſt-ne aliquid ex ſpeciebus Sacramentalibus generari,

Reſp. Poteſt ex iis generari quicquid ex ſubſtantia panis, & vini generari potuiſſet. Conſtat experientia, ex ſpeciebus enim generantur vermes, cineres, acetum, &c.

83 EX qua materia educuntur formæ ſubſtantiales rerum illarum, quæ ex ſpeciebus generantur, cum ſub iis ſit tantùm corpus, & ſanguis Chriſti.

Reſp. Eodem inſtanti, quo ita ſunt imimmutatæ ſpecies, vt ſub illis non poſſet conſeruari ſubſtantia panis, & vini, ſi ibi adeſſet, deſinit corpus, & ſanguis Chriſti ſub iis eſſe; tum Deus per creationem producit materiam aut eandem, quæ priùs fuit tranſſubſtantiata (quod eſt veriſimilius) aut diuerſam, ei que vnit quantitatem cum qualitatibus prærequiſitis ad introductionem formæ ſubſtantialis in materiam, quam formam agens educit è potentia materiæ, non ſecus ac ſi ibi imme-

Digitized by Google

mediatè præfuiſſet ſubſtantia panis & vini.

POſſunt ne ſpecies Sacramentales nutrire. 84

Reſp. Poſſunt; vt enim poſſunt conuerti in vermē, cinerem, &c. ſic in ſubſtantiam aliti.

FRanguntur-ne ſpecies Sacramentales in hoc Sacramento. 85

Reſp. Franguntur verè, & propriè; ſunt enim verè quantæ, corpus tamē Chriſti nec frangi poteſt, nec diuidi, quia eſt impaſſibile, & vt ſupra dictum eſt, totum in qualibet parte ſpecierum.

SECTIO XV.

DE VERBIS FORMÆ conſecrationis.

COnſecratio panis. & vini debet-ne fieri verbis quibuſdam certis, & determinatis, 86

Reſp. Affirmatiuè; Florent.

enim in literis Eugenij ad Armenos, cùm in genere præmiſiſſet Sacramenta nouæ legis tribus conſtare, verbis, rebus, & perſona miniſtri, nominatim de Sacramento Euchariſtiæ loquens ait, *Forma huius Sacramenti ſunt verba ſaluatoris, quæ certa ſunt, & determinata.*

87 CHriſtus eſt ne vſus iis ipſis verbis in conſecratione panis, & vini, quibus inſtituit, vt cæteri vterentur.

Reſp. Chriſtus conſecrauit panem, & vinum his verbis ſemel tantùm prolatis, & palam audientibus diſcipulis, *Hoc eſt corpus meum. Hic eſt calix ſanguinis mei.* Colligitur ex ſcriptura, quæ vt rectè intelligatur, dicendum eſt, Chriſtum primò quidem accepiſſe panem, deinde benedixiſſe, tum in partes varias pro numero aſtantium diuiſiſſe, & in diſco ordinaſſe, poſtremò porrexiſſe diſcipulis, ſimulque dixiſſe, *Hoc eſt corpus meum* (quibus verbis conſecrauit] eaque verba priùs abſoluiſſe, quàm Apoſtoli acceperint: quod ſubindicat Euangeliſta per participium *dicens*, quod ex vi propria ſignificandi coniungit ſubſequentia cum antecedentibus, quaſi eodem tempore facta.

PEr eandem ne actionem Chriſtus gratias egit patri, benedixit pani, & vino, eaque conſecrauit. 88

Reſp. Hæc omnia diſtinctis actionibus peracta eſſe teſtantur tum ordo verborum Euangelij, tum Trid. ſeſſ. 13. c. 1. vbi ait, *Poſt panis, vinique benedictionem ſe ſuum ipſius corpus illis præbere, ac ſuum ſanguinem diſertis, ac perſpicuis verbis teſtatus eſt*; Hoc autem teſtatus eſt per verba conſecrationis, ea igitur poſt benedictionem pronuntiauit.

VErba formæ nimirum, *Hoc eſt corpus meum*, & *Hic eſt calix ſanguinis mei.* dicunturne a Sacerdote tantũ hiſtoricè, ſiue recitatiuè, an verò formaliter, & ſignificatiuè, ſiue aſſertiuè. 89

Nota illud dici recitatiuè, ſiue hiſtoricè, quod ſolùm refertur, tanquam ab alio dictum: formaliter verò, ac ſignificatiuè, quod ita proferimus, vt per illud intendamus aliquid affirmare; vel negare.

Reſp. Verba eſſẽtialia formę dicũtur tũ recitatiuè tũ etiã ſignificatiuè: Recitatiuè quidẽ, quia, verè per ea refert Euãgeliſta, quæ a Chriſto geſta, & dicta ſunt, vt patet ex cõtextu canonis, *Qui pridie quàm pateretur, &c.*

Significatiuè verò, quia alioqui Sacerdos per ea nihil præcisè affirmaret, ſed tantùm diceret Chriſtum ea protuliſſe, & ſic non ea applicaret ad materiam præſentem, nec per conſequens conſecraret; cum Sacramenta nouæ legis tantùm efficiant, quod ſignificant.

90 QVæ verba in vtraque forma ſunt eſſẽtialia.

Reſp. Hæc ſola quatuor verba. *Hoc eſt corpus meum.* ſunt de eſſentia formæ conſecrationis panis; Sicut hæc priora quinque verba, *Hic eſt calix ſanguinis mei*, vel æquiualentia, ſunt de eſſentia formæ conſecrationis calicis. Probatur, quia ea cenſetur eſſe apta forma cuiuſque Sacramenti, per quam ratio, & effectus talis Sacramẽti aptè ſignificatur, aptè autem ſignificatur ſolis illis verbis; ſola igitur illa ſunt de eſſentia formæ conſecrationis. Rectè tamen Eccleſia alia quædam verba partim ex ipſis Euãgeliſtis, partim ex traditione deſumpta addit, ad vberiorem huius Sacramenti explicationem; quæ prætermittere contra Eccleſiæ conſuetudinem (quæ in re tanti momenti vim habet legis) nemo ſine peccato poſſit.

QVid in forma conſecrationis panis demonſtratur per pronomen. *Hoc.* 91

Reſp. Per pronomen illud demonſtratur ſubſtantia panis ſub ratione vaga indiuiduæ ſubſtantiæ, ſeu ſub ratione contenti ſub eiſdem numero ſpeciebus, abſtrahendo a ratione contenti per modum ſuſtentantis in genere cauſæ materialis, & per modum ſuſtentantis in genere cauſæ efficiẽtis; quia hoc pacto rectè omnia quadrant, quæ ex parte talis vocis requiruntur, vt tota forma conſecrationis vera ſit.

QVomodo poteſt hæc Enuntiatio eſſe vera, *Hoc eſt corpus meum.* cum in ea prædicatum debeat conuenire ſubiecto eo tempore, pro quo ipſi ab eâ attribuitur; attribuitur autem illi pro præſenti, quo tamen tempore Chriſtus nondum eſt ſub ſpeciebus. 92

Reſp. Licet in ea verbum *Eſt* ſit præſentis temporis non habet tamen completam, & perfectam ſuam ſignificationem ante vltimum inſtans terminatiuum totius propoſitionis, quo inſtanti corpus Chriſti verè eſt ſub ſpeciebus, & ſic verũ eſt, quod per illam propoſitionem enuntiatur.

93 QVid ſibi vult in illa forma particula, *Meum*, cùm ſi Sacerdos ea verba proferat recitatiuè tantùm, non conſecret, ſed narret tantùm, quod olim geſtũ fuit: ſi ſignificatiuè, ſignificet non corpus Chriſti, ſed ſuum, & ſic falſa ſit tota propoſitio.

Reſp. Ea verba proferuntur a Sacerdote non recitatiuè ſolùm, ſed etiam ſignificatiuè, alioquin non applicarentur ad materiam præſentem, & ex conſequenti ea nõ conſecraretur: Malè tamen inde inferas falſum dicere Sacerdotẽ; non enim ea profert, vt eſt particularis quædam perſona tantùm, nempe Petrus, Ioannes &c. ſed cum celebrat, peculiari ratione perſonam Chriſti induit, ex eaque ſimul, & ſua profert verba conſecrationis,

Digitized by Google

SECTIO XVI.

DE EFFECTIBVS SA-cramenti Euchariſtiæ.

QVisnam eſt effectus proprius Sacramenti Euchariſtiæ. 94

Reſp. Eſt augmentũ gratiæ, quæ per modum cibi ſpiritalis confertur, ad fideles tum cum Chriſto, tum inter ſe arctiore charitatis vinculo cõiungendos. Teſtatur ſcriptura Ioa. 6. *Qui manducat me, viuet propter me,* & 1. ad Cor. 10. *Vnum corpus ſumus, qui de vno pane, & de vno calice participamus.* Ratio verò eſt, quia hoc Sacramentum datur per modum cibi, & potus, ſed cibi eſt nutrire, & augere quantitaté viuentis; effectus igitur huius Sacramenti erit, augendo vitam ſpiritalem arctiùs nos coniungere cum Chriſto, ita ut quadam ratione in ipſius naturam tranſeamus: ad quem effectum pertinent auxilia quædam, quæ Deus ſuo tempore confert

93 QVid ſibi vult in illa forma particula, *Meum*, cùm ſi Sacerdos ea verba proferat recitatiuè tantùm, non conſecret, ſed narret tantùm, quod olim geſtũ fuit: ſi ſignificatiuè, ſignificet non corpus Chriſti, ſed ſuum, & ſic falſa ſit tota propoſitio.

Reſp. Ea verba proferuntur a Sacerdote non recitatiuè ſolùm, ſed etiam ſignificatiuè, alioquin non applicarentur ad materiam præſentem, & ex conſequenti ea nõ conſecraretur: Malè tamen inde inferas falſum dicere Sacerdotẽ; non enim ea profert, vt eſt particularis quædam perſona tantùm, nempe Petrus, Ioannes &c. ſed cum celebrat, peculiari ratione perſonam Chriſti induit, ex eaque ſimul, & ſua profert verba conſecrationis,

Digitized by Google

SECTIO XVI.

DE EFFECTIBUS SAcramenti Euchariſtiæ.

QVid nam eſt effectus proprius Sacramenti Euchariſtiæ. 94

Reſp. Eſt augmentũ gratiæ, quæ per modum cibi ſpiritalis confertur, ad fideles tum cum Chriſto, tum inter ſe arctiore charitatis vinculo cõiungendos. Teſtatur ſcriptura Ioa. 6. *Qui manducat me, viuet propter me,* & 1. ad Cor. 10. *Vnum corpus ſumus, qui de vno pane, & de vno calice participamus.* Ratio verò eſt, quia hoc Sacramentum datur per modum cibi, & potus, ſed cibi eſt nutrire, & augere quantitaté viuentis; effectus igitur huius Sacramenti erit, augendo vitam ſpiritalem arctiùs nos coniungere cum Chriſto, ita ut quadam ratione in ipſius naturam tranſeamus: ad quem effectum pertinent auxilia quædam, quæ Deus ſuo tempore confert

dignè communicantibus, putà ad excitandam deuotionem in exercitio virtutum, ad feruorem charitatis recuperãdum. ad ſuauitatem, & dulcedinem quãdam ſpiritualem in obſequio Dei percipiendam, ſeu ad guſtandum, quàm ſuauis ſit Dominus: quæ cõſtant ex analogia cibi corporei, qui non modò vitam auget, & conſeruat, ſed etiam vires imminutas reparat, confortat, ac delectat.

95 QVo tempore communicanti confertur gratia Sacramentalis.

Reſp. Confertur in ipſa manducatione Euchariſtiæ. quando nulla eſt indiſpoſitio contraria in ſubiecto: huic enim manducationi, ſeu corpori Chriſti, vt manducatur, facta eſt promiſſio gratiæ, Ioa. 6. *Qui manducat meam carnem, &c.*

96 GRatia illa produciturne in inſtanti, vel ſucceſſiuè.

Reſp. Vtroque modo produci poteſt; Si enim ex parte ſubiecti nullus ſit obex, nullaque ſucceſſio in diſpoſitione ad Sacramentum Euchariſtiæ, Euchariſtia ſimul & in eodem inſtanti confert totum ſuum effectum: Si verò ex parte ſubiecti tempore

manducationis ſit aliqua ſucceſſio in diſpoſitione ad gratiam, effectus huius Sacramenti intenditur ſucceſſiuè.

SI eadem diſpoſitio, quam communicans a principio habuit, duret in eadẽ intenſione toto tempore manducationis, quam gratiam recipiet. 97

Reſp. Probabilè eſt eum etiam tunc recipere maiorem gratiam ſucceſſiuè; quia ea diſpoſitio, quatenus non variatur, cenſetur moraliter præſtantior, maioriſque meriti, quàm quæ durat tantùm per inſtãs.

SI quis poſt indignè ſumptum Sacramentum, interim dum digeruntur ſpecies, conteratur, vel meliùs ſe diſponat ad augmentum gratiæ, recipiet-ne etiam tũc augmentum gratiæ ex opere operato huius Sacramenti. 98

Reſp. Recipiet. Probatur ex analogia cibi corporei, qui non tantùm prodeſt, quando manducatur, ſed etiam cum in ſtomacho digeritur. Adde quod hoc maiorem ſpeciem benignitatis, & charitatis præ ſe fert in Chriſto, & excitat ad pietatem, & augendam deuotionem poſt Sa-

Digitized by Google

cramenti ſumptionem.

99 POteſtnè dari prima gratia, vel augmétum gratiæ, ratione huiuſce Sacraméti, tum cùm omnino deſiit.

Reſp. Non poteſt; alioquin enim ſequeretur Sacerdotem, qui per totum vitæ tempus indignè communicaſſet, ſi in fine vitæ reſipiſceret, ilico peruenturum ad inſignem ſanctitatem, quod abſurdũ eſt.

100 PRoducitne Sacramentum Euchariſtiæ effectum aliquem in corpore.

Reſp, Primò, imminuit fomitem peccati, frenat concupiſcentiam, aliaſque paſſiones temperat, ad faciliorem vſum virtutum. 2. gloria corporis eſt peculiaris effectus huius Sacramenti. 3. corpus eius, qui dignè ſuſcipit Euchariſtiam, cenſetur ex contactu ipſius peculiari ratione ſanctificari, & fieri membrum corporis Chriſti.

101 EFfectus huius Sacramenti eſtne remiſſio peccati mortalis.

Reſp. Hoc Sacramentum per ſe, & ex inſtitutione ſua nec primam gratiam confert,

fert, nec remittit peccatum mortale; alioquin liceret ad hoc Sacramentum accedere cum conſcientia peccati mortalis, vt licet ad Baptiſmum & pœnitentiam; quæ per ſe primò inſtituta ſunt ad remittenda peccata, contra praxim Eccleſiæ, & locum illum Pauli, *Probet autem ipſum homo.* Per accidens tamen interdum hoc Sacramentum confert primam gratiam, & remiſſionem peccatorum: Si enim aliquis eſſet ita diſpoſitus, vt per ignorãtiam inuincibilem exiſtimaret ſe ſufficienter doluiſſe de peccatis, vel peccata ſibi remiſſa eſſe in confeſſione, & cum tali diſpoſitione, ac fide accederet ad hoc Sacramentum, modò attereretur, nullum quantùm in eo eſſet, poneret obicem gratiæ, & ſufficienter per attritionem auerteretur à peccato, ad primam gratiam percipiendam; eam igitur reciperet; ſunt enim Sacramenta inſtituta ad conferendam gratiam iis, qui non ponunt obicem.

PEccata venialia remittuntur-ne per 102 Sacramentum Euchariſtiæ.

Reſp. Remittuntur; non enim tantùm pertinet ad hoc Sacramentum, vt augeat vitam ſpiritalem, ſed etiam vt ſubmoueat

ea, quæ huic incremento ſunt contraria, cuiuſmodi ſunt venialia : hoc autem duobus fit modis, primò excitando feruorem actualem Charitatis, qui feruor ipſis repugnat. Secũdò intendẽdo habitus ipſos gratiæ, & charitatis ad operandum deinceps feruentiùs.

130 QVæ diſpoſitio requiritur vt beneficio huius Sacramenti deleantur venialia.

Reſp. Non requiritur alia, quàm vt qui accedit ad illud, ſit in gratia, nec ſit poſitiuè affectus ad huiuſmodi peccata.

104 REmittiturne tota pœna peccati per hoc Sacramentum.

Reſp. Hoc Sacramentum, vt Sacramẽtum eſt, non remittit immediatè ex opere operato pœnam vllam temporalem, quia institutum eſt ad vitam ſpiritalem fouendam, cui per ſe non repugnat reatus pœnæ : Indirectè tamen id præſtat, excitando in nobis actus aliquos, qui ſatisfactorij ſunt pro huiuſmodi pœna. Dixi autem, vt Sacramentum eſt, quia ſi ſpectetur vt Sacrificium, valet ad pœnam ex opere operato remittendam.

Digitized by Google

PRæſeruat-ne hoc Sacramentum a peccatis futuris. 105

Reſp. Præſeruat tum interiùs nos corroborando per augmentum gratiæ, & virtutum, tum vel maximè per gratias præuenientes, quas ſuo tempore percipiunt, qui dignè communicant. Vt tamen hoc Sacramentum homini libertatem non eripit, ſic plærique in peccata labuntur, qui hoc Sacramentum frequentant, ſed ſuo vitio & culpâ, dum charitatem & auxilia ad non peccandum conceſſa flocci faciunt.

PRodeſt-ne hoc Sacramentum aliis, quàm ſumentibus. 106

Reſp. Euchariſtia, quatenus Sacramentum eſt, prodeſt tantùm ſumentibus ex opere operato; quia, vt ſic, inſtitutum eſt per modum cibi, qui ſoli manducanti, prodeſt: Quod non obſtat, quominus aliis etiam proſit quatenus eſt actus meritorius, & ſatisfactorius, vt quæuis alia opera pia. Quatenus verò eſt Sacrificium, ſi pro aliis offeratur, proderit iis ex opere operato, per modum ſatisfactionis.

Digitized by Google

107 PLures hoſtiæ ſimul, vel continuè ſumptæ conferuntne plus gratiæ, quàm vna tantùm.

Reſp. Quando plures hoſtiæ, vel ſimul vel continuè ſumuntur, ita. vt earum ſumptio moraliter cenſeatur pertinere ad vnā communionem, non conferunt, per ſe loquendo, & quantùm eſt ex parte Sacramenti, plus gratiæ, quàm altera tantùm. quia non eſt plus virtutis in multis hoſtiis conſecratis, quàm in vnâ tantùm.

108 AMbæ ſpecies ſimul ſumptæ proſuntne ad vberioren gratiam ex opere operato conferendam, quàm altera tantùm.

Repſ. Per ſe loquendo non conferunt. Ratio, quæ petitur ex Trid. eſt hæc, quia fideles nulla gratia ad ſalutem neceſſaria priuantur, ex eo quod cōmunicent ſub vna ſola ſpecie, quia in ea recipiunt totum Chriſtum, qui eſt fons totius gratiæ; hinc enim ſequitur vtramque ſpeciem non conferre plus gratiæ, quàm vnam.

QVando nam confertur gratia Sacerdoti communicanti ſub vtraque ſpecie.

Digitized by Google

Reſp. Confertur in ſumptione primæ ſpeciei; quia cauſa agente(nimirum Chriſto rectè applicata, & non impedita, & ſubiecto recte diſpoſitio, ilicoſequi debet effectus. Adde quòd Sacerdos celebrās in die paraſceues poſt ſumptionem ſpecierum panis, ilico recipit gratiam, quare eandem recipiet, poſt ſumptionem earundem ſpecierum panis, quando communicabit ſub vtraque ſpecie, nam gratiæ productio pendere non debet ab euentu futuro.

PEccatum veniale impeditne effectum huius Sacramenti. 110

Reſp. Peccatum veniale præteritum, & ſolo habitu manens in anima non impedit augmentum gratiæ, quia ſicut peccatum veniale non auertit a Deo, ita neque ponit obicem gratiæ habituali. Peccatum verò veniale, quod actu inter communicandum committitur, licet non impediat infuſionem gratiæ habitualis, impedit tamen ſpiritualem illam delectationem, quam percipere ſolent deuotè communicantes, præterquam quod efficit, vt remiſſior gratia habitualis infundatur.

Digitized by Google

SECTIO XVII.

DE MODIS MANDVCANDI corpus Chriſti: & præuia diſpoſitione ad communionem.

111 QVot ſunt modi manducandi corpus Chriſti.

Reſp. Sunt 3. Sacramentalis tantùm, Spiritalis tantùm, & Sacramentalis, & ſpiritalis ſimul. Communio Sacramentalis eſt ea, qua peccator baptizatus ſuſcipit hoc Sacramentum cum intentione recipiendi illud, vt Sacramentum eſt. Spiritalis nihil aliud eſt, quam deſideriũ, ac propoſitũ hominis iuſti ſumendi Euchariſtiã. Sacramẽtalis denique & ſpiritalis communio eſt ea, qua & re ipſa Sacramentum ſuſcipitur, & quia digné ſuſcipitur, inde acquiritur fructus aliquis ex opere operato.

Digitized by Google

ESt ne ſolius hominis hoc Sacramen- 112
tum ſpiritualiter ſumere.

Reſp. Solus homo poteſt hoc Sacramentum tum Sacramentaliter, tum ſpiritualiter ſumere 1. pars probatur; quia ſolus homo capax eſt baptiſmi, & intentionis recipiendi hoc Sacramentum, vt Sacracramentum eſt. 2. pars item probatur, quia in eo ſolo poteſt eſſe verum deſiderium ſumendi re ipſa Euchariſtiam, qui eſt capax ſumptionis illius, ſed huiuſmodi eſt homo, non Angelus igitur &c.

SOlusne homo iuſtus poteſt Chriſtũ Sa- 113
cramentaliter manducare.

Reſp. Non modò homo iuſtus, ſed etiam peccator poteſt Chriſti corpus verè, ac realiter ſumere: patet ex verbis Apoſtoli. 1. ad Cor. ij. *Qui autem manducat, & bibit indignè &c.*

PEccat-ne peccator ſumẽs corpus Chri- 114
ſti Sacramentaliter.

Reſp. Peccat mortaliter qui accedit ad hoc Sacramentum cum conſcientia peccati mortalis: probatur ex Apoſtolo. 1. Cor. ij. *Qui enim manducat, & bibit indignè, iudici-*

um ſibi manducat, & bibit, non diiudicans corpus Domini.

115 EST ne præceptum aliquod conſcio peccati mortalis, de præmittenda confeſſione ante communionem.

Reſp. Non eſt quidem iuris naturalis, vt Confeſſio præmittatur ſumptioni Euchariſtiæ; quia ex natura rei dignè ad eam accedit, qui cum ſola attritione ad eam accedit. Eſt tamen id iuris diuini poſitiui. Colligitur ex verbis Pauli, *Probet autem ſe ipſum homo &c.* & ex Trid. ſeſſ. 13. c. 7. vbi dicitur praxim Eccleſiæ ſemper talem fuiſſe. Nam praxis, cuius initium neſcitur, meritò creditur à Chriſto profluxiſſe.

116 NVnquam-ne licet conſcio peccati mortalis ſumere Euchariſtiam ſine confeſſione.

Reſp. Licet interdum, ſi neceſſitas communicandi vrgeat, & deſit Confeſſarius. Ita Trid. ſupra.

117 QVando-nam cenſetur adeſſe neceſſitas communicandi.

Reſp. Cēſetur adeſſe, 1. in articulo mortis,

Digitized by Google

tam Sacerdotis, quàm alterius; quando ſcilicet aliquis aliàs eſſet deceſſurus ſine viatico 2. quando Sacerdos tenetur ex officio celebrare, nec poteſt per alium. 3. quãdo quis ſine ſcandalo, aut infamia non poſſet omittere ſacrum, aut communionem. 4. quando celebrans poſt conſecrationem recordatur peccati mortalis non confeſſi, aut etiam peccat mortaliter, non tenetur ante communionem confiteri etiamſi adeſſet confeſſarius, & poſſet ſine nota fieri; quia ſacrificium non decet interrumpi, niſi fortè crederet ſe non eſſe contritum. 5. quando quis aliàs non poſſet in Paſchate communicare: tunc enim, quamuis non confeſſus poſſet communicare, concepta cõtritione. Addunt aliqui alium caſum, nimirũ cum quis habet caſus reſeruatos, a quibus non poteſt abſolui a confeſſario; ſed probabilius eſt, eo caſu teneri eum præmittere confeſſionem omnium peccatorum, ſi habeat aliqua peccata mortalia non reſeruata, vt ſaltem à reſeruatis indirectè abſoluatur: quod ſi nulla habeat mortalia non reſeruata, conſultius eſſet, vt ſua reſeruata cum venialibus confiteretur, ob eundem finem.

Digitized by Google

118 QVandonam cenſetur deeſſe confeſſarius.

Reſp. 1. Quãdo abſolutè deeſt, qui poſſit confeſſionem audire. 2. cum quis non poteſt ſine interprete confiteri; ad hoc enim nemo tenetur. 3. quando quis prudenter iudicat ſe non poſſe præſenti confeſſario confiteri ſine graui periculo notabilis damni, aut ſcandali.

119 QVantùm debet diſtare confeſſarius, vt poſſit dici abeſſe.

Reſp. Id ex variis circumſtantiis expendendum, & prudenti iudicio determinandum eſt. Hoc tamen in genere dici poteſt, ei deeſſe confeſſarium, qui ob inualetudinem, itineris difficultatem, tẽporis breuitatem, aliorum præſentiam, vrgentia negotia, aliáque id genus, ſine graui incommodo hîc, & nunc eum adire nequit.

120 AD quid obligatur communicaturus, qui confiteri non poteſt, & tamen peccato aliquo læthali tenetur.

Reſp. Obligatur vi præcepti diuini, ad eliciendam contritionem, vt quantùm po-

teſt dignè ad communionem accedat. Inſuper Trid. ſeſſ. 13. c. 7. iniungit Sacerdoti, qui ob inopiam confeſſarii, vrgente neceſſitate, omiſſa peccati mortalis confeſſione, celebrauit, vt quāprimùm commodè poteſt, confiteatur; quo præcepto non tenentur laici.

ACcedere ad hoc Sacramentum cum 121
conſcientia peccati mortalis, eſt-ne grauiſſimum omnium peccatorum.

Reſp. Indigna ſumptio corporis Chriſti, graue quidem eſt peccatum Sacrilegij, quo violatur religio, ac veneratio rebus ſacris, ac ſanctis debita; ex genere tamen ſuo non eſt peccatum omnium grauiſſimū; infidelitas enim, deſperatio, odium Dei &c. quibus deſtruuntur virtutes Theologicæ, grauiora ſunt.

DEbetne Sacerdos denegare Euchari- 122
ſtiam peccatori petenti.

Reſp. Diſtinguendo: vel enim peccator eſt publicus, vel occultus: ſi publicus, ſiue publicè, ſiue priuatim Euchariſtiam petat. eam illi Sacerdos miniſtrare non debet, ante pœnitentiam peractam, & qui-

Digitized by Google

dem publicam, ſi publicè petat, vel priuatam, aut publicam, ſi priuatim. Ratio eſt, quia ſancta ſanctè tractanda ſunt, nec debet ſanctum dari canibus. Immo negari eidem deberet, ſi vel violenta tantùm ſuſpitio haberetur de crimine ipſius, quia certitudo moralis, & euidentia ſufficiunt ad res humanas gerendas. Si verò peccator occultus ſit, & occultè eam petat, ei dari non debet, quia eiuſmodi peccator nullũ habet ius ad eam petendam; neque ex eo, quod illi denegetur, ſequitur vlla vel infamia ipſius, vel ſcandalum, & aliunde euitatur magna irreuerentia huius Sacramẽti, quod fieri ſemper debet, quando poteſt: Si autem talis peccator occultus publicè ad eam accipiendam ſe ſe offerat, eam non debet ille denegare Sacerdos; quia ad bonũ commune, rectamque gubernationem requiritur, vt bona communia cuique diſtribuantur, pro cuiuſque meritis, ac dignitate, eaque non priuatâ ſcientiâ, ſed publico teſtimonio cognita; at peccator occultus, etſi reipſa, & iudicio Sacerdotis ſit indignus hoc Sacramento, publicè tamen non iudicatur indignus, ergo debet Sacerdos huic ſcientiæ ſe conformare.

Digitized by Google

IMpeditne nocturna pollutio aliquem 123
a ſuſceptione huius Sacramenti.

Reſp. Si pollutio eueniat citra vllũ peccatum mortale, mortale non eſt eo die accedere ad hoc Sacramentum: ſi tamen ex ea, ſiue voluntaria fuerit, ſiue non, oriatur magna quædam mentis diſtractio, veniale erit eo die ad illud accedere; niſi aliunde quis excuſetur; alioqui ſi ex pollutione inuoluntaria non ſequatur huiuſmodi effectus, poteſt quis eo die ſine peccato vllo communicare; imo etiamſi pollutio accideret cum peccato mortali, modo præcederet communionem legitima pœnitentia, & confeſſio: quamnis conſultius eſſet eo die ſibi communione interdicere.

COniugati poſſuntne poſt actum con- 124
iugalem eodem die ſine peccato cõmunicare.

Reſp. Regulariter non poſſunt ſine veniali, quia talis actus ordinariè non fit ex mero prolis deſiderio, ſed ex concupiſcẽtia, ac libidine, vnde magnæ diſtractiones oriuntur, & hebetudo mentis ad cogitandum de rebus diuinis: Si tamen conſtaret talem actum ſuſceptum tantùm fuiſſe pro-

Digitized by Google

lis deſiderio, & ad reddendum debitum, nil cauſæ eſſet, cur deberet impedire à cõmunione, ſi præſertim nullus talis effectus ex eo ſequeretur.

125 IMpeditne ſumptionem huius Sacramenti cibus, vel potus præaſſumptus.

Reſp. Solis iis licet ſumere hoc Sacramentum, qui ita ieiuni ſunt, vt poſt mediã noctem nihil omnino per modum cibi, vel potus ſumpſerint. Patet ex vniuerſali Eccleſiæ conſuetudine, ab ipſis Apoſtolis introducta in reuerentiam huius Sacramenti.

126 REgula illa de non ſumendo cibo, vel potu ante communionem, itane generalis eſt, vt nullus ſit exceptioni locus.

R*eſp.* Varij ſunt caſus, in quibus licet etiam non ieiuno communicare. 1. eſt cũ quis verſatur in articulo mortis, nec iudicio Medici poteſt expectare tempus, in quo poſſit ieiunus communicare; vel licet poſſit expectare, non poteſt tamen Euchariſtia ad eum commodè deferri. 2. oritur ex neceſſitate perficiendi Sacrificium iam inceptum, quia enim maius eſt præceptum

de integrè celebrando, quàm de ieiunè ſumendo hoc Sacramentum, fit vt debeat Sacerdos potiùs communicare poſt cibũ ſumptum, quam relinquere Sacrificiũ imperfectum. 3. eſt, quando timetur grauis aliqua irreuerentia Sacramenti, v. c. ne deueniat in manus hæreticorum, qui illud indignè ſint tractaturi, vel ne incendatur &c. 4. eſt, ſi timeatur vel ſcandalum aliorum, vel grauis infamia, niſi quis communicet, licebit enim ei tunc communicare poſt cibum ſumptum. 5. eſt, cum Sacerdos loco vini conſecrauit aquam, eãque ſumpſit, tunc enim debet iterum vinum conſecrare, illudque ſumere.

LIcet-ne in eadem ægritudine alicui non ieiuno communicare. 127

Reſp. Licet, ſiue æger ex morbo ferè totus conualeſcat, & poſtea ex eodem iterum in periculum mortis incidat [quia tunc ſũt quaſi diuerſi morbi] ſiue perſeuerante eodem morbo poſt interuallum aliquot dierum ſæpius exponatur præſenti vitæ periculo, quia in eo caſu permittitur non ieiuno communio, vt diuino præcepto ſatisfaciat. egetque moriturus talis Sacramenti præſidio.

Digitized by Google

128 POteſt ne Sacerdos nõ ieiunus celebrare, quando deeſt hoſtia, quæ morituro detur, ne cogatur ſine viatico decedere.

Reſp. Non poteſt, quia non poteſt violare præceptum Eccleſiæ, vt alter poſſit ſeruare diuinũ, a cuius obſeruatione æger excuſatur, ob impoſſibilitatem communicandi.

129 QVi carent vſu rationis, ſúnt-ne capaces fructus huius Sacramenti.

Reſp. In fantes, amentes, & alij carentes vſu rationis, dummodo ſint in gratia conſtituti, ſunt capaces fructus huius Sacramenti. Sacramenta enim omnia conferunt gratiam non ponentibus obicemr.

130 ESt-ne præceptum aliquod, quo vel teneantur infantes, & adulti amentes ad hoc Sacramentum ſuſcipiendum, vel obligetur Eccleſia ad illud ipſis conferendum.

Reſp. Non eſt: Quod ipſi præcepto non teneantur patet, quia præcepti capaces non ſunt. Quod Eccleſia etiam ad id non obligetur, probatur; ex eo quod Eccleſia teneatur tantùm iis ea remedia conferre, que

quæ ad ſalutem neceſſaria ſunt, cuiuſmodi non eſt Euchariſtia.

QVid de eo dicendum, qui antequam incideret in amentiam petiit hoc Sacramentum, fuitque rectè diſpoſitus ad illud ſuſcipiendum. 131

Reſp. Si ſit ſpes ſanioris mentis, expectãdum donec rationis ſit compos: Si verò amentia putetur futura perpetua, & occurrat extrema neceſſitas, debet ei miniſtrari, quia virtute prioris deſiderij cenſetur habere ius ad illud, piéque illud ſuſcipere,

POteſt ne hoc Sacramentum dari Energumenis. 132

Reſp. Si ſint rectè diſpoſiti, & ita à Dæmone perpetuo vexentur, vt nunquam ſint compotes mentis, poteſt in articulo mortis, iis miniſtrari. Quòd ſi interdum vterentur ratione, deberet Euchariſtiæ adminiſtratio in illud tempus differri.

LIcet-ne quotidie hoc Sacramentum ſumere. 133

Reſp. Etſi per ſe loquendo, laudabilius ſit frequentiùs communicare, quàm rari-

ùs; hominibus tamen laicis, iiſque præſertim, qui coniugati ſunt, conſulendum non eſt, vt ſæpius, quam ſemel per hebdomadam communicent, ob varias rerum humanarum curas, & ſolitas, quibus diſtinentur occupationes: quæ quia in omnibus non habent locum, ſic aliquis ab illa regula exceptioni locus eſſe poteſt.

134 LIcet-ne ſæpius per diem communicare.

Reſp. Nullo quidem iure diuino id prohibitum; ne vulgò tamen id fiat, ob reuerentiam tanti Sacramenti, meritò Eccleſiaſtica conſuetudine, & lege ſancitum eſt, per quam eandem poteſtas fit Sacerdotibus in feſto Natiuitatis Domini ter inter celebrandum communicare.

Digitized by Google

SECTIO XVIII.

DE PRÆCEPTIS AD communionem obligantibus, & communione ſub vtraque ſpecie.

TEnemur-ne præcepto aliquo diuino ad huius Sacramenti ſuſceptionem. 155

Reſp. Vi præcepti diuini tenentur omnes adulti ad communicandum, non modò in articulo mortis, ſed etiam aliquoties in vita. Quod teneantur communicare in articulo mortis, ex eo docetur, quòd ſemper Eccleſiæ curæ fuit, ne vllus ſine viatico ex hac vita decederet. Quòd verò teneantur etiam ſæpius communicare in vita, probatur ex fine, & inſtitutione huius Sacramenti; Inſtitutum enim eſt ad charitatem, & robur ſpirituale augendum, tum etiam ad perſeuerandum in gratia, ad

Digitized by Google

quod vnica Euchariſtiæ ſumptio non ſufficit.

136 TEnemur-ne ad eandem Euchariſtiæ ſumptionem præcepto aliquo Eccleſiaſtico, & quo tempore obligat hoc præceptum,

Reſp. Præcepto Eccleſiæ tenentur omnes adulti baptizati ſingulis annis communicare, idque in paſchate, Ita enim habetur in c. Omnis vtriuſque ſexus, de pœnitentia, & definitur in Trid. ſeſſ. 13. can. 9. Nomine verò paſchatis non intelligitur ſolus dies reſurrectionis, ſed octo dies ipſũ præcedentes, & octo conſequentes, vt teſtatur Eccleſiæ conſuetudo.

SI quis ex impotentia, vel malitia totum tempus paſchale tranſigeret ſine ſumptione Euchariſtiæ, liberaretur-ne onere, & obligatione communicandi eo anno, differendo vſque ad Paſcha ſequentis anni.

Reſp. Non liberaretur, ſed ei communicandum eſſet prima data occaſione; quia communio ita præcipitur fieri tempore Paſchali, vt ratio, vel occaſio talis præcepti non naſcatur ex illo tempore, ſed ex ipſa

ſubſtantia præcepti; quò fit, vt tempus illud habeat tantùm rationem circunſtantiæ; quare ſi communio præcepta tempore conſtituto non fiat, adimpleri debet alio tempore.

SAtisfacitne præcepto de communione facienda, qui communicat indignè, hoc eſt in peccato mortali. 138

Reſp. Satisfacit; ratio eſt, quia quotiescũque lex aliqua præcipit actum aliquem, cenſetur tantùm præcipere ſubſtantiam ipſius, non verò modum, niſi ſit intrinſecus, & eſſentialis ipſi actui (quo pacto cum præcipitur confeſſio, præcipitur quoque integritas ipſius) at dignitas, & diſpoſitio, quæ requiritur in ſumptione huius Sacramenti, non eſt de ſubſtantia ipſius ſumptionis, quæ præcipitur, ſed eſt tantùm modus quidam ipſius, ergo illa non præcipitur, & per conſequens ſatisfacit, qui quouis modo communicat.

TEnentur-ne Laici iure diuino communicare ſub vtraque ſpecie. 129

Reſp. Non tenentur, Ita Trid. ſeſſ. 21. c. 1. & can. 1. imò legitimis ex cauſis præci-

pitur a Concil. Conſtant. ſeſſ. 13. ſub pœna excommunicationis, ne vllus Sacerdos communicet populum ſub vtraque ſpecie. Et probatur ex Ioa. c. 6. vbi Chriſtus ait, *Si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum.* & *Panis, quem ego dabo, caro mea eſt pro mundi vita.* quibus verbis vim ſanctificandi, & viuificandi tribuit Sacramento ſub vnica panis ſpecie; quod falſum eſſet, ſi vtraque ſpecies neceſſaria eſſet ad ſalutem.

SECTIO XIX.

DE POTESTATE EVcharistiam conſecrandi, eamque aliis diſpenſandi.

140 COnſecratio huius Sacramenti eſt ne propria Sacerdotis,

Reſp. Poteſtas conſecrandi ſeu conficiendi Euchariſtiæ Sacramentum pertinet ad omnes, & ſolos Sacerdotes per Epiſcopum conſecratos: patet ex Florent. in decreto

Eugenij, & Trid. ſeſſ. 22. c, 1. Ratio eſt, quia ij ſoli habent hanc poteſtatem, quibus ea à Christo data eſt; at iis ſolis data eſt à Chriſto, quibus Math. 26. dictum eſt, *Hoc facite in meam commemorationem*, Hi autem fuerunt ſoli Apoſtoli, & qui iis in munere Sacerdotali ſucceſſerunt, quales tantùm ſũt ij qui in Eccleſia certo ritu conſecrantur in Sacerdotes.

POſſunt-ne plures Sacerdotes vnam, & eandem hoſtiam conſecrare. 141

Mouetur hæc quæſtio occaſione eorum, qui recenter creati ſunt in Sacerdotes, qui plæriſque in Eccleſiis iubentur ſimul cum Epiſcopo verba conſecrationis proferre: ad quam.

Reſp. Si tam Epiſcopus, quàm Sacerdotes eodem inſtanti finiant formam conſecrationis, concurrent omnes ad conſecrandum eandem hoſtiam; ſecus ſi ſimul non abſoluant; cum hoc tamen diſcrimine, vt ſi priùs Epiſcopus finiat, ſolus conſecret; Si verò ex nouis Sacerdotibus nonnulli Epiſcopum præuertant, non conſecrent, modò non habeant intentionem faciendi, quod per formam ſignificatur; debent enim

ita eſſe comparati ad vitanda quædam incommoda, 1. vt non præſumant præuenire Epiſcopum in conſecrando. 2. vt intendant cum eo conſecrare, ſi fieri poſſit; ſin minus, intendant ſolùm verba conſecrationis materialiter proferre.

142 AD ſolumne Sacerdotem pertinet diſpenſatio huius Sacramenti.

Reſp. Ad ſolum presbyterum pertinet iure diuino diſpenſatio huius Sacramenti. Colligitur ex illo 1. ad Cor. 4. *Sic nos existimet homo, vt miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei*, id eſt, *Sacramentorum*, vbi loquitur de ſe, & aliis Sacerdotibus.

143 EST ne de iure diuino, vt Sacerdos talem poteſtatem per ſe ipſe ſemper exerceat, nec poſſit alteri eam committere.

Reſp. Non: Confirmatur ex conſuetudine quæ olim fuit in Eccleſia, quando laicis dabatur communio ſub vtraque ſpecie; tunc enim Diaconi calicem miniſtrabant, vt patet ex illo D. Laurentij ad Sixtum pontificem, *Experire vtrum miniſtrum idoneum elegeris cui cõmiſiſti Dominici ſanguinis diſpenſationem.* : quò fit, vt etiamnum hodie, ſi quis

eſſet in articulo mortis, nec Sacerdos propter infirmitatem poſſet eum adire, nec alteri⁹ ſuppeteret copia Sacerdotis, poſſet ad eum à Sacerdote mitti diaconus, qui ei hoc Sacramentum miniſtraret; Immò, quod amplius eſt, ſi Sacerdos abeſſet, & talis neceſſitas vrgeret, poſſet diaconus ex voluntate interpretatiua ſuperioris, ei per ſe Euchariſtiam miniſtrare. Addam non deeſſe graues Theologos, qui inferiores Clericos, aut etiam Laicos in tali neceſſitate idem poſſe aſſerant: Vnde infertur à fortiori licere Sacerdoti, aut Diacono in extrema neceſſitate ſe ipſum communicare; quod etiam de Laico nonnulli putant probabile.

VT quis legitimè miniſtret Euchariſtiam, ſufficitne poteſtas ordinis. 144

Reſp. Non, ſed præterea requiritur iuriſdictio, ſiue ordinaria, ſiue delegata; quod locum habet non ſolùm tempore Paſchatis, ſed etiam quocunque alio. Patet ex Concil. Cartag. 1. c. 7. & quia ad rectam Eccleſiæ gubernationem pertinet, vt ſoli paſtores paſcant oues ſuas.

Digitized by Google

145 QVam pœnam incurrit, qui ſine licẽtia alienis ouibus hoc Sacramentum diſtribuit.

Reſp. Is, qui Sacerdos non eſt, fit irregularis, quia exercet actum ordinis, quem non habet. Qui Sacerdos eſt non religioſus, grauiter quidem peccat, nullam tamen incurrit cenſuram. Religioſus non religioſo ſine licentia præſumens dare communionem incurrit excommunicationem, vt patet ex Clement. Religioſi, de priuilegiis, ſecus ſi alteri religioſo.

146 SAcerdos conſecrans tenetur-ne ſumere hoc Sacramentum.

Reſp. Tenetur, & quidem ſub vtraque ſpecie, quia talis ſumptio pertinet ad integritatem ſacrificij.

Digitized by Google

SECTIO XX.

DE IMPIO EVCHARIſtiæ miniſtro, & obligatione Sacerdotis ad conſecrandum.

POteſtne malus Sacerdos Euchariſtiam conſecrare. 147

Reſp. Poteſt, quia poteſtas conſecrandi non nititur bonitate miniſtri, ſed caractere, qui indelebilis eſt.

MIſſa mali Sacerdotis minùſne valet, 148 quàm miſſa Sacerdotis boni.

Reſp. Si Miſſa ſpectetur ex parte effectus, qui illi conuenit ex opere operato, tantùm valet: Si autem ſpectetur, quantùm ad vim operādi, quam habet ex opere operantis ipſiuſmet Sacerdotis celebrantis, minùs valet. Ratio prioris partis eſt, quia talis effectus non pendet ex meritis operá-

tis, ſed ex mera Dei inſtitutione. Ratio poſterioris partis eſt, quia vis impetrandi boni operis præcipuè pendet ex diſpoſitione operantis, cùm ergo malus Sacerdos minùs ſit diſpoſitus ad impetrandum, quã bonus, Miſſa mali Sacerdotis hac ex parte minùs valebit, quã boni.

149 SAcerdos hæreticus, ſchiſmaticus, excommunicatus, degradatus, poteſtne hoc Sacramentum conficere.

Reſp. Poteſt; quia poteſtas conſecrandi non diſtinguitur à caractere Sacerdotali, qui in omnibus illis indelebilis eſt.

150 LIcetne a Sacerdotibus excommunicatis, vel Hæreticis, ſeu peccatoribus cõmunionem recipere, & eorum Miſſam audire.

Reſp. Dè hac difficultate dictum eſt, vbi de Sacramentis in genere.

151 LIcetne Sacerdoti omnino à conſecratione abſtinere.

Reſp. Præterquamquod Sacerdos cui animarum cura commiſſa eſt, toties celebrare tenetur, quoties id neceſſarium eſt,

Digitized by Google

vt muneri ſuo ſatisfaciat, vt docet Trid. ſeſſ. 23. c. 14. de reform. Singuli Sacerdotes etiam curam animarum non habentes, tenentur ſub mortali aliquoties in anno, ter nimirum, aut quater celebrare: Chriſtus enim Dominus non modò Sacerdotibus omnibus poteſtatem fecit conſecrandi ſui corporis, ſed vnà iis id iniunxit his verbis, *Hoc facite in meam commemorationem.* Cui mãdãto vt ſatisfaciant, debent, vt minimum, ter, quaterue in anno ad altare accedere, celebrioribus nimirum feſtis, ex decentia quadam, vel ſi placet, aliis.

Digitized by Google

CAPVT V.

DE SACROSANCTO *Miſſæ ſacrificio.*

SECTIO I.

DE SACRIFICII NOmine, natura, & varijs eius acceptionibus.

1. QVÆNAM ſunt huius vocis, *Sacrificium*, ſignificationes.

Reſp. Sacrificium dicitur quaſi ſacrum factum, teſte Greg. in c. Multi. 1. q. 1. Porro dupliciter ſumitur Sacrificium, 1. Largè, & impropriè, pro omni opere bono, ſiue interno, ſiue externo, quod in laudem, ac honorem Dei referri poteſt: ſic

Digitized by Google

Pſalm. 50. *Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus*, & Pſal. 49. *Immola Deo ſacrificium laudis.* 2. ſtrictè & propriè, & definiri poteſt, *Actio externa, per quam Deo aliquid offertur, ac immutatur in proteſtationem, ac agnitionem ſupremi eius Dominij.* quo pacto Sacrificium non ſignificat quemcunque actũ virtutis, ſed eum ſupremum actum religionis, qui cõſiſtit in immutatione alicuius rei ſacræ, in honorem Dei.

QVænam eſt natura, & ratio Sacrificij propriè ſumpti. 2.

Reſp. Sacrificium propriè ſumptum ita deſcribi poteſt. *Eſt oblatio externa rei alicuius permanentis, ac ſenſilis, a Deo, vel hominibus publica poteſtate inſtituta, a legitimo miniſtro Deo ipſi immediatè facta, per immutationem eiuſdem rei, in ſignum agnitionis ſupremi ipſius in res omnes Dominij, & reuerentiæ interioris, quæ illi tanquam ſupremo Domino exhibetur.*

QVotuplex eſt Sacrificium. 3.

Reſp. Quadrifariam diuiditur, nimirũ ex parte materiæ, ſeu rei in eo oblatæ; ex parte formæ; ex parte finis; & ex parte efficientis. Ex parte materiæ diuidi-

Digitized by Google

tur in victimas, ſeu hoſtias, immolationes, & Libamenta. Ex parte formæ diuiditur in holocauſtum, hoſtias pro peccato, & hoſtias pacificas: quæ diuiſio ſpectari quoque poteſt ex parte finis: quia enim varius erat finis ſacrificiorum, ideo diuerſo modo fiebant. Huc refertur diuiſio ſacrificij in cruentum, & incruentum. Illud ita dicebatur, quòd cum ſanguinis effuſione fieret; hoc verò, quod ſine illa. Denique diuiditur ſacrificium in Sacrificium legis naturæ, Moſaicæ, & gratiæ; de quo poſtremo deinceps dicendum,

SECTIO II.

DE SACRIFICIO MISſæ, eiuſque autore.

4. EStne in lege Euangelica aliquod viſibile, & proprium Sacrificium.

Reſp. Fide certũ eſt aliquod eſſe: probatur luculenter ex c. 1. Malachiæ

No.

Non eſt mihi voluntas in vobis, dicit Dominus exercituum, & munus non ſuſcipiam de manu veſtra; ab ortu enim ſolis, vſque ad occaſum magnum eſt nomen meũ in gentibus, & in [illegible] loco ſacrificatur, & offertur nomini meo oblatio mũda, quia magnum eſt nomen meum in gentibus, dicit Dominus exercituum. Quod Sacrificium intelligi nequit de operibus virtutum, nec de Sacrificio vllo iudaico, nec ſacrificio vllo eorum gentilium, qui ante Chriſti aduentum verum cultum vero Deo offerebant, nec de Sacrificio aliquo gentiliũ idololatrarum, vt patebit intuenti: quare debet intelligi de vero aliquo ſacrificio, quod nunc a nobis offertur, qui priùs eramus gentiles.

OFferturne in Miſſa verum, ac propriũ nouæ legis Sacrificium. 5

Reſp. Offertur: probatur ex facto Chriſti; illud enim ipſum nunc fit à Sacerdotibus, quod Chriſtus geſſit in nocte cœnæ: tunc verò non modò Sacramentũ inſtituit, ſed etiam Sacrificium obtulit: cùm enim Chriſtus, qui eſt Sacerdos in æternum ſecundùm ordinem Melchiſedec aliquando offerre debuerit Sacrificium ſecundùm eũdem ordinem, hoc eſt, in pane, & vino, ſi

145 QVam pœnam incurrit, qui ſine licētia alienis ouibus hoc Sacramentum diſtribuit.

Reſp. Is, qui Sacerdos non eſt, fit irregularis, quia exercet actum ordinis, quem non habet. Qui Sacerdos eſt non religioſus, grauiter quidem peccat, nullam tamen incurrit cenſuram. Religioſus non religioſo ſine licentia præſumens dare communionem incurrit excommunicationem, vt patet ex Clement. Religioſi, de priuilegiis, ſecus ſi alteri religioſo.

146 SAcerdos conſecrans tenetur-ne ſumere hoc Sacramentum.

Reſp. Tenetur, & quidem ſub vtraque ſpecie, quia talis ſumptio pertinet ad integritatem ſacrificij.

Digitized by Google

SECTIO XX.

DE IMPIO EVCHARIſtiæ miniſtro, & obligatione Sacerdotis ad conſecrandum.

POteſtne malus Sacerdos Euchariſtiam conſecrare. 147

Reſp. Poteſt, quia poteſtas conſecrandi non nititur bonitate miniſtri, ſed caractere, qui indelebilis eſt.

MIſſa mali Sacerdotis minùſne valet, 148 quàm miſſa Sacerdotis boni.

Reſp. Si Miſſa ſpectetur ex parte effectus, qui illi conuenit ex opere operato, tantùm valet: Si autem ſpectetur, quantùm ad vim operãdi, quam habet ex opere operantis ipſiuſmet Sacerdotis celebrantis, minùs valet. Ratio prioris partis eſt, quia talis effectus non pendet ex meritis operã-

tis, ſed ex mera Dei inſtitutione. Ratio poſterioris partis eſt, quia vis impetrandi boni operis præcipuè pendet ex diſpoſitione operantis, cùm ergo malus Sacerdos minùs ſit diſpoſitus ad impetrandum, quã bonus, Miſſa mali Sacerdotis hac ex parte minùs valebit, quã boni.

149 SAcerdos hæreticus, ſchiſmaticus, excommunicatus, degradatus, poteſtne hoc Sacramentum conficere.

Reſp. Poteſt; quia poteſtas conſecrandi non diſtinguitur à caractere Sacerdotali, qui in omnibus illis indelebilis eſt.

150 LIcetne a Sacerdotibus excommunicatis, vel Hæreticis, ſeu peccatoribus cõmunionem recipere, & eorum Miſſam audire.

Reſp. De hac difficultate dictum eſt, vbi de Sacramentis in genere.

151 LIcetne Sacerdoti omnino à conſecratione abſtinere.

Reſp. Præterquamquod Sacerdos cui animarum cura commiſſa eſt, toties celebrare tenetur, quoties id neceſſarium eſt,

vt muneri ſuo ſatisfaciat, vt docet Trid. ſeſſ. 23. c. 14. de reform. Singuli Sacerdotes etiam curam animarum non habentes, tenentur ſub mortali aliquoties in anno, ter nimirum, aut quater celebrare: Chriſtus enim Dominus non modò Sacerdotibus omnibus poteſtatem fecit conſecrandi ſui corporis, ſed vnà iis id iniunxit his verbis, *Hoc facite in meam commemorationem.* Cui mãdato vt ſatisfaciant, debent, vt minimum, ter, quaterue in anno ad altare accedere, celebrioribus nimirum feſtis, ex decentia quadam, vel ſi placet, aliis.

Digitized by Google

CAPVT V.

DE SACROSANCTO *Miſſæ ſacrificio.*

SECTIO I.

DE SACRIFICII NOmine, natura, & varijs eius acceptionibus.

1. QVÆNAM ſunt huius vocis, *Sacrificium*, ſignificationes.

Reſp. Sacrificium dicitur quaſi ſacrum factum, teſte Greg. in c. Multi. 1. q. 1. Porro dupliciter ſumitur Sacrificium, 1. Largè, & impropriè, pro omni opere bono, ſiue interno, ſiue externo, quod in laudem, ac honorem Dei referri poteſt: ſic

Digitized by Google

Pſalm. 50. *Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus*, & Pſal. 49. *Immola Deo ſacrificium laudis*. 2. ſtrictè & propriè, & definiri poteſt, *Actio externa, per quam Deo aliquid offertur, ac immutatur in proteſtationem, ac agnitionem ſupremi eius Dominij.* quo pacto Sacrificium non ſignificat quemcunque actū virtutis, ſed eum ſupremum actum religionis, qui cōſiſtit in immutatione alicuius rei ſacræ, in honorem Dei.

QVænam eſt natura, & ratio Sacrificij propriè ſumpti. 2.

Reſp. Sacrificium propriè ſumptum ita deſcribi poteſt. *Eſt oblatio externa rei alicuius permanentis, ac ſenſilis, a Deo, vel hominibus publica poteſtate inſtituta, a legitimo miniſtro Deo ipſi immediatè facta, per immutationem eiuſdem rei, in ſignum agnitionis ſupremj ipſius in res omnes Dominij, & reuerentiæ interioris, quæ illi tanquam ſupremo Domino exhibetur.*

QVotuplex eſt Sacrificium. 3.

Reſp. Quadrifariam diuiditur, nimirū ex parte materiæ, ſeu rei in eo oblatæ; ex parte formæ; ex parte finis; & ex parte efficientis. Ex parte materiæ diuidi-

Digitized by Google

tur in victimas, ſeu hoſtias, immolationes, & Libamenta. Ex parte formæ diuiditur in holocauſtum, hoſtias pro peccato, & hoſtias pacificas: quæ diuiſio ſpectari quoque poteſt ex parte finis: quia enim varius erat finis ſacrificiorum, ideo diuerſo modo fiebant. Huc refertur diuiſio ſacrificij in cruentum, & incruentum. Illud ita dicebatur, quòd cum ſanguinis effuſione fieret; hoc verò, quod ſine illa. Denique diuiditur ſacrificium in Sacrificium legis naturæ, Moſaicæ, & gratiæ; de quo poſtremo deinceps dicendum.

SECTIO II.

DE SACRIFICIO MISſæ, eiuſque autore.

4. EStne in lege Euangelica aliquod viſibile, & proprium Sacrificium.

Reſp. Fide certũ eſt aliquod eſſe: probatur luculenter ex c. 1. Malachiæ

No.

Non eſt mihi voluntas in vobis, dicit Dominus exercituum, & munus non ſuſcipiam de manu veſtra; ab ortu enim ſolis, vſque ad occaſum magnum eſt nomen meũ in gentibus, & in [illegible] loco ſacrificatur, & offertur nomini meo oblatio mũda, quia magnum eſt nomen meum in gentibus, dicit Dominus exercituum. Quod Sacrificium intelligi nequit de operibus virtutum, nec de Sacrificio vllo iudaico, nec ſacrificio vllo eorum gentilium, qui ante Chriſti aduentum verum cultum vero Deo offerebant, nec de Sacrificio aliquo gentiliũ idololatrarum, vt patebit intuenti: quare debet intelligi de vero aliquo ſacrificio, quod nunc a nobis offertur, qui priùs eramus gentiles.

OFferturne in Miſſa verum, ac propriũ nouæ legis Sacrificium. 5.

Reſp. Offertur: probatur ex facto Chriſti; illud enim ipſum nunc fit à Sacerdotibus, quod Chriſtus geſſit in nocte cœnæ: tunc verò non modò Sacramentũ inſtituit, ſed etiam Sacrificium obtulit: cùm enim Chriſtus, qui eſt Sacerdos in æternum ſecundùm ordinem Melchiſedec aliqnando offerre debuerit Sacrificium ſecundùm eũdem ordinem, hoc eſt, in pane, & vino, ſi

id in nocte cœnæ non præſtitit, nuſquam ſanè præſtitit. Sacrificant igitur Sacerdotes, quoties Euchariſtiæ Sacramentum cõficiunt.

6. FVitne hoc Sacrificium in vltima cœna à Chriſto inſtitutum.

Nota duo eſſe in Miſſa diſtinguenda. 1. eſt ſubſtantia ipſa Sacrificij. 2. ſunt orationes, & ceremoniæ, quæ adhibentur veluti quædam accidentia eius ornamenta. hoc poſito.

Reſp. Fide tenendum eſt Chriſtum in vltima cœna inſtituiſſe Sacrificium Miſſæ, quoad ſubſtantiã. Probatur hac ratione, neceſſaria eſt connexio inter legem, ſacerdotium, & ſacrificium, autore Apoſtolo, ergo eiuſdem eſt ſacrificium inſtituere, qui legem, & Sacerdotium inſtituit; ſed Chriſtus eſt autor nouæ legis, & eius ſacerdotij, ergo & ſacrificij; illud autem aliud non eſt, quàm immolatio corporis, & ſanguinis ſui. Ad hæc idem cõfirmatur ex ipſis verbis, quibus Chriſtus hoc Sacramentum confecit, quæ D. Lucas c. 22. ita refert. *Hoc eſt corpus meum, quod pro vobis datur. Hic eſt calix nouum teſtamentum in ſanguine meo, qui pro vobis effunditur.* Ex quibus

ſic argumentor, verbum. *Datur*, aut ſumitur pro, porrigitur vobis, aut pro, offeretur in cruce pro vobis in Sacrificium, aut pro, offertur iam pro vobis in Sacrificium. Non primum, quia non dixiſſet Chriſtus, *Datur pro vobis*, ſed *datur vobis*. Similiter de calice non dixiſſet *Effunditur pro vobis in remiſsionem peccatorum* ſimplex enim porrectio non refertur ad peccata remittenda: neque dixiſſet, *Effunditur pro vobis, & pro multis*, ſed tantùm *effunditur pro vobis*, ſolis enim Apoſtolis tunc porrigebatur. Neque 2. quia non dixiſſet, *datur, effunditur. &c.* ſed *dabitur, effundetur &c* quam effuſionem cùm calici tribuat, loquaturque in præſenti tempore, manifeſtum eſt eam non poſſe accommodari ſanguini in cruce; is enim quatenus calice continetur, non fuit fuſus in cruce. Dicendum igitur eſt 3. per illa verba *Datur pro vobis*, intelligendam eſſe præſentem quandam oblationem corporis, & ſanguinis Domini Deo factam à Chriſto, qui eſt Sacerdos ſecundùm ordinem Melchiſedec, quæ oblatio non diſtinguitur ab oblatione crucis ratione rei oblatæ, quæ vtrobique eſt eadem, ipſe ſcilicet Chriſtus, ſed tantùm ratione modi: in cœna enim incruentè, in cruce cruentè

Digitized by Google

fuit oblatus.

7 A Quo inſtitutæ ſunt Ceremoniæ, & orationes, quæ in Miſſa fiunt quæque extrinſecæ ſunt ſubſtãtiæ ſacrificij Euchariſtiæ.

Reſp. Non à Chriſto, ſed ab Eccleſia.

8 ESt-ne vnum tantùm Sacrificium Euchariſtiæ in lege noua.

Reſp. Eſt: probatur ex Trid. præfatione ad ſeſſ. 22. vbi appellatur hoc ſacrificium, *vnum, verum, ac ſingulare ſacrificium*; Cuius rei ratio eſt, quia vna res eſt oblata, ſcilicet Chriſtus, qui offertur ſub ſpeciebus Euchariſtiæ, & vnus finis talis oblationis, nempe ſupremus cultus Latriæ.

9 ESt-ne abſolutè loquendo vnicum Sacrificium in lege Euangelica.

Reſp. Eſt vnicum, quia lex Euangelica perfectiſſima eſt, & eius ſacrificium, ratione rei in eo oblatæ, infinitæ dignitatis, ergo nõ debuerunt in eo multiplicari Sacrificia.

10 OFferuntur-ne in Miſſa corpus, & ſanguis Chriſti,

Digitized by Google

Reſp. Offeruntur, illud enim in Miſſa offertur à Sacerdote nouæ legis, quod Chriſtus in nocte cœnæ Deo patri obtulit, ac ſacrificauit: ſed illud fuit corpus, & ſanguis ipſius, vt ſupra probatum eſt, ergo corpus, & ſanguis ipſius offeruntur.

QVomodo corpus, & ſanguis Chriſti in Miſſa offeruntur. 11

Reſp. Chriſtus, vt in proria ſpecie exiſtit, nullo modo offertur in hoc ſacrificio, ſed tantùm vt eſt in ſpeciebus panis, & vini modo Sacramentali; offertur autem nõ vt materia, quæ ſupponatur actioni ſacrificandi, ſed tantùm vt terminus oblationis. 1. pars probatur, quia eo modo offertur in Sacramento, quo in eo continetur, continetur autem modo iudiuiſibili, ac Sacramentali. 2. pars probatur, quia actio ſacrificãdi eſt cõſecratio, ſeu Tranſſubſtãtiatio, cui actioni non ſupponitur Chriſtus (hoc enim potiùs conuenit ſubſtantiis panis, & vini) ſed potiùs per eã fit præſens ſpecieb⁹.

NIhil-ne aliud offertur in Miſſa præter corpus, & ſanguinem Chriſti. 12

Reſp. Subſtantiæ panis, & vini in Miſſa

Digitized by Google

offeruntur. tanquam materia ex qua fit totum ſacrificium; ſpecies verò panis, & vini pertinent intrinſecè ad rem oblatam, itaut in Sacrificio Miſſæ offeratur compoſitum aliquod ſenſile ex ſpeciebus, & corpore Chriſti. 1. pars probatur, quia ſubſtantiæ illæ non offeruntur tanquam res oblata manens in termino oblationis, ergo vt materia, ex qua fit id quod offertur. 2. pars probatur tum ex Auguſt. qui in c. hoc eſt de conſecr. d. 2. ait Sacrificium Eccleſiæ *Duobus confici viſibili Sacramentorum ſpecie, & inuiſibili Domini Ieſu Chriſti carne*; tum ratione; eſt enim de ratione ſacrificii, vt ſit aliquid ſenſile, Chriſtus autem, vt eſt in Sacramento non eſt aliquid ſenſile, niſi vt cũ ſpeciebus componit vnum Sacramentum, ac ſignum ſenſile.

Digitized by Google

SECTIO III.

DE ACTIONE, IN QVA *poſita eſt eſſentia Sacrificij Miſſæ.*

CVm iam conſtet de re, quæ in 13
Miſſa offertur, ac ſacrificatur, quænam eſt actio, per quam res illa in Miſſa offertur, ſeu in qua actione poſita eſt eſſentia Sacrificij Miſſæ.

Nota quinque præcipuè eſſe actiones, de quibus poteſt eſſe dubitatio. 1. eſt oblatio, & eleuatio panis, & vini, quæ fit his verbis. *Suſcipe ſancte pater &c.* & *Offerimus tibi Domine calicem ſalutaris &c.* 2. eſt conſecratio, & tranſſubſtantiatio panis, & vini in corpus, & ſanguinem Chriſti, quæ fit his verbis. *Hoc eſt corpus meum. &c.* 3. eſt oblatio corporis, & ſanguinis Chriſti, quæ fieri ſolet poſt conſecrationem, his verbis. *Vnde & memores Domine offerimus maieſtati tuæ hoſtiam puram &c.* 4. eſt fractio hoſtiæ, &

mixtio particulæ ipſius cum vino. 5. diſtributio, & ſumptio Euchariſtiæ, ſeu communio. hoc poſito.

Reſp. Sacrificium nouæ legis totum eſſentialiter perficitur conſecratione: probatur, quia in conſecratione inueniuntur omnia neceſſaria ad rationem Sacrificij, Nam quatenus fit in vtraque ſpecie, per eam ſufficienter repræſentatur mors, & paſſio Chriſti, qui quantùm eſt ex vi verborum, & ſignificatione ſpecierum, ponitur ſuper altari ſeparatim, quaſi victima mactata. Quatenus verò fit maxima & ſupernaturalis immutatio panis, & vini in corpus, & ſanguinem Chriſti, vt hæ res tantæ dignitatis ſuper altare poſitæ in honorem Dei cedant; potuit inſtitui, ad poteſtandum ſupremum Dei dominium. Præterea, ſola hæc actio propriè fit in perſona Chriſti, qui eſt præcipuum agẽs, & offerens in hoc Sacrificio; in ea igitur ſola conſiſtit oblatio, ſeu Sacrificium. Quod attinet ad alias actiones ſupra enumeratas, eæ meritò excluduntur à ratione Sacrificij; Nam oblationes, tam ea quæ præcedit conſecrationem, quàm ea quæ ſubſequitur, non ſemper vſurpatæ ſunt ab Eccleſia: fractio Euchariſtiæ conſecratæ, eiuſque particulæ

mixtio ſunt tantũ ceremoniæ ſacræ, quibus nuſquam Chriſtus legitur vſus, nec eas ſemper vſurpauit Eccleſia: diſtributio Euchariſtiæ Laicis facta, & communio, quæ fit ab illis, prorſus extrinſeca eſt huic Sacrificio, nec ſi omittatur cenſetur ideo Sacrificium imperfectum: ſumptio verò, quæ fit à Sacerdote ad ſummum pertinet ad integritatem Sacrificij, vt ſit nimirum veluti conſummatio, & complementum totius immolationis.

14

CONſecratio vtriuſque ſpeciei eſt-ne de eſſentia huius Sacrificij,

Reſp. Ad eſſentiam Sacrificij nouæ legis, prout de facto inſtitutum eſt à Chriſto, pertinet cõſecratio vtriuſque ſpeciei. Ratio eſt, quia Chriſtus inſtituit hoc Sacrificium prout eſt expreſſa repræſentatio mortis, & paſſionis ipſius, vt patet ex iis verbis, *Hoc facite in meam commemorationem*, hoc eſt, repræſentando paſſionem meam: at ad talem repræſentationem requiritur intrinſecè conſecratio vtriuſque ſpeciei; Igitur ad eſſentiam ſacrificij pertinet conſecratio vtriuſq; ſpeciei. Vnde hoc intereſt inter Sacramentũ Euchariſtiæ, & Sacrificium, quòd illud ſita in vtraque ſpecie cõſiſtat, vt ſimul eti-

Digitized by Google

am eſſentialiter in altera tantùm inueniatur, quia ratio eſſentialis Sacramenti Euchariſtiæ, quà Sacramentum eſt, non eſt, vt ſignificet per modum conuiuij perfecti, & abſoluti, ſed vt abſolutè ſignificet refectionem ſpiritualem, quæ ſignificatio in vtrauis ſpecie reperitur; Sacrificio verò eſſentiale ſit, vt diſertè repræſentet paſſionem Chriſti, quod in vnica tantùm ſpecie non inuenitur.

SECTIO IV.

DE VI AGENDI SAcrificij Miſſæ.

15. SAcrificium Miſſæ eſtne propitiatoriũ, hoc eſt, habetne vim Deum flectendi ad condonanda peccata noſtra.

Reſp. Eſt propitiatoriũ: docet Trid. ſeſſ. 22. c. 2. & probatur ex verbis inſtitutionis, Math. enim 26. & Lucæ 22. Calix ſanguinis Chriſti dicitur *Effundi*, ſiue

per ſacrificium Deo offerri, *in remiſsionem peccatorum*, quod nihil eſt aliud, quàm hoc ſacrificium eſſe propitiatorium. Verba autem Chriſti eſſe etiam intelligenda de ſacrificio incruento ſupra oſtenſum eſt.

SAcrificium Miſſæ eſtne impetratorium, 16.
ſeu poteſtne offerri ad quæuis beneficia impetranda tam ipſis offerentibus, quã quibuſuis alijs.

Reſp. Eſt impetratoriũ vtriſque: Nam non eſt minoris virtutis, quàm ſacrificia veteris legis, quæ id præſtabant, vt patet ex l. 2. Regum, & 2. Mach. 3. Adde quod hoc ſacrificium ſit perfectiſſimus actus virtutis religionis, ac proinde ad Dei beneficentiam erga nos excitandam aptiſſimus.

SAcrificium Miſſæ habetne vim confe- 17.
rendi effectum aliquem ex opere operato.

Certum eſt Miſſæ Sacrificium habere poſſe vim aliquam agendi ex opere operantis; eſt enim, vt mox dictum eſt, opus religionis præſtantiſſimum; itaque ſicut reliqui actus virtutis procedentes ex charitate, & deuotione Deo placent, ſic & ſacrificium à probo Sacerdote Deo oblatum.

Dubium verò iam eſt, an idem Sacrificiũ vim habeat agendi ex opere operato, quod quid ſit explicuimus, vbi de Sacramentis in genere.

Reſp. Sacrificium Euchariſtiæ habet vim agendi ex opere operato. Indicat Trid. ſeſſ. 22. c. 1. & probatur ex communi cõſenſu Eccleſiæ; exiſtimauit enim ſemper Eccleſia effectum huius ſacrificij non pendere ex diſpoſitione Miniſtri, ſed ex certa lege, & pacto Dei, alioqui non magis poſſet hoc Sacrificium offerri pro alio, quàm ſumptio ipſa Euchariſtiæ, quæ cùm ſit opus ſatisfactorium, meritorium, & impetratorium, poteſt offerri ex opere operantis, ad ſatisfaciendum pro alio &c. quod non eſt ad ſenſum, & praxim Eccleſiæ. Porro hunc effectum aſſequitur Miſſæ Sacrificium non attingendo illum phyſicè, ſed moraliter tantùm; quippe qui poſitus ſit in condonatione debiti, quam attingere influxu Phyſico non poteſt.

18. HAbetne Sacrificium ſpecialem vim, ſeu valorem ad impetrandũ res illas, pro quibus impetrandis offertur, quæ vis neque ſit ex opere operato, neque ex opere operantis.

Digitized by Google

Nota Sacrificium Miſſæ offerri a tribus, nimirum a Chriſto, tanquam a præcipuo Sacerdote, qui per hominẽ Sacerdotem, tanquam per miniſtrum ſuum offert; ab homine ſacerdote, & ab Eccleſia, ſiue populo, qui etiam offert per Sacerdotem, ſed non tanquam per miniſtrum, ſed tanquam inferior per ſuperiorem: Eſt enim Sacerdos populo maior, vt pote mediator inter Deum, & populum. Hoc poſito.

Reſp. Hoc Sacrificium ex vi ſuæ inſti- 19.
tutionis habet ſpecialem vim, vt varia à Deo impetret iis, pro quibus offertur, quæ vis neque eſt ex opere operato, neque ex opere operantis; Chriſtus enim, in cuius perſona offertur hoc Sacrificium, ſemper eſt digniſſimus, qui quiduis a Deo impetret, idque independenter a bonitate miniſtri: qua ratione differt hæc vis tum a valore ex opere operato, qui determinatus eſt ad certum aliquem effectum, tum a valore operantis, qui in eiuſdem bonitate poſitus eſt.

VAlor huius ſacrificij eſtne infinitus. 20
Reſp. Vtendum diſtinctione: Si

Digitized by Google

enim valor ſpectetur tam ex parte rei oblatæ, quam Chriſti id offerentis, eſt ſimpliciter infinitus: Chriſtus enim qui in hoc Sacrificio offertur, & qui ſeipſum in eo offert, eſt dignitatis infinitæ; quare cùm actio præcipuè mutuetur ſuam dignitatem ab agente, ſequitur oblationem eius eſſe valoris, ſeu dignitatis infinitæ. Si verò valor ſacrificij ſpectetur tam ex parte Eccleſiæ, quàm Miniſtri offerentis, finitus eſt duntaxat; quia huiuſmodi valor fundatur in ſanctitate tam Eccleſiæ, quàm Miniſtri, quæ ſimpliciter eſt infinita.

SECTIO V.

DE EFFECTV SACRIcrificij Miſſæ.

21. SAcrificium Miſſæ confertne primam gratiam, ſeu remiſſionem peccati mortalis, & quomodo.

Reſp. Valet quidem ad obti-

pendam a Deo remiſſionem peccatorum mortalium, atque adeo ad primam gratiã obtinendam, vt definiuit Trid. ſeſſ. 22. c. 1. hoc tamen non præſtat immediatè ex opere operato (id enim ex nullo capite colligi poteſt) ſed tantùm per modũ impetrationis, idque mediatè tantùm, quatenus alicui impetrat, vel contritionem, vel ſuſceptionem Sacramẽti pœnitentiæ, ſine quibus de lege Dei ordinaria nemo iuſtificatur: impetrat autẽ illa, quatenus a Deo impetrat auxilia, quibus homines excitantur, & mouentur ad eiuſmodi actus eliciendos; quæ impetratio auxiliorum certa non eſt, & infallibilis, cùm doceat experientia non omnes eos, pro quibus offertur hoc Sacrificium, conuerti.

COnfertne Sacrificium Miſſæ augmẽtum gratiæ, & quomodo. 21.

Rep. Hoc ſacrificium per ſe, & ex vi inſtitutionis ſuę, ſeu ex opere operato, nemini confert augmentum gratiæ, aut diſpoſitionem ad illam: Hoc enim Sacrificio naturâ ſuâ non conuenit, nec aliunde exſtat talis inſtitutio, vel promiſſio Dei: valet tamen hoc Sacrificium ad augmentum gratiæ, mediante diſpoſitione, & merito

operantis, quod meritum illi impetrat: patet ex ſupradictis; ſi enim valet ad impetrandum pœnitentiam peccatori, valere quoque poteſt ad impetrandum iuſto actũ meritorium, quo in gratia creſcat.

22 COnfertne hoc Sacrificium remiſſionem venialium, & quomodo.

Reſp. Hoc Sacrificium nunquam immediatè, & ex opere operato confert remiſſionem venialium: nulla enim exſtat ea de re promiſſio; ſed mediantè actu doloris & deteſtationis ipſius, quem impetrat: offertur enim ab Eccleſia in remiſſionem eorum peccatorum. Nemini verò ex ordinaria Dei lege poteſt impetrari talis effectus, niſi mediante actu proprio; quo quis peccatum deteſtetur. Porro ea impetratio in vniuerſum loquendo non eſt infallibilis.

23 REmittiturne per hoc Sacrificium ex opere operato pœna temporalis peccatis debita.

Reſp. Hoc Sacrificiũ confert ex opere operato remiſſionẽ pœnæ, quæ luenda ſupereſt poſt culpæ remiſſionem: probatur inductione; probatum enim eſt hoc Sacrificium

crificium habere effectum aliquem ex opere operato, nec alius aſſignari poteſt, qui ab eo ita procedat, præter remiſſioné pœnæ, ergo illum confert.

HOc Sacrificium tollitne omnem omnino pœnam peccatis debitam ab eo, pro quo offertur. 24

Reſp. Non omnem ſemper tollit: patet ex vſu Eccleſiæ, quæ pro eodem defuncto plura offert ſacrificia.

HOc Sacrificium nonne etiam tollit pœnam per modum impetrationis. 26

Reſp. Tollit etiam hoc modo, ſi ea intentione à Sacerdote offeratur; ex eo enim quod pœnam tollat ex opere operato, non amittit vim eam tollendi per modum impetrationis.

CVm hoc Sacrificium offertur pro alio, tollitne immediatè pœnam aliquam ab illo, ſine vllo proprio actu ſatisfactorio ipſius. 26

Reſp. Veriſimilius videtur id fieri per modum immediatæ applicationis ſatisfactionis Chriſti peractæ in cruce, idque non

modò vt agit ex opere operato, ſed etiam per modum impetrationis. Docet id vſus Eccleſiæ, quæ offert hoc Sacrificium pro defunctis, in quibus nulla poteſt eſſe ſatisfactio, ſed ſatiſpaſſio tantùm.

27 COnfert-ne hoc Sacrificium ad bona temporalia impetranda & quomodo.

Reſp. Confert ad ea obtinenda; fieri enim non poteſt, vt eius oblatione, veluti obſequio Deo ipſi gratiſſimo eius beneuolentiam non demereamur, ad impetrãdum quodcunque beneficium. Cæterùm id ei non conuenit ex opere operato, ſed per modum impetrationis. Si enim non valet ad remiſſionem peccatorum ex opere operato conferendam, multò nimùs valebit ad ea bona.

28 ESt-ne effectus huius Sacrificij infinitus.

Nota bifariam poſſe aliquid eſſe infinitum. Primò intenſione, Secundo extenſione, ſeu multitudine.

Reſp. Effectus, qui ab hoc Sacrificio procedit, ſiue ex opere operato, ſiue per modum impetrationis, finitus eſt, ſecun-

dùm intenſionem, quia nullus effectus poteſt eſſe infinitus ſecundùm intenſionem. Quando tamen plures cum Sacerdote offerunt idem Sacrificium, ſinguli accipiunt totum, ac integrum fructum, qui illis debetur ex opere operato, quatenus ſunt offerentes, neque minorem, quàm ſi vnus tantùm offerret: alioquin enim quò plures conuenirent ad idem Sacrum audiendum, & Sacrificium offerendum cum Sacerdote, eò minorem fructum reciperent, quod abſurdum eſt. Quod ſi quæſtio ſit de fructu Sacrificij, qui oblationi Sacerdotis ex opere operato reſpondet, quique ab eo poteſt aliis applicari, eò à ſingulis imperfectiùs participatur, quò pluribus ab eo applicatur: alias enim Sacerdotes nunquam deberent illud pro vno tantùm offerre, ſed pro multis; imò verò pro omnibus viuentibus, ac defunctis, cùm id facilè fieri poſſet, citra incommodum aliorum, pro quibus vellent illud peculiariter offerre; quod tamen repugnat praxi, & cõſuetudini Eccleſiæ. Deniqueis effectus Sacrificij Miſſæ, qui ab eo per modum impetrationis proficiſcitur, quantùm eſt ex parte Sacrificij, poteſt multiplicari in iis omnibus, pro quibus offertur quia hæc oblatio tam ex parte rei oblatæ,

Digitized by Google

quã perſonæ offerentis, qui eſt Chriſtus, eſt infinitæ dignitatis, ergo quantùm eſt ex ſe habet vim infinitam ad impetrandum; atq; ita ſufficiens eſt ad impetranda quæuis beneficia, & ſi in infinitum multiplicētur: Aliunde tamen fieri poteſt, vt non tantùm valeat pro multis oblatum, quantùm pro vno, quia nimirum commenſuratur orationi, per quam applicatur, quæ oratio, cæteris paribus, facilior eſt ad impetrandum rem poſtulatam, ſi pro vno fiat, quàm ſi pro multis.

SECTIO VI.

DE OFFERENTIBVS Sacrificium Miſſæ, & fructu eorum oblationi reſpondente.

29 SAcrificium Miſſæ offertur-ne à Chriſto, & quomodo.

Reſp. Offertur à Chriſto Domino, tanquam à ſummo, & ſupremo Sacerdote, idque immediatè,

& propriè, non tantùm quòd illud actu offerat per Sacerdotem miniſtrum, ſed etiam quòd illud immediatè offerat cum Sacerdote, referatque in honorem, & cultum Dei. 1. pars probatur a Trid. quod ait *eundem Chriſtum eſſe hîc præcipuum offerentem.* 2. pars, quòd ſcilicet immediatè, & propriè illud offerat, probatur, ex eo quòd ita ad actiones Sacramentorum concurrat.

POſſunt-ne ſoli Sacerdotes, hoc Sacrificium offerre, tanquã proprij miniſtri Chriſti. 30

Reſp. Soli Sacerdotes, certa ceremonia, ac ritu in Eccleſia ordinati poſſunt hoc Sacrificium offerre. Eſt de fide ex Trid. & ratio eſt, quia hoc Sacrificium eſt verum, & proprium Sacrificium; hoc autem requirit Sacerdotem proprium.

POſſunt ne Sacerdotes omnes in Eccleſia ordinati validè offerre hoc Sacrificium. 31

Reſp. Poſſunt, quia facultas offerendi, vt cõſecrandi innititur caractere, qui indelebilis eſt,

32 OFfertur-ne hoc Sacrificium ab aliis fidelibus, & quomodo.

Reſp Offertur quidē etiā ab aliis fidelib⁹, iiſque præcipuè qui vel illi interſunt, vel curant illud offerendum, offertur, inquam, non cōcurrendo ad illud phyſico quodam influxu, ſed morali: ratione cuius meritò vulgo cenſentur peculiari ratione offerre hoc ſacrificium.

33 OFfertur-ne etiam hoc Sacrificium à tota Eccleſia.

Reſp. Offertur; docet enim Trid *Chriſtum dilectæ ſuæ ſponſæ reliquiſſe hoc Sacrificium viſibile, vt illud offerret*. Offertur verò ab Eccleſia non verè, & propriè, ſed tantùm per extrinſecam denominationem, nimirum vel quaten⁹ offert per Sacerdotes, qui ſūt mēbra ipſius, vel quaten⁹ Sacerdotes ſūt inſtituti tanquam publici Miniſtri ad offerendas preces, & Sacrificia &c.

34 REſponderne aliquis effectus oblationi huius Sacrificij, à quocunque tandem offeratur.

Nota ex ſupra dictis duplicem eſſe huius Sacrificij effectum; vnus eſt per modum

impetrationis, alter verò ex opere operato. Nota item offerentes hoc Sacrificium eſſe in quadruplici differentia, Chriſtum, Eccleſiam, Sacerdotes, & fideles peculiari ratione offerentes, & aſſiſtentes Sacrificio.

Reſp. Oblationi huius Sacrificij à quocunque tandem fiat, correſpondet effectus aliquis per modum impetrationis, idque ob ſanctitatem, & dignitatem tam rei in eo oblatæ, quam Chriſti præcipui offerentis. Ad hæc oblationi huius ſacrificij, prout fit à ſacerdote offerente in perſona Chriſti, reſpondet aliquis effectus ex opere operato (talis enim oblatio eſt proprium Sacrificiũ) qui diſtĩctus nõ eſt ab eo, qui ex opere operato correſpõdet oblationi Chriſti vel Eccleſiæ, actio enim Chriſti eadem eſt cum oblatione Sacerdotis, ac proinde idem fructus, ac ſatisfactio. Eccleſia verò non offert verè, & propriè per aliquam actionem, ſed tantùm denominatione quadam, vt dictũ eſt. Fructus autem ſatisfactionis Chriſti nemini applicatur ex opere operato, niſi per veram actionem. Denique oblationi fidelium, qui ſuo modò concurrunt ad Sacrificium, reſpondet aliquis effectus ex opere operato, id enim magis eſt conſentaneum bonitati, & dignitati Chriſti, &

deuotioni fidelium.

85 EFfectus ſatisfactionis, qui reſpondet oblationi Sacerdotis, vt Sacerdos eſt, eſt ne diuerſus ab eo, qui reſpondet eidem oblationi, prout ab eo offertur, vt eſt priuata perſona.

Reſp. Eſt diuerſus, cuius diuerſitatis præcipua ratio hæc eſt, quòd ſanctitas miniſtri neceſſaria non ſit ad priorem effectum, alioquin Miſſa facta à Sacerdotibus impiis nihil prodeſſet aliis, quod abſurdum eſt: neceſſaria autem ſit ad poſteriorem; quia in oblatione miniſter non operatur in perſona Chriſti, ſed in propria, & priuata: Quare mirum non eſt, ſi diſpoſitio in eo requiratur, cùm pœna non remittatur, niſi ei, qui eſt in gratia.

Digitized by Google

SECTIO VII.

DE INTENTIONE SAcerdotis celebrantis.

QVæ intentio requiritur in Sacerdote ad applicandum effectum Sacrificij, qui reſpōdet ex opere operato oblationi eius, vt operatur in perſona Chriſti. 36

Reſp. Vt talis effectus (quem ſupra diximus eſſe remiſſionem pœnæ) alicui communicetur, neceſſaria eſt intentio Sacerdotis, qua velit eam illi applicare; eſt enim Sacerdos proprius Miniſter, & diſpenſator Sacrificij, & myſteriorum Dei; Illa autem intentio non neceſſariò debet eſſe formalis, ſed ſufficit, ſi virtualis ſit.

SI Sacerdos fructum qui Sacrificio reſpondet ex opere operato, nec formaliter, nec virtute vlli applicaret, aut eum alicui applicaret, qui non eſſet capax illius, 37

Digitized by Google

vel eo non egeret, cui vſui eſſet talis fru-ctus.

Reſp. In eo caſu remaneret eiuſmodi fructus in theſauro Eccleſiæ, vt conſtat tantùm ex ſatisfactionibus, & meritis Chriſti; eſt enim pars aliqua antiquæ ſatisfactionis Chriſti, quœ eſt iam tota in Eccleſiæ theſauro,

38 QVando-nam intentio illa debet eſſe in Sacerdote,

Reſp. Debet in eo eſſe vel priùſquàm offerat, nempe ante conſecrationem, vel tempore conſecrationis. Ratio eſt, quia Sacrificium tantùm eſt in poteſtate Miniſtri, quandiu offertur, ergo & effectus illius.

Digitized by Google

SECTIO VIII.

DE IIS PRO QVIBVS offerri poteſt Miſſæ Sacrificium.

IS à quo offertur hoc Sacrificium, poteſtne pro ſe illud offerre. 39

Reſp. Chriſtus pro ſe non offert, ex D. Paulo ad Hæb. 5. alij offerentes poſſunt pro ſe illud offerre; patet tum ex eodem D. Paulo ibid. tum quia poteſt illis prodeſſe, ſiue ex opere operato, ſiue quoad effectum impetrationis.

POteſtne hoc Sacrificium pro alijs offerri. 40

Reſp. Poteſt, ex D. Paulo ſupra; deinde ex vſu, & praxi Eccleſiæ, huiuſque Sacrificij inſtitutione.

POteſtne hoc Sacrificium offerri pro viuis. 41

Nota viuentium Varia eſſe genera: alij ſunt fideles, alij infideles; fideliũ alij baptizati, alij Catechumeni: Baptizatorũ alij infantes, alij adulti, quorum alij iuſti, alij peccatores, quorum nonnulli tolerantur ab alijs, alij non tolerantur: infideliũ autem alij ſunt ſubiecti Eccleſiæ, vt Apoſtatæ a fide, alij non ſubiecti.

Reſp. Hoc Sacrificium poteſt, & debet offerri a Sacerdote pro fidelibus omnibus baptizatis, ac toleratis; Eſt enim hoc Sacrificium commune bonum totius Eccleſiæ, cuius valor infinit⁹ eſt, ac proinde pro omnibus offerri poteſt, & debet. Poteſt itẽ offerri pro Catechumenis fidelibus, quia per fidẽ vniti ſunt Eccleſiæ, & Chriſto eius capiti: imò pro infidelibus quibuſcunque, qui non ſunt ſubditi Eccleſiæ, cũ hoc nec malum ſit, neque in contrarium exſtet vlla prohibitio Eccleſiæ. Non licet verò Sacerdoti fungenti vice publici Miniſtri offerre Sacrificium pro excommunicatis, vel ab Eccleſia præciſis, id enim prohibetur ab Eccleſia in c. Nobis, & in c. ſacris, de ſenten. excom. Niſi id fiat ex intione priuata Sacerdotis, cui etiam licet in ſuo Memento peculiari Oratione orare pro iiſdem excommunicatis.

LIcetne hoc Sacrificiũ Offerre pro de-functis. 42

Nota, defuncti vel ſunt damnati, vel detinẽtur in purgatorio, vel ſunt beati.

Reſp. Vt illud offerre non licet pro dãnatis, quia illis prodeſſe nequit, ſic pro animabus purgatorij offerre licet ex Trid. ſeſſ. 22. c. 2. & ex perpetuo vſu Eccleſiæ ab Apoſtolis profecto.

QVomodo hoc Sacrificium prodeſt animabus purgatorij. 43

Reſp. Habet quoad illas infallibilẽ effectum, atque adeo ex opere operato; hoc enim magis pertinet ad dignitatem tum Chriſti, tum ipſius ſacrificij. Quod ad ſanctos attinet, non illis offertur hoc Sacrificium, nec illis eriguntur templa, vel altaria, ſed ſoli Deo, nec pro illis offertur hoc Sacrificium, ſeu quâ propitiatorium, cùm iam immunes ſint ab omni malo tam culpæ, quàm pœnæ; ſeu quâ impetratorium, pro augenda eorum gloria eſſentiali: poteſt tamen, quatenùs eſt ſacrificium laudis, offerri Deo pro ſanctis, quatenus offertur Deo in gratiarum actionem, pro beneficijs ab ipſo in eos collatis; vt & po-

teſt pro iis offerri, ad impetrandum illis maiorem honorem externum, quod dum fit, non tam pro ſanctis oramus, quàm pro nobis; oramus enim vt magis, ac magis à fidelibus glorificentur, quod ad vtilitatem noſtram pertinet, licet in eorum quoque vtilitatem redundet.

SECTIO IX.

DE DISPOSITIONIbus requiſitis ad fructum Sacrificij ex opere operato conſequendum, deque eius fine duplici.

44 QVæ diſpoſitiones requiruntur in eo, pro quo offertur hoc Sacrificium, vt in illó habeat effectum ex opere operato.

Reſp. 1. Conditio eſt, vt ſuperſit illi pœna aliqua luenda. 2. vt ſit Baptizatus. 3. vt ſit viator 4. vt habeat gratiam iuſtificãtem, præter quã non requiritur alia actua-

lis diſpoſitio.

EFfectus ille, qui eſt ex opere operato, daturne intenſior ei, qui vel habitualiter, vel actualiter eſt meliùs diſpoſitus. 45

Reſp. Non, ſed id totum pēdet ex intentione applicantis, itaut ſublato obice tantus ſit, quantum vult applicans.

QVomodo hic effectus ex opere operato iis prodeſt, pro quibus offertur hoc ſacrificium. 46

Reſp. Fructus ille iis tantùm applicatur, quibus libet Sacerdoti eum applicare, & prout vult eum applicare; itaut ſi velit vni tantũ eũ totũ applicare, totus ei applicetur; ſi pluribus æqualiter, æqualiter eis applicetur, ſi inæqualiter, inæqualiter: Illi enim ſoli commiſſa eſt applicatio talis effectus.

QVis eſt finis huius Sacrificij. 47

Reſp. Is duplex eſt, vnus præcipuus, qui eſt honor Dei, cui ſoli offertur hoc Sacrificium, ex Trid. ſeſſ. 22. c. 3. Alter ſecundarius, qui eſt vtilitas ſpiritualis tam viuorum, quàm defunctorum: prætcrea laus, & honor ſanctorum.

Digitized by Google

eſt præſtantius.

Reſp. Licet eiuſdẽ ſint ſpeciei (eſt enim vtrobique idem ritus, eadem materia, eadẽ res oblata, idem præcipuum offerens) differunt tamen ſecundùm accidentia quædã, ratione quorum ſe ſe mutuò ſuperant in perfectione accidentali, ſi enim conferatur Chriſtus, vt fuit tunc præcipuus offerens cum Sacerdote, qui nunc offert, pręſtat Sacrificium oblatum in nocte cœnæ: ſi autem res oblata cum re oblata, Sacrificiũ Miſſæ eſt præſtãtius, erat enim Chriſtus in nocte cœnæ mortalis, nunc autem immortalis, & impaſſibilis.

QVomodo differt hoc Sacrificium à Sacrificio crucis. 50

Reſp. Veriſimilius eſt differre ab illo eſſentialiter; quia alia eſt ſpecie actio, per quam ſacrificatur Chriſtus in Miſſa, ab ea, qua immolatus eſt in cruce.

VTrum alteri dignitate præſtat. 51

Reſp. Neutrum abſolutè eſt perfectius altero, ſed ſe ſe ſuperant, ſecundùm diuerſas rationes. Hæc de Miſſę Sacrificio.

Q

CAPVT VI.

DE POENITENTIA.

SECTIO I.

DE NOMINE, NATVtura, & partibus Pœnitentiæ.

1. QVÆNAM eſt huius vocis *Pœnitentiæ*, ſignificatio.

Reſp. Deriuatur hoc nomen a pœnitere, quod pœnã tenere ſignificat, quaſi ſemper in ſe vlciſcendo, quod commiſſum eſt peccando, vt dicitur I. de vera, & falſa Pœnitẽtia. Sumitur verò Pœnitẽtia. 1. pro virtute, ac habitu quodam voluntatem hominis inclinante ad ſatisfaciendum Deo pro peccatis. 2. pro pœna illa, quam peccator ſumit de ſeipſo in

Digitized by Google

vindictam peccatorum, ſiue ſponte, ſiue iuſſu confeſſarij id faciat. 3. pro quodam ritu externo in lege noua à Chriſto inſtituto, qui poſitus eſt in abſolutione ſacerdotali, & certis quibuſdam actibus Pœnitentis &c. & ſic ſumpta Pœnitentia interdum vocatur a patribus *Reconciliatio*, *Abſolutio*, *Confeſſio*, *ſeu Exomologeſis*, & denique *manus impoſitio*.

POEnitentia tertio illo modo ſumpta eſtne Sacramentum nouæ legis. 2.

Reſp. Fide tenendum eſt eſſe verum, & proprium nouæ legis Sacramentum. Ita Floren. in literis Eugenij, & Trid. ſeſſ. 14. can. 1. & ratio eſt, quia in eo reperiuntur omnia neceſſaria ad rationem Sacramenti. 1. ſignum aliquod ſacrum, externum, ac ſenſile. 2. Inſtitutio Chriſti, ac præceptum de eo vſurpando. 3. Promiſſio gratiæ iuſtificantis, quæ omnia conſtant ex c. 20. Ioannis, vbi Chriſtus Apoſtolis ait *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt,*

SAcramentum Pœnitentiæ conſtatne eſſentialiter his quatuor partibus, Ab ſolutione, Contritione, Confeſſione, & Sa- 3.

tisfactione.

Reſp. Hæ quatuor actiones, Abſolutio, Contritio, Confeſſio, & Satisfactio, pertinent quidem ad ſubſtantiam, & integritatem huius Sacramenti, non ſunt tamẽ omnes de eius eſſentia, ſed ſolæ tres priores, ſatisfactio autem eſt tantùm pars integrãs. Quod quatuor illæ actiones ſint de integritate illius probatur, quia Contritio, Confeſſio, & Satisfactio, pertinent ad materiã, Abſolutio ab formã huius Sacramenti; materia autem, & forma ſunt nomina partium vel eſſentialium, vel integrantium. Quod verò Abſolutio, Contritio, & Confeſſio ſint de eſſentiã huius Sacramenti probatur ex eo quòd cuiuſlibet earum defectu tollitur eſſentia pœnitentiæ. Quòd denique ſatisfactio ſit tantùm pars integrans, oſtenditur ex eo, quòd in articulo mortis dari poſſit abſolutio ſine ſatisfactione, quæ iniungatur.

4 ESt-ne in hoc Sacramento aliquid, quod ſit Sacramentum tãtùm, aliquid quod res Sacramẽti tantùm, & aliquid quod ſit Sacramentum, & res Sacramenti ſimul.

Digitized by Google

Reſp. Tria illa hic deſignari poſſunt; Confeſſio enim, & abſolutio ſunt Sacramentum tantùm; quia ita ſignificant, & cauſant gratiam, vt ab aliis non ſignificentur. Res Sacramenti tantùm eſt remiſſio peccati, & gratia, quæ ita ſignificatur, vt non ſignificet. Res Sacramenti, & Sacramentum ſimul, eſt Contritio, ſeu Attritio, quæ & ſignificat gratiam, & ſignificatur à Confeſſione, & abſolutione.

SECTIO VI.

DE MATERIA, ET forma Pœnitentiæ.

QVæ eſt materia huius Sacramẽti Pœnitentiæ. 5

Reſp. Materia proxima, & ex qua conſtat Sacramentum Pœnitentiæ, ſunt tres actus pœnitentis, ſcilicet Contritio, Confeſſio, & Satisfactio, ex Florent. & Trid. nihil enim eſt in Pœni-

nitentia, quod locum habeat materiæ, præter illos actus. Materia verò remota, & circa quam tollendam verſatur hoc Sacramentum, ſicut Medicina circa vulnera, ſũt omnia, & ſola peccata, propria voluntate, ſeu ſpónte commiſſa poſt baptiſmum, de iis enim tantùm poteſt verè, & propriè dolere, pœnitens, eáque ſubiicere clauibus, & poteſtati Eccleſiæ.

6 PEccata iam confeſſa, & à quibus iam quis eſt abſolutus, poſſunt-ne iterum ſubiici clauibus, & Sacramento pœnitentiæ.

Reſp. Poſſunt non modò licitè, & validè, ſed etiam cum fructu ad gratiam conſequendam; quia materia proxima huius Sacramenti tantùm eſt doloroſa confeſſio peccatorum admiſſorum poſt baptiſmum; poteſt autem quis iterum dolere, ac confiteri de peccatis iam dimiſſis.

7 SVntne peccatum mortale, & veniale eodem modò materia Sacramenti Pœnitentiæ.

Reſp. Non; mortale enim eſt materia eius neceſſaria; veniàle verò ſufficiens qui-

dem, ſed non neceſſaria; Sacramentum enim Pœnitentiæ per ſe inſtitutum eſt ad remiſſionem mortalium, itaut ſi cognoſcãtur, non remittantur, niſi per ipſum, vel in ordine ad ipſum. Trid. ſeſſ. 14. c. 1. A venialibus verò etſi quis abſolui poſſit, ſi de iis dolere velit, eaque confiteri, ac proinde dici poſſint materia ſufficiens; nemò tamen de iis confiteri tenetur, cùm multis aliis remediis expiari poſſint, vt ait idem Trid. ibidem. c. 5.

QVænam eſt for ma Sacramenti Pœnitentiæ. 8

Reſp. Hæc, *Ego te abſoluo a peccatis tuis.* Colligitur hęc forma ex verbis illis Ioa. 20. *Quorum remiſeritis peccata &c.* eodem modo, quo forma Baptiſmi ex verbis illis Math. 28. *Euntes docete omnes gentes, Baptizantes eos in nomine &c.* Nota tamen totam formam ſolis duobus his verbis, *Te abſoluo*, præciſè contineri, eo enim ipſo, quo à Sacerdote proferuntur, peracta confeſſione, ſatis intelligitur ea ſignificare remiſſionem peccatorum: ex quo conſequens eſt alia verba, quæ per modum precum adduntur. *Paßio Domini noſtri Ieſu Chriſti &c.* multò minùs eſſe de eſſentia talis formæ, quàm illa, *à pec-*

catis tuis. nec ad eã magis pertinere alia, quæ abſolutione iam data addi ſolent, tametſi ex vſu Eccleſiæ vtiliter adhibeantur, nec ordinariè omitti debeant. niſi neceſſitas vrgeat.

9 QViſnam eſt ſenſus formæ huius Sacramenti.

Reſp. Senſus eſt, Sacerdotem verè, & propriè abſoluere Pœnitentem, quantùm eſt tam ex parte ipſius Sacerdotis, quàm Sacramenti: Abſoluere, inquam, à peccato, quatenus ligat, vel ſecundùm culpam, vel ſecundùm pœnam æternam, aut temporalem, vel ſecundùm aliquam aliam rationem, ſi confeſſio vera ſit.

10 TOllitur-ne verè, & propriè virtutè abſolutionis reatus pœnæ æternæ, tam ſenſus, quàm damni, præter ipſam culpæ remiſſionem.

Reſp. Tollitur, quia effectus proprius huius Sacramenti eſt tollere peccatum, & facere amicum Dei, ac hæredem gloriæ; non poteſt autem quis acceptari ad gloriam (ſaltem de lege ordinaria) quandiu in eo manet reatus pœnæ æternæ: Quare

beneficio abſolutionis remittitur eiuſmodi reatus.

REquiritur-ne impoſitio manuum Sacerdotis ad hoc Sacramentum. 11

Reſp. Ceremonia illa non eſt eſſentialis huic Sacramento, cùm nec ad materiam, nec ad formam eius pertineat: tamen omitti non debet, vbi moris eſt eam vſurpare. Idemque dicendum de ſigno crucis, cuius vſus ob eius ſignificationẽ præcipuè commendatur; ſignificat enim poteſtatem Sacerdotis in pœnitentem, & huius ſubiectionem, & reconciliationem cum Deo, ſingularem denique Dei protectionem, prouidentiam, ac curam de pœnitente.

Digitized by Google

SECTIO III.

DE NECESSITATE Pœnitentiæ ad ſalutem, eiuſque inſtitutione.

12 ESt-ne Sacramentum Pœnitentiæ ad ſalutem neceſſarium.

Reſp. Suppoſito rerum ſtatu, in quo nunc ſumus, Sacramentum Pœnitentiæ neceſſarium eſt ad ſalutem, neceſſitate medij omnibus læthaliter peccantibus poſt Baptiſmum, quæ neceſſitas orta eſt ex inſtitutione Chriſti, qui Ioa. 20. his verbis. *Quorum remiſeritis peccata remittũtur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt*, Sacerdotes ita conſtituit iudices offenſarum in Deum, vt ſine illorum ſententia, & abſolutione, nemini velit peccata mortalia remitti: quæ tamen remiſſio neceſſaria eſt, neceſſitate medij ad ſalutem: Quod tamen non ita ſtrictè intelligendum eſt, vt realis ſuſceptio huius Sa-

cramenti ſit abſolutè neceſſaria ad ſalutem ſed vel realis, vel in voto: Cùm enim ſcriptura paſſim veniam polliceatur peccatori vel contrito, vel conuertenti ſe ad Deum, & aliunde habeamus hoc Sacramentum eſſe ad ſalutem neceſſarium, vt hæc inter ſe concilientur, dicendum contritionem quidem iuſtificare ſine Sacramento Pœnitentiæ realiter ſuſcepto, non tamen niſi vt continet votum quoddam, ac deſiderium eius ſuo tempore ſuſcipiendi, itaut reipſa ſuſcipi debeat, ſi eius ſuſcipiendi facultas ſe ſe offerat. Addo tale votum non debere neceſſariò eſſe explicitum, ſed ſufficere implicitum, vt ſupra de Baptiſmo dictum eſt.

EStne pœnitentia ſecunda poſt naufragium tabula, & quare. 13

Reſp. Rectè dicitur Pœnitentia ſecunda poſt naufragium tabula, quia eſt veluti ſecundum remedium neceſſarium ad portum ſalutis tenendum, poſt nauim iuſtitiæ originalis effractam; Eſt enim Baptiſmus primum remedium, primáue tabula.

QVo tempore fuit hoc Sacramentum inſtituitum. 14

Reſp. Inſtitutum fuit à Chriſto poſt reſurrectionem Ioa. 20. & ſi enim Chriſtùs Petro antea pollicitus erat poteſtatem clauium, Math. 18. eam tamen ei non tradidit niſi poſt reſurrectionem Ioa. 20. cùm inſufflando dixit Apoſtolis, *Accipite ſpiritũ ſanctum, quorum remiſeritis, &c.*

15 ASſignanturne conuenienter partes Pœnitentiæ Contritio, Confeſſio, & Satisfactio.

Reſp. Conuenienter aſſignantur tres tantùm partes integrantes Pœnitentiæ, nimirum Contritio, Confeſſio, & ſatisfactio. Ita Florent. in decreto vnionis, & Trid. ſeſſ. 14. c. 3. & can. 3. Dixi, partes integrãtes, quia partes Pœnitentiæ ſubiectiuæ eſſe non poſſunt, cùm in ſingulis non inueniatur tota ratio talis Sacramenti.

Digitized by Google

SECTIO IV.

DE CONTRITIONE, ET *Attritione.*

QVibus nominibus dicitur Contritio, & quomodo diuiditur. 16

Reſp. Actus ille voluntatis, quo peccatum deteſtamur, & quoad fieri poteſt abolemus, ac conſequẽter voluntatem ipſam, quæ velut in peccato obduruerat, comminuimus, *Contritio* dicitur, Metaphorâ ductâ à corporibus duris, quæ vi impacta comminuuntur. Alia quoque ſortitur nomina in ſcriptura, vt *Compunctionis*, Pſal. 4. *in cubilibus veſtris compungimini: amaritudinis*, Iſay. 48. *Recogitabo tibi annos meos in amaritudine animæ meæ.* Diuiditur verò Contritio in perfectam, & imperfectã: perfecta, quæ & abſolutè Contritio dicitur. *Eſt actus voluntatis, quo deteſtamur peccatum, vt eſt offenſa Dei ſuper omnia amati.* Imperfecta verò, quæ & Attritio vulgo nuncupatur, *Eſt dolor, vel deteſtatio peccati*

aut propter pœnas inferni, aut propter turpitudinem, quæ peccato ineſt.

17 EStne Contritio deteſtatio, ſeu odium peccati, an verò potius dolor.

Reſp. Eſt deteſtatio, ſeu odium, nam Contritio fertur in peccatũ, tanquã Deo, & eius amicitiæ contrarium; Id autem fit per deteſtationem, & odium.

18 QVid eſt iſta deteſtatio peccati.

Reſp. Eſt nolitio quædam conditionata peccati, quæ explicatur hoc actu, nollem peccaſſe ſi fieri poſſet; quia verò apprehenditur peccatum non poſſe non eſſe præteritum, inde ſequitur dolor.

19 AD veram Contritionem eſtne neceſſarium propoſitũ non peccandi amplius ſaltem mortaliter, confitendi, ſatisfaciendi, ac reliqua mandata obſeruandi.

Reſp Non eſt neceſſarium vt eiuſmodi propoſitum formale ſit, & expreſſum, ſed ſufficit implicitum, quod in ipſo actu deteſtationis peccati continetur; Nam Cõtritio non accipit vim illam ſuam iuſtificãdi ab illo propoſito, ſed ex eo quod conti-

Digitized by Google

neat amorem virtualem Dei ſuper omnia, ſeu hominem perfectè conuertat ad Deũ; quare ſi illud abſit, nihilominus iuſtificabit. Si tamen mentem, & memoriã ſubeat cogitatio vitæ deinceps inſtituendæ, item obligationis, quam quiſque habet ad confitendum, ſatisfaciendum, ſeruandumque reliqua Dei mandata, Contritio vera eſſe nequit ſine propoſito formali, & expreſſo eorum omnium, vt colligere eſt ex ſcriptura, quę non magis præcipit dolorem, quã propoſitum ea deinceps euitandi, ſeruandique Dei mandata.

EStne neceſſe ad rationem veræ Con- 20
tritionis, vt ſit de omnibus, & ſingulis peccatis læthalibus.

Reſp. Non eſt neceſſe, vt ſit de omnibus peccatis mortalibus in particulari, ſeu diuiſim ſumptis; ſed ſufficit generalis deteſtatio, vel dolor, qui ad omnia virtute extẽdatur, ſeu nullum excludat. Ratio eſt, quia momentis ſingulis poteſt quis iuſtificari, vt docetur Iſay. 3. *Cum reuerſus ingemueris, ſaluus eris*, & Ezech. 33. *Impietas impij nõ nocebit ei, in quacunque die* (dies autem pro momento ſumitur) *conuerſus fuerit ab impietate ſua*: Quocunque autem momento non

poſſunt omnia, & ſingula peccata in memoriam reuocari, ſed interdum multo ad id tempore opus eſt.

21 QVanta debet eſſe Cõtritio, quoad durationem, vt iuſtificet.

Reſp. Quod aliqua temporis intercapedine durare debeat Contritio, ſacræ paginæ non indicant, ſed potiùs innuunt, quouis momento peccatorem poſſe gratiam Dei ſibi conciliare; videturque id naturæ contritionis maximè conſentaneum, quæ ex natura, & ſpecie ſua habet, vt cùm in indiuiſibili conſiſtat, poſſit acquiri in quolibet inſtanti.

22 QValis debet eſſe Contritio, quoad intenſionem, vt poſſit iuſtificare.

Reſp. Optimum quidem eſt intenſiùs, & vehementiùs dolere de peccatis commiſſis, quàm de damnis tẽporalibus, & de grauioribus vehementiùs, quàm de leuiorib⁹; vt tamen Contritio talis ſit, qualis requiritur ad remiſſionem peccati, id non eſt neceſſarium, ſed tantùm vt ea ſumma ſit appretiatiuè, ſeu quoad æſtimationem, hoc eſt, vt virtute illius homo ſit ita affectus,

Digitized by Google

vt malit peccato carere, quàm quouis alio malo, malitque quæcunque mala incurrere, quàm Deum iterũ offendere; hoc enim eſt pluris facere amorem Dei, quàm cuiuſuis alterius rei. Ratio horum eſt, quia Contritio hominem iuſtificat, quatenus eum auertit à peccato, & ad Deum conuertit; hoc autem habet in quouis gradu intenſionis: Quare non eſt neceſſe ad remiſſionem peccati, vt peccator vehementiùs doleat de peccatis commiſſis, quàm de damnis tẽporalibus &c. Non poteſt autem non eſſe ſumma appretiatiuè cuiuſcunque ſit intẽſionis, quia hoc ex natura, & eſſentia ſuæ ei conuenit; tota autem eſſentia actus poteſt perſeuerare in quouis gradu intenſionis, cùm intenſio, & remiſſio non mutent ſpeciem.

POteſtne Contritio eſſe nimia. 23

Reſp. Contritio, quæ eſt deteſtatio peccati, & in voluntate cõſiſtit, nimia eſſe non poteſt, per ſe loquendo; ſed quò in-intenſior eſt, eò ſalubrior, & aptior ad pœnam, quæ peccatis debetur, minuendam: quatenus tamen redundat in ſenſum, eumque afficit, nimia eſſe poſſet, ac proinde cohiberi deberet, ſi deprehenderetur nota-

bile nocumentum afferre corpori ; debet enim eſſe rationabile obſequium noſtrum. Rom. 12.

24 AD actum contritionis eliciendum, requiritur-ne ſpeciale, & ſupernaturale auxilium Dei.

Reſp. Requiritur; vt enim ad actum naturalem requiritur auxilium naturale, ſic ad ſupernaturalem, ſupernaturale: at contritionis actus eſt ſupernaturalis, quippe cuius motiuum eſt ſupernaturale, nempe offenſa Dei autoris ſupernaturalis gratiæ; quare ad eum eliciendum requiritur auxilium ſupernaturale. Non ita eſt tamen Contritio à gratia adiuuante, quin etiam ſit à libero arbitrio: ſumus enim ea in re Dei cooperatores.

25 COntritio, quæ eſt actus Charitatis, elicitur-ne effectiuè ab ipſa.

Subindicatum eſt ſupra actum Contritionis pertinere ad virtutem Charitatis: Iam verò quæritur, an etiam effectiuè eliciatur ab habitu Charitatis.

Reſp. Contritio, quæ eſt vltima diſpoſitio ad gratiam, non procedit effectiuè ab

illa, vel à Charitate, ſed ab auxilio Dei, ſupernaturali. & à libero arbitrio. Probatur ex Trid. ſeſſ. 6. c. 5. & 6. & maximè can. 3. vbi ſic habet *Si quis dixerit ſine præueniente Spiritus ſancti inſpiratione, atque eius adiutorio, hominem ſperare, diligere, aut pœnitere poſſe, ſicut oportet vt ei iuſtificationis gratia conferatur, anathema ſit.* Vnde conſtat eos actus, qui præcedunt iuſtificationem, inter quos eſt Contritritio, procedere a ſpeciali Dei auxilio; gratiam verò & Charitatem tribui illis in eo iam præexiſtentibus, tanquam diſpoſitionibus: vnde colligo eos actus à charitate non procedere effectiuè, ſed a libero arbitrio adiuto à Deo.

QVomodo differt Contritio ab Attritione, quæ coniuncta cum Sacramento ſufficit ad iuſtificationem. 26

Reſp. Ex definitionibus Contritionis, & Attritionis ſupra allatis colligere eſt 1. vtrumque hũc actum eſſe ſupernaturalem, tum quia vterque eſt ex motiuo ſupernaturali, tum quia vterque diſponit ad gratiam; diſpoſitio autem, & forma ſunt eiuſdem ordinis. 2. per vtrumque actum hominem auerti à quocunque peccato mortali, quia

Digitized by Google

vtriuſque motiuum repugnat omnibus, & ſingulis huiuſmodi peccatis. 3. dolorem omnem, qui non excludit omnem voluntatē peccandi, vel non eſt ſecūdùm Deum, cuiuſmodi eſt timor mortis, pœnæ temporalis, iacturæ bonorum &c. non eſſe veram attritionem, quæ ſufficit ad gratiam accipiendam in Sacramento. Ex his rurſus facilè aſſignantur quatuor præcipua diſcrimina, quæ ſunt inter Contritionem, & Attritionem 1. eſt ex parte obiecti; Contritio enim eſt deteſtatio peccati, vt eſt offenſa Dei ſuper omnia amati; Attritio verò deteſtatio peccati, propter pœnas inferni, vel turpitudinem, quæ peccato ineſt. 2. eſt ex parte cauſæ, Contritio enim oritur ex timore filiali, vel potiùs eum includit; Attritio autem ex timore ſeruili. 3. ex parte effectus; Nam Contritio gratiam ſemper conciliat, non item Attritio, ſed tantùm in Sacramento. 4. Contritio nunquam eſt informis, ſed ſemper coniuncta cum Charitate, etſi ab ea non eliciatur, Attritio non item, nam non ſemper cum illa coniungitur.

27 POteſtne Attritio fieri Contritio?

Reſp. Quamuis Attritioni ſuccede-

re poſſit Contritio, nimirum ſi is, qui pri⁹ attritus erat, actu Attritionis omiſſo, eliciat actum Contritionis, ſiue in Sacramento, ſiue extra Sacramentum: Attritio tamen non poteſt fieri Contritio, niſi hoc ſenſu, quòd Attritio in Sacramento habet eundem effectum, quem Contritio extra Sacramentum; quia ſcilicet Attritio cum Sacramento ſufficit ad gratiam conſequendam, quod facit Contritio extra Sacramenmentum, quo ſenſu vulgò dici ſolet, Sacramenta ex attrito facere contritum.

Contritio in lege Euangelica eſt-ne neceſſaria neceſſitate medij ad ſalutem. 28

Reſp. Non eſt ſimpliciter neceſſaria neceſſitate medij ad ſalutem conſequendam; poteſt enim quis abſolutè ſaluari ſine Contritione, vt ſi quis ilico poſt Baptiſmum decederet, antequam ad vſum rationis perueniret, vel poſt illum innocentiam ſeruaret. Neque neceſſaria eſt neceſſitate medij ad ſalutem, etiam ſuppoſito peccato, quia poteſt quis cum ſola Attritione cum Sacramento gratiam, & ſalutem conſequi.

Digitized by Google

29 EST-ne Contritio neceſſaria neceſſitate præcepti.

Reſp. Eſt: probatur ex ſcripturis, Ezechiel. 18. *Conuertimini, & agite pœnitentiam.* Mathæi 4. *Pœnitentiam agite.* Lucæ 13. *Niſi Pœnitentiam egeritis.* quibus adſtipulatur ratio hæc: datur ſpeciale aliquod præceptũ Charitatis, ad quam pertinet Contritio, ſpeciale item eſt præceptum Deo ſatisfaciendi, quod fit per Contritionem, ergo Contritio præcipitur.

30 QVo tempore obligat præceptum Cõtritionis.

Reſp. Obligat ſpecialiter in articulo mortis, cùm non ſuppetit copia confeſſionis faciendæ, & inſuper aliquoties in vita. 1. pars probatur; quia ſi quod ſit tempus in quo obliget præceptum contritionis maximè eſt mortis articulus, cùm poſt mortem nulla ſuperſit commoditas, ad gratiam Dei recuperandam, illiue ſatisfaciendũ. Immò veriſimilius videtur, eum qui tunc confeſſus fuiſſet, vel aliquanto ante tempore contritus, teneri rurſus ad eliciendam Contritionem de peccatis ſuis ex præcepto charitatis, quo quiſque tenetur quam tutiſſimè

poteſt ſibi proſpicere in rebus ad ſalutem animæ pertinentibus. 2. pars ex eo oſtenditur quòd veriſimile non ſit Deum rem tam neceſſariam permiſiſſe differri ad extremam vitæ periodum. Quonam verò tépore hoc præceptum per ſe obliget, non ita facile ſtatuitur: putarim ego non obligare ſæpius, quam ſemel in anno; aliunde tamen ei ſatisfieri per Sacramentum Pœnitentiæ; cum enim hoc præceptum non obliget, niſi peccatorem, ſi quis alia via peccati iugum excutiat, liberabitur ab obligatione contritionis eliciendæ; alioqui Sacramentum Pœnitentiæ nobis potiùs oneri, quàm fauori eſſet, inuexiſſet enim nouum onus ſine noua vtilitate, quandoquidem potuiſſemus per ſolam contritionem peccatorum remiſſionem conſequi, quod fiebat in veteri lege. In his igitur duobus caſibus tenetur peccator conteri, non autem ſtatim poſt peccatum admiſſum, vt volunt nonnulli, etiamſi illi memoriæ occurrat; tenetur tamen ſemper non complacere ſibi in illo. Neque obligat ſpeciali modo præcẽptũ Cõtritionis diebus feſtis, aut quando ſuſcipienda, vel adminiſtranda ſunt Sacramenta.

SECTIO V.

DE CONFESSIONE

31 QVid intelligitur per Confeſſionem, cum numeratur inter partes Sacramenti pœnitentiæ.

Reſp. Intelligitur declaratio peccatorum, quæ fit Sacerdoti, ad obtinendam eorum remiſſionem, per poteſtatem clauium.

32 ESt-ne Confeſſio neceſſaria, neceſſitate medij, ad ſalutem.

Reſp. Confeſſio Sacramentalis neceſſaria eſt neceſſitate medij ad remiſſionem peccatorum mortalium poſt Baptiſmum commiſſorum obtinēdam. probatur, Illud eſt neceſſarium neceſſitate medij ad ſalutem, ac remiſſionem peccatorum obtinendam, ſine quo in re, vel voto ſuſcepto non poteſt ea remiſſio obtineri, Sed huiuſmodi eſt Confeſſio reſpectu mortalium poſt

Baptiſmum admiſſorum, igitur illa neceſſaria eſt &c. Minor oſtenditur ex ſacris literis, Ioa. 20. *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt.* quibus verbis Sacerdotibus, tanquam iudicibus, datur à Chriſto poteſtas, tum ad remittenda, tum ad retinenda peccata, ita ut quibus ipſi ea remiſerint, ea ſint ipſis remiſſa; quibus verò non remiſerint, ea illis non cõdonentur: Concedit enim iis verbis Chriſtus plenam peccatorum omnium, ſaltem mortalium poteſtatem; quod non faceret, ſi aliqua ſine eorum autoritate remitti poſſent, at cùm ſententia ferri non poſſit cauſa incognita, Sacerdotes nequeunt de peccatis ſententiam ferre, nec æquitatem in pœnitentiis iniungendis ſeruare, niſi ea ipſis aperiantur, ſubiiciantur que eorum cognitioni, & poteſtati: quod quidem fieri tantùm poteſt per Confeſſionem; Igitur ſine confeſſione re, vel voto ſuſcepta, non poteſt peccatorum ſaltem mortalium remiſſio obtineri.

Eſtne Confeſſio neceſſaria etiam neceſſitate præcepti diuini. 33

Reſp. Confeſſio peccatorum omnium mortalium, quæ poſt Baptiſmum commi-

miſimus. quantùm morali adhibita dil gentia id facere poſſumus, neceſſaria eſt ad ſalutem non modò neceſſitate medij, ſed etiam præcepti diuini. Eſt de fide ex Trid. ſeſſ. 14. c. 5. Ratio verò eſt, quia vbi inſtituta fuit confeſſio tanquam neceſſaria ad ſalutem, ibi etiam fuit conſequenter præcepta, videlicet Ioa. 20. quæ enim ſunt media neceſſaria ad ſalutem, ſunt etiam ſub præcepto, ſi ſint in noſtra poteſtate: vnde qui per Contritionem obtinuit veniã peccatorum, tenetur nihilominus ad Confeſſionem, ſub pœna peccati mortalis,

34 QVinam tenentur præcepto diuino Confeſſionis faciendæ,

Reſp. Tenentur ſoli adulti fideles, qui ſibi cõſcij ſunt alicuius peccati actualis, quod ſciunt eſſe mortale, vel de quo probabiliter dubitãt, an ſit tale. De adultis probatur, vt enim hi ſoli capaces sũt rationis, ita præcepti, & obligationis. De fidelibus autem, quia peccata infidelium non ſunt materia propria huius Sacramenti; vt enim illi nondum ſubdũtur poteſtati Eccleſiaſticæ, ſic nec eorũ peccata ſententiæ, ac iudicio illius. Quòd verò ii ſoli, qui habent conſcientiam peccati mortalis

teneantur hoc præcepto, ex eo confirmatur, quòd obligatio præcepti confeſſionis oritur tantùm ex neceſſitate gratiæ, & amicitiæ Dei in hac vita recuperãdæ, quæ gratia non tollitur per venialia; vnde illorum confeſſio non eſt iure diuino neceſſaria, ex Trid. ſeſſ. 14. c. 5. Poteſt tamen licitè, ac rectè vſurpari eorum confeſſio, ſunt enim venialia quædam vincula, Chriſtus autem dixit, *Quæcunque ſolueritis, &c.*

QVo tempore obligat præceptum diuinum Confeſſionis. 35

Reſp. Conſcius ſibi peccati mortalis, tenetur per ſe ex vi præcepti diuini cõfeſſionis confiteri tam in articulo, quàm in periculo mortis, quia tunc eſt maxima neceſſitas huius Sacramenti; quare vel tunc obligat, vel nunquam. Tenetur præterea per ſe, extra periculum vitæ, aliquoties in vita confiteri, quia Deus inſtituit hoc Sacramentum, non tantùm vt in eius gratia decedamus, ſed etiam vt in ea viuamus.

EStne præceptum aliquod Eccleſiaſticum annuæ Confeſſionis.

Reſp. Exſtat præceptum aliquod Eccle-

ſiaſticum annuæ Cõfeſſionis, obligans ſub pœna peccati mortalis. Patet ex c. Omnis vtriuſque, de pœnitentiis, & docet Trid. ſeſſ. 14. c. 5. & can. 8.

37 QVinam tenentur præcepto Eccleſiaſtico Confeſſionis annuæ, & ad quid tenentur vi illius præcepti.

Reſp. Infantes, qui carent vſu rationis, & infideles hoc præcepto non obligantur vt patet ex ſupradictis. Ex fidelibus autem adultis ij ſoli obligãtur, qui tenentur Conſciẽtia alicuius peccati mortalis; quia præceptum Eccleſiaſticum eſt tantùm determinatio quædam præcepti diuini: Præceptum autem diuinum non obligat niſi ad Confeſſionem mortalium, vel quæ putantur mortalia. Obligantur autem ad confeſſionem ſingulis annis peragendam, itaut ex vi illius præcepti nihil referat, quo quiſque anni die confiteatur, modò ab vna confeſſione ad alteram non intercipiantur plures, quàm duodecim menſes; Quod non ita præciſè accipiendum eſt, quin poſſit tẽpus illud pauculis aliquot diebus differri. Quæ licet ita habeant, fieri tamen poſſet, ratione dignæ, ac decentis communionis, vt qui iam non multò ante confeſ-

ſus eſſet, ob conſcientiam peccati mortalis, teneretur iterum confiteri in paſchare, ne indignè communicaret.

QVid de eo dicendum, qui probabiliter iudicaret eo tempore, quo ex præcepto Eccleſiæ tenebitur confiteri, nõ futuram ſibi copiam confeſſarij. 38

Reſp. Teneretur eo caſu præuertere tẽpus illud, quia præceptum Confeſſionis nõ obligat ad confeſſionem peragendam certo aliquo die, ſed ſemel in anno; quare qui videt ſe non poſſe illud adimplere vno die, tenetur quo poteſt tempore illud implere, alioquin non ſatisfaciet tali præcepto. Alia eſt ratio de ſumenda Euchariſtia, quia eius obligatio ita addicta eſt tempori Paſchali, vt ei ſatisfiat tantùm communicando tali tempore.

SAtisfaceretne præcepto Confeſſionis faciendæ, qui ſponte non confiteretur integrè, vel ſine dolore. 39

Reſp. Non ſatisfaceret, tum quia Eccleſia præcipit integram peccatorum Cõfeſſionem, tum quia ſine dolore non poteſt conſiſtere ſubſtantia actus Pœnitentiæ,

quam præcipit eadem Eccleſia.

39 QVi præcepto Confeſſionis annuæ non ſatisfecit, teneturne ex vi eiuſdẽ præcepti quamprimùm cõmodè poteſt, confiteri.

Reſp. Tenetur; præceptum enim Cõfeſſionis ita obligat ad confitendum ſingulis annis, vt ſimul vetet confeſſionem diutiùs differri; eſt enim præceptum non merè affirmatiuum, ſed etiam negatiuum, vt patet ex fine inſtitutionis illius, qui eſt occurrere negligentiæ eorum, qui vel nũquam, vel raró confiterentur, ſi id liberũ illis relinqueretur.

40 POteſtne Papa cum aliquo diſpenſare in præcepto Confeſſionis.

Reſp. Etſi Papa nõ poſſit cum vllò diſpenſare in ſubſtantia præcepti cõfeſſionis, itaut nunquam teneatur confiteri, poteſt tamen cum aliquo diſpenſare, vt non confiteatur ſingulis annis. Prima pars probatur, quia præceptum confeſſionis, quoad ſubſtantiam, eſt iuris diuini lati à Chriſto. Secunda pars probatur, quia confeſſio annua eſt iuris Eccleſiaſtici, in quo Pontifex

poteſt diſpenſare. Vix tamen occurrere poteſt vlla legitima id faciendi cauſa.

SECTIO VI.

DE SACERDOTE SOLO Confeßionis miniſtro, deq; duplici eius poteſtate, ordinis ſcilicet, & iuriſdictionis.

SOline Sacerdotes poſſunt excipere Confeſſiones. 41

Reſp. Soli Sacerdotes legitimè in Eccleſia ordinati habent poteſtatem abſoluendi ſacramentaliter, ex Trid. ſeſſ. 14. can. 10. & ſcriptura ipſa; ſolis enim Apoſtolis, eorumque ſucceſſoribus dictum eſt Ioa. 20. *Quorum remiſeritis peccata &c.* Quare licet cõfeſſiones, quæ fiunt Laicis fortè poſſint eſſe vtiles, vel humilitatis, vel conſilij petendi cauſa, non poſſunt tamen eſſe Sacramentales; nec ſolùm grauiter peccaret Laicus, qui ſic tentaret

abſoluere, ſed etiā fieret irregularis. Addo
conſultius fore non detegere peccata ſua,
præſertim occulta, laico.

43 EStne præter poteſtatem abſoluēdi, quæ
Sacerdotibus confertur in ordina-
tione, neceſſaria iuriſdictio ad validè ab-
ſoluendum, & à quo ea tribuitur.

Nota per iuriſdictionem hic intelligi au-
toritatem quandam in alterum, tanquam
in ſubditum, ad cognoſcēda peccata ipſius,
eaque vel remittenda, vel retinenda.

Reſp. Præter poteſtatem ordinis, quæ
datur Sacerdoti in ordinatione, neceſſaria
eſt iure diuino ad validè abſoluendum po-
teſtas alia iuriſdictionis, tam in perſonas,
quàm in peccata ipſarum, ex Trid. ſeſſ. 14.
c. 7. Ratio eſt, quia abſolutio ex inſtitu-
tione Chriſti eſt actus iudicialis, quem ne-
mo poteſt exercere ſine iuriſdictione. Por-
ro hæc iuriſdictio, quam pleniſſimam ha-
bet ſolus Pontifex immediatè à Chriſto ac-
ceptam, bifariam confertur. 1. modo or-
dinario. v. c. cum aliquis in Epiſcopū, aut
parochum eligitur, hoc enim ipſo datur
illi iuriſdictio in omnes ſubditos ſuæ Diœ-
ceſis, vel parœciæ. 2. ex delegatione, vt cū
Epiſcopus, vel Curatus ſuum gregem paſ-
cendum

cendum alteri committit: quo pacto etiã Summus pontifex, qui eſt vniuerſalis omnium paſtor, concedere poteſt, & re ipſa concedit iuriſdictionẽ quibuſdam religioſis. Ad extremum ſacerdos, qui iuriſdictionem habet, vſum eius liberum habere debet; ſi enim per cenſuras impediatur, vel inualidè, vel ſaltem illicitè pro varietate cenſurarum abſoluet.

Eſtne neceſſe confiteri proprio Sacerdoti, vel alteri de eius licentia, & quis eſt proprius Sacerdos. 44

Reſp. Tenentur omnes proprio Sacerdoti, vel alteri de eius licentia confiteri, ex c. Omnis vtriuſque ſexus. Per propriũ autem Sacerdotem intelligitur omnis ille Sacerdos, qui vel implicitè, vel explicitè eſt ſuperior ordinarius pœnitentis, quales ſunt parochus, epiſcopus, pontifex. Per delegatum autem, qui à quouis iſtorum poteſtatem acceperit.

Si quis extra tempus, quo obligat præceptum annuæ confeſſionis, vellet ex 45 deuotione liberè confiteri, an non liceret ei alteri confiteri, quàm proprio Sacerdoti vel delegato.

Reſp. Non; quia abſolutio ſemper eſt actus iudicialis, qui proinde à nemine poteſt validè conferri, qui non habeat iuriſdictionem.

45 TEneturne parochus excipere Confeſſiones ſubditi, quoties libet ſubdito ei confiteri.

Reſp. Tenetur, modò pœnitens non ſit ei nimiùm moleſtus, nec ipſe alioquin diſtineatur grauioribus negotijs; id enim ad officium paſtoris ſpiritualis pertinet.

46 SI ſubditus à proprio Sacerdote petat facultatem alteri confitendi, teneturne eam ei concedere.

Reſp. Tenetur, modò confeſſarius ille ſit idoneus, nec grauem habeat cauſam Parochus eam denegandi: debet enim cõfeſſio eſſe libera, quoad fieri poteſt.

47 POteſtne quiuis Sacerdos etiam hæreticus, & degradatus quemcunque in articulo, vel periculo mortis conſtitutũ abſoluere tam à peccatis omnibus, quàm à cẽſuris.

Reſp. Poteſt ex Trid. ſeſſ. 14. c. 7. & ſuadet maxima neceſſitas ei⁹ remedij, quod eſt inſtitutum in remiſſionem peccatorum: Ea autem poteſtas non eſt à iure diuino, ſed ab Eccleſia ex tacito conſenſu Pontificis Sacerdoti cuiuis conceſſa.

SECTIO VII.

DE APPROBATIONE, bonitate, & ſcientia Confeſſarij.

Eſt-ne Approbatio neceſſaria, vt quis cenſeatur idoneus, cui dari poſſit iuriſdictio, ad confeſſiones audiendas, & qualis ea eſſe debet. 49

Reſp. Vt quis cenſeatur idoneus ad Cōfeſſiones audiendas, neceſſe eſt, vt vel habeat beneficium parochiale, vel ab Epiſcopis, eorumue vicariis fuerit approbatus. Ita Trid. ſeſſ. 23. c. 15. de reformatione. Quod intellige de Confeſſionibus ſæcula-

rium.

50 CONfertur-ne per Approbationem ius aliquod ad audiendum Confeſſiones, vel iuriſdictio aliqua.

Reſp. Non; ſed perſona, quæ dicitur approbari, iudicatur tantùm idonea, cui illa conferantur; ſine qua approbatione inualidè hoc munus ei committeretur.

51 QVi eſt approbatus in vno Epiſcopatu abſolutè, cenſeturne idoneus, vt in quouis alio poſſit eligi à parochis &c. ad Confeſſiones excipiendas, abſque eò, quòd opus ſit alia approbatione facta ab ordinario loci.

Reſp. Affirmatiuè; Concilium enim non requirit, niſi vnam approbationem.

52 QValis bonitas, aut ſcientia requiritur in Confeſſario.

Reſp. Vt confeſſarius validè abſoluat, nulla requiritur in eo bonitas; requiritur tamen, ſi conſcientiæ ſuæ conſultum velit. De Scientia verò dicendum, vt licitè hoc Sacramentum miniſtret, debere eum tanta ſcientia pollere, vt in iis peccatis, quæ

Digitized by Google

communiter occurrunt, poſſit veniale à mortali diſcernere: Item quænam habeant excõmunicationem annexam: quæ ſint ſuperiori reſeruata: quæ circunſtantiæ neceſſariò ſint confitendæ: quibus caſibus pœnitens obligetur ad reſtitutionem: quæ cauſæ excuſent à mortali, & vice verſa quænam ad mortale ſufficiant; vt ſunt, præter opus externum, conſenſus internus, delectatio moroſa, & periculum peccandi, cuj ſe ſe quis obiicit &c. quia ſine horum omnium cognitione vix muneri ſuo facere poteſt ſatis. Non requiſierim tamẽ æqualẽ in quouis Confeſſario ſcientiam, neque ita accuratam, vt de quolibet caſu occurrente certum poſſit ferre iudicium: hoc enim peritiorum eſt. Sufficit itaque, ſi poſtquam excepit peccata pœnitentis, eorumque circunſtantias, poſſit iudicium de iis ferre, quamuis non vſquequaque certum; ſi poſſit etiam, ſi quid incerti interueniat, prudenter dubitare, pœnitentem ad alium remittere, abſolutionem differre, donec de tota re meliùs conſtiterit. Quin etiam nonnulli ſunt caſus, in quibus excuſari poteſt imperitia Confeſſarij.

SECTIO VIII.

DE CASIBVS REſeruatis.

53 QVid intelligitur nomine Caſuum reſeruatorum.

Reſp. Intelliguntur grauiora quædam peccata, à quibus non poteſt abſoluere quiuis Sacerdos, ſed reſeruatur eorum abſolutio Papæ, Epiſcopis, prælatis Eccleſiæ &c.

54 VNde eſt illa poteſtas Eccleſiæ reſeruandi quædam grauiora peccata.

Reſp. Ex eo id oritur, quòd omnis iuriſdictio à Summo pontifice deriuetur in paſtores & Sacerdotes inferiores, quæ vt ad perſonas plures, vel pauciores extendi, & contrahi poteſt, ita ad hæc, vel illa peccata.

Poſſunt-ne quæcumque peccata reſeruari, & ex quacunque cauſa. 55

Reſp. Etſi nullum ſit peccatum ſeu veniale, ſeu mortale, quantumuis occultum, quod non poſſit vel ſecundùm quid, vel ſimpliciter reſeruari; nullum tamen peccatū veniale, aut mortale internū re ipſa reſeruatur; nulla enim exſtat talis reſeruatio vel in iure, vel ex cōſuetudine. Nec obſtat, quod à Trid. detur Epiſcopis facultas abſoluendi ab hæreſi occulta, quæ facultas negatur vicariis eorum, nam per hæreſim occultam nōn intelligitur mentalis occulta, ſed externa hæreſis, occulta tamen, ſeu quæ nondum prodiit in publicum. Ad hæc non debent peccata ex quacunque cauſa reſeruari, ſed vt ea reſeruatio fiat ſine peccato, debet adeſſe cauſa rationabilis.

QVotupliciter peccata reſeruari poſſūt. 56
Reſp. Dupliciter, nempe ratione culpæ, & ratione cenſurarum, quibus aliquando ſublatis, peccata ampliùs non reſeruantur.

POteſt-ne inferior interdum abſoluere à caſibus ſuperiori reſeruatis. 57

Reſp. Non poteſt per ſe quidem, & directè, præterquam in articulo mortis, in quo nulli ſunt caſus reſeruati; vnde fit, vt qui ita abſolueretur ab inferiori, ne quidem teneretur poſtea adire ſuperiorem, ratione culpæ, ſed tantùm ratione cenſuræ: Per accidens tamen, & indirectè poteſt interdum inferior abſoluere à caſibus ſuo ſuperiori reſeruatis. v. c. ſi ei, qui habet caſus reſeruatos, ex inculpabili obliuione nullus eorum veniat in mentem, ſed ſola non reſeruata, quæ Sacerdoti inferiori cõfiteatur, is non modò abſoluetur à non reſeruatis, ſed etiam à reſeruatis, per accidens tamen, & indirectè. Ratio eſt, quia cùm ex ſe, vt ſuppono, ſit ſufficienter diſpoſitus, & aliunde Sacerdos habeat cum poteſtate veram intentionem eum abſoluendi ab auditis, ſi abſoluat, ſequetur effectus gratiæ, gratia autem omnia omnino peccata delet; manebit tamen in eo obligatio adeundi ſuperiorem, ſi peccata illa poſtea ei veniant in mentem, vt ea eius iudicio ſubiiciat. Sunt & alij huiuſmodi caſus.

58 QVando pœnitens habens caſus reſeruatos non poteſt adire ſuperiorem, ideoque vrgente tempore confeſſionis an-

nuæ faciendæ, cogitur ad vitandum ſcandalum, vel infamiam confiteri inferiori, teneturne ei aperire reſeruata, vt ab iis indirectè abſoluatur.

Reſp. Tenetur, ob integritatem cõfeſſionis, quæ integritas eſt iuris diuini: vnde diuidi non poteſt, niſi ex cauſa legitima.

QVando pœnitens abſolutus indirectè ab inferiori à reſeruatis conuenit ſuperiorem, tenetur ne ei aperire alia etiam non reſeruata, à quibus directè fuit abſolutus ab inferiori. 59

Reſp. Non tenetur; eſſet enim onus intolerandum.

Digitized by Google

SECTIO IX.

DE QVALITATIBVS legitimæ Confeßionis.

60 QVænam ſunt qualitates legitimæ Confeſſionis.

Reſp. Eæ communiter 16. numerantur his verſibus.

Sit ſimplex, humilis confeßio, pura, fidelis,
Atque frequẽs, nuda, diſcreta, lubẽs, verecũda,
Integra, ſecreta, lachrymabilis, accelerata,
Fortis, & accuſans, & ſit parere parata.

1. Igitur cõditio eſt vt ſit *ſimplex*, id eſt ſine fuco, & apparatu verborum, eaque tantùm complectatur, quæ ſimpliciter neceſſaria ſunt peccatis, & ſtatui pœnitentis declarãdis, omiſſis aliis, quæ ad rem non pertinent.

2. Vt ſit *humilis*, nimirũ geſtu, & affectu, quo teſtetur pœnitens ſummam animi demiſſionem, & agnitionem ſui reatus.

3. vt ſit *pura*, id eſt, vt fiat ex ſincera intentione finis huius Sacramenti, qui eſt obtinere remiſſionem peccatorum, & ſine

admixtione impertinentium.

4. vt ſit *fidelis*, id eſt, vera ſine mendacio, referendo certa tanquam certa, & dubia tanquam dubia.

5. Vt ſit *frequens*, id eſt crebra, vt ſcilicet, qui ſæpe labitur, ſæpe reſipiſcat: quæ conditio perutilis eſt, non tamen neceſſaria.

6. Vt ſit *nuda*, vt contineatur verbis perſpicuis, non autem obſcuris, & æquiuocis.

7. Vt ſit *diſcreta*, id eſt prudens, fiatque verbis honeſtis, præſertim in narrãdis quibuſdam peccatis, caueaturque, ne ex declaratione nonnullarum circunſtantiarum deueniat confeſſarius in cognitionem peccati aliarum perſonarum, præſertim ſi non ſunt participes talis peccati.

8. Vt ſit *lubens*, id eſt, vt ſponte, & vltrò fiat.

9. Vt ſit verecunda, id eſt, vt pœnitẽs de peccatis ſuis confundatur, & erubeſcat: Erubeſcentia tamen tanta eſſe non debet, vt præ illa omittatur aliquid confitendum.

10. Vt ſit *integra*, in qua ſcilicet dicantur peccata omnia, ſaltem mortalia, tam ſecundùm numerum, quàm ſecundùm ſpeciem, cum eorum circunſtantiis neceſſariis.

11, Vt ſit *ſecreta*, id eſt, vt Sacerdos illã

nunquam reuelet.

12. Vt ſit *lachrymabilis*, id eſt cum Contritione, vel ſaltem Attritione vera.

13. Vt ſit *accelerata*, id eſt, ne peccator diu iaceat in ſordibus peccati, ſed per hoc Sacramentum, quantocius inde emergat, quod conſilij eſt.

14. Vt ſit *fortis*, vt pœnitens nihil ex neceſſariò dicendis omittat, præ timore, vel verecũdia, ſed magno, & virili animo omnia euomat.

15. Vt ſit *accuſans*, id eſt, vt pœnitens confiteatur tanquam reus coram iudice, ſibi peccatum attribuens, non alijs cauſis, carni, mundo, Dæmoni, ſociis &c.

16. Vt ſit *parere parata*, id eſt, non detrectet ſatisfacere pro peccatis ſuis, iuxta Confeſſarij præſcriptum, eiuſque monitis obtemperet. Atque hæ confeſſionis conditiones communiter aſſignantur; quarum quædam ſunt neceſſariæ, aliæ verò tantùm requirũtur ad maiorem reuerentiam. Subiiciemus itaque nonnullas quæſtiones, quæ ſpecialem de hiſce conditionibus difficultatem continent.

Digitized by Google

SECTIO X.

DE VERITATE, ET INtegritate Confeßionis.

OMne mendacium in Confeſſione admiſſum, eſt-ne peccatum mortale. 61

Reſp. Qui inter confitendum ſciens ac prudens peccatum aliquod mortale admiſſum negat, aut non admiſſum tanquam admiſſum proponit, peccat mortaliter, eſtque talis confeſſio irrita: ſecus eſt de veniali. Prima pars probatur, quia vel ſubtrahit confeſſioni materiam neceſſariam ad eius integritatem, vel ſupponit abſolutioni materiam falſam, & adulterinã, imponitque Sacerdoti Chriſti loco eũ iuſtè interroganti, idque in materia graui, quorum vtrumque graue ſacrilegium eſt. Secunda confirmatur: totum enim hoc genus mendacij eſt in materia leui; nec ideo confeſſio redditur irrita, aut mutila,

nec ideo grauit.r fallitur Sacerdos. Qui tamen nulla alia peccata ſubiiceret abſolutioni præter veniale, quod non fecit, peccaret mortaliter, ſic enim redderet Sacramentum mutilum.

62 TEnetur-ne vnuſquiſque vi præcepti de integritate confeſſionis, omnia ſua peccata ſpecie diuerſa confiteri; item circunſtantias omnes ſpeciem mutantes, hoc eſt, quæ peculiarem habent cum recta ratione repugnantiam.

Reſp. Tenetur ex Trid. ſeſſ. 14. c. 5. & can. 7. & colligitur ex natura, & fine talis præcepti, aliàs enim non poſſet Sacerdos iudicium ferre de conſcientia pœnitentis, nec eas iniungere pœnitentias, eaue conſilia adhibere, quæ é re ipſius eſſent.

63 DEbetne etiam pœnitens eas aperire circunſtantias, quæ de veniali faciunt mortale.

Reſp. Debet; quamuis enim eæ non mutent ſpeciem peccati in genere malitię moralis, mutant tamen in genere peccati, ſeu auerſionis à Deo, vt patet in furto leui, & graui.

EStne etiam numerus peccatorum neceſſariò declarandus. 64

Reſp. Eſt quidem, ſi memoriæ occurrat: innuit Trid. ſupra, cum ait *peccata ſigillatim explicanda eſſe, vt Sacerdos certum iudiciũ de pœnitente ferre poſsit.* Quòd ſi pœnitens certum numerum non norit, adhibitâ debitâ diligentiâ, ſatisfaciet numerum veriſimilẽ aſſignando, vt ſi dicat, decies plùs minùſue peccaui: quod ſi ne id quidem poſſit, ſignificet tantùm tempus, & conſuetudinem in peccatis, vt ſi dicat meretrix, exercui meretricium per annum integrum, meque expoſui omni hominũ generi &c. vel ſi fur dicat, Latrocinium exercui per duos annos, & ſingulis ſeptimanis, aut menſibus tot circiter furta plùs, minùſue commiſi in his, illiſue rebus.

SAtisfacitne huic præcepto, cui cũ vno vel pluribus diebus fuerit voluntas v. c. occidendi hominem, deſignat tantùm tẽpus, quo talis voluntas durauit. 65

Reſp. Non, ſed debet declarare, quoties voluntatẽ illam vel ex obliuione naturali, vel per contrarium actum interruptam reuocauit; toties enim noua peccata

commiſit.

66 QVando plures actus ordinantur tanquam media ad finem, ad aliquẽ actũ mandandum executioni, teneturne quis plures eos actus in confeſſione declarare.

Reſp. Non tenetur. v. c. fornicatus eſt quiſpiam, non tenetur confiteri oſcula, tactus impudicos, obſcœna verba, aliaue eiuſmodi, quæ turpem illum actum præcedere ſolent, aut ſubſequi, quia ad eundem finem per ſe ſpectant, qui eſt delectatio obſcœna: Si tamen actus illi aliam haberent malitiam, quàm eam, quam à tali fine accipiunt, v. c. ſi quis dum furaretur, iuraſſet, blaſphemaſſet, percuſſiſſet &c. deberent aperiri ſingulæ illæ actiones.

67 SI quis diceret, iuraui decies, plùs, vel minùs, & poſtea recordaretur, ſe pluries iuraſſe, teneretuṙne iterum confiteri, vt id exprimeret.

Reſp. Si exceſſus ille leuis eſſet, v. c. ſi iuraſſet duodecies, non teneretur ampliùs confiteri, quia continetur in ea particula, plùs, vel minùs: Si autem notabilis eſſet vt ſi iuraſſet vicesies, teneretur repetere,

cum

eam exceſſum.

COnfiteturne integrè, qui prætermiſſo actu externo, confitetur ſolũ internũ. 68

Reſp. Non, ſed ſi opere conſummatus ſit, exprimi debet, vt conſummatus; eſt enim opus externum pręcipuè, contra iuſtitiam, & proximi damnũ, ineſtque illi primò & per ſe ratio malitiæ, ſaltē obiectiuæ.

SECTIO XI.

DE CIRCVMSTANTIIS in confeßione aperiendis, & Confeßione dimidiata.

TEneturne quis ex vi præcepti de integritate confeſſionis, etiã peccatorũ circunſtantias explicare. 69

Nota 1. Circũſtantias aliud nihil eſſe, quàm *accidentia quadam actioni adiacentia, eiuſque qualitatem in genere moris mutantia, aut ſi non mutent, augent tamen, vel mi-*

nuunt. Solent autem communiter ſeptem numerari, quæ hoc verſiculo continetur.

Quis, quid, Vbi, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando. *Quis*, id eſt, quæ perſona, Eccleſiaſtica, an ſecularis, ſoluta, an coniugata. *Quid* denotat quãtitatem, v. g. fueritne furtum magnum, an paruum. *Vbi*, id eſt, quo loco, ſacro, an prophano. *Quibus auxiliis* ſignificat inſtrumentum, quo cum aliquid fit, vt fuſtene percuſſeris aliquẽ, manu, vel ſclopeto. *Cur*, id eſt, qua intentione, quo fine, vt ſi quis furatus ſit, vt poſſit fornicari, vel ſe inebriare &c. *Quomodo*, id eſt, fraudene, an dolo, an ignorãter, ex neceſſitate, an ſine neceſſitate. *Quando*, id eſt, quo tempore, diene feſto, vel prophano.

Nota 2. Spectandas hîc eſſe à nobis præcipuè circunſtantias illas, quæ ita afficiũt, ac circunſtant ſubſtantiam actus moralis, vt neque mutent eius ſpeciem, vel aliã illi ſuperinducãt, ſed tantùm illam augeant, vel minuant, aut alio modo intrinſecè eam afficiant intra eandem ſpeciem: quæ enim priori modo ſe habent, habẽt potius rationem obiecti, & principij ſpecificantis, quàm circunſtantiæ. Vtque de illis aliquid ſtatuamus, certum eſt omnes circunſtantias peccati ſpeciem mutantes, vel nouam deformitatem ſpecificam iuducentes ne-

ceſſariò eſſe confitendas, v. c. qui commiſit aliquid, quod ex obiecto erat tantùm veniale, cùm fecit tamen, putabat ex conſciẽtia erronea eſſe mortale, tenetur illam circumſtantiam confiteri, quia per illam trãſfertur malitia vnius ſpeciei in aliam: Similiter, qui furto ſuſtulit rem ſacram, obligatur confiteri circunſtantiam illam, quòd nimirùm res illa ſacra ſit, quia per illam inducitur noua deformitas ſpecifica; ſubreptio enim rei illius, vt aliena eſt, conſtituit præciſam rationem furti; vt autem eſt ſacra, habet rationem Sacrilegij: vnde fit, vt in eodem actu Phyſico inueniatur multiplex ratio peccati, illa contrà iuſtitiam, hæc contra religionem; vtraque tamen confitenda, cùm quiſque teneatur de omnibus, & ſingulis ſuis peccatis mortalibus confiteri. Quare quod dici ſolet, furtum rei ſacræ non eſſe ſimplex furtum, non ita intelligendũ eſt, quaſi in tali actione non inſit malitia furti (id enim falſum eſſet) ſed id ita dicitur, quia non tantùm ineſt illi malitia furti, ſed etiam illi adiuncta eſt malitia irreligionis, quæ duæ malitiæ aduerſantur duabus virtutibns, iuſtitiæ ſcilicet, & religioni, violanturque per illa duo diuerſa præcepta decalogi, ſep-

timum, & tertium. Pro quo.

Notandum eſt pro generali regula, eum non ſatisfacere huic obligationi, qui, cùm per vnum actum deliquerit contra multas virtutes, ſeu præcepta, quæ pertinent ad diuerſas virtutes, vel etiam ad vnam virtutem obligantem ad diuerſas honeſtates nō ſibi inuicem ſubordinatas, fatetur tamen illum actum ſimpliciter, non exprimendo: varias illas ad bene operandum obligationes, v. c. iurauit quiſpiam ſe ſeruaturum caſtitatem, & præterea ad hoc ipſum voto ſe obſtrinxit, non ſatisfaciet huic præcepto de integra confeſſione facienda, ſi tantùm dicat confeſſario ſe fornicatum; tenetur enim dicere ſe fornicatũ contra votum, & contra iuramentum, quia in tali actu, præter ipſam malitiam fornicationis, duplex eſt deformitas diſtincta, vna contra iuramentum, altera contra votum, ac proinde duplex peccatum.

Quòd ſi deſint conditiones ſupra requiſitæ, fieri poterit, vt quamuis actus ſit contra diuerſas obligationes, non inueniatur tamen in eo multiplex ratio peccati, hinc quando obligat præceptum audiẽdi ſacrum, ratione duplicis feſti occurrentis, vt ſi feſtum aliquod incidat in diem do-

minicam; aut ieiunandi ratione peruigilij feſti alicuius incidentis quatuor anni temporibus, aut tempore quadrageſimæ, vnica eſt malitia, vnicumque peccatum contra religionem, aut contra temperantiam, tranſgredi eiuſmodi præcepta. His igitur circunſtantiis omiſſis, ſpectamus hîc eas præſertim, quæ accidentaliter, & intra eãdem ſpeciem afficiunt actum malum, vt ſunt duratio, intenſio actus, quantitas, tẽpus, &c. His enim propriè loquendo, conuenit ratio, & natura circunſtantiæ; Quæ rurſus ſunt in triplici differentia: aliæ enim augent malitiam actus, aliæ minuunt, aliæ planè ſunt impertinentes, id eſt, quæ neque malitiam actus augent, neque minuũt, vt quòd quis hominẽ interfecerit manu dextra, vel ſiniſtra. His ita poſitis.

Reſp. Primò Circunſtantiæ impertinentes non neceſſariò ſunt confitendæ, immò non ſunt exprimendæ. Secundò Circumſtantiæ, quæ non notabiliter minuunt, vel augent ſpeciẽ peccati, non neceſſariò ſunt declarandæ; ſi enim parum minuũt, videntur potiùs dici ad excuſationem, ſi verò parum augent, non ſunt adeo neceſſariæ, vt inde confeſſarius intelligat ſtatum pœnitentis; ſecus ſi ita minuerent, vt ex mor-

tali facerent veniale; tunc enim eſſent declarandæ, quia falleretur alioqui confeſſarius. Tertiò. Circunſtantiæ illæ, quæ valde notabiliter malitiam peccati intra eãdẽ ſpeciem augent, neceſſariò ſunt explicandæ: hinc ſi quis v. c. integram vrbem incenderit, aut mille aureos furatus ſit, non cenſebitur ſatis declarare peccatum ſuum, ſi dicat ſe perpetraſſe incendium, aut furatum eſſe mortaliter, niſi addat ſe incendiſſe integram vrbem, aut furatum mille aureos; alioqui ſæpe falleretur Confeſſarius circa criminum grauitatem, nec poſſet pœnitẽti pœnitentiam iuſtam imponere, nec medicinam morbo debitam adhibere.

70 QVandonam Circunſtantia aliqua cẽſetur ita grauiter augere peccatũ, vt neceſſariò ſit confitenda.

Reſp. Quando peccator notabiliter exceſſit communem modum peccandi, vt ſi quis aliquot horis inhæſerit alicui delectationi turpi, ſiue mente tãtùm, ſiue etiam opere, vel hoſtem ſuum iam occiſum pluries confoderit, &c.

71 ESt-ne Circunſtantia temporis ſacri, ſeu diei feſti neceſſariò aperienda in

Confeſſione.

Reſp. Non; feſtum enim pertinet ad religionem, & conſiſtit in ceſſatione ob opere ſeruili ab Eccleſia prohibito; non verò à ceſſatione à peccato. Alia eſt ratio de loco ſacro; interdum enim aggrauatur peccatum per circunſtantiam nouæ ſpeciei petitæ ab illo, vt cùm furtum rei etiam prophanæ eius tutelæ commiſſæ in eo committitur, vel cùm in eo fit voluntaria, iniuſtaque ſanguinis effuſio, &c. quæ directè pugnant cum ſanctitate loci, & expreſſè prohibentur per Eccleſiam.

Teneturne pœnitens Confeſſioni præmittere examen conſcientiæ. 72

Reſp. Iure diuino tenetur quiſque, pro ratione ſui ſtatus ac conditionis, confeſſioni præmittere examen Conſcientiæ, niſi Confeſſarius velit vltrò ſubire laborem eũ interrogandi, ac iuuandi. Ratio eſt, quia tenetur quiſque peccata ſua omnia mortalia, eorumque circunſtantias confiteri, non poteſt autem niſi priùs ea ſibi reuocet in memoriam, ergo pœnitens tenetur ſe ſe diſcutere, in eamque rem tantam diligentiam adhibere, quantam vir prudens

tali facerent veniale; tunc enim eſſent declarandæ, quia falleretur alioqui confeſſarius. Tertiò. Circunſtantiæ illæ, quæ valde notabiliter malitiam peccati intra eandẽ ſpeciem augent, neceſſariò ſunt explicandæ: hinc ſi quis v. c. integram vrbem incenderit, aut mille aureos furatus ſit, non cenſebitur ſatis declarare peccatum ſuum, ſi dicat ſe perpetraſſe incendium, aut furatum eſſe mortaliter, niſi addat ſe incendiſſe integram vrbem, aut furatum mille aureos; alioqui ſæpe falleretur Confeſſarius circa criminum grauitatem, nec poſſet pœnitẽti pœnitentiam iuſtam imponere, nec medicinam morbo debitam adhibere.

70 QVandonam Circunſtantia aliqua cẽſetur ita grauiter augere peccatũ, vt neceſſariò ſit confitenda.

Reſp. Quando peccator notabiliter exceſſit communem modum peccandi, vt ſi quis aliquot horis inhæſerit alicui delectationi turpi, ſiue mente tantùm, ſiue etiam opere, vel hoſtem ſuum iam occiſum pluries confoderit, &c.

71 EStne Circunſtantia temporis ſacri, ſeu diei feſti neceſſariò aperienda in

Confeſſione.

Reſp. Non; feſtum enim pertinet ad religionem, & conſiſtit in ceſſatione ob opere ſeruili ab Eccleſia prohibito; non verò à ceſſatione à peccato. Alia eſt ratio de loco ſacro; interdum enim aggrauatur peccatum per circunſtantiam nouæ ſpeciei petitæ ab illo, vt cùm furtum rei etiam prophanæ eius tutelæ commiſſæ in eo committitur, vel cùm in eo fit voluntaria, iniuſtaque ſanguinis effuſio, &c. quæ directè pugnant cum ſanctitate loci, & expreſſè prohibentur per Eccleſiam.

TEneturne pœnitens Confeſſioni præmittere examen conſcientiæ. 72

Reſp. Iure diuino tenetur quiſque, pro ratione ſui ſtatus ac conditionis, confeſſioni præmittere examen Conſcientiæ, niſi Confeſſarius velit vltrò ſubire laborem eũ interrogandi, ac iuuandi. Ratio eſt, quia tenetur quiſque peccata ſua omnia mortalia, eorumque circunſtantias confiteri, non poteſt autem niſi priùs ea ſibi reuocet in memoriam, ergo pœnitens tenetur ſe ſe diſcutere, in eamque rem tantam diligentiam adhibere, quantam vir prudens

Digitized by Google

adhiberet in negotio graui; neque enim debet eſſe ſumma, nec exactiſſima: Quòd ſi huius diligentiæ defectu omittatur peccatum aliquod mortale, vel circumſtantia mutans ſpeciem, cenſetur ſcienter omiſſum, & inducere nouum peccatum, atque adeo confeſſionem totam inualidare. Nunquam enim validè hoc Sacramentum ſuſcipitur, cùm ex negligentia mortaliter culpabili peccatum aliquod mortale omittitur.

73 SI quis exiſtimaret factâ prolixiſſimâ, & ſcrupuloſa ſui diſcuſſione, peccata alia ventura illi in memoriam, teneretúrne ad illam.

Reſp. Non teneretur, quia non oſt opus tanta diligentia.

74 TEneturne quis peccata ſua ſcribere, ne memoriæ excidant.

Reſp. Non tenetur; quia etſi debeat vti diligentia in peccatis percenſendis, ſufficit tamen mediocris, nec tenetur vti remediis, extraordinarijs.

75 PErtinetne ad integritatem Confeſſionis vt fiat vni, & eidem ſacerdoti, & non

partim vni, partim alteri.

Reſp. Quãtùm fieri poteſt peccata omnia aperienda ſunt eidem Sacerdoti; pertinet enim ad ſanctitatem, & reuerentiam huius iudicij, vt non ſine cauſa diuidatur.

QVi peccatum, aut circunſtantiam in priori cõfeſſione, adhibita debitâ diligẽtia ignoranter omiſit, aut ſecluſa mala fide non bene expreſſit, teneturne ſtatim illud confiteri. 76

Reſp. Non tenetur (niſi occurrat neceſſitas) ſed expectare poteſt in annum ſequentẽ. Ratio eſt, quia peccata oblita ſub generali accuſatione cenſentur comprehenſa, quare non neceſſe eſt illa ſtatim confiteri.

LIcetne in aliquibus caſibus ſcienter dimidiare confeſsionem. 77

Reſp. Licet: Caſus autem illi varij ſunt.

1. Eſt, quando ſuperior legitimis impedimentis diſtentus vult tantùm audire cõfeſſionem ſibi reſeruatorum.

2. Eſt, quando peccatum aperiri non poteſt ſine graui damno conſortis peccati, qui ſimul debet declarari.

Digitized by Google

3. Quando pœnitens non poteſt declarare aliquod ſuum peccatũ ſine graui damno, vel ſuo, vel confeſſarij.

4. Quando confeſſarius non poteſt declarare peccatum aliquod à ſe commiſſum, occaſione confeſſionis auditæ, niſi ſimul aperiendo peccatum alterius, eũque ſimul manifeſtando; ſigillum enim confeſſionis magis obligat, quam eius integritas.

5. Quando periculum eſt, ne ægrotus agens in extremis ſubito moriatur, antequã detur abſolutio, tunc enim auditis nonnullis peccatis, poteſt illi impendi beneficium abſolutionis, & ſi per vires liceat, reliqua poſſunt audiri, & ipſe poſtea ab iis abſolui. Idem ſentiendum cùm multis imminet ſubitò periculum vitæ, vt fit in naufragio, hoſtium irruptione, in inſtante periculoſa pugna, &c.

6. Quando quis eſt mutus, vel peregrina lingua vtitur; ſufficit enim tunc fateri peccatũ aliquod, vt ab omnibus poſſit abſolui.

Poſtremus eſt ex parte Sacerdotis, cùm ſcilicet illi ex morbo, vel aliunde imminet mors, & maximè, ſi pœnitens ſit in periculo mortis nec ſperetur futurum alium Sacerdotem, à quo poſſit abſolui;

tũc enĩ aliquot peccatis auditis deberet eũ abſoluere. Similiter vt ſacerdos ſeruet ſe indemnem, vt ſi v. c. confeſſiones eorũ, qui peſte laborant audiret, ad præcauendũ mortis periculum, auditis aliquot peccatis, poſſet ab illis, & à reliquis ſimul abſoluere.

DEbet-ne abſolui moribundus, qui vocis vſum amiſit, antequam Sacerdos euocatus potuerit illi adeſſe, ſi nullum peccatum in particulari poſſit confiteri, ſed ſolum ſigna generalia doloris oſtendat, vel teſtentur tantùm præſentes ipſum dediſſe ſigna pœnitentiæ, & petiiſſe confeſſionem. 78

Reſp. Debet; probatur à ſimili, ſi quis enim dicat Confeſſario ſe certò ſcire peccatum aliquod mortale a ſe admiſſum eſſe, nec tamen poſſit eius recordari, omnium ſententia eſt abſoluendus, & tamen in genere tantùm confiteretur. Item poteſt quis confiteri per interpretem, cui fides habetur, ergo cum quis non poteſt per ſe confiteri, poteſt per aſtantes Sacerdoti iam præſenti confiteri, qui inſtar interpretum eius pœnitentiam, & confeſſionem eidem exponant.

Digitized by Google

SECTIO XII.

DE VARIIS MODIS confitendi.

79 DEbet ne Confeſſio ſecretò fieri.

Reſp. Non eſt de eſſentia confeſſionis, vt ſecretò, vel publicè fiat, ex Trid. ſeſſ. 14. c. 5. probabilius autem eſt, eſſe iuris diuini naturalis, vt non fiat ordinariè alio modo, quàm ſecretò, hic eſt enim conuenientiſſimus modus, quo fieri poteſt, cùm nemini liceat, ſine vrgenti cauſa, peccata ſua ſecreta propalare, aut ſeipſum infamare.

80 DEbet-ne interdum pœnitens publicè confiteri.

Reſp. Et ſi confeſſio peccatorum ſecretorum poſſit interdum rectè fieri publicè, ad eam tamen nullus vnquam publicè obli-

gatnr, patet ex Trid. ſeſſ. 14. c. 5. vbi cùm dixiſſet, Et ſi Chriſtus non vetuerit, quin aliquis in vindictam ſuorum ſcelerum, & ſui humiliationem, cùm ob aliorum exemplum, tum ob Eccleſiæ offenſæ ædificationem delicta ſua publicè confiteri poſſit; *non eſt tamen* (inquit) *hoc diuino præcepto mandatum, nec ſatis conſultè humana aliqua lege præciperetur, vt delicta præſertim ſecreta, publica eſſent confeſſione aperienda.*

DEbet ne interdum Confeſſio fieri per interpretem. 81

Reſp. Quamuis confiteri per interpretem laudabile ſit, ac conſulendum, quando id alio modo fieri nequit, nullum tamen exſtat ea de re præceptum, ne quidem pro articulo mortis. 1. pars probatur, quia qui cùm Sacerdote agit per interpretem, cenſetur moraliter loquendo per ſe cũ eo agere. 2. pars confirmatur, quia id neque ex inſtitutione Chriſti, neque ex traditione, aut aliunde habetur.

POteſt-ne pœnitens confiteri ex ſcripto, aut ad id aliquando obligatur. 82

Reſp. Quando pœnitens apud præ-

ſentem Sacerdotem poteſt ſe accuſare vo-
cè, ad id tenetur ex præcepto Eccleſiæ, ſi-
ue ſimul recitet peccata ſua ex ſcripto, ſiue
ex ſola memoria; Ita docet praxis, & con-
ſuetudo Eccleſiæ; Non eſt tamen de eſſen-
tia confeſſionis, vt voce fiat, ſed poteſt fieri
ſcripto, ſi cauſa ſubſit, vt ſi æger commodè
poſſit ſcribere, non ita verò loqui, ſiue enim
quis ſcripto, ſine voce confiteatur, abſolutè
confitetur. Confiteri autem ſcripto, cum
non poteſt verbo, non tenetur, hoc enim
nimium eſſet onerosum.

83 POteſt-ne pœnitens confiteri per literas, aut internuntium.

Reſp. Poteſt id ex graui cauſa rectè, & validè fieri: patet ex eo, quod ſupra dictũ eſt de moribundo, quem aliorum relatione Sacerdos accepit petiiſſe Sacramentum pœnitentiæ; vtriuſque enim euentus eadem videtur eſſe ratio: de abſolutione putarim aliter ſentiendum.

84 POteſt-ne aut debet pœnitens confiteri per nutus.

Reſp. Quando poteſt voce, non debet nutu cõfiteri: patet à ſimili de ſcripto: ſi ta-

men non poſſet alia ratione cõfiteri; quàm per nutus, & ſigna, teneretur eo modo cõfiteri; is enim modus ſufficere poteſt ad peccatorum declarationem, neque eſt expoſitus periculo euulgationis, ſicut ſcriptio.

SECTIO XIII.

DE DOLORE NECESſario ad iuſtificationem in Cõfeſſione Sacramentali, aliiſque ad confeſſionem ſpectantibus.

QValis debet eſſe dolor, qui neceſſarius eſt ad iuſtificationem, in confesſione Sacramentali. 85

Reſp. Dolor ille non neceſſariò eſt contritio, ſaltem tamen requiritur, vt ſit vera attritio ex motiuo ſupernatarali. 1. pars probatur ex Trid. ſeſſ. 14. c. 4. ait enim *per contritionem imperfectam* (quo nomine intelligit attritionem) *hominem in hoc Sacramẽto diſponi ad gratiam impetrandam.* 2. pars probatur, quia vt diſpoſitio cenſea-

tur apta ad aliquam formam, debet eſſe eiuſdem ordinis cum illa; quare cum gratia ſit ordinis ſupernaturalis, requirit diſpoſitionem ſupernaturalem. Ex quo ſequitur dolorem ex motiuo merè naturali non ſufficere, cuiuſmodi eſt metus damni temporalis, amiſſionis bonorum, infamiæ &c. multóque minùs ſufficere ſolam voluntatem ſuſcipiendi hoc Sacramentum ſine interna pœnitentia; cum nemo cenſeatur ſufficienter diſpoſitus ad gratiam, & remiſſionem peccatorum, quandiu à peccatis ſuis non auertitur, per dolorem, ac deteſtationem.

86 DAtur ne Confeſſio informis, hoc eſt ex qua non ſequatur effectus gratiæ, & remiſſionis peccatorum, quamuis ei ad integritatem veræ, & validæ confeſſionis nihil deſit.

Reſp. Datur; ſi enim pœnitens bona fide doleat de peccatis dolore merè naturali, & ex motiuo naturali, vt propter Deum autorem naturæ, vel propter turpitudinem quæ ineſt peccato, quatenus aduerſatur rectæ rationi, is auertetur ſufficienter à peccatis, quod ſatis eſt, vt talis dolor ſit pars Sacramenti; non tamen ſufficienter diſponetur

netur ad gratiam, quæ cùm ſit forma ordinis ſupernaturalis, ſupernaturalem requirit diſpoſitionem : Excuſabitur tamen à peccato ob bonam fidem, & ignorantiam inuincibilem; ſed & ſatisfaciet præcepto ſeu diuino, ſeu Eccleſiaſtico, nec obligabitur talem confeſſionem repetere: reuiuiſcet denique tale Sacramentum ad gratiam per attritionem ſupernaturalem ſubſequentem, modò poſt illud pœnitens non peccarit mortaliter, vt priùs dictum eſt de Baptiſmo.

Eſtne Confeſſio aliquando iteranda. 87

Reſp. Nulla confeſſio valida & integra eſt neceſſariò iteranda; modò fuerit abſolutio data à Sacerdote habente legitimam iuriſdictionem, & ea vti volente; nulla enim apparet huius rei obligatio. Omnis verò confeſſio inualida, & nulla neceſſariò eſt repetenda; illa enim non fuit vera Confeſſio Sacramentalis, nec per eam ſatisfactum eſt præcepto de confeſſione facienda.

Qvibus ex cauſis Cõfeſſio redditur nulla, & irrita, 88

Digitized by Google

Reſp. Eæ ad duo capita generalia reduci poſſunt. Primum eſt, ex parte pœnitentis, vt ſi careat dolore ſufficienti ad integritatem Sacramenti: ſi ſponte, vel ex negligentia inuincibili, ac mortali peccatum aliquod mortale omiſerit; ſi peccet mortaliter inter confitendum, ſi non habeat vſum rationis ſufficientem. Secundum caput eſt ex parte confeſſarij; ſi nimirum careat poteſtate ordinis, vel iuriſdictionis; ſi ſit nominatim excommunicatus, vel ſuſpenſus; ſi non habuit intentionem abſoluendi, vel ita diſtractus ſit, vt plæraque non audiat; vel ſi ſit ebrius, aut amens; ſi non protulit omnia neceſſaria ad eſſentiam formæ; ſi careat ſcientia neceſſaria ad ferendum iudicium de ſtatu pœnitentis, nec id ignoret pœnitens.

EST ne Confeſſio illa cenſenda irrita, & nulla, quam fecit pœnitens excommunicatus ignorans excommunicationem ſuam, vel neſciens ſaltem abſolutionem ſuã ab excommunicatione præmittendam eſſe abſolutioni à peccatis.

Reſp. Non, quia quamuis excommunicatio prohibeat Sacramentum ſuſcipi, non

Digitized by Google

obſtat tamen ſuſceptioni veri Sacramenti. Quare ſi aliunde quis excuſetur ob ignorantiam inuincibilem, excommunicatio non obſtabit, quominus validè abſoluatur.

90

VTile-ne eſt repetere confeſſiones validas.

Reſp. Eſt, quia valet id ad gratiæ augmentum, ad Contritionem, & erubeſcentiam maiorem excitandam, quibus abundantiùs ſatisfit pro peccatis, ad ſupplendos defectus, qui fortè irrepſerunt in confeſſionibus particularibus, vel ignorantia, vel negligentia circa integritatem, dolorem, abſolutionem. &c.

SECTIO XIV.

DE SIGILLO CONFESſionis.

SAcerdos audita confeſſione tenetur-ne ad Sigillum.

Nota Sigilli nomine intelligi obligationem, qua quis tenetur peccata in confeſſione audita ſecreta ſeruare, Metaphora ſumpta à ſigillo mareriali, quo literas, aliudue quidpiam, quod ſecretum eſſe volumus, obſignamus.

Reſp. Iure naturali tenetur Sacerdos non reuelare audita in Confeſſione, quia tenetur non diffamare proximum, eique ſeruare fidem: iure etiam Eccleſiaſtico ad idem obligatur, vt patet ex c. Omnis vtriuſque. de pœnit. & remiſſ. vbi imponitur pœna degradationis, & incluſionis perpetuæ in arcto monaſterio Sacerdoti contra facienti. Hæ tamen obligationes, ex ſe non ſunt ita ſtrictæ, quin ſæpe ceſſent: poſſum enim ob bonum publicum alterius

Digitized by Google

crimen mihi commiſſum reuelare, etſi non ſine ipſius infamia: Arctiſſima verò alia ſigilli obligatio iure poſitiuo diuino inducta eſt (quod ex praxi, & traditione Eccleſiæ colligitur) qua in nullo caſu ad vitandũ quodcunque malum, ſiue pro quocunque bono, etiam totius reip. licet peccata directè, vel indirectè reuelare, niſi quando id cedit in magnum bonum, & pœnitens id expreſſè concedit.

QVodnam peccatum committit Confeſſarius violando ſigillum. 92

Reſp. Peccat peccato Sacrilegij, contra virtutem religionis, quia per infractionem ſigilli prophanatur eius ſanctitas, & veluti redigitur in ordinem aliorum ſecretorum naturalium. Poteſt quoque hoc peccatum reuocari ad iniuſtitiam, & ad peccatum contra charitatem, cùm per illud detrahatur famæ alterius, & deterreatur proximus ab vſu confeſſionis.

QVæcumque violatiò ſigilli eſt-ne peccatum mortale. 93

Reſp. Eſt; quia licet fortè peccatũ, quod reuelatur, in ſpecie ſit tantùm veniale in ſe,

Digitized by Google

vſus tamen confeſſionis,quæ per huiuſmodi reuelationem exoſa redditur, materia grauiſſima eſt; quare ſicut in periurio non datur materiæ leuitas, ſic neque in infractione ſigilli.

94 QVinam alij præter Sacerdotem tenẽtur obligatione ſigilli.

Reſp. Etſi ſolus Sacerdos, qui Confeſſionem excepit. teneatur ſtrictiſſima illa obligatione ſigilli ſeruare ſecretum confeſſionis, quia ſolus ille Chriſti miniſter eſt in hoc Sacramento; plærique tamen alij tenẽtur eadem obligatione in ſpecie, ij nimirum, qui confeſſionem ſiue licitè, ſiue illicitè intellexerunt, vt interpretes, aſtantes, ſi pœnitentem vocem contendentem fortè exaudierint, iique inſuper, quibus cõfeſſarius aliquid de confeſſione ex malitia reuelaſſet, facerent enim contra reuerentiam debitam huic Sacramento, peccarẽtque peccato ſacrilegij, non ſecus ac Sacerdos, quamuis peccatum eorum non eſſet adeo graue.

95 OBligatne etiam ſigillum illud ſacrum, ac ſanctum ſecreti confeſſionis, cùm confeſſio non fit integrè, aut non ſequitur abſolutio.

Reſp. Obligat quotieſcumque peccata

declarantur in ordine ad abſolutionem, ſiue ſequatur abſolutio, ſiue non idque vel ex culpa Sacerdotis, vel pœnitentis: vnde ſi quis confiteretur alicui laico, putans eum eſſe Sacerdotem, teneretur ille ad ſeruandũ ſigillum obligatione religioſa: etſi enim confeſſio re ipſa non eſſet Sacramentalis, fieret tamen ex parte pœnitentis ex intentione recipiendi ſacramentum. quod ſufficit ad eam obligationem; eſt enim regula, obligationem ſeruandi ſecretum ſemper eſſe ſacram, ac religioſam, quando confeſſio eſt Sacramentalis, ſeu ex intentione accuſandi ſe coram Deo, aut ſatisfaciẽdi præcepto Cõfeſſionis; ſecus ſi hæc non adſint: vnde ſi quis extra confeſſionem quidpiã ſecretum alteri reuelaret, profiteretur que ſe hoc ei dicere ſub ſigillo confeſſionis, non imponeret ei obligationem ſacrã, quia talis confeſſio non eſt Sacramentalis: Obligatio autẽ ſigilli confeſſionis nõ naſcitur ex conuentione, vel voluntate reuelãtis, vel eius, cui fit reuelatio, ſed ex natura Sacramenti, ac reuerẽtiæ illi debitæ in gratiã pœnitẽtis. Idem dicendũ, cùm quis alteri detegit peccata ſua, non vt ſe accuſet, ſed conſilij tantùm petẽdi cauſa, aut cùm quis ſimulatè, & quaſi confeſſurus Sacerdotem adit, animo tantùm eum pertrahendi in cõſortium pec-

cati alicuius; tales enim confeſſiones Sacramentales non ſunt.

96 TEnetur ne pœnitens ſigillo cõfeſsionis ad ea tacenda, quæ ei à Sacerdote dicta ſunt in confeſsione.

Reſp. Non; quia ſecretum confeſsionis obligat tãtùm ratione peccatorum in confeſsione auditorum, Sacerdos autem non confitetur pœnitenti, ſed contrà pœnitens Sacerdoti, ad id igitur obligatur tantùm iure naturali, quo quiſque tenetur conſulere famæ alterius.

97 SI quis inueniret cartam alicuius, in qua peccata confitenda deſcripta eſſent, & caſu, vel de induſtria aliquid in ea legeret, teneretur ne obligatione ſacra ſigilli cõfeſſionis.

Reſp. Non, ſed teneretur ſolùm obligatione naturali, ad ſeruandum ſecretum; quia deſcriptio illa nõ pertinet ad cõfeſſionem, tanquam pars illius, ſed tanquam via, ac præparatio ad illam.

89 QVando imminente tempeſtate, vel quouis alio mortis periculo plures ſimul voce elata confitentur ſi detegant, qui ea audierunt, peccant ne peccato ſacrilegij contra ſigillum.

Digitized by Google

Reſp. Peccant illi quidem peccato iniuſtitiæ, & detractionis, non tamen contra ſigillum: obligatio enim ſigilli confeſſionis naſcitur tantùm ex ſecreto, talis autẽ confeſſio ſecreta non eſt.

SOlanc peccata cadunt ſub ſigillum. 99

Reſp. Omnia, & ſola peccata cadunt ſub obligatione Sigilli, ita ut neque verbo, neque ſigno vllo liceat ea reuelare, citra ſacrilegium, quando ex huiuſmodi reuelatione non tantùm peccatum, ſed etiã peccator ipſe deſignatur. Sigillum enim confeſſionis obligat tantùm reſpectu eorum, quæ ſunt materia propria confeſſionis, cuiuſmodi ſunt ſola peccata. Vnde infero propoſitum peccandi pœnitentis reuelari non poſſe ſine infractione ſigilli confeſſionis, quia tale propoſitum iam eſt peccatum. Infero 2. eum non peccare contra obligationem ſigilli confeſſionis, qui detegeret defectum aliquem naturalem pœnitentis ex confeſſione cognitum, etſi aliunde peccaret contra obligationem iuris naturalis, quia tales defectus nec peccata ſunt, nec eorum circunſtantiæ, per ſe loquendo.

Digitized by Google

tentis, quam accepit ex ſola confeſsione, eum ab officio remoueret.

Reſp. Peccaret, etiam ſi ex eadem confeſsione noſſet illũ in tali officio perpetuò verſari in proxima occaſione peccandi, ſi ex tali priuatione officij poſſent probabiliter alij conijcere; illum priuari tali officio ob peccatum aliquod in confeſsione cognitum, quia in tali caſu ſaltem in genere detegeretur confeſsio, quod non licet.

CAduntne etiam ſub ſigillum confeſ- 103
ſionis peccata conſortis, quando pœnitens ea manifeſtauit in confeſsione, tanquam circunſtantiam ſui peccati.

Reſp. Cadunt; quia peccatum conſortis hoc modo declaratum fit materia confeſsionis, quæ præterea valde oneroſa redderetur, ſi Sacerdos non teneretur ea ſub ſigillo ſeruare.

LIcetne reuelare confeſsionem ex licẽ- 104
tia pœnitentis.

Reſp. Licet, ſiue pœnitens eam facultatem faciat extra confeſsionem, ſiue in cõfeſsione; Sigillum enim confeſsionis inſtitutum eſt tantùm in bonũ pœnitentis,

Digitized by Google

peccato pœnitentis, quod ipſe nouit tantùm ex confeſſione:

Reſp. Si ſimpliciter, & abſolutè interrogetur ab illo, num ſciat, vel audierit aliquid de tali peccato, poteſt reſpondere ſe nihil ſcire, etiamſi priùs de dicenda veritate ſe iureiurãdo obſtrinxerit; quia cùm non habeat ius petendi, an de eo crimine aliquid ſciat ex confeſſione, quando ſimpliciter rogat num de eo aliquid norit, cenſetur confeſſarius ad mentem eius reſpondere, qui meritò exiſtimari poteſt interrogare de notitia accepta extra cõfeſſionem: Si verò interrogetur, num peccatum illud ex confeſſione norit, tenetur reſpondere ſe nihil ſcire, ſubintelligendo, vt dicat alijs, ſic enim non mentietur, & aliunde non tenetur reſpondere ad mentem iniquè interrogantis.

QVando confeſſarius nouit peccatum 107
pœnitentis non tantùm ex confeſſione, ſed etiam alia via, teneturne ad ſigillũ.

Reſp. Non tenetur, ſed poteſt illud reuelare ſecluſo ſcandalo; quia confeſſarius qui peccatum alterius nouit extra confeſſionem, eo ipſo habet ius de eo loquendi,

& peccatorem ipſum accuſandi. ſi opus ſit, per confeſsionem autem non amittit tale ius, neque peccatum illud detegendo fit vlla iniuria confeſsioni, nec inde magis odioſa redditur: nullo tamẽ modo dicere poteſt, ſe audiuiſſe illud in confeſsione.

108 LIcetne Sacerdoti extra confeſsionem vti ſcientia in ea comparata.

Reſp. Varii euentus recenſeri ſolent, in quibus id licere plæriſque probabile videtur. Oppoſita tamen aliorum ſententia tutior videtur, in praxi ſequenda, minuſque expoſita periculo confeſsionis violandæ.

SECTIO XV.

DE SATISFACTIONE.

109 QVid intelligitur per Satisfactionem quæ numeratur inter actus pœnitentis.

Reſp. Intelligitur *voluntaria pœnæ ſuſceptio ab homine iuſto facta in compenſationem aliquam pœnæ temporalis promeritæ, ob*

Digitized by Google

iniuriam Deo per peccatum illatam.

REmanetne in peccatore, peccato quoad culpam remiſſo, reatus aliquis pœnæ temporalis.

Reſp. Cum peccator ad Deum conuertitur, licet in eo tollatur totus reatus pœnæ damni, quæ peccato eius debebatur, redeatque in gratiam, & amicitiam cum Deo, non tamen ſemper prorſus tollitur in eo reatus pœnæ æternæ ſenſus, ſed (quamuis interdum accidat, vt tantus ſit dolor pœnitentis, qui ſufficiat non modò ad culpæ, ſed etiam ad totius pœnæ remiſſionē) plærumque commutatur in reatum pœnæ tēporalis luendæ. Eſt Trid. ſeſſ. 6. can. 30. & ſeſſ. 14. c. 8. & cā. 12. & probatur ex ſcriptura. 2. Reg. c. 12. vbi Dauidi iā iuſtificato ſtatuitur pœna mortis filij, aliiſque ſimilibus. At peccatorum omnium eadem eſt ratio, & nihil eſt cauſæ cur Deus ita ſe geſſerit erga aliquos potiùs, quam erga alios, alioquin videretur Deus quodāmodo perſonarum acceptor: dicendū igitur eſt poſt peccatū remiſſū ſupereſſe adhuc in peccatore pœnam aliquam tēporalem luendam.

QVænam eſt pœna illa, quæ poſt culpam remiſſam luenda ſupereſt.

Reſp Non videtur illa alia eſſe ſpecie ab ea, quæ ante peccatum remiſſũ luenda erat in inferno. ſed accidentaliter ſolùm differre, quòd cùm antea futura eſſet æterna, poſtea fiat temporalis, poſſitque in hac vita redimi per bona opera, ac ſatisfactiones ſponte ſuſceptas.

2 POſſumuſne ſatisfacere pro pœna temporali, quæ ſupereſt, peccato iam remiſſo.

Reſp Quamuis homo iuſtus ſatisfacere non poſſit pro pœnis omnibus temporalibus peccati (vt patet de morte, que eſt pœna peccati, nullus tamen potuit bonis operibus eam auertere) poteſt tamen pro permultis ſatisfacere, idque de condigno; quia cùm bona noſtra opera poſſint habere ſufficientem proportionem, vt mereantur de condigno vitam æternam, multò magis id dicendum eſt de iiſdem reſpectu remiſſionis pœnæ temporalis.

113 EStne ſatisfactio non tantùm poſsibilis, ſed etiam neceſſaria, ac præcepta.

Reſp. Neceſſarium quidem eſt ſatisfacere pro pœnis tẽporalibus vel in hac vita, vel in

vel in purgatorio, niſi aliunde remittantur per martyrium, baptiſmum, indulgentias &c. patet ex ſupra dictis; ſi enim remiſſâ culpâ ſuperſit adhuc pœna aliqua luenda, neceſſariò pro ipſa ſatisfaciendum eſt, niſi aliunde remittatur. Nullum verò exſtat præceptum, quod nos ſub mortali obliget ad ſatisfaciendum in hac vita pro pœna illa temporali.

POteſt-ne pro pœnis ſatisfacere, qui eſt in peccato mortali. 114

Reſp. Qui eſt in peccato mortali, quandiu in eo ſtatu manet, non poteſt ſatisfacere pro vlla pœna temporali peccatis iam condonatis debita; quia ſatisfactio noſtra non habet vim obligandi Deum ad remittendum nobis pœnam, niſi ex pacto, & acceptatione Dei, Deus autem non acceptat opera peccatorum, Eccl. 15. *Dona impiorum non probat altiſsimus*, Licet igitur, qui in peccato mortali peragit pœnitẽtiam ſibi à ſuo Confeſſario iniunctam, ſatisfaciat quo ad confeſſionem, adeout eam, aut pœnitentiam denuo repetere non teneatur, Deo tamen non ſatisfacit, niſi gratia accedente.

X

115 OPera ſatisfactoria extra Charitatem facta, reuiuiſcunt ne accedēte gratia.

Reſp. Cætera opera in peccato mortali facta non reuiuiſcunt, nec ſortiuntur ſuum effectum, quia defuit illis principium vitæ ſpiritalis, nempe Charitas, & gratia; pœnitentia tamen Sacramentalis, etiam in peccato mortali peracta reuiuiſcit ad ſatisfaciendum ex opere operato, pro pœna aliqua debita peccatis confeſſis. Ratio eſt, quia eſt pars Sacramenti pœnitentiæ, quod interdum reuiuiſcere ſupra docuimus.

116 POteſt ne vnus pro alio ſatisfacere pro pœnis peccato remiſſo reſtantibus.

Reſp. Iuſtus pro alio iuſto ſatisfacere poteſt, ſi velit ſuum opus in eum finem referre. Eſt de fidê, ad Galat. 2. *Alter alterius onera portate*, quod de pœna intlligendum eſt; De culpa enim additur, *Vnuſquiſque onus ſuum portabit*. Adde cōmunionem ſanctorum in eo poſitam eſſe, vt vnius ſatisfactio alteri poſſit applicari, quia ſcilicet cùm ſimus membra vnius corporis, ſub vno capite, quod eſt Chriſtus, vnius actio cēſetur quodámodo alterius, ſi fructus illius ſit capax; ad quod requiritur vt ſit in gratia.

QVænam requiruntur ad hoc, vt opus aliquod ſit Satisfactorium. 1

Reſp. Duo requiruntur, Primum, vt ſit Deo honorificum; debet enim ſuus honos Deo reſtitui per ſatisfactionem. Secũdum, vt ſit ex ſe pœnale, & laborioſum, nempe vt peccator qui illicitè ſibi nimiùm indulſerat, hoc pacto puniatur; Cuiuſmodi ſũt Ieiuniũ, Oratio, & Eleemoſyna. Per ieiunium intellige non ſolùm cibi abſtinentiam, ſed alias etiam corporis afflictiones, vt diſciplinas, peregrinationes &c. Per orationem verò opera omnia ſpiritualia, vt lectiones, prædicationes, meditationes &c. Per eleemoſynam denique opera miſericordiæ, vt pupillos, infirmos, incarceratos viſitare, iuuare, conſolari &c. Per pœnas quoque, & flagella, quæ nobis à Deo immittuntur, & patienter tolerantur, ſatisfieri poteſt. Calamitates etiam aliæ, quæ ex cauſis naturalibus, vel liberis nobis obueniunt eatenus ſunt ſatisfactoriæ, quatenus à nobis æquo animo feruntur. Exempla priorum ſunt Iob calamitates, Tobiæ cæcitas &c. poſteriorum mors naturalis, vel violenta, iniuriæ &c.

Digitized by Google

118 POteſt-ne per hæc opera ſatisfieri, ſi quis in iis exercẽdis nullam percipiat moleſtiam, ſed potiùs delectationem.

Reſp. Poteſt: quod enim quis poſt lõgam aſſuetudinem voluptate aliqua perfũdatur, id per accidens eſt. ſatiſq; eſt, quòd opus ipſum ex natura rei, & obiecti ſit difficile.

119 POenalitas, & moleſtia actus externi auget-ne ſatisfactionem.

Reſp. Auget; quia pœnalitas operis externi concurrit ad ſarciendam illam inæqualitatem, quã peccatum induxerat, quatenus homo priuat ſe bono vtili, & delectabili, in quibus plus æquo ſibi indulſerat.

120 OPera pœnalia, quæ aliàs ſunt debita, & in præcepto ſunt-ne ſatisfactoria.

Reſp. Sunt; poteſt enim per idem opus ſatisfieri diuerſis obligationibus, ratione plurium formalitatum, quæ in eo ſunt. v. c. in actu temperantiæ eſt ſubſtantia actus præcepti, & per hanc ſatisfieri poteſt præcepto de tali actu faciendo; Secundò eſt quòd ſit actus laude dignus, & fiat in gra-

Digitized by Google

tia, & ſic valet ad meritum. Tertiò eſt quod idem actus difficilis ſit, & moleſtus, & ſic valet ad ſatisfactionem.

AD quam virtutem pertinet Satisfa- 121
ctio.

Reſp. Etſi hic actus pertinere poſſit ad rationem iuſtitiæ, quià per illum conſtituimus æqualitatem quandam inter nos, & Deum; propriè tamen ad virtutem religionis pertinet, quia debitum, quod per ſatisfactionem Deo redditur, eſt ſuperioris cuiuſdam rationis quouis alio debito, neceſſe eſt igitur, vt pertineat ad ſuperiorem quandam virtutẽ, & non aliam quàm religionis.

TEnetur-ne Confeſſarius imponere 122
pœnitenti ſatisfactionem aliquam, quam ille teneatur acceptare.

Reſp. Confeſſarius tenetur vi præcepti diuini ad imponendum pœnitenti ſatisfactionem, eamque, ſi iuſta ſit, & pro peccatis mortalibus imponatur, pœnitens acceptare tenetur ſub obligatione peccati mortalis. 1. pars probatur, quia ex Concil. Florent. & Trid. ſatisfactio neceſſaria eſt ad integritatem Sacramenti, cùm igitur Sacerdos ſit eius miniſter eniti debet, vt ſuis

omnibus partibus conſtet, nec mutilum ſit, & imperfectum. 2. pars probatur, quia poteſtas, quæ data eſt Sacerdotibus, non ſolùm eſt ad ſoluendum, ſed etiam ad ligandum, quod præcipuè debet intelligi de vinculo ſatisfactionis, nulla autem eſſet poteſtas ad ligandum in Sacerdote, niſi viciſſim eſſet in pœnitente obligatio ad ei parendũ.

123 QVomodo peccaret, qui detrectaret ſatisfactionem acceptare in confeſſionẽ venialium.

Reſp. Is non peccaret mortaliter, ſed tantùm venialiter, reddens Sacramentum aliquo modo imperfectum, poſſetque, ſi à Sacerdote abſolueretur (quod facere non deberet Sacerdos ne peccato illius cooperaretur) conſequi remiſſionẽ peccatorum confeſſorum, ſi cætera non deeſſent. Ratio eſt, quia confeſſio venialium non eſt in re graui, neque quæ neceſſariò ſubiiciatur iudicio Sacerdotis: Idem iudicium faciendum eſt de ſatisfactione, quæ iniungeretur pro peccatis iam confeſſis, & remiſſis. Quin etiam id extendi poteſt ad pœnitentiam pro mortalibus iniunctam, quãdo ea eſt leuiſſima, vt ſi oratio Dominica

ſemel, aut iterum tantùm eſſet recitanda, ob materiæ leuitatem.

DEbet-ne moribundo imponi Satisfactio. 124

Reſp. Tutius eſt, etiam in articulo mortis, pœnitentiam aliquam leuem imponere, quam moribundus poſſit obire, vt breuem aliquam oratiunculam, vel mentis eleuationem in Deum, vel ſaltem ſub conditione, ſi ægrotus conualeſcat.

QVomodo ſe gerere debet Sacerdos in imponēdis ſatisfactionibus ſcrupuloſo, qui ſæpius ſubinde confitetur peccata quæ memoriæ occurrunt, vel quæ non ſatis ſuo iudicio declarauit. 125

Reſp. Si priorem ſatisfactionem iam impleuit, debet aliquam imponere pro qualitate peccatorum: Si verò nondum impleuit, & peccata leuia ſunt, aut circunſtantiæ non multùm aggrauantes, monere poteſt pœnitentem, vt priorem pœnitentiam applicet ad ſatisfactionem eorum; ſecus ſi peccata ita grauia eſſent, vt notabiliter mutarent ſtatum pœnitentis;

Digitized by Google

tunc enim condigna ſatisfactio iniungenda eſſet.

126 SI pœnitētia à confeſſario iniūcta ſit manifeſtè iniuſta, teneturne pœnitens eam acceptare, vel ſi acceptarit adimplere.

Reſp. Non tenetur, quia ſententia iudicis manifeſtè iniuſta non ligat. Idem dicendum, ſi pœnitens deprehendat ſuam cōfeſſionem fuiſſe nullam.

127 SI contingat vt pœnitens non recordetur ſatisfactionis iniunctæ, ad quid tenetur.

Reſp. Si ſua culpa id euenerit, aperire debet hunc defectum in proxima cōfeſſione; Quocunque autem modo id euenerit, aliam ſibi iniungendam in ſequenti confeſſione petere debet (niſi confeſſarius prioris recordetur) quamcunque enim aliam ipſe ſibi aſſumat, Sacramentalis non non erit: Non erit tamen neceſſe eadem peccata repetere, ſed ſufficiet confeſſario exponere, an pœnitentia iniuncta fuiſſet grauis, vel leuis.

Digitized by Google

EStne pœnitentia iniungenda ad arbi- 128
trium Sacerdotis.

Reſp. Eſt; hoc tamen ſenſu, non quòd poſſit Sacerdos pro libito ſuo quaſcunque imponere (hoc enim repugnat Trid. ſeſſ. 14. c. 8.) ſed quod hóc negotium eius prudentiæ relinquatur, qui ſuſtinet perſonam, non tantùm iudicis, ſed etiam patris, & Medici, cuius eſt iniungere pœnitentiam iuſtam, id eſt, peccatis proportionatam, habita ratione non ſolùm grauitatis peccatorum, ſed multò magis perſonæ, loci, temporis, illecebræ peccandi, cæterarumque circunſtantiarũ; pœnitentiæ enim Sacramentales nón imponuntur duntaxat, vt vindicta ſumatur de culpis præteritis, ſed etiam vt medicina futuris adhibeatur; quò fit, vt adoleſcenti fornicanti maior imponenda ſit pœnitentia, quam ſeni (eſto ille minùs peccet fornicando ob maiora, & vehementiora ad delinquendum ætatis incitamenta) quia naturâ propenſior eſt ad illùd vitium, quod vt cohibeatur freno indiget, eſtque ad ferendam pœnitentiam validior, quam ſenex.

POteſtne pœnitenti imponi pœnitẽtia, 129
quæ tantùm ſit ex conſilio.

POenitentia à ſuperiore iniuncta, etiã 132
propter caſus ipſi reſeruatos, poteſtne ab inferiori immutari, quando id ſuadet neceſſitas, aut vtilitas, nec ſuperior adiri poteſt.

R*eſp.* Poteſt, alioqui obligatio explendi pœnitentias eſſet intolerabilis. His tamen caſibus præmittenda eſt confeſſio, vel peccatorum omnium, propter quæ fuerat iniuncta pœnitentia, vel certè grauiorum, quia cõmutatio illa pœnitentiæ eſt actus iudicialis, qui prudenter inſtitui non poteſt cauſa incognita.

Digitized by Google

CAPVT VII.

DE EXTREMA Vnctione.

SECTIO I.

DE NATVRA EXTREMÆ vnctionis, inſtitutione, vnitate, neceſſitate.

1 QVOT ſunt in Eccleſia Vnctiones.

Reſp. Varię ſūt in Eccleſia Vnctiones, alia eſt enī quę neque eſt Sacramentū neq; Sacramētale, qualis eſt *Vnctio regū*; alia quæ Sacramentū quidē nō eſt, eſt tamen quiddā Sacramētale, quia aliquo modo ordinatur ad Sacramentū, vt

Digitized by Google

Vnctio Cathecumenorum, alia quæ eſt Sacramentum, & dicitur *Extrema Vnctio.*

EStne extrema vnctio verum, ac proprium nouæ legis Sacramentum. 2

Reſp. Eſt, vt patet ex c. 5. Epiſtolæ Iacobi, *Infirmatur quis in vobis, inducat presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum, vngentes eum oleo, in nomine Domini, & oratio fidei ſaluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus, & ſi in peccatis ſit, remittentur ei.* Vbi continentur omnia ad eſſentiam Sacramenti requiſita; 1. res externa, ſeu ritus ſenſilis, ipſa ſcilicet vnctio olei, cum oratione fidei, quæ duo pertinent ad materiã, & formam huiuſ Sacramenti. 2. Promiſſio gratiæ, *Etſi in peccatis ſit, remittentur ei.* 3. Chriſti inſtitutio; niſi enim Chriſtus hunc ritum inſtituiſſet, nũquam Iacobus tam conſtanter ei effectum gratię promiſiſſet, cùm nemo ſit, penes quẽ ſit poteſtas inſtituendi ſigna efficacia gratiæ.

QVo tempore fuit hoc Sacramentum à Chriſto inſtitutum. 3

Reſp. Quamuis id nõn ita certum ſit, probabilius tamen eſt, ab eo fuiſſe inſtitu-

Reſp. Non eſt neceſſarium neceſſitate medij ad ſalutem, quia non confert primã gratiam, ſed eam ſupponit, Neque item neceſſariũ eſt, neceſſitate præcepti diuini, vel Eccleſiaſtici, quod obliget ad mortale, quia nullibi exſtat tale præceptum: ſi tamen omitteretur ex contemptu, vt ſi infirmus ſe digniorem exiſtimaret, quàm vt ſe ei ſubiiceret, vel ſi ex eius omiſſione ſequeretur ſcandalum, puta quia inde moueretur aliis ſuſpicio hæreſis; graue peccatum eſſet illud prætermittere: ſecus, ſi ex ſola aliqua negligentia.

SECTIO II.

DE MATERIA, ET forma Extremæ Vnctionis.

QVÆNAM eſt materia Sacramenti Extremæ Vnctionis. 6

Reſp. Duplex eſt eius ma-

teria, Remota ſcilicet, & Proxima. Remota eſt ſolum Oleum oliuarũ. Proxima ipſa inunctio, ſeu vſus olei circa moribundum. 1. pars colligitur ex c. 5. Iacobi, *Vngentes eum oleo.* Oleum autem propriè, & abſolutè illud tantùm dicitur, quod ex oliuis cõficitur. 2. pars oſtenditur, ex eo, quòd omnia Sacramenta (excepta Euchariſtia) non conſiſtunt in re permanente, ſed in vſu, & applicatione materiæ, applicatio autẽ olei eſt ipſa inunctio.

7 ESTne de eſſentia huius Sacramenti, vt Oleum ſit benedictum.

Reſp. Eſt; quia Concil. Florẽt. & Trid. ſeſſ. 10. expreſsè dicunt *materiam huius Sacramenti eſſe oleum oliuæ ab Epiſcopo benedictum.* Nec probabile eſt hanc benedictionem poſſe committi ſimplici Sacerdoti.

8 EStne de neceſſitate huius Sacramenti, vt inunctio illa fiat in formã Crucis.

Reſp. Non eſt, quia id ex nullo capite colligi poteſt, peccaret tamen qui ſecus faceret, cùm id conſuetudine receptum ſit; ſed peccatum non videtur futurum graue, modò abſit contemptus.

Quænam

QVænam eſt forma huius Sacramenti. 9
Reſp. Hæc, quæ traditur à Concil. Florent. & Trid. *Per iſtam ſanctam vnctionem, & ſuam piiſsimam miſericordiam, indulgeat tibi Deus quicquid deliquiſti per viſum, per auditum &c.*

VErba illa, quæ communiter adduntur 10
In nomine Patris &c. ſunt ne eſſentialia formæ.

Reſp. Non ſunt; ſeruanda tamen eſt quod ad illa attinet, cuiuſque Eccleſiæ conſuetudo.

VErba illa, *Per ſuam piiſsimam miſericordiam,* ſunt ne eſſentialia formæ. 11

Reſp. Non, ſine graui tamen peccato omitti non poſſunt.

DEbet-ne forma illa toties repeti, quot 12
fiunt inunctiones.

Reſp. Debet, Ita enim habet praxis Eccleſiæ, & qui ſecus faceret, Sacramentum dubium redderet, quod ſufficit, vt non liceat.

Digitized by Google

SECTIO III.

DE MINISTRO EXtremæ Vnctionis.

13 QVis eſt proprius Miniſter Sacramenti Extremæ vnctionis.

Reſp Solus Sacerdos poteſt eſſe Miniſter huius Sacramẽti, Ita definitur à Trid. ſeſſ. 14. c. 3. & can. 4. de hoc Sacramento, & colligitur ex D. Iacobo. *Inducat Presbyteros*, quod intelligendum de ſenioribus non ætate, ſed dignitate, & ordine, docet idem Trid. ſupra c. 3.

POteſt-ne quiuis Sacerdos hoc Sacramentum miniſtrare.

14 *Reſp.* Poteſt quidem quiuis Sacerdos hoc Sacramentum validè miniſtrare, cùm non ſit actus iuriſdictionis; non poteſt tamẽ licitè conferri à quoquam alio, quàm à paparocho, ſeu propriò Sacerdote (quo nomine veniunt etiam ſuperiores Religionum) vel alio de eius licentia. Quare pec-

Digitized by Google

caret grauiter Sacerdos, qui ſubiectis non ſuis, ſine licentia paſtoris ipſorum, hoc Sacramentum miniſtraret, & inſuper, ſi religioſus eſſet, incurreret excommunicationem papalem, vt habet Clementina 1. de priuilegiis.

QVid ſi ægroto non adeſſet paſtor ſuus, & cenſeretur morti proximus. 15

R*eſp.* In hoc caſu poſſet quiuis ſimplex Sacerdos etiam religioſus hoc Sacramentum miniſtrare per ratihabitionem parochi, & quia præſumitur Eccleſia nolle filiorum ſuorũ ſalutem periclitari, ac proinde facere hãc poteſtatem cuiuis Sacerdoti.

SI hoc Sacramentum à pluribus Sacerdotibus conferretur, itaut ſinguli pronuntiarent partem aliquam formæ, cum partiali inunctione, eſſet-ne validum. 16

R*eſp.* Eſſet, illicitè tamen id ita fieret, & contra praxim Eccleſiæ, niſi neceſſitas ad id cogeret, vt ſi Sacerdos moreretur antequam omnes inunctiones abſoluiſſet, tunc enĩ poſſet ab alio ſuppleri, quod defuiſſet.

SI vnus Sacerdos inungeret ægrotum, alius verò verba formæ pronuntiaret, conſtaret-ne Sacramentum. 17

Digitized by Google

Reſp. Aut nullum eſſet Sacramētum, aut dubium, ac proinde illicitum eſſet illud eo modo miniſtrare.

SECTIO IV.

DE IIS QVIBVS CONferendum eſt Extremæ vnctionis Sacramentum, & de partibus inungendis.

18 QVinam ſunt capaces Extremæ vnctionis ſuſcipiendæ.

Reſp. Soli Baptizati, adulti, ratione vtentes, aut qui aliquādo vſi ſunt, & infirmitate aliqua laborant, capaces ſunt huius Sacramenti: de Baptizatis patet ex verbis D. Iacobi. *Infirmatur quis in vobis*, ſcilicet *Chriſtianus*. & ex peruulgato axiomate, Baptiſmum eſſe ianuam ad reliqua Sacramenta: de adultis ratione vtētibus conſtat, quia hoc Sacramentum inſtitutum eſt ad tollendas reliquias peccato-

rum, ad roborandum infirmi animum contra tentationes, & contra tædium ex morbo conceptum, &c. horum autem effectuum capaces non ſunt pueri, nec perpetuò amẽtes. De infirmis, manifeſtum eſt ex iiſdem Iacobi verbis. *Infirmatur quis in vobis, &c.*

QVænam infirmitas requiritur in ſuſcipiente hoc Sacramentum, 19

Reſp. Requiritur vt infirmus in probabili mortis periculo verſetur, ex Concil. Florent, quod ait *non debere dari, niſi infirmo, de cuius morte timetur.* Non expectandum tamen, donec ægtotus ita extremè laboret, vt cenſeatur iam iam moriturus, ſed expedit ei conferri hoc Sacramentum, dum eſt adhuc integris ſenſibus (vt percipere poſſit alacritatem illam ſpiritalem, quæ eſt effectus huius Sacramenti) & ſupereſt adhuc aliqua ſpes ſalutis corporalis; cùm & hæc pertineat etiam ad effectus huius Sacramenti.

POteſt-ne hoc Sacramentum conferri iis, qui cùm nullo morbo laborent, paulo poſt capite plectendi ſunt, vel in periculo naufragij verſantur &c. 20

Digitized by Google

Reſp. Non poteſt, et ſi conferatur, nullum erit Sacramentum, patet ex verbis D. Iacobi, ex vſu Eccleſiæ, & fine huius Sacramenti, qui eſt ſanitas.

21 SI conferretur hoc Sacramentum initio morbi eſſet-ne validum.

Reſp. Id dubium eſt, præſertim ſi morbus leuis eſſet; ſi verò grauis, probabile eſt futurũ validum. Innuit Trid. ſeſſ. 14. c. 3.

22 NIhil-ne intereſt, vnde contrahatur infirmitas.

Reſp. Modò ægrotus morbum contrahat, ex quo mors immineat, parum refert vnde, aut quo ex principio naſcatur infirmitas: vnde ſi quis periclitetur de vita, ex morbo naturaliter contracto, vt acuta febri, graui ſenio, peſte; Item ex veneno, vulnere læthali &c. poterit inungi.

23 FVrioſi, & amentes qui habent lucida interualla, ſunt-ne capaces huius Sacramenti.

Reſp. Si in ſanitate illud petierint, fuerintque probatæ vitæ, vel certè non

Digitized by Google

conſtet eos eſſe impœnitentes, nec ſit periculum irreuerentiæ erga Sacramentum, poterit iis dari. Quòd ſi non petierint, debet iis nihilominus dari, ſi vixerint benè Catholicè, quia præſumitur quod petiiſſet, ſi fuiſſent memores.

SI dubitetur, an infirmus inungendus obierit, quid facto opus eſt. 24

Reſp. Inungendus erit ſub conditione; idemque ſentiendum. ſi dubitetur, nec certum ſit, an exſpirarit, antequam omnes inunctiones peractæ ſint, pergendum enim erit ad reliquas ſub conditione; ſecus, ſi conſtet eſſe mortuum.

QVænam corporis partes ſunt inungendæ. 25

Reſp. De neceſſitate Sacramenti eſt, vt inungantur 5. organa ſenſuum: oculi propter viſum, aures propter auditum, nares propter odoratum, os propter guſtum, & manus propter tactum. Docet praxis Eccleſiæ; Cuius ratio eſt, quòd peccata omnia originem ducant ex 5. ſenſibus, quibus

Digitized by Google

proinde tanquam radicibus morborum medicina ſit adhibenda. Quod ad renes, & pedes attinet, etſi inungi debeant, vbi conſuetudine receptũ eſt, id tamẽ nõ, eſt de neceſſitate Sacramenti; vnde fit, vt in plæriſq; locis earũ partiũ inunctiones prætermittãtur, præſertim in fœminis, quæ ob honeſtatem non vngũtur in renibus, ſed tantùm prope vmbilicum, Quare Florent. recenſens ſeptem dictas vnctiones ſic interpretor, vt velit eas omnes approbandas, non tamen omnes eſſe de eſſentia Sacramenti.

26 QVomodo ſe gerere debet Sacerdos, cùm ægroto deeſt aliquis horum ſenſuum.

Reſp. Inungi debent partes dictis ſenſibus propinquiores.

SECTIO V.

DE DISPOSITIONE ſuſcipientium Extremã Vnctionem, deque eius effectu, & iteratione.

QVæ eſt diſpoſitio neceſſaria in ſuſcipiente hoc Sacramentum. 27

Reſp. Primò requiritur in eo voluntas, & conſenſus eius ſuſcipiendi; hic tamen conſenſus non neceſſariò debet eſſe explicitus, ſed ſufficit virtualis, qui in infirmo cenſetur eſſe, cùm is Chriſtianè vixit, & bene ſe diſpoſuit ad mortẽ, præſertim per Confeſſionem, & communionem, vt docet praxis Eccleſiæ, quæ hoc Sacramentum confert iis, qui vi morbi de repente opprimuntur, & ſi illud non petierint. Secundò vt quis cum fructu hoc Sacramentum ſuſcipiat, neceſſe eſt, vt priùs conteratur, vel putet inuincibiliter ſe contritum. Non eſt enim primò, & per

ſe inſtitutum ad tollenda peccata ſaltem mortalia, vel conferendam primam gratiam, ſed illam ſupponit. Quare qui cum conſcientia peccati mortalis illud ſuſciperet, peccaret grauiter.

28 QVinam eſt effectus Sacramenti Extremæ vnctionis.

Reſp. Hoc Sacramentum primariò, ac peculiater eſt inſtitutum ad conferendam gratiam habitualem, cui debentur auxilia quædam actualia, tum ad tollendas reliquias peccatorum, tum ad hominem muniendum in vltimo illo agone, contra omnes tentationes, ac difficultates. Colligitur ex Trid. ſeſſ. 14. c. 2. de Extrema vnctione. Vbi verba Iacobi de his explicat. Inſtitutum etiam eſt peculiari aliquo modo ad tollenda peccata venialia, vt indicare videntur verba Iacobi. *Et ſi in peccatis ſit, remittentur ei.* Denique confert ſanitatem corporis, quando ita expedit ad ſalutem animæ. Ita Trid. ſupra.

29 QVænam diſpoſitio requiritur ad remiſſionem venialium in hoc Sacramento.

Reſp. Requiritur vel eorũ Attritio, vel certè voluntas illud in eum effectum ſuſcipiendi; quæ voluntas cenſetur virtualis eorum deteſtatio.

QVandonam Sacramentum Extremæ vnctionis confert ſuum effectum. 30

Reſp. Confert ſuum effectum (gratiam nimirum) ilico poſt quintam inunctionẽ. Ratio eſt, quia tunc conſtat tota Sacramenti eſſentia, cùm poſt illam integrè ſignificatæ ſint cauſæ, & radices morborum ſpiritualium, ex quibus reliquiæ peccatorum profluxerunt, contra quas eſt inſtitutum hoc Sacramentum per modum pharmaci cuiuſdam, quod applicari debet radici morbi.

DAnturne ſimul cum gratia auxilia illa actualia, quæ conferuntur ad tollendas peccatorum reliquias. 31

Reſp. Non ſemper dātur cum illa, quia dātur ad ſuperandas tentationes, quæ infeſtare ſolēt hominẽ in articulo mortis, ad roborandũ infirmi animum contra imbecillitatem illam, & ineptitudinẽ ad benè operandum in mente ipſa ex peccato relictum, ad fugandam triſtitiam illam

ortam ex apprehenſione imminẽtis ſeparationis animæ à corpore, vt anima in Deũ erigatur, recreetur, ſerióque ſaluti ſuæ proſpectum velit, ſuffulta firma fide, ſpe diuinæ miſericordię, & patientia: dari igitur debent ea auxilia, cùm maior eſt eorũ neceſſitas, hoc eſt, cùm maximè vrgent difficultates vltimæ illius luctæ: vrgent autem non tantùm cùm confertur gratia, ſed deinceps ad finem vſque vitæ. Simile quid eſt in Confirmatione, auxilia enim quæ dantur ad profitendam fidem, tunc tantùm dantur, cùm neceſſe eſt fidem profiteri.

32 QVomodo numeratur ſanitas inter effectus huius Sacramenti, cùm enim Sacramenta ſint efficacia, & habeant infallibiles effectus, ſi ſanitas eſſet verus huius Sacramenti effectus, poſſent vitæ hominum perpetuò prorogari.

Reſp. Non eſt neceſſe, vt Sacramentorum effectus ſecundarij, cuiuſmodi eſt ſanitas ægroti, ſint ita infallibiles, vt patet in Confirmatione, quæ non reddit Confirmatum infallibiliter conſtantem in fide coram Tyranno profitenda, & in Euchariſtia, quæ non efficicit infallibiliter, vt

homo propulſet incurſus Dæmonum.

POteſtne Sacramentum Extremæ Vn-ctionis iterari. 33

Reſp. Poteſt iterari non ſolùm in diuerſis infirmitatibus, ſed etiam in eadem, puta ſi quis poſt probabile mortis periculum conualeſcat, & iterum incurrat idem periculum. Etſi enim ratione continuationis vna, eademque infirmitas dici poſſit, quatenus tamen exponit infirmum nouo mortis periculo, diuerſa cenſeri poteſt, atque ita ſeruatur in praxi.

Digitized by Google

CAPVT VIII.

DE ORDINE.

SECTIO I.

DE NOMINE ORDI-nis, natura, numero.

1. QVÆNAM ſunt huius vocis, *ordo*, ſignificationes.

Reſp. 1. Sumitur ampliſſimè pro reſpectu, ſeu habitudine quadam inter plura, quorum alterum altero prius eſt; ſic inter cauſam, & effectum reperitur ordo quidam, ſecundùm quem cauſa dicitur eſſe naturâ prior effectu. 2. ſignificat ſtatum quendam hominum cæteris præeminentium ob officiũ aliquod Eccleſiaſticum ad, quod aſſumun-

tur. 3. ſumitur pro ipſa actione, qua tales conſecrantur, quæ actio ordinatio dicitur. Et definitur, *Ceremonia quædam externa, ac ſenſilis, qua confertur, ac ſignificatur poteſtas Eccleſiaſtici miniſterii, ad decenter celebrandum Sacramentum corporis Chriſti.*

Eſtne ritus ille, ſeu ordinatio verum, & proprium nouæ legis Sacramentum. 2

Reſp. Eſt: definitur à Trid. ſeſſ. 23. c. 3. & Ratio eſt, quia in ordinatione inueniuntur tria illa ad rationem Sacramenti neceſſaria, ac Primò quidem ceremonia externa ſignificans gratiam, quæ plęrumque eſt manuum impoſitio, de qua frequens eſt mentio in ſcripturis, Acto. 14. *Cùm conſtituiſſent eis presbyteros,* ſcilicet per manuũ impoſitionem, vt ſonat vox græca. 1. Timoth. 4. *Cum impoſitione manuum presbyterij,* & c. 5. *Nemini citò manus impoſueris &c.* Secundò promiſſio gratiæ, *Noli negligere gratiam, quæ data eſt tibi per prophetiam, cùm impoſitione manuum presbyterij,* 1. ad Timoth. 4. Tertiò Inſtitutio Actorum 20. *In quo nos poſuit Spiritus ſanctus Epiſcopos,* & ad Epheſ. 4. *Ipſe dedit quoſdam quidem Apoſtolos, alios prophetas, alios paſtores, & Doctores.*

Digitized by Google

3 QVot ſunt ordines miniſtrorum Eccleſiæ.

Reſp. Septem ſunt veri, & proprij ordines, nimirum Sacerdotum, Diaconorũ, Subdiaconorum, Acolytorum, Exorciſtarum, Lectorum, Oſtiariorum. Eſt Tridẽt. ſeſſ. 23. c. 2. Et ſi enim Epiſcopus certo ritu ordinetur, eóque diuerſo à ritu, quo Sacerdos ordinatur, non cenſetur tamen ordo diuerſus, quia ordinum diuerſitas hîc petitur ex diuerſitate miniſterij, quod exhibetur Euchariſtiæ; idem autem exhibẽt Sacerdos, & Epiſcopus; vel quod alijs placet, cùm numerantur ſeptem ordines, habetur ratio eorum tantùm, qui vni, & eidẽ ordinariè cõferri ſolent. Tonſura verò non eſt Ordo, ſed tantùm deſtinatio ad ordines.

4 OMneſne, & ſinguli ex ſeptem ordinibus ſunt Sacramenta.

Reſp. Sunt: probatur ex Trid. ſeſſ. 23. c. 2. vbi cum ſeptem illos ordines percenſuiſſet, c. 3. abſolutè definit ordinem eſſe Sacramentum.

Sectio 2.

SECTIO II.

DE DIVISIONE ORdinum, vnitate, diſcrimine inter ſe, eorumque autore.

QVomodo diuiduntur Ordines.

Reſp. Ex his ſeptem Ordinibus tres vocantur Maiores, & Sacri; alij vocantur Minores, & non ſacri; Etſi enim omnes ordines ſunt ſacri, quatenus ſunt ſigna gratiæ habitualis, aliqui tamen ex illis peculiariter, & veluti per excellentiam dicuntur Sacri, tum quia per illos inſigne quoddam miniſterium circa Euchariſtiam exercetur, non item per alios; tum quia habent annexum votum continentiæ (quo Ordinati fiunt inhabiles matrimonio) quod aliis adiunctum non eſt. Maiores, ſeu ſacri ſunt tres, nimirum Preſbyteratus, Diaconatus, & Subdiaconatus. Minores, ſeu non ſacri ſunt quatuor,

Acolytatus, Lectoratus, Exorciſtatus, & Oſtiariatus.

6 VNum ne tantùm Sacramentum conſtituunt ſeptem illi Ordines.

Reſp. Vnum tantùm conſtituũt; alioqui plura eſſent Sacramenta, quam ſeptem, contra Trid. & Florent. Sunt autem vnum Sacramentum vnitate ſigni conſtituti ad ſignificandum eam omnem gratiam, quæ datur ad perfectum vſum poteſtatis collotæ circa miniſterium Euchariſtiæ: quæ ſignificatio incompletè quidem in ſingulis ordinibus, cõpletè vero in omnibus ſimul reperitur. Sic ſpecies panis, & vini in Euchariſtia conueniunt inter ſe ad vnum tantùm Sacramentum, vnicumque ſignum completum conſtituendum eius gratiæ, quæ in ea datur per modum perfectæ refectionis ſpiritalis.

7 QVomodo differunt ſinguli ordines inter ſe collati.

Reſp. Differunt ſpecie incompletâ, quia non modò conſtant diuerſa materia, & forma, ſed etiam ordinantur ad actus, & effectus ſpecie diuerſos, qui proinde aliã,

& aliam gratiam; alia item, & alia auxilia requirunt.

FVerunt ne hi omnes Ordines à Chriſto inſtituti. 8

Reſp. Fuerunt, vt cõſtat tum ex ſcriptura, tum ex traditione, & patrum autoritate.

SECTIO III.

DE MATERIA, ET forma ſingulorum Ordinum.

QVænam eſt materia Preſbyteratus. 9

Nota in omni ordine formã eſſe verba illa, quæ proferũtur, quando materia Ordinis applicatur, & quibus ſignificatur traditio poteſtatis, quæ confertur in quouis Ordine. Quare forma omiſſa, dicendum tantùm de materia.

Reſp. Tota materia preſbyteratus cõſiſtit eſſentialiter tum in traditione calicis cum vino, & patenæ cum pane, tum etiam

Digitized by Google

in impoſitione manuum. 1. pars expreſſè definitur à Florent, 2. verò probatur, quia per illam manuum impoſitionem preſbyteri ordinantur, ex Trid. ſeſſ. 14. de Extrema vnctione. c. 3. in eaque ceremonia gratia confertur, vt colligitur ex eodem Trid. ſeſſ. 23. can. 4. Illa igitur manunm impoſitio, cum ſit ceremonia ſenſilis, qua homines Deo conſecrãtur, & gratia illis confertur, ad materiam Sacramenti ſine dubio pertinet. Ex quibus infero, vt in ordinatione preſbyteri duæ ſunt formæ, quibus duæ traduntur poteſtates, vna ad conſecrandum corpus Chriſti, his verbis, *Accipe poteſtatem offerendi ſacrificium Deo. &c.* altera ad remittenda peccata, his aliis, *Accipe Spiritum Sanctum, quorum remiſeris peccata &c.* Ita duplicem iis correſpondere materiam, nimirum vaſorum porrectionem, & manuum impoſitionem; ex quibus omnibus Ordo Sacerdotij, ſeu preſbyteratus eſſentialiter componitur, Itaut alterutrius partis defectu Sadotium maneat imperfectum, incompletum, & veluti dimidiatum.

10 QVænam eſt materia Diaconatus.

Reſp. Eſt impoſitio manuũ, & traditio libri Euãgeliorũ: de impoſitione ma-

nuum, definitur à Concil. Cartag. 4. c. 4. & ratio eſt, quia illud pertinet ad materiam alicuius Sacramenti, quod eius formæ coniungitur, & per eam ſignificatur; Ita autem ſe habet impoſitio manuum ad formã Diaconatus, quæ eſt, *Accipe Spiritum Sanctum ad robur, & ad reſiſtendum Diabolo, & tentationibus eius.* Coniungitur autem tali formæ, & per eam ſignificatur, quatenus ea ſignificat protectionem quandam, & abundantiam ſpiritus ſancti, igitur impoſitio manuum pertinet ad materiam Diaconatus. De porrectione autem Euangeliorum definitur à Florent.

QVomodo poteſt porrectio libri Euangeliorum pertinere ad materiam Diaconatus, cùm initio Eccleſiæ fuerint Ordinati veri Diaconi, quo tamen tempore nõdum ſcriptus erat liber Euangeliorum. 11

Reſp. Chriſtum liberum reliquiſſe Eccleſiæ, vt ſignificaret collationem poteſtatis Diaconi, per traditionem huius, vel illius rei; vnde ex iuſta cauſa variis modis fieri potuit, eo modo, quo nõ determinauit Chriſtus verbis-ne an ſignis contrahentes matrimoniũ cõſẽſũ mutuũ exprimerẽt, ſed

Digitized by Google

id voluntati contrahentium permiſit.

QVænam eſt materia Subdiaconatus.

Reſp. Eſt traditio calicis vacui cum patena. Ita docet Flotent. Traditio autem libri Euangeliorum, manuum impoſitio, traditio vrceoli, ampullarum &c, ſunt tantùm ceremoniæ quædam Sacramentales, & piæ.

13 QVænam eſt materia quatuor minorum ordinum.

Reſp. Probabilius eſt materiam Acolytatus eſſe duplicem, vnam porrectionem candelabri cum cereo, alteram traditionem vrceoli, quia per vtramque illam ceremoniam confertur Acolyto poteſtas aliqua. Materia Exorciſtatus eſt traditio libri Exorciſmorum, vt Lectoratus traditio libri, in quo continentur lectiones prophetarum. Oſtiariatus denique traditio clauium templi; addunt aliqui & traditionem cāpanæ.

14 EST-ne neceſſe ad validitatē Sacramenti vt ordinandus verè, ac phyſicè tangat materiā, quæ illi in ordinatione exhibetur.

Reſp. Probabilius eſt contactū phyſicū eſſe neceſſariū non tantùm neceſſitate præ-

Digitized by Google

cepti, (quod patet ex praxi Eccleſiæ) ſed etiam neceſſitate Sacramenti: aliàs enim non videtur ei materia ſufficiẽter applicari: Quod ſi omitteretur, cenſerem huiuſmoci contactum phyſicum ſupplendum, præſertim in Sacerdotio, quia res maioris momenti eſt. Vbi aduertendum in Sacerdotio non eſſe neceſſe, vt tangatur hoſtia, ſicut nec vt vinum, quod calice continetur; quia quemadmodum tangendo calicem cenſetur quis ſufficienter tangere vinum, ita tãgendo patenam cenſetur tangere ipſam hoſtiam ei ſuperpoſitam. Eniti tamen debet ordinandus ad maiorem ſecuritatem, & ad vitandum ſcrupulum, & quia res alicuius momenti eſt, vt vtrumque tangat.

QVodnam eſt munus ſingulorum iſtorum Ordinum. 15

Reſp. Sacerdotibus ex officio incumbit Sacramentum corporis, & ſanguinis Chriſti ad altare cõficere, illud populo miniſtrare, à peccatis abſoluere, dona Dei benedicere, preces fundere, Sacramenta conferre, exceptis Confirmatione, & Ordine, quæ Epiſcoporum propria ſunt: denique predicare, & docere populum ex facultate Epiſcopi. Diaconorũ eſt præcipuè Sacerdo-

ti ſacrificanti proximè aſſiſtere, eique panē, & vinum miniſtrare, tēpore Sacrificij ſolē-nis, cum ſtola Euangelium recitare, Eucharistiam Sacerdotis loco deferre, ac præbere Laicis &c. prædicare verbum Dei de licentia Epiſcopi. &c.

Subdiaconis incumbit proximè aſſiſtere Diaconis, & illis in ſacrificio miniſtrare, aquam illis porrigere ad lauandas manus Sacerdotis, Illis porrigere manutergium, calicem, & patenam, vt ea poſtea offerant Sacerdoti cum materia conſecrationis, cātare ſolemniter, & ex officio Epiſtolam.

Acolytorum eſt 1. ac præcipuè parare ampullas vini, & aquæ, eaque Subdiacono porrigere, Luminaria accendere, ſeu ferre candelabrum cum cereo accenſo ante Sacerdotem ad altare procedentem, & ante Diaconum, cùm pergit ad cantandum Euangelium.

Exorciſtarum eſt manus ſuper Energumenos imponere, & ſuper illos nonnulla recitare ad expellendos dæmones.

Functio Lectorum erat ex ſuperiori loco lectiones prophetarum in Eccleſia legere, Catechumenos inſtruere, benedicere panem, & nouos fructus.

Digitized by Google

Oſtiariorum munus eſt fores templi claudere, & aperire, eaſque cuſtodire, in templum admittere qui digni ſunt, indignos excludere, quales antiquitus erant pagani, catechumeni, excommunicati, & qui publicam agebant Pœnitentiam.

SECTIO IIII.

DE EFFECTV SACRAmenti Ordinis.

QVis eſt effectus Sacramenti Ordinis. 16

R*eſp.* Præter gratiam iuſtificãtem, quæ ex opere operato confertur à quolibet ordine ex ſeptem numeratis, conferuntur etiam auxilia quędam gratiæ actualis ad miniſterium ſuſcepti Ordinis ritè obeundum, eo modo, quo reliqua ſacramẽta conferunt auxilia quædam actualia ad eos actus rectè exercẽdos, ad quos ordinãtur, vt Confirmatio ad fidẽ profitendam, Matrimonium ad onera ma-

trimonij faciliùs ſubeunda, &c.

Ad hæc ſinguli ordines imprimunt ſuũ caracterem indelebilem, qui eſt illa ipſa poteſtas, quæ confertur Miniſtris Eccleſiæ ad Eccleſiaſtica munia obeunda, quæ enim Sacramenta repeti non poſſunt, imprimunt caracterem, ex Florent.

17 SI non baptizatus ordinaretur, conferreturne illi caracter.

Reſp. Non, quia baptiſmus eſt ianua ad cætera Sacramenta.

18 QVid ſi ordinandus baptizatus eſſet, nondum tamen confirmatus.

Reſp. Non confirmatus ſuſcipiens ordines peccaret quidem, valeret tamen ordo collatus: idemque dicendum de eo, qui ſuperiores ordines ſuſciperet, ante inferiores, (loquendo de ſeptem inferioribus ordinibus) ordinatio enim valida eſſet, nec reiteranda, (ſic tamen ordinatus maneret ſuſpenſus à ſuſcepti executione) ſed ſupplēda eſſet ſuſceptio ordinis prętermiſſi.

19 EStne vnius ordinis vnus tantùm Caracter.

Digitized by Google

Reſp. Vnus quidem eſt tantùm vnius Ordinis caracter, iſque ſimplex, vel compoſitus, pro ratione ordinum, quorum aliqui conſiſtunt in indiuiſibili, alij diuerſis actionibus eſſentialibus conſtant, vt de Sacerdotio dictum eſt. Probabile etiam eſt ex omnibus caracteribus ſingulorum ordinum conflari vnicum totalem caracterẽ, qui ſit poteſtas ad exhibendum perfectum miniſterium Euchariſtiæ, vt enim ſinguli ordines ſunt vnicum tantùm Sacramentum, ſic iis correſpondet vnicus totalis caracter, compoſitus ex pluribus partibus heterogeneis.

SECTIO V.

DE EPISCOPATV ſigillatim.

Eſtne Epiſcopatus iure diuino ſuperior Sacerdotio. 20

Reſp. Epiſcopi iure diuino ſuperiores ſunt tam poteſtate

tialiter diſtinctum à Caractere Sacerdotij. Ratio eſt, quia confert Sacerdoti nouam poteſtatem ordinandi Epiſcopos, & Sacerdotes, ergo & nouum çaracterem; cùm per caracterem nihil aliud intelligatur, quàm poteſtas aliqua intrinſeca, & permanens.

SECTIO VI.

DE CONDITIONIbus Ordinandorum.

EStne de Eſſētia Sacramēti Ordinis, vt ſuſcipiens illud ſit vir. 23

Reſp. Sexus virilis eſt conditio neceſſaria in eo, qui ordinatur, adeout mulier ſit omnino incapax ordinis. Probatur ex facto ipſius Chriſti, qui ne quidem beatiſſimam matrem ſuam fœminarum omnium digniſſimam ordinauit, & quia quo iure prohibetur mulier in Eccleſia loqui. 1. Cor. 14. & 1. ad Timot. 2. eodē iure interdicitur ordinibus inſigniri, qui bona ex parte ad docendū referuntur.

24 POteſtne infans ordinari.

Reſp. Si infanti Ordo conferatur, etiã ſacer, erit verè ordinatus. Ratio eſt, quia vſus rationis ad validitatem Sacramẽti neceſſarius non eſt, niſi quando Sacramentum conſiſtit in actu aliquo humano, vt Matrimonium, & pœnitentia, huiuſmodi autem non eſt Sacramẽtum Ordinis. Puer tamen ita ordinatus non obligaretur ad onera, quæ ſequuntur ordinationem, qualis eſt continentia & c. niſi poſt rationis vſũ ordinationem ſuam approbaret.

25 QVæ conditiones requiruntur, vt quis licitè ordines ſuſcipiat.

Reſp. Requiritur 1. certa ætas. Circa quod Trid. ſeſſ. 23. c. 12. de reform. ſtatuit *Vt nullus deinceps ad Subdiaconatus ordinem ante 22. ad Diaconatus ante 23. ad Prebyteratus ante 25. ætatis ſuæ annũ promoueatur.* Quod intellige de annis inchoatis. Ad minores ordines ſuſcipiendos requiritur vt minimũ ſeptenniũ, quo exacto poteſt ſtatĩ Clericus iis initiari. *Tonſuram quoque ſuſcepturus ſeptennis eſſe debet, & confirmatus*, ex Trid. ſeſſ. 23. c. 4. de reform. quod idem voluit inter ſuſceptionem vltimi ordinis ex minoribus, & Sub-

diaconatum, & ita deinceps intercipi annum vnum, niſi aliud expoſceret neceſſitas, aut Eccleſiæ vtilitas. 2. requiritur morum integritas, tum vt Sacramenta aliis dignè miniſtret, tum vt iis vitæ exemplo præeat. 3. requiritur certa ſcientia; vnde Trid. ſupra requirit, vt prima tonſura initiandus ſciat rudimenta fidei, itemque legere, & ſcribere. Ad 4. minores requirit præterea aliquam cognitionem linguæ latinæ. Qui verò cupiunt ad ſuperiores ordines gradum facere, tanta ſcientia inſtructi eſſe debent, vt norint miniſteria eorum ordinum, ad quos promouendi ſunt, & maximè cùm iis demandata eſt cura animarum. 4. Titulus aliquis beneficij Eccleſiaſtici pacificè detenti, ac ſufficientis ad victum honeſtum, vel ex cauſa legitima (qualis eſt vtilitas, vel neceſſitas Eccleſiæ) patrimonij, vel penſionis, quæ pariter ad vitam ſufficiant. Quo titulo abdicare ſe nullus poteſt, niſi valeat aliunde viuere. 5. requiritur examen, debet enim ordinandus examinari, & approbari ab Epiſcopo. ex Trid. ſeſſ. 23. c. 7. & 12. de reform. niſi aliunde conſtiterit de moribus, & ſcientia ordinandi. Quod ſi quis nec approbatus, nec examinatus ſe ordinandum ſci-

Digitized by Google

enter offerret, peccaret grauiter: quo tamen peccato non obſtante verè ordinaretur, ſi cùm venitur ad ſingulorum ordinationem, velit Epiſcopus ſingulos ordinare, eſto priùs intenderit in genere non examinatos non ordinare; poſterior enim intentio priorem corrigeret. 6. Neceſſe eſt, vt Clericus immunis ſit ab omni cenſura, irregularitate, & quolibet impedimento iuris. Vltima conditio eſt, vt non ordinetur, niſi à proprio Epiſcopo, aut ab alio de eius licentia; proprius autem Epiſcopus tripliciter dicitur, vel ratione originis, vel ratione domicilij, vel ratione beneficij; quò fit, vt ſi quis in aliqua Diœceſi natus eſſet, & in alia haberet domicilium, animo ibi permanendi, in tertia verò beneficiũ, poſſet à quouis ex tribus illis Epiſcopis ordinari, aut literas dimiſſorias accipere, quia cuiuis ex illis ſubditur, quoad ſuſceptionem ordinum. Excipiuntur à ſuperiore regula familiares Epiſcoporum, qui per triẽnium apud ipſos commorati ſunt, dummodo eis ſtatim re ipſa beneficium conferant. Trid. ſeſſ. 23. c. 9. de reform.

26 QVis eſt ordinarius Miniſter Sacramenti Ordinis.

Reſp.

Reſp. Solus eſt Epiſcopu. Ita Florent. & Trid. ſeſſ. 23. can. 7.

SECTIO VII.

DE MINISTRO ORdinis, eiuſque conditionibus, & temporibus ordinationum.

POteſt ne qui Epiſcopus non eſt, conferre aliquando hoc Sacramentum, ſi ipſi fiat eius rei poteſtas. 27

Reſp. Poteſt ſimplex Sacerdos ex delegatione Summi pōtificis; validè conferre minores ordines. Conſtat ex praxi Eccleſiæ & Trid. ſeſſ. 23. c. 10. de reform. vbi hoc concedit Abbatibus reſpectu regularium ſubditorũ ſuorum. Immò probabile putāt permulti nonnullis Abbatibus ex ſpeciali priuilegio licere Subdiaconos, & Diaconos creare. Nullum tamen exſtat exemplum, quo vnquam non Sacerdoti licuerit conferre ordinem vllum, aut Sacerdoti ſimplici conferre Sacerdotium,

28 POſſunt-ne Epiſcopi hæretici, degradati, & ab Eccleſia præciſi validè ordines conferre.

Reſp. Poſſunt; retinent enim illi veram poteſtatem ordinandi, quæ datur per impreſſionem caracteris indelebilis.

29 CVius eſt ordinare Epiſcopum.

Reſp. Epiſcopus ordinari non poteſt à non Epiſcopo, quia maior à minori benedici nequit. Ad cõſecrationem autem ipſius ex conſtitutione Eccleſiæ requiruntur tres Epiſcopi.

30 QVæ conditiones requiruntur vt ordines legitimè conferantur.

Reſp. Epiſcopus, vel alius ordinans debet eſſe in gratia, 2. Nulla debet eſſe cenſura irretitus; aliàs grauiter peccabit tam ille, quàm qui ab eo ſcienter ordinabitur, præter irregularitatem, quam inde incurret. 3. Debet eſſe Epiſcopus conſecratus, alioquin erit Epiſcopus tantùm quo ad iuriſdictionem, nõ quo ad ordinem, vi cuius tamen miniſtrat ordinationes.

31 QVo tempore debent conferri Ordines.

Digitized by Google

Reſp. Tonſura quouis tempore, etiam die feſto conferri poteſt. Ita enim habet generalis Eccleſiæ conſuetudo. Minores ordines quibuſuis feſtiuis diebus dari poſſunt vni, vel duobus, vel etiam pluribus ex cauſa, Poſſunt quoque omnes eodem die cum prima tonſura eidem conferri, vbi ita habet conſuetudo. Non licet tamen duos ordines ſacros, vel vnum ſacrum, & alterum non ſacrum (niſi quis conſuetudine excuſetur) eodem die miniſtrare. Item minores ordines dari poſſunt diebus Sabbati, quibus maiores dari ſolent: quin etiam nonnullis placet minores conferri poſſe feria ſexta ante eiuſmodi Sabbata, vel feria quarta quatuor temporum. Maiores veró conferri non poſſunt, niſi Sabbatis quatuor temporum, Sabbato Sancto, & Sabbato ante Dominicam de paſſione ex c. de eo, de temporibns ordin. Quæ omnia intellige de Epiſcopis. Papa verò omni tempore ordinare poteſt.

Digitized by Google

SECTIO VIII.

DE VOTO CONTINENTIÆ ſacris Ordinibus annexo.

32 EStne votum continentiæ ſacris ordinibus annexum.

Reſp. Qui ſacris ordinibus initiantur, obligantur omnes ad continentiam ſeruãdam, ex voto, quod Eccleſia ſuo præcepto annexuit ordinibus ſacris: & ſi enim illi, cùm ordinantur, voce non voueant, facto tamẽ, & opere per ipſã ſacrorum ordinum ſuſceptionem caſtitatẽ profitentur. Probatur, Nam D. Gregor. l. 1. Epiſt. 42. & refertur 1. diſt. 28. ſic ait, *Nullum facere Diaconum præſumant Epiſcopi, niſi qui ſe victurum caſtè promiſerit.* expreſſè ſcilicet, vel tacitè, & c. Diaconi eadẽ diſt. ſic dicitur. *Quicunque ſanè tacuerunt, & ſuſceperunt manus impoſitionem, profeſſi continentiam.* Idem colligitur ex c. cum olim de Clericis cõiugatis, & Trid. ſeſſ. 24. can. 9. Et meritò ſanè id ita ſtatutum eſt, ob actus ſcilicet coniugalis

cum ſacro ordine indecentiam, qui ſi miniſtris Eccleſiæ permitteretur, eos quoque non mediocriter ab officio ſuo rectè peragendo reuocaret.

SI quis ſciret quidem ſe Ordinẽ ſacrum recipere, ſed ignoraret continentiæ votum ei annexum, teneretur-ne continere. 33

Reſp. Teneretur, ſicut & officium recitare, cæteraſque ſtatus ſui leges obſeruare; ea enim eſt lex cœlibatus, vt conſtat ex vſu Eccleſiæ, teneretur, inquã, idque ex voto; ſecus, ſi ignoraret ſe ordinẽ ſacrũ recipere.

SI quis ſuſcipiens ſacros ordines haberet expreſſam intentionem non obligãdi ſe voto ad continentiã, teneretur-ne cõtinere. 34

Reſp. Teneretur, non quidem titulo voti, id enim eius naturæ aduerſatur, ſed ex ſola Eccleſiæ conſtitutione, quæ õnes ſpõte promotos ad ſacros ordines, velint nolint, ad id obligat: peccaret item mortaliter, qui in promotione ſua ita ſe gereret, quia in re graui faceret cõtra ſtatutum Eccleſiæ.

SI quis verè promoueri vellet ad ſacros ordines, inualidè tamen ordinaretur, ob aliquem eſſentialem defectum, teneretur- 35

Digitized by Google

ne ad continentiam.

Reſp. Non teneretur, quia ſuſcipiens ordinem ſacrum non emittit per ſe, & principaliter votum caſtitatis, ſed acceſſoriè, & in conſequentiam ſtatus, cùm igitur principale non ſubſiſtat, nec ſubſiſtere poteſt, quod eſt ſecundarium, & per accidens ei annexum.

36 SI infans ordinaretur ante rationis vſum, teneretur-ne poſtea continere.

Reſp. Non teneretur vllo modo; ſed ordinato, vbi adoleuiſſet, danda eſſet optio, vellet-ne in ordine permanere, an reſilire, quia non habuit in ordinatione proprium quendam actum, quo voueret, aut propoſitum ſibi ab Eccleſia votum amplecteretur, quod neceſſarium eſt ad voti obligationem ſubeundam.

37 AStringitur-ne ad cœlibatum, qui metu iniuſto, eoque cadente in conſtante virum ordinatur.

Reſp. Non aſtringitur, quia talis ex voto tantùm obligari poteſt, quod emittit in ordinatione, at tale votum metu extortũ irritum eſt c. 1. & 6. de his quæ vi &c.

Digitized by Google

CAPVT IX.

DE MATRIMONIO.

SECTIO I.

DE MATRIMONII nominibus; natura, & eſſentia.

QVæ ſunt huius Sacramẽti appellationes. 1.

Reſp. Hoc Sacramentũ 1. *Matrimonium* dicitur, eo quòd in illo, vel per illud fœmina matris munus obeat. 2. dicitur *Coniugium*, à vinculo illo, quo mutò inter ſe vir, & mulier coniunguntur, vel quia idem onus Matrimonij, quaſi iugum quoddam vnà ſuſtinent. 3. dicitur *Nuptiæ*, quòd olim virgo, cùm viro per Matrimonij tradebatur, præ pudore caput

obnuberet.

2 IN quo poſita eſt ratio, & eſſentia Matrimonij.

Nota varia conſiderari poſſe in Matrimonio. 1. eſt contractus, ſeu actus contrahendi, qui aliud nihil eſt quàm mutuus cõiugum conſenſus; per verba de præſenti expreſſus, quibus vir mulieri dicit, *Accipio te in meam*, mulier autẽ viro, *Accipio te in meum*, vel aliquid æquiualens. 2. eſt coniunctio, ſeu vinculum ortum inter vtrumque cõiugem ex illo contractu, eſtque obligatio mutua coniugum ad actus coniugales, & mutuam vitæ ſocietatem. 3. eſt poteſtas, quam etiam ex tali contractu coniuges acquirunt ad actus coniugales, aliaque Matrimonij officia. 4. eſt vſus talis poteſtatis. Denique eſt ratio Sacramenti, de qua poſtea.

Quæritur igitur in quonam ex illis quatuor poſita ſit eſſentia Matrimonij.

Reſp. Matrimonium primò, & per ſe conſiſtit in illa obligatione habituali, ſeu vinculo, quod intercedit inter virum, ac fœminam, ad redendũ debitũ, & alia munia matrimonij pariter exercẽda; definitur enĩ *Maritalis coniunctio viri, ac mulieris inter legitimas perſonas, indiuiduam vitæ conſuetudinem retinẽs.*

Conſiſtit tamen etiam aliquo modo in illo contractu actuali, qui fit per verba de præſenti à coniugibus, cùm ineunt Matrimoniũ: quia licet vinculũ illud habituale ortũ ex conſenſu actuali dici poſſit Matrimoniũ habituale, nihil tamẽ eſt cauſę, cur cõtract⁹ dici non poſſit Matrimoniũ actuale: Adde quod datur Sacramentum aliquod Matrimonij, hoc autem in contractu poſitum eſt, ergo contractus ille aliquo modo Matrimonium dici poteſt.

Eſtne Matrimonium ita de iure naturæ, vt eidem fornicatio repugnet. 3

Reſp. Eſt. Ratio eſt, quia finis Matrimonij, quæ eſt procreatio liberorum, eorum educatio, & inſtitutio obtineri nequit ſine matrimonio: fornicatio verò, ſeu vagus concubitus tum ſuſceptioni liberorum, tum eorum educationi, & inſtitutioni obeſt quamplurimùm, ſecumque infinita propemodum trahit incommoda.

Repugnatne polygamia, ſeu multiplicitas vxorum rationi Matrimonij. 4

Reſp. Polygamia non repugnat naturæ Matrimonij abſolutè, quia non eſt contra

præcipuum eius finem, qui eſt generatio, & educatio prolis: eſt tamen aliquo modo contra finem eius ſecundarium, qui in pace, & tranquillitate familiæ poſitus eſt: Quapropter in ea re à Deo diſpenſatum eſt in veteri lege, cum patriarchis aliquibus. In lege tamen Euangelicâ polygamia omnibus omnino interdicitur. Patet ex c. 19. Math & Trid. ſeſſ. 24. can. 2. Ratio verò eſt, quia Matrimonium in lege noua eſt Sacramentum à Chriſto inſtitutum, ad repræſentandam vnionem Chriſti cum Eccleſia, Chriſtus autem vnus tantùm eſt, Eccleſia vna, ergo iure diuino vir per Matrimonium debet vniri cum vna tantùm vxore.

Digitized by Google

SECTIO II.

DE MATRIMONII AVtore, obligatione, & fine.

A Quo inſtitutũ eſt Matrimoniũ. 5
Reſp. Matrimonium vt eſt contractus retinens indiuiduam vitæ conſuetudinem, & dans coniugibus poteſtatem in mutua corpora, inſtitutũ eſt à Deo Gen. 2. cùm creato vtroque ſexu inſpirauit Adæ hæc verba. *Propter hoc relinquet homo patrem, & matrem ſuam, & adhærebit vxori ſuæ, & erunt duo in carne vna*: quæ verba confirmauit Chriſtus in lege Euangelica Math. 19. cùm dixit, *Quos ergo Deus coniunxit homo non ſeparet.*

EStne Matrimonium ſub præcepto. 6
Reſp. Eſt præceptum aliquod Matrimonij, non tantũ naturale; ſed etiã diuinũ poſitiuũ. De naturali patet; ratio enĩ natu-

Digitized by Google

ralis dictat actum Matrimonij neceſſarium eſſe toti communitati, ad propagationem, & multitudinem hominum conſeruandã. De diuino poſitiuo confirmatur ex eo loco Geneſ. *Creſcite, & multiplicamini.* Porrò pręceptum illud naturale etiam nunc obligat in lege Euangelica, quæ præcepta naturalia non reuocauit; obligat, inquam, nõ quidem omnes, & ſingulos, ſed totam cõmunitatem, idque in extrema neceſſitate.

7 In quem finem inſtitutum eſt Matrimonium.

R*eſp.* Finis Matrimonij triplex eſt. 1. eſt, vt procreentur liberi, procreati educentur, educati inſtituantur; & intuitu hui⁹ finis dici ſolet Matrimoniũ inſtitutũ in officium naturæ. 2. eſt in remedium concupiſcentiæ, quò ſpectat illud Pauli, 1. ad Cor. 7. *Propter fornicationem vnuſquiſque habeat ſuam vxorem*: vnde quod inſtitutũ erat in officium naturæ, lapſo homine per peccatum, perſtitit in remedium concupiſcentiæ. 3. eſt mutuum ſubſidium, quo ſibi vir, & mulier prouident in neceſſariis.

Digitized by Google

SECTIO III.

DE MATRIMONIO VT Sacramentum eſt, eiuſque inſtitutione, & inſolubilitate.

EStne Matrimonium non tantùm contractus quidam ciuilis inſtitutus ad fines ſupradictos, ſed etiam ſignum externũ gratiæ, ſeu Sacramentum. 8

Reſp. Fide certum eſt Matrimoniũ eſſe verè, & propriè legis nouæ Sacramentum. Trid. ſeſſ. 24. can. 1. probatur ex c. 5. ad Epheſios, *Propter hoc relinquet homo patrem, & matrem ſuam, & adhærebit vxori ſuæ, & erunt duo in carne vna.* quæ verba debent intelligi de Matrimonio: quare cùm de eodem ſubiiciat Apoſtolus. *Sacramentum hoc hoc magnum eſt, ego autem dico in Chriſto, & in Eccleſia*, quaſi diceret Sacramentum hoc tendit ad ſignificandã coniunctionẽ Chriſti cum Eccleſia, ſequitur ex mente Apo-

Digitized by Google

ſtoli Matrimonium eſſe verum Sacramentum. Quod non ita debet intelligi, quaſi Matrimonium ex eo præciſè ſit Sacramentum, quòd immediatè ſignificet vnionem Christi cum Eccleſia, ſed quòd contractus Matrimonij ſignificet immediatè mutuam charitatem inter cõiuges. & hac mediãte, charitatem inter Chriſtum, & Eccleſiam.

9 QVo tempore fuit inſtitutum Matrimonij Sacramentum.

Reſp. Videtur inſtitutũ. Math. 19. His verbis, *Quos Deus coniunxit, homo non ſeparet*, quibus inſtitutioné ab initio factam Chriſtus confirmat, eamque inter Chriſtianos ad eſſe Sacramenti eleuat.

10 EStne Matrimonium vinculum indiſſolubile.

Reſp. Matrimonium eſt vinculum indiſſolubile vſque ad mortem. Probatur ex c. 7. Epiſtolæ primæ ad Cor. *Mulier alligata eſt legi, quanto tempore vir eius viuit*: Ratio verò ſumitur ex fine Matrimonij, de quo ſupra. Dixi, vſque ad mortem; quia contractus iſte morte diſſoluitur; quo euentu ſemper licuit coniugi ſuperſtiti ſecũdò nubere, vt ibidem docet Apoſtolus.

Digitized by Google

LIcuitne Iudęis antiquitus ex rationabili cauſa ſoluere Matrimonium, quoad vinculum. 11

Reſp. Licuit, Deo ita diſpenſante cum illis, vt patet ex Deutero. c. 24. Conceſſio tamen illa ſublata eſt à Chriſto, ſicut & illa altera de pluralitate vxorum, & Matrimonium reuocatum eſt ad primæuam ſuam inſtitutionem.

DIſſoluiturne Mattimonium infideliũ, cum alter coniugum ad fidem conuertitur. 12

Reſp. Si ambo fidem ſuſcipiant, vel ſimul, vel vnus poſt alterum, tantùm abeſt vt Matrimoniũ diſſoluatur, vt potiùs maneat idẽ Matrimoniũ, & de nouo recipiat rationem Sacramenti, ſi illud confirment per nouum conſenſum; tali enim Matrimonio nihil deeſt ad rationem Sacramenti. In tribus tamen caſibus habet fidelis ius Matrimonium diſſoluendi, ſiue Matrimonium ratum ſit tantùm, ſiue conſummatum. Primus eſt, quando infidelis non vult cohabitare. 2. quando ſi vellet cohabitare, non tamen ſine iniuria creatoris, quæ eſt quando blaſphemaret, aut religionem deſpiceret.

Digitized by Google

3. quando induceret fidelem ad peccatum mortale. Colligitur ex 1. ad Cor. c. 7. vnde patet hoc priuilegium diſſolues Matrimonium, diuinum eſſe, & in fauorem fidei.

13 NVllone in caſu licet inter fideles Matrimonium diſſoluere.

Reſp. Matrimonium iam conſummatū nullo in caſu diſſolui poteſt, quoad vinculum, etiamſi ambo coniuges conſentiant; quia eſt Sacramentum repræſentās vnionem Chriſti cum Eccleſia, quæ omnino inſolubilis eſt. Matrimonium tamen ratum ante conſummationem ſolui poteſt; etiam quoad vinculum, per ſolemnem profeſſionem alterius coniugum in religione approbata, alio etiam coniuge renitente, qui alius licitè aliud Matrimoniū inire poterit. Ita Trid. ſeſſ. 24. can. 6. & videtur conforme ſententiæ Apoſtoli. 1. Cor. 7. *Si dormierit vir eius, liberata eſt, cui vult nubat, tantùm in Domino*, at qui profitetur religionem moraliter mundo moritur, ergo vt per mortem, ſic per hanc profeſſionem ſolui poterit Matrimonium. Per Pontificē quoque diſpenſari poſſe in Matrimonio rato, ex legitima cauſa, probabilis eſt nonnullorum

rum Theologorum opinio.

EST-ne idē ſentiendum de voto ſimplici, 14
ſeu non ſolemni, quod de ſolemni.

Reſp. Non; quia qui tantùm emiſit votum, ſeu profeſſionem ſimplicem, tantùm promiſit ſe ipſum Deo, non autem realiter exhibuit, quod ſi ſe non exhibuit, manet in alterius coniugis poteſtate. Qui tamē ſic ſe vouit, licet reddere debitum petenti poſſit, petere ipſe non poteſt.

LIcet-ne poſt Matrimonium conſūmatum 15
ingredi religionem.

Reſp. Vnus ſine altero non poteſt ingredi, ſiue alter conſenſerit, ſiue non. Poſſunt verò ambo coniuges ex communi conſenſu profiteri. Quicquid ſit autem de ingreſſu, vinculum ipſum Matrimonij nūquam diſoluitur, niſi per mortem. Excipiuntur tamen 3. caſus in quibus poteſt alter coniugum religionem ingredi altero manente in ſæculo. 1. eſt, cùm alter eſt iam prouectæ ætatis, itaut ſine periculo incontinentiæ poſſit in ſæculo remanere, dummodo perpetuam caſtitatem voueat, vt habetur in c. Apoſtolicam. 2. eſt, cùm alter

Digitized by Google

coniugũ incidit in hæreſim, aut infidelitatẽ notoriam, tũc enim facto autoritate Eccleſiæ diuortio, licebit alteri ingredi religionem, etiam inuito nocente c. mulier de conuerſione coniugatorum. 3. caſus eſt crimen adulterij ab altero cõmiſſum. c. conſtitutus & c. veniens, eodem titulo.

16 POteſt-ne Matrimoniũ diſſolui quo ad torum, ſiue etiam cohabitationem.

Reſp. Coniuges niſi ſubſit cauſa aliqua legitima tenentur vitam ducere coniugalẽ, ad quam cogi poteſt alter altero petente à iudice, implorato ad id, ſi opus ſit, auxilio brachij ſæcularis: Si tamen ſubſit cauſa legitima, Matrimoniũ ſiue conſũmatum ſit, ſiue non, diſſolui poteſt, quoad torum, ſiue etiã cohabitationẽ, ſiue in perpetuum, ſiue ad tempus tantùm, quæ ſolutio diuortium dicitur, quòd coniuges manente vinculo à ſe mutuò diuertant.

17 QVibus de cauſis Matrimonium quoad torum diſſolui poteſt.

Reſp 1. Separatio fieri poteſt, etiam quoad habitationem perpetuò, ob fornicationem tam carnalem, quàm ſpiritualem. De carnali probatur ex autoritate Chriſti

Domini. Math.19. *Qui dimiſerit vxorem ſuam, niſi ob fornicationem, & aliam duxerit, mœchatur,* & ratio eſt, quia ſi id non liceret, Matrimonium eſſet onus intolerabile. Excipiēdi tamen ſūt aliqui caſus, propter quos non poteſt fieri diuortium. 1. eſt Ignorantia adulterantis. 2. quando fornicatio eſt per vim extorta. 3. quando per fraudem deceptus fuit coniux. 4. quando vterque fornicatus eſt, quia cōpenſatur mutua iniuria. 5. quādo alter coniux cōſenſit adulterio alterius. 6. quando coniux innocens reconciliatur alteri; quod fit vel expreſſè remittendo iniuriam, vel tacitè, petendo, & reddendo debitum. &c. De ſpirituali fornicatione probatur ex c. Quanto de diuortiis, & ratio huius eſt, quia innocens habitaret cum nocente, non ſine periculo ſalutis. 2. ſeparatio fieri poteſt ob nimiam mariti ſæuitiam. 3. ſi alter eſſet veneficus. 4. ſi eſſet valde furioſus. 5. ſi graui, & contagioſo morbo laboraret. 6. ſi alterum pertraheret ad peccatum. Demum ob ea omnia crimina diuortiū fieri poteſt, quæ tendunt ad perniciem ſpiritualem, vel corporalem innocētis. Intellige, quandiu non corriguntur, ſi enim corrigātur, iterum coniungi debent.

Digitized by Google

18 EST-ne diuortium faciendum publica autoritate Eccleſiæ.

Reſp. Poteſt innocens diuertere propria autoritate, quo ad torum. Idem facere poteſt, quo ad habitationem, ſi Matrimonium ſit occultum: Si verò ſit celebratum in facie Eccleſiæ, interuenire debet eiuſdem Eccleſiæ autoritas, alioquin ſequeretur ſcandalum: Niſi adulterium ſit eiuſmodi vt omnino ſit notorium, tunc enim innocens poſſet diuertere propria autoritate, quia in eo ceſſaret ſcandalum. fauet conceſſio Chriſti facta Math. 19.

SECTIO IV.

DE MATERIA, FORma, & fine Matrimonij, aliiſq; nonnullis eò ſpectantibus.

19 QVænam eſt materia, & forma Sacramenti Matrimonij.

Reſp. In Matrimonio materia circa quam ſunt corpora cōtrahentium, ſicut materia circa quam pœ

Digitized by Google

nitentiæ ſunt peccata pœnitentis. Materia verò, ex qua intrinſecè componitur hoc Sacramentum, eſt traditio ipſa corporum affectu maritali facta, & ſigno externo expreſſa. Forma verò eſt acceptatio eorundem, ſigno itẽ externo declarata; idq; ſiue traditiones & acceptationes illæ exprimãtur verbis, ſiue nutibus, ſiue ſcripto, ſiue ſola externa taciturñitate, ſiue eodem ſigno vtrũque ſimul declaretur, ſiue diuerſis. Ratio verò eſt, quia in omni contractu illud habet rationem materiæ, per quod, cùm pertineat eſſentialiter ad contractum, talis contractus veluti inchoatur: Illud verò rationem formæ, per quod completur, & perficitur: ſed huiuſmodi ſunt in Matrimonio traditio, & acceptatio corporum; per traditionem enim veluti inchoatur contractus Matrimonij; per acceptationẽ verò finitur, cõpletur, & perficitur; ergo traditio ad materiã, acceptatio ad formã pertinet.

POteſt-ne quis indifferenter vti verbis, nutibus, ſcripto &c. 20

Reſp. Ex præcepto Eccleſiæ neceſſaria ſunt verba, quando adhiberi poſſunt: Non ſunt tàmen de eſſentia Sacramenti, ad quã ſoli nutus ſufficiunt.

Matrimoniũ Chriſtianorũ eſt verum Sacramentũ, ſed tale Matrimoniũ eſt verum Matrimoniũ, ergo & verum Sacramentum.

24 MAtrimonium contractum inter infideles eſt-ne Sacramentum.

Reſp. Etſi tale Matrimonium ſit verum Matrimonium in ratione contractus naturalis, non eſt tamen verum Sacramentum. Commune enim eſt axioma Theologorum Baptiſmũ eſſe ianuã ad omnia Sacramẽta.

25 EST ne conſenſus cõiugum ita Matrimonio neceſſarius, vt ſine eo nullum eſſe queat Matrimonium.

Reſp. Si ſpectemus Matrimonium, vt eſt contractus quidam, cõſtare non poteſt, ſine mutuo coniugum conſenſu. Ratio eſt, quia talis cõſenſus ei eſt eſſentialis. Si verò ſpectemus illud, vt eſt vinculum quoddam, poteſt Deus validè copulare coniuges ſine eorum conſenſu: quia vinculũ illud nihil aliud eſt, quàm mutuum corporum dominium, at Deus multò maius habet dominiũ in corpora coniugum, quàm coniuges ipſi; quare ſi coniuges poſſunt ſibi inuicem tradere dominium illorum per legitimũ Matrimonium, multò magis id poterit Deus. Talis verò poteſtas non cõuenit Eccleſiæ.

SECTIO V.

DE LIBERTATE MAtrimonij.

26 Contractus Matrimonij debetne ita eſſe liber, vt ſi fiat ex metu, Matrimonium ſit irritum.

Reſp. Conſenſus in Matrimonium debet eſſe conſenſus liber, & ex certa ratione profectus; ſi enim talis nõ ſit, contractus Matrimonij non erit actus humanus, & conſequenter non erit capax ad inducẽdam vllam obligationem moralem; debet inquam, ita eſſe liber, vt ſi metus grauis, ſiue cadens in conſtantem virum iniuſtè inferatur ab extrinſeco ad eliciendum hunc conſenſum, reddat illum omnino inualidum. Ratio eſt, quia cùm contractus Matrimonij ſit nobiliſſim⁹, quippe quo cõiuges ſibi mutuã in corpora ſua, & ſe ipſos, non ad tẽpus aliquod, ſed quãdiu viuẽt, tradãt poteſtatẽ in ordine ad prolẽ ſuſcipiẽdã,

conueniens fuit poſito hoc metu eum irritari, tum ad maiorem Matrimonij libertatem, tum ad reprimendam eorum audaciam, qui alioquin ex tali metu permultis ad ineunda talia Matrimonia vim inferrent.

QVis metus hoc loco dicitur cadere in conſtantem virum, & irritare Matrimonium. 27

Reſp. Ille, qui eiuſdem cum contrahente conditionis homines ſolet communiter grauiter concutere, & permouere, vt aliquid aggrediantur magni momenti, ſibi alioquin permoleſtũ, & quod aliàs non facerent: cuiuſmodi cenſetur eſſe metus mortis, grauis cruciatus, ſtupri in virgine, ſeruitutis, diuturni exilij, infamiæ grauis, amiſſionis omnium bonorum, &c.

MEtus reuerentialis impeditne Matrimonium. 28

Reſp. Diſtinguendo; ſi enim metus ſit verè reuerentialis, non impedit Matrimonij validitatem; ſi verò cõiunctas habeat graues minas, patris ſcilicet moroſi, & truculenti, quique exequi ſolet, quod minatur, ſecus ſentiendum, quia non diſcre-

Digitized by Google

par à timore graui iniuſtè illato à principio extrinſeco.

29 QVi metu graui perculſus Matrimoniū iniit, poteſtne illud conſūmare.

Reſp Non poteſt, quòd ſi conſummaret, ſcortaretur, quia cognoſcere non ſuam malum eſt, nec vlla ex cauſa licet.

SECTIO VI.

DE PRÆSENTI CONſenſu in Matrimonium.

30 COnſenſus in Matrimoniū debetne eſſe de præſenti.

Reſp. Debet, quia Matrimonium eſt contractus, per quem re ipſa coniuges dant ſibi ius mutuum in corpora; conſenſus autem de futuro, non eſt traditio, ſed traditionis promiſſio. Porro cenſetur conſenſus eſſe de præſenti, quando contractus fit ſub conditione præterita, vel præſenti, quæ

Digitized by Google

de facto ſubeſt.

Conſenſus de præſenti cum conditione de futuro, quem qui præbet, vult tantùm obtinere effectum, conditione poſita, eſtne validus in foro conſcientiæ, vt ſi quis dicat, *Accipio te in meam, ſi ſis futura hæres.* 31

Reſp. Non eſt, quia talis conſenſus non eſt actualis traditio corporum, ſed æquiualet promiſſioni.

Conſenſus ille conditionalis per verba de præſenti cum conditione de futuro, facitne Matrimonium, ſaltem ſtatim atque apponitur conditio, vel eſtne neceſſarius nouus conſenſus de præſenti. 32

Reſp. Probabilius videtur requiri nouum conſenſum, quia in Matrimonio neceſſariò requiritur conſenſus de præſenti, hîc autem non reperitur talis conſenſus, niſi denuo renouetur, & colligitur ex c. ſuper eo de conditionibus appoſitis, vbi dicit Gregor. 9. *adueniente conditione eum, qui illam appoſuit, cogendum eſſe ad Matrimonium contrahendum*, ergo non erat antea contractum.

33 QVid ſentiendum de conſenſu, qui fit per verba de præſenti, cum conditione de futuro, in quo conditio appoſita eſt vel neceſſaria, vel impoſſibilis, vel turpis.

Reſp. In foro externo conditiones neceſſariæ præſumuntur per iocum adiectæ, & ſic non ſuſpendunt conſenſum: impoſſibiles, & turpes habētur pro non adiectis. Ita Greg. 9. in c. finali, de conditionibus appoſitis. Si tamen conſtaret ſic contrahentem noluiſſe ſe aliter obligare, niſi conditione impleta, non modò in foro conſcientiæ, ſed etiam in externo nullum eſſet Matrimonium.

34 QVid ſi conditio turpis repugnet fini Matrimonij.

Reſp. Talis conſenſus moraliter ordinariè inualidus eſſet, vt ſi quis diceret, contraho tecum, ſi pro queſtu alteri adulterandam te tradas. Ita idem Greg. ſupra.

SECTIO VII.

DE MATRIMONIO clandeſtino, Matrimonij loco, denuntiationibus. parentum conſenſu, &c.

MAtrimonium contractum per
verba de præſenti, ſed clādeſti- 35
nè, hoc eſt, ſine parocho, &
duobus, vel tribus teſtibus ce-
lebratum, eſtne verum Matri-
monium.

Reſp. Tale Matrimonium ſine legitima cauſa ſic contractum, ſemper fuit peccatum mortale; *Semper enim Eccleſia*, vt ait Trid. *deteſtata eſt huiuſmodi Matrimonia*; quod & ſi ita ſit, validum tamen fuit eiuſmodi Matrimonium ante concilium Trid, & etiam nunc validum eſt, vbi non præterierunt 30. dies à promulgatione talis ſtatuti, ex eodem Concil. ſeſſ. 24. c. 1. de reform. Vbi verò receptum eſt, & promulgatum

Digitized by Google

Trid. Matrimonia omnia clandeſtina irrita ſunt, vt patet ex loco mox allegato, in quo omnia Matrimonia irritat, quæ facta non ſunt coram parocho, vel alio Sacerdote de eius licentia, & duobus, vel tribus teſtibus. quare quicquid horum defuerit, Matrimonium fiet irritum.

36 QVando ſponſus, & ſponſa ſunt diuerſæ parochiæ, coram quo parocho tenentur contrahere.

Reſp. Poſſunt cõtrahere cum alterutro, ſponſi ſcilicet, aut ſponſæ; eſt enim impertinens, vter paſtor aſſiſtat, ex declaratione Concilij.

37 SI parochus aſſiſtat ſuorum parochianorum Matrimoniò extra ſuam parochiam, ſine licentia parochi ipſius loci, validene aſſiſtet.

Reſp. Validè aſſiſtet, quia hoc nullum tribunal, aut ſtrepitum iudicialem, aut ſolemnitatem requirit. Imò ex rationabili cauſa, & ceſſante ſcandalo, id licitè facere poteſt, quia nullibi prohibetur.

38 DEnũtiationes, quæ fieri præcipiũtur à Trid. ſuntne ita validę, vt ſine illis Ma-

Digitized by Google

trimonium validum non ſit.

Reſp. Nõ, ĩmò ex legitima cauſa omitti poſſunt à parocho, vt ſi probabilis ſubſit ſuſpicio Matrimonium malitioſè impediendũ, vel ſi aliqui publicè putentur cõiuges, qui tamen vixerũt in cõcubinatu. &c.

EStne neceſſe, vt parochus præſens Matrimonio ſit Sacerdos. 39

Reſp. Non; Concilium enim nihil aliud requirit, quàm vt ſit parochus. Aliud eſt de delegato; hunc enim vult eſſe Sacerdotem. Porro nihil refert ad matrimonij validitatem, ſiue parochus, vel Sacerdos ſit irregularis, aut cenſura aliqua irretitus, ſiue non.

QVis poteſt in Matrimonio clandeſtino diſpenſare. 40

Reſp. Solus Papa.

QVas pœnas incurrunt clandeſtinè cõtrahentes. 41

Reſp. Pręter quàm quòd peccant mortaliter. 1. Priuantur priuilegiis Matrimonij publicè cõtracti. 2. Eccleſia ſẽper præſumit pro Matrimonio in facie eccleſ. cõtracto cõ- cõtra clandeſtinũ, niſi fortiſſimè probetur.

3 Debent ab ordinario grauiter pœna arbitraria puniri c. vltimo de clandeſt. deſpons. Quæ vltima pœna etiam ad parochũ, qui ſine teſtibus, & ad teſtes, qui ſine parocho huiuſmodi contractui interfuerint, extenditur à Trid. ſeſſ. 24. c. 1.

42 MAtrimonium à filijs ſine conſenſu parentum contractum eſtne validũ.

Reſp. Etſi culpâ non vacent filij, qui ea incunt Matrimonia, quæ honeſtis, & grauibus de cauſis diſplicent parentibus; huiuſmodi tamen Matrimonia, modò cætera non deſint, valida ſunt. 1. pars probatur; interdum enim graues ſubeſſe poſſunt cauſæ, ob quas mallent parentes filios ſuos his potiùs, quam illis nubere, vt ob ſplendorem familiæ augendum, ob cõcordiæ bonum, ob præconcepta animo eorũ commoda, quibus maximè proſpectum volunt; filios autem in re tanti momenti parẽtum imperium detrectare, cùm commodè poſſent iis morem gerere, non poteſt non eſſe peccatum graue. 2. verò probatur ex Trid. ſeſſ. 24. de reform. & quia expedit, vt Matrimonium ſit liberrimum, ab eoque omnis coactio arceatur, ne ſcilicet inde grauia odia, rixæ, & diſſidia oriantur

inter

inter eos, qui tenentur ad indiuiduam vitæ ſocietatem.

SECTIO VIII.

DE MINISTRO SACRAmenti matrimonij, eiuſque effectu, & vſu.

QVis eſt miniſter Sacramẽti matrimonij. 43

Reſp. Propriè loquendo ſoli coniuges ſunt miniſtri huius Sacramenti, ſacerdos verò impropriè tantùm. Ratio eſt, quia ille eſt miniſter Sacramenti, à quo fit Sacramentum, in matrimonio autem ab eo fit Sacramentum, à quo fit contractus, hic autem fit à ſolis coniugibus, ergo ſoli coniuges ſunt eius miniſtri. Quare ſacerdos adeſt ſolùm tanquam publicus Eccleſiæ teſtis, qui & nuptiis benedicit. Vnde ſequitur eum non peccare mortaliter aſſiſtentem matrimonio in peccato mortali, quia nõ eſt miniſter ſacramẽti, ſed neq; cũ-

trahentes ipſi peccant mortaliter ſibi illud in malo ſtatu miniſtrantes, quia non ſunt ad hunc effectum ſingulariter conſecrati: peccant tamen mortaliter, quatenus Sacramentum indignè ſuſcipiunt.

44 QVis eſt effectus matrimonii.

Reſp. Si matrimonium ſpectetur vt eſt contractus, eius effectus ſunt. 1. mutua coniunctio indiſſolubilis, quo ad vinculum, de qua ſupra. 2. communicatio bonorum. 3. vſus mutuus corporum, mutuaque obligatio reddendi debitum. Si verò ſpectetur, vt eſt Sacramentum. 1. eius effectus eſt gratia ſpiritalis communis omnibus Sacramentis, quam recipiunt contrahentes, ſi ſint ad eam diſpoſiti. 2. eſt gratia quædam propria matrimonio, auxilia nimirum ad familiam rité gubernandam, 3. eſt benedictio filiorũ, quæ prouenit tum ex Sacramẽto, tum ex ſacerdote ipſo.

45 QVa ratione actus matrimonialis licitus eſt.

Reſp. Si fiat ob amorem prolis, aut ex amore iuſtitiæ, nimirum vt coniugi debitũ reddatur, erit actus bonus, & licitus, alio-

Digitized by Google

quin matrimonium, quod ad eos fines ordinatur, malum eſſet.

LIcétne coniugi petere debitum, vt incontinentiæ periculum in ſeipſo vitet. 46

Reſp. Licet, eſt enim inſtitutum matrimonium in remedium concupiſcentiæ, vt colligitur ex Apoſtolo 1. ad cor. 7. *propter fornicationem autem vnuſquiſque vxorem ſuam habeat*, Immò idipſum licet, ad vitandum in cõiuge periculum incontinẽtiæ, ſic enim vtetur re ſua, non mala, ad finem honeſtum.

QVid ſi coniuges actum iſtum referant ad explendam duntaxat libidinem. 47

Reſp. Non poſſunt hunc finem ſibi præſtituere ſine peccato, ſaltem veniali, quia delectatio non eſt finis honeſtus, vnde actus ad eam relatus eſt inordinatus.

QVid ſi alter coniux petat eum propter ſolam libidinem, licebitne alteri reddere.

Reſp. Licebit, eritque actus bonus 48
ex parte ei⁹, qui reddit: ſimile quid eſt in eo, qui reddit debitas pecunias creditori ſuo,

Digitized by Google

eas exigenti, vt prodigè expendat.

49 TEnetur-ne alter alteri debitum reddere, & quomodo.

Reſp. Vterque tenetur reddere idq; ex iuſtitia, quoties debitè petit, ſecundũ illud Apoſtoli 1. Cor. 7. *Vxori vir debitũ reddat, ſimiliter autem & vxor viro, mulier ſui corporis poteſtatem non habet, ſed vir.*

50 NVm interdum excuſantur coniuges à reddendo debito.

Reſp. Excuſantur multimodè. 1. ob periculum ſanitatis, 2. propter voluntatem ingrediendi religionem ante matrimonij conſummationem ſpatio duorum menſiũ, ex c. ex publico de conuerſione coniugatorum. 3. ob impotentiam coeundi, ſiue ea ex culpa proueniat, ſiue non. 4. ob emiſsã, profeſſionem in religione approbata ante conſummationem, aut votum caſtitatis, cũ coniuge ſciente, & volente in ſæculo emiſſum, quandiu non eſt in eo voto diſpenſàtum. 5. ob periculum aborſus. 6. ob eam omnem cauſam propter quam matrimonium quo ad habitationem diſſolui poteſt. 7. ob reuerentiam loci ſacri, ſolet enim

mortaliter peccare qui debitum in loco ſacro petit, aut reddit, ob irreuerentiam ſacrilegam, niſi grauis neceſſitas excuſet. 8. ob certitudinem de inualiditate matrimonij, quamuis probari nequeat; qui enim ita certꝰ eſt, nullo modo reddere poteſt debitũ, quocunque etiam periculo propoſito, quia fornicari abſolutè malum eſt, ac proinde ſemper illicitum.

SECTIO IX.

De Impedimentis matrimonij.

POteſtne Eccleſia ſua lege impedimenta Matrimonij cõſtituere. 51

Reſp. Poteſt. Eſt de fide, ex Trid. ſeſſ. 24. can. 3. & ratio eſt, quia matrimonium, præterquam quod eſt Sacramentum, eſt etiam contractus ciuilis, at eccleſia leges ſtatuere poteſt, in iis quæ ſpectant ad huiuſmodi contractus, ergo & in iis, quæ ſpectant ad matrimonium. Vnde eccleſia

Digitized by Google

Chriſtianis principibus hãc poteſtatem circa matrimonia fidelium eripuit, occaſione Sacramenti, voluitque Sacramentorũ cauſas ab eccleſiaſtica poteſtate õnino pẽdere:

52 Soluſne Papa, & conſilium vniuerſale poſſunt ſtatuere hæc impedimenta, an verò etiam Epiſcopi.

Reſp. Hoc ſolùm pertinet ad Papam, & conciliũ generale, quia dum hoc fit vtitur eccleſia poteſtate illa indirecta, quam habet circa res temporales in ordine ad bonũ ſpirituale fidelium, poteſtas autem illa cõceſſa eſt toti eccleſiæ, eiuſque capiti, Romano pontifici. Vnde ſequitur poſſe Papam diſpenſare in omni impedimẽto matrimonij, quod eſt iuris poſitiui; Quiuis enim prĩceps diſpenſare poteſt in ſuis legibus; ſecus de iis, quæ sũt iuris naturalis, aut diuini.

53 SI matrimonium contrahatur à coniugibus, quorum alter, vel vterque neſciat impedimentum dirimens, impedimento illo ceſſante, vi diſpenſationis pontificis, ſufficitne ad validandum matrimonium, eodẽ modo perſeuerare quo priùs.

Reſp. Non ſufficit, talis enim diſpẽ-

ſatio non facit vt matrimonium antiquum ſit validum, ſed tollit tantùm futuri impedimentum; vnde requiritur vlteriùs nouus coniugum conſenſus, ſiue formalis ſit, ſiue virtualis.

QVot ſunt impedimenta matrimonij in genere. 54

Reſp. Duplicia ſunt, quædam maiora dicuntur, alia minora. Maiora ſunt, quæ ita impediunt matrimonium contrahendũ, vt etiã dirimant contractum, id eſt, reddant omnino nullum, ſi quis cum illis attentet contrahere. Minora ſunt, quæ impediunt quidem contrahendum, non tamen dirimunt contractum; id eſt, quæ efficiunt, vt matrimonium illicitè quidem contrahatur, non tamen inualidé. Rurſus maiora numero ſunt 12. quibus Trid. alia duo adiecit: omnia autẽ his verſibus continẽtur.

Error, conditio, Votum, cognatio, crimen,
Cultus diſparitas, Vis, ordo, ligamen, honeſtas.
Si ſis affinis, ſi forté coire nequibis.
Coniugiumque latens, aut raptus tẽpore iunctum.

Digitized by Google

SECTIO X.

DE IMPEDIMENTIS maioribus.

55 QVid intelligitur per errorem.

Reſp. Intelligitur deceptio circa perſonam ducendam in matrimoniũ, quod fit, cùm non illa eſt, quæ eſſe putatur, ſed alia quædam. Talis autem error meritò irritat matrimonium, quia tollit omnino conſenſum; qui enim cum tali errore conſentit, non conſentit in perſonam præſentem, ſed in aliam, quam habet in animo.

56 QVid dicendũ de errore qualitatis, vel fortunæ, puta ſi quis ducat in vxorem eam, quam putat diuitem, nobilem &c. cùm reuera nec diues ſit, nec nobilis.

Reſp. Error qualitatis non irritat matrimonium, niſi inuoluat errorem perſonæ,

Digitized by Google

quod ſit, cum determinat intellectum cõtrahentis, vt certam, ac omnino determinatam perſonam concipiat, cum qua hîc, & nunc intendit contrahere, eamque diuerſam ab ea, cum qua externum contractum celebrat.

QVid inelligitur nomine conditionis. 57
Reſp. Sumitur hîc conditio, pro ſtatu ſeruorum legalium, qui mancipia dicuntur, quos Dominus poteſt vendere, ac quibuſuis operibus occupare. Talis igitur conditionis impedimentum iure Eccleſiaſtico irritat Matrimonium, cùm ſcilicet liber cum ſerua, vel libera cum ſeruo, ignari conditionis alterius, contrahunt, ita quòd ſi eam ſciuiſſent, non contraxiſſent, ex c. propoſuit & c. finali de cõiugio ſeruorum.

QVodnam votum dirimit Matrimonium. 58

Reſp. Votum illud, quod eſt profeſſio ſolemnis in religione approbata, ſiue expreſſè, ſiue tacitè fiat, impedit Matrimonium contrahendũ, & dirimit contractũ, patet ex c. conſuluit, &c. inſinuante extra,

Digitized by Google

qui Clerici, vel vouentes. Hunc eundem effectum operantur tria illa vota ſimplicia religioſorum ſocietatis Ieſu, ex bulla quadam Gregorij xiij.

59 QVotuplex eſt cognatio.
Reſp. Triplex, nimirũ Carnalis, quæ dicitur conſanguinitas, Spiritualis, & Legalis.

60 QVid eſt conſanguinitas.
Reſp. *Eſt cognatio, ſeu vinculũ, quod oritur inter illas perſonas, quæ ab eodem ſtipite, carnali propagatione deſcendunt.*

61 QVid eſt gradus conſanguinitatis.
Reſp. *Eſt determinata propinquitas perſonarum inter ſe*, vel quod in idem recidit, *Eſt habitudo, & menſura diſtantiæ*: ſic pater dicitur eſſe in primo gradu cum filio, & in ſecundo cum nepote.

62 QVid eſt linea, in qua collocantur gradus conſanguinitatis.
Reſp. *Eſt ordinata collectio perſonarum, quæ ſanguine coniunguntur* v. c. Patris, Filij, nepo-

Digitized by Google

tis &c. Eſt autem linea duplex, recta ſcilicet, & obliqua, quæ etiam collateralis, & tranſuerſa dicitur. Linea recta eſt, quæ eſt inter eos, qui à ſe inuicem deſcendunt, vt inter Patrem, Filium, nepotem, pronepotem, quæ etiam dicitur linea aſcendentiũ, & deſcendentium, ſecundùm varium modum computandi. Linea verò obliqua eſt inter eos, qui non à ſe inuicem, ſed ab vno tertio deſcendunt. v. c. inter duos fratres, duas ſorores &c. quæ rurſus duplex eſt, æqualis, & inæqualis. Æqualis eſt, quando duæ perſonæ diſtant æquali gradu à communi ſtipite v. c. duo fratres reſpectu patris, & aui. inæqualis verò, quando alter altero longiùs diſtat, vt Filius vnus dictorum fratrum reſpectu patrui ſui, remotior enim eſt ab auo communi ſtipite, quàm patruus.

QVomodo dignoſcitur in quo gradu consanguinitatis duæ perſonæ ſint inter ſe. 63

R*eſp.* Tres ad id computandum obſeruandæ ſunt regulæ. 1. communis eſt iuri ciuili cum canonico, pertinetque ad lineã rectã, & eſt talis. Quot sũt perſonę inter ſe, tot ſunt gradus, vna perſona dempta; ſic

Pater, & Filius ſunt in 1. gradu, quia duæ tantùm ſunt perſonę, quarū altera dempta, manet vna: eadem ratione auus, & nepos ſunt in 2. gradu, quia tres ſunt perſonæ, quarum vna dempta manent duæ. 2. Vſurpatur à Canoniſtis, pertinetque ad lineam tranſuerſam inæqualem, nimirum hæc. In quo gradu remotior perſona diſtat à communi ſtipite in eodem gradu ſunt illæ perſonæ inter ſe v. c. Filius vnius fratris, cum auo eſt in 2. gradu, at fratris alterius nepos cum eodem illo ſuo proauo eſt in 3. ſunt igitur filius vnius fratris, & nepos alterius inter ſe in 3. Pro linea vero tranſuerſa æquali, ſit hæc 3. regula. Quo gradu diſtat quælibet earum perſona à communi ſtipite, eodem gradu diſtant inter ſe: vnde duo fratres vnius patris ſunt in 1. gradu, quia per primam regulam vterque eſt cum patre in 1. gradu. Ius ciuile aliam ſeruat cōputationem; computat enim ſimul gradus vtriuſque diſtantis; quare ſecundùm illud duo fratres diſtāt inter ſe duobus gradibus, duo vero patrueles 4. gradibus.

64 QVinam gradus conſanguinitatis ſunt prohibiti iure Eccleſiaſtico.

Reſp. Et ſi olim iure Eccleſiaſtico cō-

ſanguinitas erat prohibita, vſque ad ſeptimum gradum, hodie tamen tantùm prohibita eſt, & irritat Matrimonium vſque ad quartum gradum incluſiuè. Patet ex c. nō debet de conſanguinitate.

QVid eſt cognatio ſpiritualis, & inter quos contrahitur. 65

Reſp. Eſt vinculum quoddam, quod naſcitur ex Sacramento Baptiſmi, vel Confirmationis. Poſt Concilium autem Trid. contrahitur tantùm cognatio ſpiritualis Matrimoniū iure Eccleſiaſtico dirimens inter baptizantē, vel confirmantem, & baptizati, aut confirmati patrinos ex vna parte, & baptizatū, aut cōfirmatū eiuſque patrē, & matrem ex altera parte. Ita Trid. ſeſſ. 24. c. 2. de reform. Matrimonij. Iam ergo nulla oritur affinitas inter baptizatum, & filium baptizantis, ſeu patrinorum: nulla item inter baptizatum, & parentes carnales eiuſdem ex vna parte, & ex altera inter vxores patrinorum, & baptizantis; nulla denique inter baptizantem, & patrinos.

COntracto iam Matrimonio cognatio ſuperueniens impeditne illud. 66

Reſp. Impedit quoad petitionem de-

Digitized by Google

bili. Colligitur ex c. Si vir, de cognatione ſpirituali. & c. ad limina 30. q. 1. Intellige extra caſum neceſſitatis, nam in tali caſu, contracto iam Matrimonio, non impedit petitionem debti.

67 COgnatio ſpiritualis impeditne Matrimonium contrahendum, quando fit tempore neceſſitatis.

Reſp. Impedit, ius enim ſolùm excipit Baptizantem filium poſt Matrimonium iam validè contractum.

68 IN quo actu contrahit patrinus hoc impedimentum.

Reſp. Non contrahit, quòd deferat puerum ad templum, vel teneat in Catechiſmo ante templi ingreſſum, ſed quod eum teneat, dum Baptizatur, vel confirmatur, vel immediatè è Baptizantis, aut confirmantis manibus eum ſuſcipiat. Ratio eſt, quia hæc cognatio oritur ex ipſa eſſentia Sacramenti, quia nimirum per illam verè regeneratur per gratiam.

69 CVm per Concil. Trid. ad ſummũ debeant ſuſceptores eſſe vnus, & vna, ſi contingeret plures duobus leuare infantẽ, quis eorũ hanc cognationem contraheret.

Digitized by Google

Reſp. Si certi patrini deſignati eſſent, alij tangentes non contraherent, ſi verò nulli eſſent deſignati, omnes tangentes contraherent, vt & contraherent omnes tangentes ſi plures duobus deſignati eſſent, & à parocho admitterẽtur. Etſi enim Trid. prohibeat ne plures ſuſcipiant, factum tamen non irritat.

QVi per procuratorem alium ſuſcipit, contrahitne hanc cognationem. 70

Reſp. Contrahit, quia iura non prohibẽt hunc actum fieri per procuratorem, ergo poteſt quis per procuratotem hoc munus obire, & conſequenter hanc cognationem contrahere.

QVid eſt cognatio legalis. 71

Reſp. Eſt propinquitas conſurgẽs ex adoptione, ſeu arrogatione, qua quis alienum filium recipit in ſuum.

QVotuplex eſt hæc cognatio legalis Matrimonium dirimens. 72

Reſp. Triplex 1. eſt inter arrogantem, & arrogatum, eiuſque filios, & nepotes

vſque ad 4. generationem, & hæc ſpecies dicitur paternitas legalis, duratque in perpetuum. 2. eſt inter filios legitimos arrogãtis, & arrogatum, & dicitur fraternitas legalis, & durat tantùm, donec alter eorũ emancipetur. 3. ſpecies eſt inter coniugem adoptantis, & adoptatum, & inter adoptantem, & coniugem adoptantis, & hæc eſt perpetua.

73 QVæ crimina dirimunt Matrimonium contractum.

Reſp. Duo ſunt illa, ſcilicet homicidium, & Adulterium. Quod attinet igitur ad Homicidium, quando vnus coniugum cõcurrit cum tertia perſona ad necem alterius coniugis, illi duo non poſſunt inter ſe contrahere. Sed requiritur ad hoc impedimentum 1. vt vere ſequatur mors. 2. vt eã vterque machinetur. 3. vt id fiat animo contrahendi. De Adulterio autem hoc notandum, illud per ſe non dirimere Matrimonium, ſed cùm habet ſecum coniunctũ vnum eorum, quæ ſequuntur, ſicut nec è contra vllum iſtorum impedit, niſi ei adulterium ſit annexum. 1. eſt, quando poſt adulteriũ coniux interficitur ab vno adulterorum animo contrahendi Matrimoniũ.

2. quando

2. quando cum adulterio datur fides de matrimonio poſtea contrahendo, licet non intendant interficere alterum coniugem. 3. eſt, quando coniux alter contrahit Matrimonium cum adultero, vel adultera per verba de præſenti, viuente adhuc priore coniuge: tunc enim tales ſunt inhabiles ad Matrimoniũ, etiam poſt mortem coniugis alterius. Quæ omnia ſtatuit Eccleſia, vt tolleret occaſionem interficiendi cõiuges.

QVæ cultus diſparitas irritat Matrimonium. 74

Reſp. Cultus diſparitas Matrimonium irritans in eo conſiſtit, quod vno ex futuris coniugibus exiſtente baptizato, alter baptizatus non ſit: defectu enim baptiſmi ex parte alterius, Matrimonium inter eos celebratũ nec eſt Sacramentum, nec validum in ratione contractus, vt docet communis Eccleſiæ praxis. De cætero ſi Catholicus cõtrahat cum hæretica, vel ſchiſmatica matrimonium tenet, eſto peccet grauiſſimè.

QVæ vis Matrimonium reddit inualidum. 75

Reſp, De hoc ĩpedimẽto ſupra egimus

Digitized by Google

vbi de vltroneo conſenſu contrahentium

76 QVis ordo impedit, & dirimit matrimonium.

Reſp. Solus ordo ſacer impedit, & dirimit matrimoniũ, ex Trid. ſeſſ. 24. can. 9. & qui in ſacris conſtitutus illud attentaret, præter graue ſacrilegium, incurreret excommunicationem latæ ſententiæ. Clementina vnica de conſanguinitate, fieretque irregularis, extra qui clerici, vel vouentes. c. 1. & 2.

77 QVis diſpenſat in hoc impedimento.

Reſp. Solus pontifex, cuius eſt ſacris ordinibus initiatum eximere à voto in ſuſceptione ordinum implicitè emiſſo.

78 SI quis poſt matrimonium contractum ordinaretur, ſuſciperet ne ordinem, & caractcrem.

Reſp. Suſciperet ex extrauag. Ioannis 22. de voto. Talis autem teneretur reddere, & non petere debitum; fieret item irregularis, niſi in quibuſdam caſibus. 1. in cauſa diuortij perpetui, cuius occaſione poſſet quis ingredi religionem, aut ordinari. 2. ex cõſenſu mutuo, modò mulier profiteretur religionem. 3. ſi mulier eſſet prouectæ ætatis, & voueret continere in ſæculo.

Digitized by Google

QVid intelligitur nomine ligaminis.

Reſp. Intelligitur impedimentũ matrimonij præuij, ſeu præcedẽtis illud, de 79
quo agitur: tale enim præuiũ matrimonium impedit poſterius iure naturæ, quo iubetur vir adhærere vxori ſuæ & contra, vt ſint duo in carne vna, vt ſic repræſentetur vniò Chriſti cum eccleſia vna. Hinc illud Apoſtoli Rom. 7. *Mulier viuẽte viro vocabitur adultera, ſi fuerit cum alio viro.* Quod impedimentum vim habet, etiam ſi matrimonium fuerit tantùm ratum, hoc eſt, etſi coniuges cõtraxerint per verba de pręſẽti nulla ſecuta copula, ſecũdum verò conſummatum.

QVid in hoc caſu facto opus eſt.

Reſp. Qvod ad conſcientiã ſpectat: 80
ſi coniux poſt diuturnam mariti abſentiã, ob probabiles, & prudentes coniecturas de morte ipſius, cum alio cõtraxerit, nõ peccauit: erunt autẽ probabiles coniecturæ, quas iudex, vel viri prudentes probabunt. Si tamen poſt tale contractum matrimoniũ certò intellexerit priorem coniugem viuere, nõ poterit debitũ reddere: Quòd ſi inceperit tãtùm dubitare, vtrũ adhuc ſuperſtes ſit, an obierit, nõ poterit debitũ petere, redde-

re verò tenebitur alteri vtenti iure ſuo.

Reſp. 2. Si prior maritus ſuperſtes redierit, tenetur vxòr ad eum redire, illeq; coniugem ſuam recipere, niſi probaretur copulam habuiſſe cum ſecundo, poſtquam certò intellexit alium eſſe ſuperſtitem.

81 SI quis ratus ſuam vxorem viuere, quæ reuera obiit, contrahat cum alia, cenſebiturne talis contractus verùm matrimonium.

Reſp. Non, quia talis eius conſenſus nō fuit maritalis, ſed fornicarius.

QVid eſt impedimentum publicæ honeſtatis.

82 Reſp. Eſt impedimentum, quod naſcitur ex ſponſalibus puris, certis, & validis, ex c. vnico, de ſponſalibus in 6. & ex Trid. ſeſſ. 24. c. 3. de reform. matrimonij; vbi decernit *quacunque de cauſâ ſponſalia inualida fuerint, tolli hoc impedimentum.* Ratio huiuſmodi impedimenti eſt, quia & ſi ſponſalia ſint tantùm cōiugij promiſſiones, reſultat tamen ex iis fœdus quoddam ſpeciale, non modò inter coniuges futuros, ſed etiam inter quẽlibet eorũ, & alterius parentes, quod impe-

Digitized by Google

dimentum publicæ honeſtatis dicitur, quia indecorum eſt tales inte ſe coniungi.

RESultatne impedimẽtum publicæ honeſtatis ex ſolis ſponſalibus. 83

Reſp. Reſultat etiam ex matrimonio rato, quamuis inualido, dummodo inualidum non ſit ex defectu conſẽſus. patet ex c. ſpõſam, extra de ſponſalibus.

AD quotum gradum hoc impedimentum protenditur.

Reſp. Iure antiquo dirimebat matrimonium vſque ad 4. gradum: reſtrictum eſt tamen à Trid. ad primum gradum, qualis cõplectitur ſolos parentes, fratres, ſorores, ac filios. Quare ſponſus de futuro poteſt contrahere cum omnibus conſanguineis ſponſæ, excepta matre, filiabus, eiuſque ſororibus. Sed hæc intellige, cùm hoc impedimentum oritur è ſponſalibus. Nam ſi oriatur ex matrimonio rato, extenditur vſque ad 4. gradum; quia Trid. iuri antiquo non derogauit, niſi quoad ſpõſalia, vt declarauit Pius 5. in bulla Ad Romanum ſpectat pontificem. 84

QVid eſt affinitas?

Reſp. Eſt vinculũ quoddam propinqui- 85

tatis inter diuerſas perſonas ex duorum carnali copula prouenieñs, quo omnes cõſanguinei conſtituuntur alteri affines in eadẽ linea, & gradu, quo alteri ſunt conſanguinei. v. c. pater, & frater meæ vxoris ſunt mihi affines in 1. gradu, inter conſanguineos verò ipſos viri, & vxoris nulla contrahitur affinitas: vnde fit, vt frater mei mariti poſſit cum mea ſorore contrahere: Item pater, & filius cum matre, & filia; affinitas enim non parit affinitatem.

86 QVibus gradibus concluditur affinitas. *Reſp.* Affinitas veniens ex copula matrimoniali impedit, & dirimit matrimonium ſolùm vſque ad quartum gradum incluſiué, tam in linea recta, quám collaterali, vt habetur c. non debet, de cõſanguin. quamuis olim dirimeret vſque ad 7. Si verò veniat ex copula illicita, extenditur ſolùm ad 2. gradum incluſiué. Ita Trid. ſeſſ. 24. c. 4. de reform.

87 QVid iuris ſi affinitas ſuperueniat matrimonio iam rato.

Reſp. Talis affinitas non ſoluet illud, ſed efficiet, vt qui fuit in culpa debitum citra diſpenſationem petere non poſſit, ſed

Digitized by Google

ſolùm reddere. v. c. ex duobus coniugatis vnus habet rem cum conſanguinea alterius in ſecundo gradu, cõtrahit impedimentum, vt non petat debitum à coniuge, quia factus eſt affinis illius.

QVæ impotẽtia impedit, & dirimit matrimonium. 88

Nota impotentiam coeundi, qua non poteſt ſemen effundi intra vas muliebre aliam eſſe perpetuam, quæ ſcilicet aufferri nequit ſine vitæ periculo, vel non ſine miraculo, vel non ſine peccato; quod enim cum peccato fit, cenſetur fieri non poſſe; aliam tẽporalem, quæ arte aliqua, aut ordinariis eccleſiæ remediis tolli poteſt. Item aliã eſſe abſolutam, quę reddit aliquem impotentẽ, non modò reſpectu huius, aut illius, ſed reſpectu omnium: aliam reſpectiuam, quæ eſt tantùm reſpectu certæ perſonæ, vt ſolet cõmuniter eſſe in maleficiatis. His poſitis.

Reſp. Impotentia abſoluta, & perpetua impedit, & dirimit matrimoniũ. Ratio eſt, quia etſi copula nõ ſit de eſſentia matrimonij, poteſtas tamen, & obligatio ad illã eſt de eius eſſentia; at in impotẽte nulla poteſt eſſe talis obligatio, nemo enim obligari po-

reſt ad impoſſibile, ergo nec matrimoniū.

Reſp. 2. Impotentia, quæ eſt tantùm reſpectiua, ſed perpetua, dirimit matrimonium inter eos, reſpectu quorum eſt; reſpectu verò aliorum non dirimit.

Reſp. 3. Impotentia non perpetua non dirimit matrimonium, ſiue illa ſit abſoluta, ſiue reſpectiua. Ratio eſt, quia qui laborat hac impotētia abſoluté eſt potens, licet egeat aliquo adminiculo, vt perfectè fiat potens.

89 QVandonam impotentia coeundi cenſetur perpetua.

Reſp. Iudicium ſumi debet ex triennali cohabitatione (modò frigiditas priùs probari non poſſit) ſi enim eo tempore coniuges conſummare matrimonium non potuerint, cenſebitur impotentia perpetua, erūtque toro ſeparandi, aut etiam habitatione, ſi periculum ſit incontinentiæ, aut alterutrer id petat. c. laudabilem de frigidis.

90 QVid ſi elapſo triennio, & ſecundo matrimonio cōtracto appareat illū eſſe potentē, qui antea iudicabatur impotēs.

Reſp. Reddēda erit ei prior coniux, quia

prius Matrimoniũ fuit validum, ex c. Laudabilem, & c. fraternitatis, ſecus ſi impotentia ſit tantùm reſpectiua perpetua, quod fieri poteſt operâ Dæmonum, & maleficorum, qui experientia teſte efficere poſſunt, vt quis ſit potens coire cum vna, non cum alia, idque in perpetuum, ſi enim vno die id poſſũt, poſſũt & totâ vita: quo in caſu vterque poſſet aliud inire Matrimonium, cùm ſint incapaces inter ſe, non autem reſpectu aliorum.

CVm impedimentum eiuſmodi ortum ex maleficio, tolli poſſit alio maleficio, nunquid cenſeri debet temporale. 91

Reſp. Non, ſed perpetuum, cùm tolli alio maleficio non poſſit ſine peccato (Licitè tamen poſſet maleficium deſtrui auferendo ligaturas, & ſimilia, quæ à malefico inconſulto Dæmone deſtrui poſſunt, & per conſequens petere id liceret à malefico) neque liceat vti opera Dæmonis, neque rogare maleficos, vt maleficiis maleficia diſſoluãt. quare etſi de facto maleficiũ maleficio diſſolueretur, Matrimoniũ tamẽ nullum eſſet, ſed poſſet vterque aliud Matrimonium inire, niſi ſecundò poſtmodum inter ſe contraherent, quia tale

impedimentum fuit verè perpetuum, ſecus, ſi vis Dæmonis reprimeretur exorciſmis, orationibus, aliiſue piis exercitiis.

92 SI impedimentum ſuperueniret Matrimonio rato, diſſolueret ne illud.

Reſp. Non; quia non ſoluitur matrimonium ratum, niſi per ingreſſum religionis, vt ſupra diximus.

93 STerilitas, quæ eſt impotentia quædam ad conferendum ſemen generationi oportunum, eſtne ſufficiens cauſa Matrimonij dirimendi.

Reſp. Non, quia ſterilitas non eſt impotentia ad coeundum ſimpliciter, ſed tãtùm ad actu generandum. Modò igitur ſteriles ſeminare poſſint, poterunt contrahere, ſi non ob prolem, ſaltem ob alium Matrimonij finem, ſcilicet ob remedium concupiſcentiæ, quod & ſenibus licet.

94 IMpotentia generandi in pueris impeditne Matrimonium.

Reſp. Iure naturæ non impedit, dummodo adſit rationis vſus, quia eſt tẽporalis tantũ impotentia. Si ſpectemus tamen ius Eccleſiaſticum, impedit in maſculo vſque

ad 14. in fœmina verò vſque ad 12. annũm, niſi priùs potentes ſint, & ſufficienter doli capaces, vt patet ex c. Tuæ nobis, & c. continebatur, de deſponſatione impuberum. poſtquam verò ætatem attigerũt non impediũtur contrahere, & ſi adhuc ob ætatis imbecillitatem impotentes ſint.

VNde oritur impotẽtia ad coeundum. 95
Reſp. Oritur illa vel ex cauſa intrinſeca, & naturali, & eſt frigiditas, vel ex cauſa extrinſeca, puta opera Dæmonis, & maleficorum, de quibus titulo de frigidis, & maleficiatis.

QVid intelligitur per cõiugium latens. 96
Reſp. Nomine cõiugij latentis intelligitur cõiugiũ clãdeſtinũ de quo ſupra.

QVid per Raptũ intelligitur, cum dicitur, coniugiũ raptus tẽpore iunctũ. 97
Reſp. Raptus hoc loco ſumitur pro violentia illa, qua vir fœminam nolentem de loco in locum abducit, vt eam in ſua poteſtate habeat, eſtque impedimentũ huiuſmodi, vt inter raptorẽ, & raptam, quandiu hæc in illius poteſtate manſerit, nullum

poſſit conſiſtere Matrimonium. Quòd ſi illa poſt raptum in loco ſecuro, ac libero conſtituta conſenſum præberet in Matrimonium, tunc validè contrahere poſsēt Trid. ſeſſ. 24. c. 6. de reform. Matrimonij.

98 SI vir puellam volentem abduceret inuitis parentibus, eſſetne raptus.

Reſp. Si non eſſet violentia ex parte puellæ, eſſet tantùm raptus imperfectus, qui Matrimonium non dirimeret ſecundùm ius canonicum, quia concilium voluit tantùm conſulere libertati Matrimonij, ad quā ſatis eſt ſolus puellæ liber conſenſus.

99 QVænam eſt pœna raptorum.

Reſp. Raptor decernitur à Concilio loco citato perpetuò infamis, ipſo iure excommunicatus, omnium dignitatum incapax, & non ſolùm ille, ſed omnes conſilium, auxilium, & fauorem dantes. Inſuper tenetur raptam, ſiue eam in vxorē ducat, ſiue non, decenter arbitrio iudicis dotare, & ſi Clericus ſit, præcipit vt de proprio gradu decidat. Ad has tamen pœnas incurrendas (excepta excommunicatione) requiritur ſententia iudicis.

Digitized by Google

SECTIO XI.

DE IMPEDIMENTIS Minoribus.

QVot ſunt impedimenta, quæ impediunt Matrimonium contrahendum, ſed non dirimunt contractum. 100

Reſp. Quinque ſunt, ſcilicet interdictũ, votum, ſponſalia, catechiſmus, crimen.

QVid intelligitur per impedimentum interdicti. 101

Reſp. Intelligitur prohibitio Eccleſiæ, cùm ſcilicet interdicitur aliquibus, ne inter ſe contrahant; quod ſi faciant coniuges, peccant mortaliter; tenet tamen Matrimonium. Huc referri poteſt Excommunicatio tam maior, quàm minor, qua innodati remouentur à ſuſceptione omnium Sacramentorum.

petenti, niſi in ea re fuerit diſpenſatum: poteſt autem diſpenſare Epiſcopus, & quidam regulares ex priuilegio.

QVa ratione ſponſalia impediũt Matrimonium. 104

Reſp. Impediunt, quia ſponſalia ſunt promiſſio de futuro Matrimonio, promiſſio autẽ ſeruanda eſt, &quia eſt in re graui, obligat ſub mortali, niſi ſubſit cauſa rationabilis in contrarium.

QVomodo Catechiſmus impedit, ne licitè contrahatur. 105

Reſp. Tale olim impedimentum contrahebat, qui quempiã in Catechiſmo tantùm ſuſcipiebat, quale hodie contrahunt, qui in ipſo Baptiſmo, aut Confirmatione aliquem ſuſcipiunt, cum hoc tamen diſcrimine, quod illud erat tantùm impediens contrahendum, hoc verò ſit etiã dirimens contractum Matrimoniũ. Sed iam videtur exoleuiſſe tale illud impedimentũ per Trid. ſeſſ. 24. c. 2. de reformatione Matrimonij.

QVid per impedimentũ criminis intelligitur. 106

Reſp. Nõnulla ſũt crimina, propter quę quis prohibetur cõtrahere Matrimoniũ. 1.

Inceſtus cum conſanguinea cõiugis adhuc viuentis. 2. eſt vxoricidium. 3. eſt raptus alienæ ſponſæ. 4. eſt presbytericidium. 5. proprij filij de fonte ſuſceptio malitioſè facta, ne ſcilicet teneatur reddere debitum 6. Coniugium cum moniali ſcienter factũ. 7. Omne peccatum, propter quod impoſita eſt publica pœnitentia. Sed hæc omnia videntur iam abrogata. Hæc de impedimentis Matrimonij.

SECTIO XII.

DE SPONSALIBVS.

Qvid ſunt Sponſalia.

107 *Reſp.* *Sunt promiſſio mutua futuri Matrimonij.* ex c. Noſtrates. 30. q. 5.

108 QVomodo diuiduntur Sponſalia.

Reſp. Alia ſunt abſoluta, alia conditionata, vt ducam te ſi patri placuerit. Item vtraque vel fiunt cum iuramento, vel ſine illo. Adhęc aliquãdo fiũt cũ traditione

arræ, vel

munuſculorum. Item alia ſunt certa, alia incerta, vt ſi quis promittat ſe vnam ex pluribus puellis ducturum. Denique quædam ſunt ſponſalia in rigore, quædam verò ex interpretatione iuris, cuiuſmodi ſunt ea, quæ fiunt per verba de præſenti, quando vel ambo coniuges, vel ſaltem vnus eorum non attigit legitimam ætatem.

QVi poteſt contrahere matrimonium, poteſtne & ſponſalia. 109

Reſp. Poteſt, & è contra etiam, niſi in duobus caſibus, 1. eſt ex defectu ætatis, 2. eſt ex abſentia parochi, & duorum teſtiũ. poſt Trid. ſeſſ. 24. c. 1. de reform. matrimonij, ſaltem vbi illud receptum eſt. Nam in iis caſibus patet poſſe eſſe ſponſalia, non autem matrimonium.

SPonſalia incerta ſuntne verè ſponſalia. 110

Reſp. Non ſunt, vt neque conditionalia, niſi poſt impletam conditionem, neque ea, quæ fiunt à parentibus, inſciis filijs, vel non conſentientibus, ob defectum ætatis, neque tenentur filij ſtare tali contractui parentum, niſi ex quadam æquitate, non verò ex neceſſitate.

Digitized by Google

111 SPonſalia facta per literas, & per procuratores, ſunt ne vera ſponſalia.

Reſp. Sunt, quia matrimonium ſic contractũ eſt validum, ergo & ſponſalia multò magis.

112 SPonſalia clandeſtina, & ea, quæ fiũt per verba de præſenti ante pubertatem, ſuntne valida.

Reſp. Sunt, etiam poſt Trid. quia concilium loco ſupra citato irritat tantùm matrimonia clandeſtina, nec quicquam immutat circa ſponſalia.

113 QVi contraxit Sponſalia, teneturne ſub peccato mortali ſtare promiſſis.

Reſp. Tenetur, niſi legitimum interueniat impedimentum, aut niſi ſponſalia cõtraxerit ante pubertatem, omnis enim promiſſio voluntaria, & deliberata in re graui obligat ſub mortali. Eccleſia tamen nõ cogit eum, qui ſic ſe obſtrinxit, vt ſtet promiſſis, ob libertatem matrimonio debitam, cùm matrimonia coacta difficiles frequẽter habeant exitus, vt dicitur c. Requiſiuit, extra de ſponſalibus : moderatam tamen

compulſionem adhibere poteſt Eccleſia, quando præſertim ſponſalia iurata ſunt.

114 MAtrimonium per verba de præſenti inualidé contractum habetne vim ſponſalium.

Reſp. Matrimonium tam ab impuberibus inualidé, quàm à puberibus, vbi Trid. eſt receptum, clandeſtiné contractum vim habet ſponſalium, niſi contrahentes aliud expreſſè intendant, quia hic contractus virtute includit etiam vim ſponſalium, taliſq; eſt contrahentium intentio, vt ſi non valet contractus pro matrimonio, in quo datur ius propinquum in mutua corpora, valeat pro eo contractu in quo datur ius remotũ, Atque ita declarauit congregatio Cardinalium.

11 SPonſalia de futuro tranſeuntne in matrimonium de præſenti.

Reſp. Iure antiquo cùm ſponſalibus accedebat copula vxorio affectu, id eſt, cũ intentione matrimonium conſummãdi, trãſibant illa in matrimoniũ: modò verò poſt Concil. Trid. Matrimonia quæ non fiunt coram duobus, aut tribus teſtibus cum pa-

Digitized by Google

rocho, nullius ſunt efficaciæ. ex ſeſſ. 14. c. 1. de reform. matrimonij.

116 QVo tempore contrahi poſſunt ſponſalia.

Reſp. Ante ſeptennium contrahi non poſſunt abſque peccato, ex c. literas, & c. acceſſit, extra de deſponſ. impuberum, & c. vnico eodem titulo in 6. & ratio eſt, quia cùm, vt ſæpe dictum eſt, ſponſalia ſint promiſſio quædam, requirũt vſum rationis, qui circa ſeptennium ſolet non deeſſe.

117 SI qui ſponſalia contraherent ante ſeptẽnium, malitia ſupplente ætatem, eſſétne valida.

Reſp. Eſſent: patet à ſimili de matrimonio, ad quod & ſi requiratur certa ætas, minor tamen aliquando ſufficit, cum ſcilicet malitia ſupplet ætatem. ex quo ſequitur futurum, vt oriatur inde impedimentũ publicæ honeſtatis.

118 QVi ſponſalia contrahunt inualidè ob defectum ætatis, aut vſum rationis, peccantne mortaliter.

Reſp. Si id fiat, quia vix rationis vſus

Digitized by Google

capaces ſunt, non peccare mortaliter, quia tales à graui culpâ excuſantur: Immò nec parentes, qui tales inducunt ad contrahendum ſponſalia, videntur grauiter peccare, quia ſponſalia non ſunt Sacramentum, nec cuiquam fit iniuria.

SECTIO XIII.

DE DISSOLVTIONE ſponſalium.

QVIBVS in caſibus Sponſalia diſſoluuntur. 119

Reſp. Præter impedimenta matrimonium dirimentia, quæ etiam impediunt ſponſalia, ne contrahantur (excepto ætatis defectu, & præſentia parochi, & duorum ſaltem teſtium, de quibus ſupra) multi ſunt modi diſſoluẽdi ſpõſalia iam contracta.

1. Eſt, per mutuum conſenſum contrahentium, modò hæc diſſolutio non fiat ante annos pubertatis, quandiu enim impu-

beres ſunt, diſſolui non poſſunt, etiam per mutuum eorum conſenſum, vt hac ratione occurratur leuitati puerorum.

2. Eſt, per profeſſionem in religione approbata, aut ſi quis emittat vota ſimplicia in religione approbata, quia per ea quis cõſtituitur verè religioſus. Quin etiam ſufficit ſimplex ingreſſus in religionem ad hoc, vt altera pars maneat libera (hoc enim ipſo, quòd quis ingreditur religionem, renuntiat ſponſalibus) ſecus de ingrediẽte quãdiu non vouet religionem:

3. Eſt, per ſuſceptionem ordinis ſacri.

4. Eſt, per votum ſimplex ingrediendi religionem. Item per votum ſimplex caſtitatis, aut ſuſcipiendi ſacros ordines, ſic enim vouentes, hoc ipſo rennutiant ſponſalibus, adeout partes liberæ maneant ab omni obligatione. Qui verò ſic vouerunt, manent obligati vt contrahant, ſi partes hoc exigunt.

5. Eſt, per fornicationem ſponſi, ſiue ſponſæ, vt habetur c. quemadmodum de iure iurando, etiam ſi vi facta ſit, aut ſponſalia præceſſerit in ſpõſa, modò ignorata ſit. Quod ſi vterque fuerit fornicatus poſt ſpõſalia, reſilire quidem poterit ſponſus, non tamen ſponſa, ob imparitatem delictorum.

6. Ob fornicationem ſpiritualem, qualis eſt infidelitas, aut hæreſis ſuperueniens. 28. q. 1. can. nō ſolùm.
7. Eſt per diſceſſum ſpōſi, vel ſponſæ in lōginquas regiones abſq; alterius licētia, præſertim ſi mora tanta ſit, vt prudenti iudicio cenſeatur renuntiaſſe ſponſalibus. Idem dicendum de lapſu temporis cōſtituti ad matrimonium, modò terminus temporis addatur ad limitādam obligationem, is enim per quem non ſtetit, poteſt recedere à ſpōſalibus, licet alter teneatur ſtare promiſſis.
8. Eſt, per matrimonium de præſenti cū altero contractum ex c. ſicut, de ſponſalibus. Per ſecunda item ſponſalia datur cauſa ſufficiens priori ſponſæ, vt licité à ſponſalibus reſiliat: obligatur tamen ad contrahendum matrimonium cum priori, eſto poſteriora ſponſalia iuramēto firmata ſint.
9. Eſt, per conditiones appoſitas, modò legitimæ ſint, non adimpletas.
10. Eſt, per eam mutationem ſtatus, quæ ſi præcognita fuiſſet, talis conditionis homines à contrahendo deterruiſſet: vnde ſi alteruter incederet in grauem pauperiem, infamiam, morbum contagioſnm, aut fieret crudelis, truculentus, intractabilis &c. poſſet alter reſilire à ſponſalibus.

11. Per inimicitias capitales exortas inter ſponſum, & ſponſam: quia nimirum huiuſmodi matrimonia habent difficiles exitus. Item ſi alterius partis parentes ita pertinaciter matrimonio repugnent, vt periculum ſit ſiniſtri alicuius euentus imminentis.

12. Per impedimentum aliquod canonicum præſumptum inter ipſos coniuges. Atque hi ſunt præcipui modi, quibus ſponſalia diſſoluuntur: diſſoluuntur autem non interpoſita iudicis autoritate, quādo cauſa diſſoluendi & eſt publica, & moraliter certa. Quando verò cauſa non vſque adeo manifeſta eſt, vt vitetur ſcandalum, interponi debet eccleſiæ autoritas: quod & obſeruandum eſt, quando iuramento firmata ſunt.

FINIS.

Digitized by Google

INDEX CAPITVM ET SECTIONVM, QVAE HOC opere continentur.

In Cap. I. *De ſacramentis in genere.*

Sectiones ſunt. 10.

1 EST *de nomine, natura, & eſſentia Sacramenti.* pagina. 1.
2. *De partibus Sacramentum cõponentibus.* pag. 2.
3. *De mutatione formæ Sacramentalis.* pag. 3.
4. *De neceſſitate Sacramentorum, eorumque effectu.* pag. 4.
5. *De diſpoſitione Suſcipientis ſacramentũ.* pag. 21.
6. *De tempore, quo Sacramenta producunt gratiam.* pagina. 25.
7. *De gratia Sacramentali, & caractere.* pag. 27.
8. *De authore Sacramentorum.* pag. 30.
9. *De intentione tam Miniſtri ſacramentorum, quàm ea ſuſcipientis.* pag. 36.
10. *De numero, dignitate, & neceſſitate ſacramẽtorum nouæ legis.* pag. 42.

INDEX.

In Cap. *II. de Baptiſmo.*

Sectiones ſunt 9.

1. EST De *Nominibus baptiſmi, natura, & inſtitutione.* *pag.* 46.
2. De *materia, & forma baptiſmi, aliiſque ad eum pertinentibus.* *pag.* 48.
3. De *varia acceptione baptiſmi.* *pag.* 55.
4. *De numero baptizantiũ, & baptizandorũ. p.* 60.
5. *De patrinis, eorũ numero, & obligatione. p.* 63.
6. *De neceſsitate Baptiſmi ad ſalutem, & de tempore illius ſuſcipiendi.* *pag.* 65
7. *De diſpoſitione adultorum accedentium ad baptiſmum.* *pag.* 70.
8. *De Baptiſmo paruulorum, furioſorum, amentium &c* *pag.* 72.
9. *De Baptiſmi effectibus, & Ceremoniis. pag.* 76.

In Capite III. *De Confirmatione*

Sectiones ſunt 6.

1. EST *De nominibus natura, autore & inſtitutione Confirmationis.* *pag.* 48.
2. *De neceſsitate Confirmationis, eiuſdemque materia, & forma.* *pag.* 87.
3. *De duplici Confirmationis effectu, caractere ſcili-*

& gratia. *pag.* 91.
4. *De diſpoſitione ſuſcipientium Confirmationem, de ſuſcipientibus ipſis, eorumque ad eam ſuſcipiendam obligatione.* *pag.* 94.
5. *De miniſtro Confirmationis.* *pag.* 98.
6. *De obligatione miniſtrãdi Cõfirmationem pag.* 101

In Capite IV. *De Euchariſtia.*

Sectiones ſunt 20.

1. EST *De nominibus, & eſſentia Sacramenti Euchariſtiæ.* *pag.* 103
2. *De vnitate Sacramẽti Euchariſtiæ, eiuſdemque neceſſitate ad ſalutem.* *pag.* 107.
3. *De materia Sacramenti Euchariſtiæ.* *pag.* 111
4. *De pane in corpus Chriſti conſecrando.* *pag.* 117
5. *De vino in ſanguinem Chriſti conſecrando. pag.* 122
6. De *aqua vino conſecrando permiſcenda.* *pag.* 125
7. De *veritate corporis Chriſti in Euchariſtia aliiſque huc ſpectantibus.* *pag.* 128.
8. De *Tranſſubſtantiatione.* *pag.* 132.
9. De *Chriſto, prout continetur ſub hoc Sacramento. pagina.* 135.
01. De *quantitate Chriſti in Euchariſtia.* *pag.* 139.
11. De *modo, quo tam corpus Chriſti, quàm eius quãtitas ſunt in Euchariſtia.* *pag.* 142.
12 De *mutationibus Chriſti in Euchariſtia. pag.* 144.

13. De apparitionibus quæ miraculoſè fiunt in Euchariſtia pag. 149
14. De accidentibus in Euchariſtia poſt conſecrationem remanentibus. pag. 152.
15. De verbis formæ conſecrationis. pag 157.
16. De effectibus Sacramenti Euchariſtiæ. pag. 163
17. De modis manducandi corpus Chriſti, & præuia diſpoſitione ad communionem. pag. 172.
18. De præceptis ad communionem obligantibus, & communione ſub vtraque ſpecie pag. 185.
19. De poteſtate Euchariſtiā conſecrandi, eamque aliis diſpenſandi. pag. 188.
20. De impio Euchariſtiæ miniſtro, & obligatione Sacerdotis ad conſecrandum. pag. 193.

In Capite V. De Sacro-Sancto *Miſſæ ſacrificio.*

Sectiones ſunt 10.

1. EST de Sacrificij nomine, natura, & variis eius acceptionibus. pag. 196.
2. De Sacrificio Miſſæ, eiuſque autore. pag. 198.
3. De actione, in qua poſita eſt eſſentia Sacrificij Miſſæ. pag. 205.
4. De vi agendi Sacrificij Miſſæ. pag. 208.
5. De effectu Sacrificij Miſſæ. pag. 212.

Digitized by Google

6. De offerentibus Sacrificium Miſſæ, & fructu eorum oblationi reſpondente. pag. 218
7. De intentione Sacerdotis celebrantis. pag. 223.
8. De iis pro quibus offerri poteſt Miſſæ Sacrificium. pag 225.
9. De diſpoſitionibus requiſitis ad fructum ſacrificij ex opere operato conſequendum, deque eius fine duplici pag 228.
10. De perfectione Sacrificij Miſſæ, eiuſq; cum aliis comparatione. pag 230

In Capite. VI. *De poenitentia*

Sectiones ſunt 15.

1 EST De nomine, natura, & partibus pœnitentiæ. pag 233
2 De materia, & forma pœnitentiæ pag 236
3. De neceſſitate pœnitentiæ ad ſalutem, eiusq; inſtitutione. pag. 241.
4. De Contritione, & Attritione pag. 244.
5. De confeſſione. pag 255.
6. De ſacerdote ſolo confeſsionis miniſtro, deque duplici eius poteſtate, Ordinis ſcilicet, & Iurisdictionis. pag. 262.
7. De approbatione, bonitate, & ſcientia cōfeſſarij. pag 266.
8. De caſibus reſeruatis. pag 269.

Digitized by Google

INDEX.

9 De qualitatibus legitimæ confeſsionis. pag 273.
10. De veritate, & integritate cōfeſſionis, pag 276.
11. De circunſtantiis in confeſsione aperiendis, & cōfeſsione dimidiata pag 280.
12. De variis modis confitendi, pag 291
13. De dolore neceſſario ad iuſtificationem in confeſſione ſacramentali, aliiſque huc ſpectantibus pag 294.
14. De ſigillo confeſſionis. pag 299
15. De ſatisfactione. pag 399

In Cap. VII De Extrema vnctione.

Sectiones ſunt 5.

1 EST De natura extremæ vnctionis, inſtitutiōe, vnitate, neceſſitate. pag 323
2. De matria, & forma extremæ vnctionis. pag 325
3. De miniſtro extremæ vnctionis. pag 329
4. De iis, quibus conferendum eſt extremæ vnctiōis ſacramentum, & de partibus inungendis. pag. 331
5. De diſpoſione ſuſcipientium extremam vnctionē deque eius effectu, & iteratione. pag 339.

In Capite. VIII. De Ordine

Sectiones ſunt 8.

Digitized by Google

INDEX.

1 EST De nomine ordinis, natura, numero pag 341
2 De diuiſione Ordinū, vnitate, diſcrimine inter ſe, eorū que autore pag 346
3. De materia, & forma ſingulorum ordinū pag 3,6
4. De effectu Sacramenti ordinis pag. 352.
5. De Epiſcopatu ſigillatim. pag, 354
6. De conditionibus ordinandorum. pag 356.
7. De miniſtro ordinis, eiusque conditionibus, & temporibus ordinationum pag 360.
8. De voto cōtinentiæ ſacris ordinibus annexo. p. 363

In Capite IX. *De Matrimonio.*

Sectiones ſunt 13

1. EST De Matrimonij nominibus pag 366.
2. De matrimonij autore. obligatione & fine pag 370.
3. De Matrimonio vt ſacramentum eſt, eiuſque inſtitutione, & inſolubilitate pag. 372.
4. De materia, forma, & fine matrimonij, aliiſque nonnullis eò ſpectantibus pag 378.
5. De libertate matrimonii pag 383.
6. De præſenti conſenſu in matrimonium. pag 385.
7. De matrimonio clandeſtino, matrimonij loco, denuntiationibus, parentum conſenſu pag 388.
8. De miniſtro Sacramenti matrimonii, eiusque effectu, & vſu pag 3[illegible]

9. *De impedimentis Matrimonij*	*pag* 396.
10. *De impedimentis maioribus.*	*pag.* 399.
11. *De impedimentis minoribus.*	*pag.* 420.
12. *De Sponſalibus.*	*pag* 423.
13. *De diſſolutione ſponſalium.*	*pag* 428.

Laus Deo Opt. Max. Virgini que Matrj.

BIBLIOTECA VITTORIO EMANUELE ROMA

Digitized by Google

Digitized by Google

6–4

61.

Digitized by Google